Jane Austen

PERSUASIUNE

ALDO PRESS

JANE AUSTEN

PERSUASIUNE

(1818)

Editura ALDO PRESS, 2007

Traducere de Silvia Constantin

JANE AUSTEN

PERSUASIUNE

Editor ALDO PRESS, Bucureşti

© by Aldo Press

Toate drepturile pentru această versiune aparţin Aldo Press

Informaţii, comenzi ramburs, comenzi
pentru editare şi tipărire de cărţi şi broşuri
OP 76, CP 161, Bucureşti, 062590
Tel./Fax 4341750;
Email *aldopress@rdsmail.ro*
www.aldopress.ro

ISBN eBOOK: 978-973-701-119-0
ISBN 973-7945-97-2

Lectura digitală protejează mediul

Versiune digitală realizată de elefant.ro

Capitolul 1

Sir Walter Elliot, de la Kellynch Hall, din Somersetshire, era un bărbat care, pentru propriul amuzament, nu se uita în nicio carte în afară de Cartea nobililor. Acolo îşi găsea preocupare în ceasuri de plictiseală şi consolare în cele de suferinţă; acolo sentimentele sale trezeau admiraţie şi respect, contemplând rămăşiţele limitate ale celor mai timpurii privilegiaţi; acolo orice senzaţii neplăcute, provenind din chestiuni domestice, se schimbau în mod natural în milă şi dispreţ, în timp ce dădea paginile creaţiilor aproape nesfârşite ale secolului trecut; şi acolo, chiar dacă fiecare pagină era lipsită de putere, el îşi putea citi propria istorie cu un interes care nu slăbea niciodată. Aceasta era pagina la care se deschidea volumul lui preferat:

ELLIO T. DE LA KELLYNCH HALL

Walter Elliot, născut pe 1 martie 1760, căsătorit pe 5 iulie 1784 cu Elizabeth, fiica lui James Stevenson, esq. de la South Park, în districtul Gloucester, de la care doamnă (care a murit în 1800) a avut moştenitori pe: Elizabeth, născută pe 1 iunie 1785; Anne, născută pe 9 august 1787; un fiu născut mort pe 5 noiembrie 1789; Mary, născută pe 20 noiembrie 1791. Cu siguranţă astfel fusese paragraful iniţial care ieşise din mâinile tipografului, dar sir Walter îl îmbunătăţise adăugând, pentru informarea lui şi a familiei, după data naşterii lui Mary, „Căsătorită pe 6 decembrie 1810 cu Charles, fiul şi moştenitorul lui Charles Musgrove, esq. de la Uppercross, din districtul Somerset” şi introducând cu cea mai mare acurateţe ziua lunii în care îşi pierduse soţia.

Apoi urma istoria şi ridicarea familiei străvechi şi respectabile, în termenii obişnuiţi, cum se stabiliseră mai întâi în Cheshire, cum erau menţionaţi în Dugdale, îndeplinind funcţia de înalt prim-preşedinte, reprezentând un comitat în trei parlamente succesive, străduinţele pentru loialitate şi demnitatea de nobil, în primul an al lui Charles Întâiul, cu toate Mary şi Elizabeth cu care se căsătoriseră; acoperind întrutotul două pagini frumoase şi terminând cu blazonul şi deviza, *Reşedinţa principală, Kellynch Hall, în districtul Somerset”, iar sir Walter scriind din nou de mână această încheiere: „Moştenitor prezumtiv, William Walter Elliot, esq., strănepot al celui de-al doilea sir Walter.*

Vanitatea era începutul şi sfârşitul caracterului lui sir Walter Elliot: vanitatea persoanei şi a situaţiei. Fusese remarcabil de frumos în tinereţe; şi la cincizeci şi patru de ani era încă un bărbat foarte chipeş. Puţine femei s-ar fi putut gândi mai mult la înfăţişarea lor personală decât el şi nici nu se putea ca valetul vreo unui lord să fie mai încântat de poziţia pe care o

deţinea în societate. El considera că binecuvântarea frumuseţii se datora numai titlului nobiliar, iar sir Walter Elliot, cel care deţinea acest dar, era obiectul constant al celui mai înalt respect şi al veneraţiei. Înfăţişarea plăcută şi rangul înalt îi îndreptăţeau ataşamentul, deoarece lor trebuie să le fi datorat o soţie cu un caracter mult superior faţă de orice ar fi meritat propriul său caracter. Lady Elliot fusese o femeie excelentă, plăcută şi cu bun simţ, ale cărei judecată şi comportament, dacă ar putea fi iertate pentru infatuarea tinerească de a deveni lady Elliot, nu solicitaseră indulgenţa după aceea. Ea ăcuse concesii, sau îşi îmblânzise, sau îşi tăinuise neajunsurile, şi promovase adevărata respectabilitate timp de şaptesprezece ani; şi chiar dacă ea însăşi nu fusese cea mai fericită fiinţă de pe pământ, descoperise destule bucurii în îndatoririle ei, în prietenii şi copiii ei ca să se ataşeze de viaţă şi să nu-i fie indiferent dacă era chemată să o părăsească sau nu. Trei fete, cele două mai mari de şaisprezece şi paisprezece ani, erau o moştenire cumplită de lăsat pentru o mamă şi o povară îngrozitoare sub autoritatea şi îndrumarea unui tată vanitos şi nepriceput. Ea avusese, totuşi, o prietenă foarte apropiată, o femeie cu bun simţ, merituoasă, care fusese mânată, dintr-o afecţiune puternică faţă de dânsa, să se stabilească aproape de ea, în satul Kellynch, iar lady Elliot se baza pe înţelepciunea şi sfaturile ei pentru cel mai sigur ajutor în menţinerea bunelor principii şi instrucţiei pe care le oferise cu atâta nelinişte fiicelor ei.

Această prietenă şi sir Walter nu s-au căsătorit, orice ar fi fost anticipat de către cunoştinţe. Treisprezece ani trecuseră de la moartea lui lady Elliot, iar ei erau în continuare numai vecini apropiaţi şi prieteni buni, unul rămânând văduv, iar cealaltă văduvă.

Acea lady Russell, în vârstă şi cumpătată, cu caracter ferm şi extrem de bine întreţinută, nu ar fi avut nevoie să se gândească la o a doua căsătorie, nu avea motive să se scuze publicului iraţional de nemulţumit când o femeie se recăsătoreşte, şi mai puţin când nu o face, dar persistenţa lui sir Walter în celibat cerea explicaţii. Să se ştie, aşadar, că sir Walter, ca un bun tată (după ce a întâmpinat una sau două dezamăgiri particulare în solicitări nerezonabile) s-a mândrit în a fi rămas singur de dragul scumpelor lui fiice. Pentru una din ele, cea mai mare, chiar ar fi renunţat la orice, lucru pe care nu fusese nevoit să îl facă. Elizabeth moştenise, la şaisprezece ani, tot ceea ce era posibil din drepturile şi consecvenţa mamei sale; şi fiind foarte frumoasă şi foarte asemănătoare cu el, influenţa ei era mare, iar ei se înţeleseseră cât se poate de bine. Celelalte două copile ale sale erau de valoare inferioară. Mary căpătase importanţă artificială, devenind doamna Charles Musgrove, dar Anne, cu eleganţa minţii şi blândeţea caracterului, care ar fi trebuit să o înalţe în aprecierea altor oameni, era nimeni pentru

tatăl sau sora sa; cuvântul ei nu avea nicio greutate, obiceiul său era întotdeauna să cedeze, ea era doar Anne.

Pentru lady Russell, într-adevăr, era cea mai dragă şi preţuită fină, favorită şi prietenă. Lady Russell le iubea pe toate. Dar numai în Anne îşi putea închipui reînvierea mamei sale.

Cu câţiva ani înainte, Anne Elliot fusese o fetiţă foarte drăguţă, dar înflorirea pierise devreme; şi chiar la apogeu, tatăl ei ar fi găsit puţine de admirat la ea (atât de complet diferite erau trăsăturile delicate şi ochii blânzi, întunecaţi faţă de ai săi), încât nu era nimic în ele, acum că se ofilise şi slăbise, care să-i trezească aprecierea. Niciodată nu-şi îngăduise prea multă speranţă, acum nu mai avea niciuna de a-i citi numele pe vreuna din paginile operei sale favorite. Orice alianţă achitabilă trebuia să cadă în grija lui Elizabeth, deoarece Mary se legase de o veche familie de provincie, respectabilă şi cu avere mare şi, prin urmare, oferise toată onoarea, fără a primi niciuna în schimb; Elizabeth, într-o zi sau alta, va face o căsătorie potrivită.

Uneori se întâmplă ca o femeie să fie mai frumoasă la douăzeci şi nouă de ani decât cu zece ani mai devreme; general vorbind, dacă nu a fost vorba nici de sănătate şubredă, nici de nelinişte, este perioada din viaţă în care nu se pierde niciun pic din farmec. Astfel era cazul lui Elizabeth, în continuare frumoasa domnişoară Elliot care începuse să devină cu treisprezece ani în urmă, iar sir Walter poate fi scuzat, prin urmare, dacă îi uitase vârsta sau, cel puţin, poate fi numit pe jumătate prost, dacă se gândea la el şi Elizabeth ca fiind mereu înfloritori, printre rămăşiţele frumuseţii celorlalţi; deoarece putea vedea clar cât de bătrâni deveneau cei din restul familiei şi cunoştinţele. Anne trasă la faţă, Mary grosolană, fiecare chip din vecinătate încreţit, extinderea rapidă a labei gâştii în jurul tâmplelor lui lady Russell erau demult o supărare pentru el.

Elizabeth nu îşi egala tatăl în mulţumirea de sine. Treisprezece ani o văzuseră stăpână la Kellynch Hall, prezidând şi dând instrucţiuni cu o autoritate şi o hotărâre care niciodată nu ar fi putut sugera că ar fi mai tânără decât era. Timp de treisprezece ani făcuse onorurile şi impusese legea domestică acasă, deschisese drumul către trăsura cu patru cai, mersese imediat după lady Russell prin toate saloanele şi sufrageriile din ţinut. Îngheţurile periodice a treisprezece ierni o văzuseră deschizând fiecare bal pe care şi-l permiteau nişte vecinătăţi slab populate şi treisprezece primăveri îi arătaseră mugurii, în timp ce călătorea la Londra cu tatăl ei, pentru distracţia anuală de câteva săptămâni în societate. Avea amintirea tuturor acestora şi conştiinţa vârstei de douăzeci şi nouă de ani, destul pentru câteva regrete şi unele temeri; era pe deplin satisfăcută să fie în continuare la fel de

frumoasă ca oricând, dar simţea apropierea de anii pericolelor şi s-ar fi bucurat să fie sigură de cererea în căsătorie a cuiva cu sânge nobil într-un an sau doi. Atunci ar putea din nou să se apuce de „cartea cărţilor” cu aceeaşi bucurie ca în prima tinereţe, deoarece acum nu îi mai plăcea. Faptul de a fi întotdeauna faţă în faţă cu data naşterii ei, fără să vadă nicio căsătorie urmându-i, decât pe cea a unei surori mai mici, făcea din carte un lucru rău; şi nu o dată, când tatăl său o lăsase deschisă pe masă lângă ea, o închisese fără să o privească şi o împinsese la o parte.

Mai mult decât atât, avusese o dezamăgire pe care acea carte şi în special istoria familiei sale i-o păstrau mereu în amintire. Moştenitorul prezumtiv, chiar William Walter Elliot, esq., ale cărui drepturi fuseseră atât de generos susţinute de tatăl ei, o dezamăgise. Visase la o căsătorie cu el din copilărie, imediat ce aflase că, în eventualitatea lipsei unui frate, va deveni viitorul baronet, iar tatăl ei intenţionase să o sprijine în acest demers.

Nu îl cunoscuseră pe băiat, dar curând după moartea doamnei Elliot, sir Walter căutase apropierea şi chiar dacă avansurile lui nu fuseseră întâmpinate cu prea multă căldură, perseverase, găsind scuze pentru reţinerea modestă a tinereţii; şi, în timpul uneia dintre excursiile lor de primăvară la Londra, când Elizabeth era în prima frăgezime, domnul Elliot fusese aproape forţat să o cunoască.

Pe atunci el era foarte tânăr, tocmai începând să studieze dreptul. Elizabeth îl găsise extrem de agreabil şi toate planurile în favoarea lui au fost confirmate. A fost invitat la Kellynch Hall; s-a vorbit despre el şi a fost aşteptat în tot restul anului, dar nu a venit deloc.

În primăvara următoare a fost din nou văzut în oraş, considerat la fel de agreabil, din nou încurajat, invitat şi aşteptat şi din nou nu a venit, iar următoarele ştiri erau că se căsătorise. În loc să îşi forţeze norocul în direcţia marcată pentru moştenitorul casei Elliot, îşi cumpărase independenţa unindu-se cu o femeie bogată, dar inferioară prin naştere.

Lui sir Walter îi displăcuse. Cap al familiei, simţea că ar fi trebuit să fie consultat, în special după ce îl luase pe tânăr de mână în mod public.

— Deoarece ei au fost văzuţi împreună, comentă el, odată la Tattersall’s şi de două ori în holul de la Camera Comunelor.

Dezaprobarea lui a fost exprimată, dar prea puţin luată în considerare. Domnul Elliot nu făcuse nicio tentativă de scuze şi se arătase la fel de neinteresat de a mai fi băgat în seamă de către familie; cum sir Walter îl considera nedemn de aceasta, orice apropiere dintre ei încetă.

După un interval de mai mulţi ani, acest trecut foarte stânjenitor al domnului Elliot era resimţit cu furie de către Elizabeth, care îl plăcuse personal şi încă mai mult pentru că era moştenitorul tatălui său şi a cărei

mândrie de familie putea să îl vadă numai pe el drept o partidă potrivită pentru fiica cea mai mare a lui sir Walter Elliot. Nu era niciun nobil de la A la Z pe care sentimentele sale să îl recunoască atât de deschis drept egalul ei. Totuşi, tânărul se comportase atât de mizerabil, încât chiar dacă acum (vara lui 1814) purta bentiţe negre pentru soţia lui, nu putea admite că mai era demn de consideraţia ei. Dezonoarea primei căsătorii ar fi putut, probabil, fi depăşită, întrucât nu erau motive să se presupună că fusese perpetuată prin vlăstare, dacă el nu ar fi făcut un lucru şi mai rău. Dar el făcuse. Prin obişnuita contribuţie a unor prieteni binevoitori, fuseseră informaţi că se vorbise despre ei în modul cel mai lipsit de respect şi dispreţuitor faţă de însuşi sângele din care se trăgea şi el şi despre onorurile care mai târziu urmau să fie ale lui. Lucru de neiertat.

Acestea erau sentimentele şi senzaţiile lui Elizabeth, acestea erau grijile de alinat, agitaţiile de diversificat, monotonia şi eleganţa, prosperitatea şi nimicul de pe scena vieţii ei; acestea erau sentimentele care dădeau interes unei şederi lungi, lipsite de evenimente într-un cerc de provincie, ca să umple golurile pentru care nu existau obiceiuri ale utilităţii în afară şi talente sau realizări acasă.

Dar acum o altă preocupare şi solicitare a minţii se adăuga: tatăl său începea să fie în criză de finanţe. Ea ştia că, atunci când el preluase titlul de baronet, a fost pentru a-şi alunga din minte facturile uriaşe ale negustorilor săi şi aluziile neplăcute ale domnului Shepherd, agentul său. Proprietatea Kellynch era bună, dar nu egală cu aspiraţiile lui sir Walter referitoare la situaţia solicitată posesorului. Cât timp trăise lady Elliot, existase metodă, moderaţie şi economie, care îl menţinuseră în limitele venitului său, dar împreună cu ea murise orice fel de minte echilibrată şi din acea perioadă el îl depăşise în mod constant. Nu îi fusese cu putinţă să cheltuiască mai puţin; nu făcea altceva decât ceea ce sir Walter Elliot era mânat imperativ să facă, dar, cât ar fi fost de lipsit de vină, nu numai că se adâncea groaznic în datorii, dar auzea despre ele atât de des, încât devenise zadarnic să încerce să le mai ascundă, chiar în mod părtinitor, de fiica sa. Îi făcuse câteva aluzii referitoare la aceasta primăvara petrecută în oraş; mersese chiar atât de departe, încât să spună: „Putem să facem economii? Ţi se pare că ar fi un articol la care sa renunţăm?” Iar Elizabeth, pentru a-i face dreptate, căzuse serios pe gânduri, în prima ardoare a alarmei feminine, ca să vadă ce era de făcut. În cele din urmă propuse două feluri de economie: să anuleze unele acţiuni caritabile inutile şi să renunţe la a mobila din nou salonul; adăugă după aceea gândul fericit de a nu-i aduce niciun cadou lui Anne, aşa cum era obiceiul anual. Dar aceste măsuri, oricât ar fi fost de bune în sine, erau insuficiente faţă de adevărata întindere a răului, al cărui întreg sir Walter s-a

văzut silit să i-l mărturisească curând după aceea. Elizabeth nu avea nimic de propus de o eficacitate mai mare. Se simţea ea însăşi prost tratată şi nefericită, la fel ca tatăl său, şi niciunul din ei nu a fost în stare să inventeze vreun mijloc pentru micşorarea cheltuielilor lor fără a-şi compromite demnitatea sau a renunţa la confort într-un fel suportabil.

Sir Walter putea dispune numai de o mică parte a averii sale, dar dacă fiece acru ar fi putut fi înstrăinat, nu ar fi contat. Consimţise să ipotecheze pe cât era în puterile sale, dar niciodată nu ar fi consimţit să vândă. Nu! Niciodată nu şi-ar arunca în dizgraţie numele atât de mult. Proprietatea Kellynch ar trebui transmisă întreagă şi neştirbită, aşa cum o primise şi el.

Cei doi prieteni intimi ai lor, domnul Shepherd, care trăia în orăşelul-târg învecinat şi lady Russell au fost solicitaţi să-i sfătuiască; şi atât tatăl cât şi fiica păreau să se aştepte ca ceva să-i treacă prin minte unuia dintre ei pentru a îndepărta toată jena financiară, reducându-le cheltuielile, fără a implica pierderea vreunui capriciu sau a mândriei.

Capitolul 2

Domnul Stepherd, un avocat politicos, precaut, oricare ar fi fost pretenţiile sau părerile sale asupra lui sir Walter, preferând ca partea dezagreabilă să vină din partea oricui altcuiva, se scuză de la a oferi cel mai mic sfat şi doar ceru permisiunea să recomande o referinţă către judecata excelentă caracteristică lui lady Russell. De la binecunoscutul ei bun simţ se aştepta să obţină exact măsurile decisive pe care el intenţiona să le vadă în cele din urmă adoptate.

Lady Russell era cât se poate de nerăbdătoare în zelul său asupra subiectului şi îi dădu multă atenţie. Era o femeie cu abilităţi mai degrabă solide decât rapide, ale cărei dificultăţi de a ajunge la vreo decizie în această situaţie au fost mari, în opoziţie cu două principii de bază. Ea însăşi era de o integritate strictă, cu un simţ al onoarei delicat, dar la fel de doritoare să salveze sentimentele lui sir Walter, pe cât era de îngrijorată de creditul familiei, la fel de aristocrată în ideile ei referitoare la ce meritau aceştia, aşa cum putea fi orice om cu judecată şi cinste. Era o femeie binevoitoare, miloasă, bună şi capabilă de ataşamente puternice, cât se poate de corectă în comportare, strictă în noţiunile ei despre ceea ce se cuvine şi cu maniere care erau considerate un standard al bunei creşteri. Avea o minte cultivată şi era, în general vorbind, raţională şi consecventă, dar avea prejudecăţi în legătură cu obârşia; preţuia rangul şi importanţa, ceea ce o făcea puţin oarbă faţă de defectele celor care le posedau. Ea însăşi doar văduva unui cavaler, acorda tot respectul demnităţii unui baronet. Sir Walter, independent de pretenţiile de veche cunoştinţă, vecin atent, proprietar înţelegător, soţ al prietenei sale foarte dragi, tată al lui Anne şi al surorilor ei era, fiind sir Walter, în estimările ei, îndreptăţit la o mare compasiune şi ajutor în dificultăţile sale actuale.

Trebuiau să facă economii, nu admitea niciun dubiu, dar ea era foarte grijulie ca aceasta să se facă fără cea mai mică suferinţă posibilă pentru el şi Elizabeth. Făcu planuri pentru economii, întocmi calcule precise şi făcu ceea ce nimeni nu se gândise să facă: se sfătui cu Anne, care niciodată nu era considerată de alţii că ar avea vreun interes în acea chestiune. Drept urmare, a fost influenţată de Anne în determinarea unui plan de economisire care i-a fost în cele din urmă prezentat lui sir Walter. Fiecare sugestie de-a lui Anne fusese de partea corectitudinii faţă de importanţă. Ea dorea măsuri mai viguroase, o reformare completă, o eliberare de datorii mai rapidă, un ton mai înalt de indiferenţă faţă de orice în afară de dreptate şi echitate.

— Dacă îl pot convinge pe tatăl tău de toate acestea, spuse lady

Russell, studiind hârtia, multe se pot face. Dacă va adopta aceste reguli, în şapte ani va fi eliberat; şi sper că putem să-i convingem pe el şi pe Elizabeth că Kellynch Hall are în sine o respectabilitate care nu poate fi afectată de aceste reduceri şi că adevărata demnitate a lui sir Water Elliot este departe de a fi micşorată în ochii oamenilor cu judecată, acţionând ca un om cu principii. Ce va face el, de fapt, decât ceea ce foarte multe din primele noastre familii au făcut, sau ar fi trebuit să facă? Nu va fi nimic ciudat în acest caz. Ciudăţenia este ceea ce deseori constituie cea mai rea parte a suferinţei nostre, la fel ca şi pentru comportare. Am mari speranţe să mă impun. Trebuie să fim serioase şi hotărâte; pentru că, până la urmă, persoana care a contractat cele mai multe datorii trebuie să le plătească. Deşi foarte multe se leagă de sentimentele domnului şi capului casei, tatăl tău, şi mai multe se datorează ca – racterului unui om cinstit.

Era principiul pe care ar fi vrut ca tatal ei să-l urmeze. Ea considera un gest de datorie indispensabilă, înlăturarea tuturor pretenţiilor creditorilor prin toate expedientele pe care cele mai cuprinzătoare reduceri le-ar putea asigura şi nu vedea nicio demnitate în altceva mai puţin decât atât. Dorea ca aceasta sa fie dinainte stabilită şi o simţea ca pe o obligaţie. Aprecia că influenţa lui lady Russell era mare; cât despre gradul extrem de negare de sine la care o împingea conştiinţa, credea că ar fi o dificultate un pic mai mare în a-l convinge la o reformare completă, decât la una pe jumătate. Ceea ce ştia despre tatăl ei şi despre Elizabeth, o făcea să creadă că sacrificarea unei perechi de cai ar fi la fel de dureroasă ca şi sacrificarea ambelor perechi de cai. Acelaşi lucru ar fi valabil cu întreaga listă de economii prea blânde propuse de lady Russell.

Este de mică importanţă cum ar fi fost luate prescrierile mai rigide ale lui Anne. Lady Russell nu avu absolut niciun succes: nu putea fi acceptabil, nu putea fi suportat.

— Cum! Orice fel de confort eliminat! Călătorii, Londra, servitori, cai, masă, micşorări şi restrângeri peste tot! Să nu mai trăieşti nici măcar cu decenţa unui domn retras! Mai degrabă ar părăsi Kellynch Hall pe loc, decât să rămână în el în termeni atât de dezonoranţi.

„Să părăsească Kellynch Hall.” Indiciul fu imediat preluat de domnul Shepherd, al cărui interes era legat de realitatea economiilor lui sir Walter şi care era pe deplin convins că nimic nu se putea face fără schimbarea locuinţei.

— Întrucât ideea a venit chiar din partea celui care trebuie să hotărărască personal nu are niciun fel de reţinere, spuse el, să admită că judecata lui era cu totul în acea direcţie. Nu i se părea că sir Walter ar putea să-şi schimbe din punct de vedere material stilul de a trăi într-o casă care

avea un asemenea caracter de ospitalitate şi demnitate străveche de susţinut. În orice alt loc, sir Walter ar putea să judece de unul singur şi ar fi admirat, deoarece ar da tonul modului de viaţă în orice fel ar alege să-şi modeleze căminul.

Sir Walter va părăsi Kellynch Hall; şi după încă vreo câteva zile de dubiu şi indecizie, marea întrebare referitoare la „unde să se ducă?" a fost rezolvată şi primul pas al acestei importante schimbări a fost făcut.

Au fost analizate trei alternative: Londra, Bath sau altă casă din provincie. Toate dorinţele lui Anne se îndreptaseră către cea din urmă. O casă mică în vecinătate, unde încă s-ar mai putea bucura de societatea lui lady Russell. Putea fi mai aproape de Mary, care ar mai avea astfel plăcerea de a vedea din când în când poienile şi dumbrăvile de la Kellynch. Dar soarta obişnuită a lui Anne îşi urmă cursul, având ceva cu totul opus ei deja stabilit. Îi displăcea Bath şi nu credea că i se potriveşte clima, dar Bath urma să-i fie căminul.

Sir Walter se gândise la început mai mult la Londra, dar domnul Shepherd simţi că el nu putea fi încredinţat Londrei şi a fost destul de abil ca să-l descurajeze şi să facă Bath preferabil. Era un loc mult mai sigur pentru un domn în situaţia sa dificilă: acolo putea fi o persoană importantă cu cheltuieli mai mici. Două avantaje materiale ale Bath-ului faţă de Londra fuseseră evidenţiate cu toată greutatea lor: este la o distanţă convenabilă faţă de Kellynch, numai cincizeci de mile, iar lady Russell petrecea o parte din fiecare iarnă acolo; şi spre marea satisfacţie a doamnei Russell, ale cărei prime păreri asupra schimbării plănuite se îndreptaseră către Bath, sir Walter şi Elizabeth au fost făcuţi să creadă că ei nu îşi vor pierde nici importanţa, nici distracţia mutându-se acolo.

Lady Russell se simţi obligată să se opună dorinţelor dragei ei Anne. Ar fi prea mult să te aştepţi ca sir Walter să se coboare la o casă mică din propriile sale vecinătăţi. Însăşi Anne ar fi descoperit că umilirea ar fi fost mai mult decât prevăzuse ea, iar pentru sentimentele lui sir Walter ar fi fost îngrozitor. Iar în ceea ce privea aversiunea lui Anne faţă de Bath, o considera o prejudecată şi o greşeală provenind, mai întâi, din circumstanţa că ea fusese trei ani la şcoală acolo, după moartea mamei sale; şi-n al doilea rând, din faptul că se întâmpla să nu fi fost în cea mai bună dispoziţie în singura iarnă pe care o petrecuse acolo.

Lady Russell avea o slăbiciune pentru Bath, pe scurt, şi era dispusă să creadă că trebuie să se potrivească tuturor; cât despre sănătatea tinerei ei prietene, petrecând cu ea lunile calde la Kellynch Lodge, orice pericol ar fi evitat. Era de fapt o schimbare care trebuia să facă bine atât sănătăţii cât şi spiritului. Anne fusese prea puţin plecată de acasă, prea puţin văzută.

Dispoziţia ei nu era bună. O societate mai largă ar îmbunătăţi-o. Voia ca Anne să fie cunoscută în lume.

Nepotrivirea niciunei alte case din aceleaşi vecinătăţi pentru sir Walter era cu siguranţă mult întărită de o parte, una foarte materială, care fusese din fericire gândită de la început. Trebuiau nu numai să-şi părăsească locuinţa, ci să şi o lase pe mâna altora; o probă de tărie de caracter pe care, chiar firi mai puternice decât cea a lui sir Walter, o găsiseră prea mare. Kellynch Hall trebuia să fie închiriată. Acesta totuşi, era un secret adânc, ce nu urma să transpire dincolo de cercul lor.

Sir Walter nu ar fi putut suporta degradarea de a fi ştiut despre planul de a închiria casa. Domnul Shepherd menţionase o dată cuvântul „anunţ”, dar niciodată nu a mai îndrăznit să-l pronunţe. Sir Walter dispreţuia ideea de a fi oferită în vreun fel; a interzis să se facă cea mai mică aluzie la faptul că ar avea o astfel de intenţie; numai presupunând că ar fi cerută în mod spontan de către cel mai neprevăzut solicitant, în propriile lui condiţii, tot n-ar fi închiriat-o vreodată.

Cât de repede vin motivele pentru a aproba ceea ce ne place! Lady Russell avea încă unul excelent la îndemână, pentru a fi extrem de bucuroasă că sir Walter şi familia sa plecau din provincie. Elizabeth legase de curând o prietenie pe care o dorea întreruptă. Era cu fiica domnului Shepherd, care se întorsese, după o căsătorie lipsită de prosperitate, la casa tatălui său, cu povara suplimentară a doi copii. Era o femeie tânără, deşteaptă, care ştia arta de a se face plăcută, cel puţin arta de a se face plăcută la Kellynch Hall. Se făcuse atât de plăcută faţă de Miss Elliot, încât deja stătuse acolo mai mult de o singură dată, în ciuda lucrurilor la care lady Russell făcuse aluzie cu precauţie şi reţinere, considerând prietenia cât se poate de nepotrivită.

Lady Russell, într-adevăr, de-abia mai avea vreo influenţă asupra lui Elizabeth şi părea să o iubească mai degrabă pentru că ea ar iubi-o, decât pentru că Elizabeth merita aceasta. Nu primise din partea ei niciun un semn de afecţiune, nimic dincolo de respectarea curtoaziei şi niciodată nu izbutise în vreun plan pe care dorea să-l îndeplinească împotriva înclinaţiilor anterioare. Încercase cu seriozitate în mod repetat să facă în aşa fel încât Anne să fie inclusă în vizita la Londra, în mod clar deschisă faţă de toată nedreptatea şi discreditarea aranjamentelor egoiste care o excludeau şi în multe ocazii, mai puţin importante, se străduise să-i dea lui Elizabeth avantajul propriei sale judecăţi şi experienţe, dar întotdeauna în zadar: Elizabeth mergea pe drumul ei; şi niciodată nu îl urmase într-o opoziţie mai decisă faţă de lady Russell decât în această alegere a doamnei Clay; întorcând spatele societăţii unei surori atât de merituoase, pentru a-şi oferi

afecţiunea şi încrederea uneia care nu ar fi trebuit să fie decât obiectul politeţii sale distante.

Ca situaţie şi caracter, doamna Clay era, în aprecierea lui lady Russell, inegală şi o considera o tovarăşă periculoasă, iar o plecare care ar lăsa-o în urmă pe doamna Clay şi ar aduce prieteni mai potriviţi în apropierea lui Miss Elliot era, prin urmare, un scop de primă importanţă.

Capitolul 3

— Trebuie să îmi permiteţi să fac observaţia, sir Walter, spuse domnul Shepherd într-o dimineaţă la Kellynch Hall, în timp ce lăsa jos ziarul, că situaţia actuală ne este favorabilă. Această pace îi va întoarce la ţărm pe toţi ofiţerii noştri de marină bogaţi. Cu toţii vor avea nevoie de un cămin. Nici nu s-ar putea un moment mai bun, sir Walter, să vă alegeţi chiriaşi foarte responsabili. Multe averi nobiliare au fost făcute în timpul războiului. Dacă ne-ar ieşi în cale un amiral bogat, sir Walter...

— Ar fi un om foarte norocos, Shepherd, răspunse sir Walter; aceasta este singura remarcă pe care o am de făcut. Într-adevăr, Kellynch Hall ar fi un trofeu pentru el; chiar cel mai mare trofeu dintre toate, oricâte ar mai fi luat înainte; nu, Shepherd? Domnul Shepherd râse, aşa cum ştia că trebuie, la această remarcă de spirit şi apoi adăugă:

— Permiteţi-mi să observ, sir Walter, că, în ceea ce priveşte afacerile, gentilomii din marină sunt bine de abordat. Am o vagă idee despre metodele lor de a face afaceri; şi mărturisesc că au noţiuni foarte liberale şi este la fel de probabil să fie chiriaşi de dorit ca oricare alţi oameni pe care i-aţi întâlni. Prin urmare, sir Walter, ceea ce mi-aş permite să vă sugerez este că, o consecinţă a zvonurilor, să vă faceţi cunoscute intenţiile; ceea ce trebuie privit ca un lucru posibil, deoarece ştim cât de dificil este să ascundeţi acţiunile şi planurile dintr-o parte a lumii de cunoştinţa şi curiozitatea celeilalte; eu, John Shepherd, aş putea ascunde orice probleme de familie doresc, deoarece nimeni nu ar considera că merită să mă urmărească, dar sir Walter Elliot are toţi ochii aţintiţi asupra sa şi ar fi dificil să-i evite. Aşadar, îndrăznesc să presupun că, în ciuda precauţiei noastre, va scăpa în afară un zvon despre adevăr; drept urmare, aşa cum intenţionam să observ, întrucât solicitări vor urma neîndoielnic, aş considera că oricare primită din partea bogaţilor noştri comandanţi navali merită să fie luată în considerare. Şi cer permisiunea să adaug că sunt gata oricând să sacrific două ore să vin aici, pentru a vă scuti de efortul de a răspunde dumneavoastră personal.

Sir Walter dădu din cap. Curând după aceea, ridicându-se şi plimbându-se prin cameră, observă ironic:

— Se află câţiva printre gentilomii din marină, îmi închipui, care nu ar fi surprinşi să se afle într-o casă cu descrierea acesteia.

— Ar privi în jur, fără îndoială, şi şi-ar binecuvânta norocul, spuse doamna Clay – deoarece doamna Clay era de faţă; tatăl său o adusese, fiindu-i de mare folos sănătăţii doamnei Clay un drum în trăsură la Kellynch – dar sunt cât se poate de acord cu tatăl meu când gândeşte că un

marinar ar fi un chiriaş foarte dezirabil. Cunosc multe despre această profesie, şi pe lângă liberalismul lor, ei sunt atât de eleganţi şi atenţi în felul lor de-a fi! Aceste tablouri valoroase ale dumneavoastră, sir Walter, dacă decideţi să le lăsaţi, vor fi în perfectă siguranţă. Totul din interiorul şi dimprejurul casei ar fi îngrijit atât de bine! Aleile şi arbuştii ar fi păstrate aproape în aceeaşi ordine ca şi acum. Nu ar fi necesar să vă îngrijoraţi, Miss Elliot, în legătură cu neglijarea grădinii dumneavoastră de flori parfumate.

— Despre toate acestea, replică sir Walter cu răceală, presupunând că aş fi convins să-mi închiriez casa, în niciun caz nu m-am hotărât asupra privilegiilor anexate. Nu sunt dispus să-i fac favoruri unui chiriaş. Parcul ar fi accesibil, desigur, şi câtorva ofiţeri de marină sau unor oameni de orice alt fel care ar avea un astfel de rang, dar ce restricţii aş impune asupra uzului terenului de distracţii este alt lucru. Nu îmi place ideea să se intre în tufişurile mele; i-aş recomanda lui Miss Elliot să fie prevăzătoare referitor la grădina ei de flori. Sunt foarte puţin dispus să îi ofer unui chiriaş de la Kellynch Hall vreun favor extraordinar, te asigur, fie el marinar sau soldat.

După o scurtă pauză, domnul Shepherd îndrăzni să spună:

— În toate aceste cazuri, există uzanţe stabilite care fac totul clar şi uşor între proprietar şi chiriaş. Interesele dumneavoastră, sir Walter, sunt în mâini cât se poate de sigure. Contaţi pe mine să am grijă ca niciun chiriaş să nu primească decât drepturile sale legale. Vă rog să credeţi că sir Walter Elliot nu poate fi nici pe jumătate atât de posesiv faţă de ceea ce este al său, faţă de cât va fi John Shepherd pentru el.

Aici Anne grăi:

— Cred că Marina, care a făcut atât de multe pentru noi, are cel puţin pretenţii egale ca orice altă clasă de oameni la confortul şi privilegiile pe care le poate oferi orice cămin. Trebuie să recunoaştem că marinarii muncesc extrem de mult pentru confortul lor.

— Foarte adevărat, foarte adevărat. Ceea ce spune domnişoara Anne este foarte adevărat, fu replica domnului Shepherd, şi...

— Oh, desigur! sună remarca lui sir Walter. Profesia are utilitatea sa, dar mi-ar părea rău ca un prieten de-al meu să aibă această meserie.

— Chiar aşa! fu răspunsul, însoţit de o privire de surprindere.

— Da, din două puncte de vedere mi se pare ofensatoare; am două motive puternice să mă opun ei. Prima, fiind mijlocul prin care aduce distincţie nemeritată unor persoane de origini obscure şi înălţă oamenii la onoruri la care taţii şi bunicii lor nici nu au visat; şi, în al doilea rând, deoarece distruge în modul cel mai oribil tinereţea şi vigoarea bărbatului; un marinar îmbătrâneşte mai repede decât orice alt om. Am observat asta toată viaţa mea. Un om este într-un pericol mai mare de a fi insultat prin

înălţarea unuia al cărui tată nu ar fi fost considerat demn de a i se vorbi de către tatăl său şi de a deveni el insuşi în mod prematur un obiect al dezgustului, decât în orice altă epocă. Într-o zi, primăvara trecută, eram în oraş în compania a doi bărbaţi, exemple izbitoare a ceea ce spun acum, lordul St. Ives, al cărui tată ştim cu toţii că a fost paroh de ţară, şi un anume amiral Baldwin, personajul cu cel mai deplorabil aspect pe care vi-l puteţi imagina; faţa lui de culoarea mahonului, sălbatică şi aspră în cel mai înalt grad, plină de cute şi riduri, nouă fire de păr cenuşiu într-o parte şi nimic altceva decât un puf de pudră în vârful capului.

— În numele cerului, cine-i individul ăla bătrân? i-am spus unui prieten care stătea alături, sir Basil Morley.

— Bătrân! a strigat sir Basil, este amiralul Baldwin. Cam ce vârstă îi dai?

— Şaizeci, am spus, sau poate şaizeci şi doi.

— Patruzeci, a răspuns sir Basil, patruzeci, niciun an mai mult. Închipuiţi-vă uimirea mea; nu-l voi uita cu uşurinţă pe amiralul Baldwin. N-am mai văzut un exemplu atât de nenorocit despre ceea ce poate face viaţa pe mare, dar, într-o măsură, ştiu că este la fel pentru toţi cei care sunt aruncaţi încoace şi încolo, expuşi tuturor felurilor de climă şi vreme, până când nu se mai cade să fie văzuţi. Este păcat că nu sunt pocniţi în cap dintr-odată, înainte să ajungă la vârsta amiralului Baldwin.

— Vai, sir Walter, strigă doamna Clay, sunteţi prea sever. Aveţi puţină milă de bieţii oameni. Nu ne-am născut cu toţii frumoşi. Marea nu înfrumuseţează, cu siguranţă; marinarii îmbătrânesc înainte de vreme, am observat aceasta; curând îşi pierd aspectul tineresc. Dar nu este la fel şi cu multe alte profesii, probabil cu majoritatea? Soldaţii în serviciu activ nu stau întru nimic mai bine; şi chiar în profesiile mai liniştite, există o trudă şi o muncă ale minţii, dacă nu ale trupului, care rareori lasă aspectul unui om pe seama efectului timpului. Avocatul trudeşte din greu, măcinat de griji; doctorul este treaz la orice oră şi călătoreşte pe orice fel de vreme; chiar şi preotul – se opri o clipă să se gândească ce să se facă cu preotul – chiar şi preotul ştiţi că este obligat să intre în camere infectate şi să-şi expună sănătatea şi înfăţişarea unei atmosfere sordide. De fapt, aşa cum m-am convins de multă vreme, deşi toate profesiile sunt necesare şi onorabile în felul lor, norocoşi sunt numai cei care nu sunt obligaţi să urmeze vreuna, care pot duce o viaţă obişnuită, în provincie, făcându-şi singuri programul, urmându-şi propriile interese şi trăind pe proprietatea lor, fără chinul de a se strădui pentru mai mult. Este soarta lor, spun, să deţină binecuvântările sănătăţii şi înfăţişării plăcute în cel mai înalt grad: nu cunosc alt grup de oameni, care îşi pierd ceva din frumuseţe doar când încetează să mai fie

tineri.

Se părea că domnul Shepherd, în neliniştea lui de a atrage bunăvoinţa lui sir Walter spre un ofiţer de marină pe post de chiriaş, fusese dăruit cu previziune; căci chiar prima solicitare pentru casă veni din partea unui anume amiral Croft, cu care curând el intrase în tovărăşie, participând la sesiunea trimestrială a judecătorilor de pace de la Taunton. Primise unele informaţii despre amiral de la un corespondent londonez. Conform raportului pe care s-a grăbit să-l prezinte la Kellynch, amiralul Croft era originar din Somersetshire şi, după ce strânsese o avere frumoasă, dorea să se stabilească în provincia sa şi venise la Taunton pentru a vedea câteva locuri pentru care se dăduseră anunţuri, care, totuşi, nu îi conveniseră; că auzind accidental, era exact cum prezisese el, observă domnul Shepherd, preocupările lui sir Walter nu puteau fi ţinute secrete, auzind întâmplător despre posibilitatea ca Kellynch Hall să fie oferită spre închiriere şi înţelegând legătura lui, a domnului Shepherd cu proprietarul, i se prezentase pentru a-i pune întrebări în particular. În timpul unei discuţii destul de lungi, îşi exprimase o atracţie la fel de puternică spre acel loc cum ar fi simţit oricare alt om care îl cunoştea din descriere; îi dăduse domnului Shepherd, în povestea explicită despre sine însuşi, toate dovezile că ar putea fi un chiriaş cât se poate de responsabil şi eligibil.

— Şi cine este amiralul Croft? a fost întrebarea rece şi suspicioasă a lui sir Walter.

Domnul Shepherd dădu garanţii că este din familia unui gentilom şi menţionă un loc; şi Anne, după scurta pauză care urmă, adăugă:

— Este un adevărat amiral al Albionului. A participat la acţiunea din Trafalgar şi de atunci a fost în Indiile de Est; a fost cantonat acolo, am impresia, mai mulţi ani.

— Deci pot să fiu sigur, observă sir Walter, că faţa lui este cam la fel de portocalie precum manşetele şi livrelele mele.

Domnul Shepherd se grăbi să-l asigure că amiralul Croft era un bărbat foarte voios, sănătos şi arătos, un pic bătut de vreme, fără îndoială, dar nu mult şi cât se poate de gentilom în toate opiniile şi comportările; improbabil să facă cea mai mică dificultate asupra condiţiilor, dorea numai un cămin confortabil şi să se instaleze în el cât mai curând posibil, ştia că trebuie să plătească pentru utilităţi, ştia ce chirie se cerea pentru o casă gata mobilată de o asemenea importanţă; nu ar fi fost surprins dacă sir Walter ar fi cerut mai mult; se interesase de conac; ar fi bucuros de împuternicire, dar nu făcea mare caz de ea, spunea că uneori ieşea cu puşca, dar niciodată nu omora nimic; cât se poate de gentilom.

Domnul Shepherd a fost elocvent asupra acestui subiect, scoţând în

evidenţă toate circumstanţele familiei amiralului, care îl făceau în mod deosebit un chiriaş dezirabil. Era un bărbat însurat şi fără copii; o situaţie ideală. O casă nu era niciodată bine îngrijită, observă domnul Shepherd, în lipsa unei doamne; nu ştia dacă mobila nu ar fi în pericol de a suferi la fel de mult când nu exista o doamnă ca şi atunci când existau mulţi copii. O doamnă, fără familie numeroasă, era cea mai bună păstrătoare din lume a mobilei. O văzuse şi pe doamna Croft; ea se afla la Taunton cu amiralul şi fusese de faţă aproape tot timpul când cei doi discutaseră despre închiriere.

— Şi părea o doamnă foarte curtenitoare, politicoasă, iscusită, continuă el; a pus mai multe întrebări despre casă, condiţii şi impozite decât însuşi amiralul şi părea mai cunoscătoare într-ale afacerilor; mai mult, sir Walter, am descoperit că nu este chiar lipsită de legături în provincie, adică este sora unui gentilom care a trăit printre noi cândva; mi-a spus chiar ea: sora unui gentilom care a trăit în urmă cu câţiva ani la Monkford.

— Vai de mine! Cum îl chema? În acest moment nu îmi pot aminti numele lui, deşi l-am auzit atât de curând. Penelope, draga mea, poţi să mă ajuţi cu numele domnului care trăia la Monkford, fratele doamnei Croft? Dar doamna Clay vorbea cu atâta aprindere cu Miss Elliot încât nu auzi solicitarea.

— Nu-mi pot închipui despre cine vorbeşti, Shepherd; nu îmi amintesc de niciun gentilom trăind la Monkford de pe vremea bătrânului guvernator Trent.

— Vai de mine! Ce ciudat! Curând îmi voi uita propriul nume, presupun. Un nume pe care îl cunosc atât de bine, îl cunoşteam pe gentilom atât de bine din vedere; l-am văzut de sute de ori; a venit odată să mă consulte, îmi amintesc, despre o încălcare de proprietate comisă de unul din vecinii săi, servitorul fermierului intrase în livadă; gardul rupt până la pământ; merele furate; prins asupra faptului; şi după aceea contrar judecăţii mele, s-a supus unui compromis amical. Într-adevăr, foarte ciudat!

— Vreţi să spuneţi domnul Wentworth? spuse Anne, după un moment de aşteptare. Domnul Shepherd era tot numai recunoştinţă.

— Chiar Wentworth era numele! Domnul Wentworth este persoana. A avut parohia Monkford, ştiţi, sir Walter, cu ceva timp în urmă, timp de doi sau trei ani. Vă amintiţi de el, sunt sigur.

— Wentworth? Ah! da, domnul Wentworth, parohul de la Monkford. M-ai indus în eroare prin termenul de gentilom. Credeam că vorbeşti despre un om cu avere; domnul Wentworth era un nimeni, îmi amintesc; cât se poate de lipsit de cunoştinţe importante; fără nicio legătură cu familia Strafford. Te miri cum au ajuns atât de obişnuite numele nobililor noştri. Când domnul Shepherd observă că această rudenie a familie Croft nu

era de niciun folos pentru sir Walter, nu o mai menţionă deloc, revenind stăruitor, asupra circumstanţelor favorabile, vârsta şi averea; ideea exaltată pe care şi-o formaseră despre Kellynch Hall şi solicitudinea extremă pentru avantajul de a o închiria, făcând-o să pară de parcă nu preţuiau nimic mai presus de fericirea de a fi chiriaşii lui sir Walter Elliot; un gust extraordinar, cu siguranţă, dacă s-ar fi presupus că ei intră în estimările secrete ale lui sir Walter cu privire la îndatoririle unui chiriaş.

Deşi sir Walter nu avea cum să nu-i privească întotdeauna cu ochi răi pe cei care ar intenţiona să locuiască în acea casă şi să nu-i considere extrem de avuţi ca să le fie permis să o închirieze în cele mai costisitoare condiţii, el a fost convins să îi permită domnului Shepherd să înceapă tratativele cu amiralul Croft, care rămăsese în continuare la Taunton, şi să fixeze o zi pentru vederea casei.

Sir Walter nu era foarte înţelept; totuşi, avea destulă experienţă a lumii ca pentru a simţi că un chiriaş mai potrivit, din toate punctele de vedere, decât părea să fie amiralul Croft, cu greu se putea găsi; iar vanitatea sa primi o mică mângâiere suplimentară prin poziţia socială a amiralului, care era suficient de înaltă. „Mi-am închiriat casa amiralului Croft” suna extrem de bine; mult mai bine decât unui simplu domn X; un domn (în afară de, probabil, cam o jumătate de duzină în toată naţia) întotdeauna necesită o notă explicativă. Un amiral vorbeşte despre propria lui importanţă şi, în acelaşi timp, nu-l poate face niciodată pe un baronet să pară insignifiant. În toate afacerile precum şi în relaţia lor, sir Walter Elliot trebuie întotdeauna să aibă întâietate.

Nu se putea face nimic fără o referire la Elizabeth, dar predispoziţia ei devenea atât de puternică în favoarea plecării, încât a fost fericită să aibă totul stabilit şi urgentat de un chiriaş la îndemână; şi niciun cuvânt de suspendare a deciziei nu a fost grăit de ea.

Domnul Shepherd a fost întrutotul împuternicit să acţioneze; şi de-abia se ajunsese la acest rezultat că Anne, care fusese cea mai atentă ascultătoare la tot ce se vorbise, părăsi camera pentru a căuta mângâierea aerului răcoros pentru obrajii ei îmbujoraţi; în timp ce se plimba prin dumbrava favorită, spuse, cu un oftat blând: „Câteva luni în plus şi el, probabil, ar putea să se plimbe pe aici.”

Capitolul 4

Nu era domnul Wentworth, fostul paroh din Monkford, oricât de tentante erau aparenţele, ci un anume căpitan Frederick Wentworth, fratele lui, care, fiind numit comandant ca urmare a acţiunii de la St. Domingo şi nefiind imediat angajat, venise în Somersetshire în vara lui 1806; neavând niciun părinte în viaţă, îşi găsise căminul timp de jumătate de an la Monkford. Era un tânăr chipeş, foarte inteligent, cu spirit şi strălucire, iar Anne, o fată extrem de drăgălaşă, blândă, modestă, cu bun gust şi sentimentală. Jumătate din totalul atracţiei, de fiecare parte, ar fi fost suficientă, deoarece el nu avea nimic de făcut, iar ea nu prea avea pe nimeni pe care să iubească, iar întâlnirea unor recomandări atât de generoase nu avea cum să nu reuşească. Au făcut treptat cunoştinţă şi, după ce s-au cunoscut, s-au îndrăgostit repede şi profund. Ar fi dificil de spus cine văzuse cea mai înaltă perfecţiune în celălalt sau cine era cel mai fericit: ea, primindu-i declaraţiile şi cererea în căsătorie sau el, pentru că îi fuseseră acceptate.

A urmat o scurtă perioadă de fericire deplină, dar una scurtă. Curând s-au ivit probleme. Sir Walter, fiind solicitat, fără a refuza propriu-zis consimţământul şi fără a spune că nu şi-l va da niciodată, oferi negativismul unei mari uluiri, al unei mari răceli, al unei mari tăceri şi încăpăţânarea de a nu face nimic pentru fiica sa. Considera alianţa foarte degradantă. Lady Russell, deşi cu o mândrie mai temperată şi înţelegătoare, o primi ca pe una extrem de nefericită: Anne Elliot, cu toate pretenţiile originii, frumuseţii şi minţii ei să se irosească la nouăsprezece ani; să se implice la nouăsprezece ani într-o logodnă cu un tânăr, care nu avea nimic în afară de sine însuşi ca să se recomande şi nicio speranţă de a ajunge influent, în afară de şansa unei profesii cât se poate de nesigure şi niciun fel de cunoştinţe care să îi asigure cel puţin avansarea în profesia lui, ar fi, într-adevăr, o irosire, la care ea era prea îndurerată să se gândească! Annne Elliot, atât de tânără, cunoscută de atât de puţini, să fie înşfăcată de un străin fără relaţii sau avere; sau mai degrabă coborâtă de el într-o stare de dependenţă cât se poate de obositoare, neliniştită, ucigaşă a tinereţii! Nu trebuia să se întâmple, dacă putea fi împiedicată prin intervenţia corectă din partea ei, care avea o dragoste aproape maternă, dar şi drepturile unei mame.

Căpitanul Wentworth nu avea avere. Fusese norocos în profesia lui, dar cheltuind cu uşurinţă ceea ce venise cu uşurinţă, nu realizase nimic. Dar era încrezător că în curând va fi bogat, plin de viaţă şi ardoare, că în curând va avea un vas şi că în curând acesta îl va conduce spre tot ce dorea.

Dintotdeauna fusese norocos; ştia că va fi şi în continuare. O astfel de încredere, puternică prin propria sa forţă şi fermecătoare prin spiritul pe care deseori îl exprima, trebuie să fi fost de ajuns pentru Anne, dar lady Russell vedea lucrurile în mod foarte diferit. Temperamentul lui sangvin şi lipsa de temeri a minţii lui acţionau într-un mod foarte diferit asupra ei. Ea vedea în asta numai o agravare a răului. Nu făcea decât să-i adauge un caracter periculos. Era strălucitor, era încăpăţânat. Lady Russell nu avea nicio înclinaţie spre spirit şi spre orice se apropia de imprudenţă şi risc. Dispreţuia legătura din toate punctele de vedere.

O astfel de opoziţie, precum cea produsă de aceste sentimente, era mai mult decât putea învinge Anne. Tânără şi blândă cum era, ar mai fi fost totuşi posibil să reziste relei voinţe a tatălui său, chiar dacă era neîmblânzită de vreo vorbă sau privire bună din partea surorii sale, dar lady Russell, pe care o iubise şi pe care se bazase dintotdeauna, nu putea, cu o opinie atât de consecventă şi un fel de a fi atât de tandru, să o sfătuiască zadarnic. Drept urmare a fost convinsă să creadă că logodna ar fi un pas greşit, necumpătat, nepotrivit, fără şanse de succes şi nemeritat. Dar nu era numai o precauţie egoistă sub care acţiona punând capăt acestui lucru. Dacă ea nu şi-ar fi închipuit că se preocupa de binele lui, chiar mai mult decât de al ei, cu greu ar fi putut să renunţe la el. Credinţa că fusese imprudentă şi plină de abnegaţie, în principal spre avantajul lui, a fost principala ei consolare, în suferinţa unei despărţiri, a unei despărţiri definitive; şi orice fel de consolare era necesară, deoarece ea trebuia să facă faţă tuturor suferinţelor suplimentare ale opiniilor, din partea lui, total neconvingătoare şi inflexibile, şi sentimentului de a fi fost prost tratat cu o renunţare atât de forţată. În consecinţă, el părăsise ţara.

Câteva luni văzuseră începutul şi sfârşitul idilei lor, dar suferinţa lui Anne nu se încheie în doar câteva luni. Ataşamentul şi regretele ei îi întunecară, pentru multă vreme, orice fel de bucurie a tinereţii, iar pierderea timpurie a înfloririi spiritului a fost efectul lor de durată.

Mai mult de şapte ani trecuseră de când se încheiase această povestioară de trist interes, iar timpul îmblânzise mult, probabil aproape tot ataşamentul ei deosebit faţă de el, dar fusese prea dependentă numai de timp; niciun ajutor nu îi fusese dat prin schimbarea locului, în afară de o vizită la Bath curând după ruptură, sau prin vreo noutate sau lărgire a societăţii. Nimeni nu se apropiase de cercul din Kellynch care să suporte comparaţia cu Frederick Wentworth, aşa cum îi rămăsese în amintire. Niciun nou ataşament, singurul remediu cu adevărat natural, fericit şi suficient la vârsta ei, nu fusese posibil în limitele reduse ale societăţii din jurul lor. Fusese solicitată când avea vreo douăzeci şi doi de ani, să-şi

schimbe numele de către tânărul care, nu mult după aceea descoperi o minte mai accesibilă în sora sa mai mică, iar lady Russell deplânsese refuzul ei; aceasta deoarece Charles Musgrove era fiul cel mai mare al unui bărbat a cărui avere în pământuri şi importanţă generală erau pe locul doi în ţinut, după sir Walter, şi cu o înfăţişare şi un caracter plăcute; şi oricât ar fi cerut lady Russell ceva mai mult, în timp ce Anne avea nouăsprezece ani, ea s-ar fi bucurat să o vadă la douăzeci şi doi îndepărtată atât de respectabil de părtinirile şi nedreptatea din casa tatălui şi stabilită permanent atât de aproape de ea; dar în acest caz, Anne nu ascultase niciun sfat; chiar dacă lady Russell, mulţumită de propria sa cumpătare şi care nu dorea niciodată să schimbe trecutul, începu să sufere de o nerăbdare vecină cu disperarea ca Anne să fie atrasă de vreun bărbat cu caracter şi avere, să accepte o stare pe care ea s-o considere potrivită cu sufletul ei cald şi obiceiurile domestice.

Nu-şi cunoşteau una alteia opiniile asupra subiectului principal al comportării lui Anne deoarece acesta nu era niciodată atins. Dar Anne, în vârstă de douăzeci şi şapte de ani, gândea foarte diferit faţă de ceea ce gândea la nouăsprezece ani. Nu o învinovăţea pe lady Russell; nu se învinovăţea pe sine că se lăsase condusă de ea, dar era conştientă că dacă orice persoană tânără, în circumstanţe similare, ar apela la ea pentru sfaturi, niciodată nu ar accepta o suferinţă asemănătoare imediată, pentru un bine viitor nesigur. Era convinsă că toate dezavantajele dezaprobării de acasă şi toate neliniştile legate de profesia lui, toate temerile, amânările, dezamăgirile lor probabile ar fi făcut din ea o femeie mai fericită dacă şi-ar fi menţinut logodna, decât a fost sacrificând-o; era pe deplin convinsă despre aceasta, ar fi fost porţia obişnuită, ar fi fost chiar mai mult decât porţia obişnuită din toate necazurile şi nesiguranţele pe care le-ar fi avut, fără legătură cu rezultatele actuale ale cazului lor, care, din întâmplare, le-ar fi dăruit o prosperitate mai timpurie decât s-ar fi putut calcula în mod rezonabil. Toate aşteptările lui sangvine, toată încrederea lui fuseseră justificate. Norocul lui păruse să prevadă şi să pună stăpânire pe drumul său prosper. Obţinuse o angajare curând după încetarea logodnei lor; şi tot ceea ce îi spusese el că va urma se petrecuse. Ieşise în evidenţă şi avansase curând în rang, iar acum, după reuşite succesive, trebuie să fi făcut o avere frumoasă. Ea avea ca sursă numai listele marinei şi ziarele, dar nu se putea îndoi că era bogat; şi, în spiritul încăpăţânării lui, nu avea niciun motiv să-l considere căsătorit. Cât de elocventă ar fi putut fi Anne Elliot!

Cât de elocvente, cel puţin, erau dorinţele ei de partea ataşamentului timpuriu cald şi o încredere veselă în viitor, împotriva precauţiei prea îngrijorate care părea să nesocotească eforturile şi să nu aibă încredere în Providenţă! Fusese forţată să fie prudentă în tinereţe, învăţase

romantismul în timp ce se maturizase: urmarea normală a unui început anormal.

Cu toate aceste circumstanţe, amintiri şi sentimente, nu putea auzi că sora căpitanului Wentworth era posibil să trăiască la Kellynch, fără o reînviere a durerii trecute; şi multe plimbări, multe suspine au fost necesare pentru a îndepărta emoţia la această idee. Deseori şi-a spus că era o prostie, înainte de a-şi putea întări nervii suficient ca să nu simtă drept un rău continuarea discuţiei despre familia Croft şi afacerile acesteia. A fost ajutată, totuşi, de acea indiferenţă totală şi inconştienţă aparentă a singurilor trei prieteni de-ai ei cu privire la secretul trecutului, care păreau aproape să nege vreo amintire a lui. Nu putea să considere superioare motivele doamnei Russell faţă de cele ale tatălui său şi ale lui Elizabeth; putea onora toate sentimentele mai bune ale calmului ei, dar adierea generală de uitare printre ele era un lucru extrem de important, de oriunde ar fi răsărit el. În eventualitatea că amiralul Croft chiar ar închiria Kellynch Hall, ea se bucura din nou de convingerea pentru care era recunoscătoare, că trecutul era cunoscut numai acelora trei dintre cunoştinţele ei, din partea cărora nicio silabă, credea ea, nu va fi şoptită şi având încredere că printre ai lui, numai fratele cu care locuise primise informaţii despre logodna lor de scurtă durată. Acel frate plecase demult din ţinut şi, fiind un om cu judecată, necăsătorit la acea dată, ea avea siguranţa că nicio fiinţă omenească nu aflase nimic de la el.

Sora, doamna Croft, fusese plecată din Anglia, însoţindu-şi soţul într-un post în străinătate, iar propria ei soră, Mary, fusese la şcoală în perioada când se petrecuse totul; nu primise niciodată, din mândria unora şi delicateţea altora, nici cea mai mică informaţie despre această idilă. Cu aceste lucruri în minte si suflet, spera că întâlnirea dintre ea, familia Croft, cu lady Russell rezidentă în Kellynch şi Mary, stabilită la numai trei mile depărtare, avea să se producă foarte curând şi nu va implica vreo stânjeneală deosebită.

Capitolul 5

În dimineaţa stabilită ca amiralul şi doamna Croft să viziteze Kellynch Hall, Anne găsi cât se poate de normal să-şi facă plimbarea zilnică la lady Russell şi să stea la distanţă până când totul se va termina; brusc îşi dădu seama că era cât se poate de natural să îi pară rău că rata şansa de a-i vedea.

Întâlnirea s-a dovedit a fi extrem de satisfăcătoare şi s-a decis pe loc întreaga afacere. Fiecare doamnă era aranjată şi nu a văzut, prin urmare, nimic altceva decât maniere frumoase la cealaltă, iar cât îi priveşte pe gentilomi, era o asemenea bună dispoziţie, o lejeritate încrezătoare din partea amiralului, încât nu se putea ca sir Walter să nu fie influenţat. În plus fusese flatat şi determinat spre cea mai bună şi desăvârşită atitudine de către asigurările domnului Shepherd că se ştia despre amiral că este un model al bunei creşteri.

Casa, terenul şi mobila au fost închiriate, familia Croft a fost aprobată, condiţiile, momentul, totul şi toţi erau în regulă, iar asistenţii domnului Shepherd au fost puşi la treabă, fără a fi existat vreun singur obstacol care să modifice ceea ce „Prin prezenta se stabileşte.”

Sir Walter, fără ezitare, l-a declarat pe amiral a fi cel mai chipeş marinar pe care-l întâlnise vreodată şi a mers atât de departe până la a spune, că dacă propriul lui servitor i-ar aranja părul, nu i-ar fi ruşine să fie văzut alături de el oriunde, iar amiralul, cu o cordialitate înţelegătoare, observă către soţia sa, în timp ce făceau drumul înapoi prin parc: „Am ştiut că o să ajungem repede la o înţelegere, draga mea, în ciuda a ceea ce ne-au spus la Taunton. Baronetul nu va da foc Tamisei şi nu pare să fie nimic rău în el.” Îşi făcură complimente reciproce, de pe picior de egalitate.

Familia Croft urma să intre în posesie de ziua Sf. Mihail, şi cum sir Walter propusese plecarea la Bath în cursul lunii precedente, nu era timp de pierdut pentru a face toate aranjamentele necesare.

Lady Russell, convinsă că lui Anne nu i se va permite să aibă un cuvânt de spus în alegerea casei pe care aveau de gând să şi-o ia, nu era doritoare să fie trimisă valvârtej atât de devreme şi dorea ca ea să rămână, până când ar putea să vină la Bath împreună, după Crăciun. Dar, având propriile planuri care o obligau sa părăsească Kellynch timp de câteva săptămâni, a fost incapabilă să formuleze o invitaţie clară, iar Anne, deşi se temea de căldurile posibile din septembrie în toată strălucirea albă a Bathului şi se gândea cu neplăcere la lunile triste de toamnă ce urma să le petreacă la ţară, nu crezu că, luând totul în considerare, îşi dorea să rămână. Lucrul cel mai corect, cel mai înţelept şi care implica, drept urmare, cea mai

puţină suferinţă era să plece acum împreună cu ceilalţi.

Ceva se petrecu totuşi, care îi dea o nouă îndatorire. Mary, deseori puţin bolnavă, întotdeauna gândindu-se prea mult la micile ei beteşuguri şi întotdeauna obişnuită să o cheme pe Anne când se întâmpla ceva, era din nou indispusă; şi prevăzând că nu va avea o zi de sănătate deplină în toată toamna, o imploră, sau mai degrabă îi ceru, pentru că nu prea era o rugăminte, ca în loc să meargă la Bath, să vină la Uppercross Cottage şi să-i ţină companie cât timp va avea nevoie de ea.

— Nu am cum să mă descurc fără Anne, argumentă Mary, iar răspunsul lui Elizabeth a fost:

— Sunt sigură că Anne ar face mai bine să rămână, deoarece nimeni nu va avea nevoie de ea la Bath. Să fii solicitată ca utilă, deşi într-un stil nepotrivit este, cel puţin, mai bine decât să fii respinsă ca nefiind bună de nimic; şi Anne, bucuroasă să fie de vreun folos, bucuroasă să i se stabilească ceva îndatoriri şi cu siguranţă deloc tristă că avea ca scenă provincia şi chiar propriul ei ţinut drag, fu de acord din toată inima să rămână.

Invitaţia lui Mary alungă toate grijile doamnei Russell şi în consecinţă se stabili curând că Anne nu va merge la Bath până când nu o va aduce lady Russell şi că între timp ea se va împărţi între Uppercross Cottage şi Kellynch Lodge.

Până acum, totul era perfect în regulă, dar lady Russell a fost uimită de o scăpare din planul Kellynch Hall abia când aceasta o izbi: doamna Clay era angajată să meargă la Bath cu sir Walter şi Elizabeth, pe post de cea mai importantă şi preţioasă asistentă a celei din urmă în toate afacerile care urmau; lui lady Russell i-a părut extrem de rău că s-a apelat la o asemenea măsură, se miră, se întristă şi se temu, iar afrontul pe care îl reprezenta faţă de Anne, prin faptul că doamna Clay era de atâta folos, în timp ce Anne nu era de niciunul, provoca o dureroasă supărare.

Anne însăşi devenea îndârjită de o asemenea sfidare şi resimţea imprudenţa aranjamentului la fel de acut ca lady Russell. Cu foarte multe observaţii tăcute şi o cunoaştere, pe care deseori şi-o dorea mai mică, a caracterului tatălui său, simţea că din această apropiere se vor naşte grave consecinţe pentru familia sa. Nu îşi închipuia totuşi că tatăl ei avea în prezent vreo idee în acest sens. Doamna Clay avea pistrui, un dinte ieşit în afară şi o încheietură înţepenită, asupra cărora el făcea remarci severe în mod continuu în lipsa ei. Dar era tânără şi cu siguranţă chipeşă, poseda o minte ascuţită şi maniere plăcute în mod constant, atracţii infinit mai periculoase decât ar fi putut fi unele fizice. Anne era atât de impresionată de gradul lor de pericol, încât nu se putea abţine să nu încerce să i le facă

vizibile surorii ei. Avea slabe speranţe de succes, dar Elizabeth, care în eventualitatea unui asemenea revers ar fi fost mult mai compătimită decât ea însăşi, nu ar fi avut niciodată, credea ea, motive să-i reproşeze că nu o avertizase.

Vorbi, dar s-a considerat că jigneşte. Elizabeth nu putea concepe cum i-ar putea trece prin minte o aşa absurditate şi răspunse indignată că fiecare parte îşi ştia locul.

— Doamna Clay, spuse ea cu căldură, nu uită niciodată cine este, iar eu îi cunosc sentimentele ceva mai bine decât ai putea tu! Pot să te asigur că, privind subiectul căsătoriei, opiniile ei sunt deosebit de plăcute şi că dezaprobă mai mult decât oricine inegalitatea de condiţie şi rang. Cât despre tatăl meu, chiar nu mi-aş fi închipuit că el, care a rămas singur atâta timp de dragul nostru, ar mai putea fi suspectat acum. Dacă doamna Clay ar fi o femeie frumoasă, îţi garantez, ar fi greşit să o am atât de mult timp alături de mine; nu că ceva pe lumea asta, sunt sigură, l-ar convinge pe tatăl meu să facă o căsătorie degradantă, dar ar putea ajunge nefericit. Dar biata doamnă Clay, cu toate meritele ei, nu poate fi nicidecum considerată măcar acceptabil de drăguţă. Biata doamnă Clay stă aici în perfectă siguranţă. Cred că nu l-ai auzit niciodată pe tatăl meu vorbind despre nefericirile ei personale, deşi ştiu că trebuie să le fi auzit de cincizeci de ori. Dintele ei şi pistruii ăia! Nu mă dezgustă pe mine atât de mult pistruii, cât pe el. Ştiu că o faţă nu este desfigurată de ei, dar el îi consideră îngrozitori. Trebuie să-l fi auzit făcând observaţii despre pistruii doamnei Clay.

— Acesta nu prea este un defect personal, răspunse Anne, pe care nişte maniere agreabile să nu-l facă, în cele din urmă, acceptabil.

— Eu gândesc într-un mod extrem de diferit, răspunse scurt Elizabeth; nişte maniere agreabile pot scoate în evidenţă trăsături frumoase, dar niciodată nu pot schimba unele inestetice. Totuşi, în orice caz, întrucât am mult mai multe pe cap acum decât oricine altcineva, mi se pare cât se poate de inutil să-ţi primesc sfaturile.

Anne o spusese, bucuroasă că se terminase şi nu întrutotul lipsită de speranţa că făcuse bine. Elizabeth, deşi nu avea la inimă suspiciunea, ar putea totuşi să devină mai atentă ca urmare a vorbelor ei.

Ultima trăsură cu patru cai urma să îi poarte pe sir Walter, Miss Elliot şi doamna Clay la Bath. Grupul plecă într-o foarte bună dispoziţie; sir Walter pregăti salutări reverenţioase tuturor chiriaşilor şi localnicilor care ar fi dat cel mai mic semn de a se arăta, iar Anne plecă pe jos, în acelaşi timp, într-un fel de linişte dezolantă, către Lodge, unde urma să petreacă prima săptămână.

Prietena ei nu era într-o dispoziţie mai bună decât ea însăşi. Lady

Russel resimţea excesiv această destrămare a familiei. Respectabilitatea lor îi era la fel de dragă ca a ei şi o întâlnire zilnică devenise preţioasă prin obicei. Era dureros să te uiţi la pământurile lor părăsite şi chiar şi mai rău să anticipezi noile mâini în care urmau să încapă; şi pentru a scăpa de singurătatea şi melancolia unui sat atât de schimbat şi să nu fie în drum atunci când amiralul şi doamna Croft soseau, se hotărî să lipsească de acasă. Prin urmare şi-a pregătit plecarea, iar Anne s-a stabilit la Uppercross Cottage, în prima etapă a călătoriei lui lady Russell.

Uppercross era un sat de dimensiuni modeste. Cu câţiva ani în urmă fusese cu totul şi cu totul în stil englezesc vechi, conţinând pe lângă casele ţăranilor şi muncitorilor numai două case superioare ca aspect: conacul stăpânului, cu zidurile sale înalte, porţile mari şi copacii bătrâni, încăpător şi nemodernizat, şi casa parohială compactă şi înghesuită, înconjurată de grădina îngrijită, cu o vie şi un păr. După căsătoria tânărului stăpân, avusese parte de îmbunătăţiri printr-o casă de fermă ridicată la rang de vilă, pentru reşedinţa sa şi Uppercross Cottage, cu veranda spre care se deschideau glasvanduri; era mai încăpătoare şi apreciabilă ca aspect şi dependinţe, cât se poate de potrivită să atragă privirea călătorului ce mergea spre conac, la o distanţă de un sfert de milă mai încolo.

Aici stătuse Anne deseori. Ştia rosturile de la Uppercross la fel de bine ca şi pe cele de la Kellynch. Cele două familii se întâlneau în mod frecvent, erau atât de obişnuite să treacă pe la casa uneia sau alteia, încât era chiar surprinzător să o găsească pe Mary singură; faptul că era bolnavă părea aproape un lucru de la sine înţeles. Deşi mai dăruită decât sora ei mai mare, Mary nu avea înţelegerea şi temperamentul ei. Cât timp era sănătoasă, fericită şi bine îngrijită, beneficia de un umor excelent şi o dispoziţie minunată, dar orice indispoziţie o prăbuşea complet. Nu avea niciun fel de resurse pentru singurătate; moştenind o porţie considerabilă de importanţă de sine tipică pentru un Elliot, avea obiceiul să adauge oricărei supărări pe aceea că se închipuia neglijată şi prost tratată. Ca personalitate, era inferioară ambelor surori şi, chiar în plină înflorire, ajunsese numai la calitatea de „o fată cum trebuie.” Acum zăcea pe canapeaua decolorată a salonaşului intim, a cărui mobilă cândva elegantă devenise din ce în ce mai obosită, sub influenţa a patru veri şi doi copii, iar la apariţia lui Anne, o întâmpină cu:

— Deci ai venit în cele din urmă! Începeam să cred că nu o să te mai văd. Mi-e atât de rău că de-abia mai pot vorbi. N-am văzut o fiinţă toată dimineaţa!

— Îmi pare rău să te văd bolnavă, răspunse Anne. Mi-ai trimis veşti atât de bune despre tine marţi!

— Da, am profitat cât am putut; aşa fac întotdeauna, dar eram departe de-a fi sănătoasă; nu cred că am mai fost aşa de bolnavă în toată viaţa ca în dimineaţa aceasta; cât se poate de neputincioasă si singură! Sunt singură! Dacă îmi venea sfârşitul în vreun fel îngrozitor, nu eram în stare nici să sun clopoţelul! Deci, lady Russell nu vrea să vină. Nu cred că a fost aici de trei ori vara asta.

Anne spuse ceea ce era potrivit şi întrebă de soţul ei.

— Oh! Charles a ieşit la vânătoare. Nu l-am văzut de la şapte. A vrut să plece, deşi i-am spus cât de bolnavă sunt. A spus că nu o să stea mult, dar nu s-a întors, iar acum este aproape ora unu. Te asigur, n-am văzut un suflet toată dimineaţa.

— Ai avut băieţeii cu tine?

— Da, atâta timp cât am putut să le suport gălăgia, dar sunt aşa de neastâmpăraţi, că fac mai mult rău decât bine. Micul Charles nu ascultă nicio vorbă pe care i-o spun, iar Walter devine cam la fel de rău.

— Ei lasă, curând vei fi mai bine, răspunse Anne cu veselie. Ştii că întotdeauna te vindec când vin. Cum sunt vecinii tăi de la conac?

— Nu pot să-ţi spun nimic despre ei. N-am văzut pe niciunul astăzi, în afară de domnul Musgrove, care doar s-a oprit şi mi-a vorbit prin fereastră, dar fără să descalece; deşi i-am spus cât de bolnavă sunt, niciunul nu s-a apropiat de mine. Probabil că domnişoara Musgrove este lipsită de chef, iar ei nu fac niciodata ceva împotriva voinţei sale.

— Îi vei vedea, probabil, înainte de terminarea dimineţii. Este devreme.

— Nu am nevoie de ei niciodată, te asigur. Vorbesc şi râd cam prea mult pentru mine. Ah! Anne, sunt atât de bolnavă! A fost foarte urât din partea ta că nu ai venit de marţi.

— Draga mea, aminteşte-ţi ce bilet optimist mi-ai trimis! Ai scris în cea mai veselă manieră şi ai spus că eşti perfect sănătoasă şi nu te grăbeşti să mă chemi; aşa stând lucrurile, ţi-am comunicat doar dorinţa mea de a sta cu lady Russell până la sfârşit; şi pe lângă ceea ce am simţit din relatarea ta, am fost atât de ocupată, am avut atâtea de făcut, încât nu aş fi putut părăsi Kellynch mai devreme.

— Vai de mine! Ce ai fi putut avea de făcut?

— Extrem de multe lucruri, te asigur. Mai multe decât îmi pot aminti pe moment, dar îţi pot spune unele. Am făcut un duplicat al catalogului cărţilor şi tablourilor tatălui meu. Am fost în grădină de mai multe ori cu Mackenzie, încercând să înţeleg care din plantele lui Elizabeth sunt pentru lady Russell. Am avut propriile mele mici preocupări ca să fac aranjamente, cărţi şi muzică de împărţit, toate cuferele de împachetat din

nou, deoarece nu am înţeles din timp ce urma să meargă în căruţe; şi un lucru pe care l-am avut de făcut, Mary, de o natură mai dificilă: să merg pe la aproape toate casele din parohie, ca un fel de rămas bun. Mi s-a spus că ei doreau asta, dar toate aceste lucruri iau o grămadă de timp.

— Oh! bine! Şi după o pauză de o clipă, dar nu mi-ai pus nicio întrebare despre cina noastră de la familia Poole de ieri.

— Te-ai dus, deci? Nu m-am interesat, deoarece am tras concluzia că ai fost obligată să renunţi la petrecere.

— Oh, da, m-am dus! Mi-era bine ieri; absolut nimic nu m-a supărat până azi dimineaţă. Ar fi fost ciudat dacă nu m-aş fi dus.

— Sunt foarte bucuroasă că te-ai simţit suficient de bine şi sper că ai avut parte de o petrecere plăcută.

— Nimic remarcabil. Întotdeauna ştii dinainte cum va fi cina şi cine va fi acolo; şi este atât de neplăcut să nu ai o trăsură a ta. Domnul şi doamna Musgrove m-au luat cu ei şi am fost atât de înghesuiţi! Amândoi sunt atât de voinici şi ocupă atât de mult spaţiu, iar domnul Musgrove stă întotdeauna în faţă. Deci, iată-mă şi pe mine înghesuită pe bancheta din spate cu Henrietta şi Louise; şi cred că este foarte probabil ca boala mea de astăzi să fie cauzată acestui lucru. O perseverenţă suplimentară în răbdarea şi veselia forţată din partea lui Anne produse aproape vindecarea lui Mary. Curând ea putea sta în capul oaselor pe canapea şi începu să spere că o va putea părăsi pe la cină. Apoi, uitând să se mai gândească la asta, era în celălalt capăt al camerei, înfrumuseţând un buchet de flori, apoi îşi mâncă friptura rece; iar apoi se simţea suficient de bine pentru a propune o scurtă plimbare.

— Unde să mergem? spuse ea, când erau pregătite. Presupun că nu vrei să faci o vizită la conac înainte să vină ei să te vadă.

— Nu am nici cea mai mică obiecţie din acest punct de vedere, răspunse Anne. Niciodată nu m-aş gândi să invoc ceremonialul când este vorba de oameni pe care îi cunosc la fel de bine ca pe doamna şi domnişoara Musgrove.

— Oh! dar ele ar trebui să vină în vizită la tine cât mai curând posibil. Ar trebui să simtă ce ţi se datorează ţie ca soră a mea. Totuşi, am putea la fel de bine să mergem şi să stăm cu ele puţin, iar după ce terminăm cu asta putem să ne bucurăm de plimbarea noastră.

Anne considerase întotdeauna că un astfel de stil de relaţie este extrem de imprudent, dar încetase să se străduiască să-l împiedice, crezând că, deşi existau de fiecare parte subiecte jignitoare, niciuna din familii nu se putea descurca fără asta. Prin urmare, au pornit-o spre conac, ca să stea o jumătate de oră în salonul pătrat, demodat, cu un covoraş pe o podea

strălucitoare, căruia fiicele actuale din casă îi dădeau treptat un aer potrivit de confuzie printr-un pian mare, stative de flori şi măsuţe aşezate în toate direcţiile. Oh! dacă ar fi putut originalele portretelor de pe lambriuri, dacă gentilomii în catifea maro şi doamnele în satin albastru ar fi putut să vadă ce se petrecea, dacă ar fi fost conştienţi de asemenea răsturnare a oricărui fel de ordine şi eleganţă! Portretele însele păreau să se holbeze uluite.

Familia Musgrove, asemenea casei lor, era în curs de schimbare, probabil de îmbunătăţire. Tatăl şi mama erau în vechiul stil englezesc, iar cei tineri în stilul nou. Domnul şi doamna Musgrove erau un soi foarte bun de oameni; prietenoşi şi ospitalieri, nu foarte educaţi şi deloc eleganţi. Copiii lor aveau minţi şi maniere mai moderne. Era o familie numeroasă, dar singurii doi adulţi, în afară de Charles, erau Henrietta şi Louisa, tinere domnişoare de nouăsprezece, respectiv, douăzeci de ani, care aduseseră de la şcoala din Exeter obişnuita porţie de înnoiri şi acum erau ca alte două – zeci de mii de tinere domnişoare, trăind pentru a fi la modă, fericite şi vesele. Rochiile lor aveau toate avantajele posibile, feţele lor erau destul de drăguţe, starea sufletească extrem de bună, manierele nestânjenite şi plăcute; ele erau prin urmare ca acasă, iar în afară erau favorite. Anne le considerase dintotdeauna ca pe cele mai fericite fiinţe pe care le cunoştea, dar totuşi, salvată aşa cum suntem cu toţii de un sentiment de superioritate de la dorinţa posibilităţii schimbului, ea nu ar fi renunţat la mintea ei ascuţită şi cultivată pentru toate distracţiile lor; şi nu le invidia nimic altceva în afară de acea aparentă bună înţelegere şi tovărăşie perfectă, afecţiunea mutuală binedispusă, din care cunoscuse atât de puţin ea însăşi alături de oricare dintre surorile ei.

Au fost primite cu multă cordialitate. Nimic nu părea nelalocul său din partea familiei de la conac, care era, Anne o ştia foarte bine, cea mai puţin vinovată. Jumătatea de oră a fost petrecută în discuţii destul de plăcute; şi nu a fost deloc surprinsă la sfârşitul ei că grupului lor li s-au alăturat pentru plimbare ambele domnişoare Musgrove, la invitaţia insistentă a lui Mary.

Capitolul 6

Anne nu dorise această vizită la Uppercross, pentru a constata că o mutare de la un grup de oameni la altul, deşi la o distanţă de numai trei mile, include deseori o totală schimbare a conversaţiei, opiniilor şi ideilor. Nu stătuse niciodată acolo fără a fi izbită de aceasta şi fără a-şi dori ca alţi Elliot să aibă avantajul ei de a observa cât de neştiute sau neluate în considerare erau acolo chestiunile care la Kellynch Hall erau tratate ca interes public general şi universal; totuşi, cu toată experienţa aceasta, ea credea că acum trebuie să se supună sentimentului că o nouă lecţie în arta de a-ţi cunoaşte nimicnicia dincolo de propriul cerc devenea necesară pentru ea; pentru că, fără îndoială, venind aşa cum venise, cu inima plină de subiectul care ocupase complet ambele case de la Kellynch de săptămâni întregi, ea se aştepta la ceva mai multă curiozitate şi înţelegere decât a găsit în comentariile separate, dar foarte similare, ale domnului şi doamnei Musgrove: „Domnişoară Anne, sir Walter şi sora dumneavoastră au plecat, dar în ce parte a Bathului credeţi că se vor stabili?” şi aceasta fără a se aştepta prea mult la un răspuns; sau în adăugirea tinerelor domnişoare, „Sper că vom fi în Bath la iarnă, dar aminteşte-ţi, tati, dacă mergem, trebuie să fim într-o stare de spirit bună; niciun fel de neînţelegere între noi!”, sau în completarea neliniştită din partea lui Mary, „Pe legea mea, voi fi destul de întărită după ce o să plecaţi cu toţii ca să fiţi fericiţi la Bath!”

Ea nu putea decât să ia decizia de a evita asemenea deziluzii pe viitor şi să se gândească cu o recunoştinţă mărită la extraordinara binecuvântare de a avea o prietenă cu o înţelegere atât de sinceră, precum lady Russell.

Familia Musgrove avea propriul vânat de păzit şi consumat, proprii cai, câini şi ziare ca să îi ţină ocupaţi, iar femeile erau pe deplin ocupate cu toate celelalte subiecte ale gospodăritului, vecinilor, rochiilor, dansului şi muzicii. Ea recunoştea că era foarte potrivit, că fiecare comunitate socială mică ar trebui să-şi dicteze propriile reguli legate de conversaţii; şi spera ca, nu peste multă vreme, să devină un membru demn al celor alături de care era mutată. Având perspectiva de a petrece cel puţin două luni la Uppercross, era extrem de important pentru ea să îşi înveşmânte închipuirea, memoria şi toate ideile cu cât mai mult Uppercross posibil.

Nu se temea de aceste două luni. Mary nu era atât de respingătoare şi lipsită de sentimente frăţeşti precum Elizabeth, nici atât de inaccesibilă sugestiilor ei. Era întotdeauna în termeni amicali cu cumnatul ei, iar în copii, care o iubeau aproape la fel de mult şi o respectau chiar mai mult decât pe mama lor, ea avea un obiect de interes, amuzament şi efort sănătos.

Charles Musgrove era politicos şi agreabil; în judecată şi caracter era neîndoielnic superior soţiei sale, dar nu poseda puterile, sau conversaţia, sau graţia de a face trecutul, întrucât ei erau legaţi laolaltă, deloc periculos de amintit. În acelaşi timp, Anne putea să creadă, alături de lady Russell, că o căsătorie în termeni de mai mare egalitate ar fi putut s-o îmbunătăţească, şi o femeie cu o înţelegere reală ar fi dat mai multă substanţă caracterului său şi mai multă utilitate, înţelepciune şi eleganţă obiceiurilor şi intereselor sale. Aşa cum stăteau lucrurile, el nu făcea nimic cu prea mult zel, în afară de sport, iar timpul său era în rest petrecut cu nimicuri, fără niciun beneficiu din partea cărţilor sau a altceva. Avea o fire cumsecade, care niciodată nu părea să fie mult afectată de ocazionalele indispoziţii ale soţiei sale, îi suporta lipsa de înţelegere, uneori spre admiraţia lui Anne şi, întrutotul, deşi exista adesea câte o mică neînţelegere, în care uneori ea juca un rol mai important decât şi-ar fi dorit, fiind solicitată de ambele părţi, ei puteau trece drept un cuplu fericit. Erau întotdeauna perfect de acord cu dorinţa de a avea mai mulţi bani şi cu speranţa la un cadou frumos din partea tatălui lui, dar aici, ca în majoritatea subiectelor, el deţinea superioritatea, pentru că, în timp ce Mary considera o mare ruşine că nu era făcut un astfel de cadou, el întotdeauna susţinea că tatăl său îşi folosea banii în multe alte feluri şi avea dreptul de a-i cheltui aşa cum dorea.

Cât despre educaţia copiilor, teoria lui era mult mai bună decât a soţiei sale, iar practica nu atât de rea: „I-aş putea educa foarte bine, dacă nu ar interveni Mary”, era ceea ce Anne îl auzea deseori spunând şi îl credea, dar când asculta după aceea reproşul lui Mary că „Charles îi răsfaţă pe copii, aşa că nu îi mai pot disciplina deloc”, ea nu avea niciodată tendinţa să spună „Foarte adevărat”.

Una din cele mai puţin agreabile situaţii ale şederii ei acolo era că, fiind tratată cu atâta încredere de toate părţile, era amestecată în prea multe secrete ale nemulţumirilor fiecărei case. Ştiindu-se că avea oarecare influenţă asupra surorii ei, i se solicita în mod continuu, sau cel puţin primea aluzii să şi-o exercite dincolo de ceea ce era rezonabil. „Mi-aş dori să o poţi convinge pe Mary să nu-şi mai închipuie că e bolnavă”, era limbajul lui Charles; şi într-o stare de spirit nefericită, astfel grăia Mary:

— Sunt convinsă că dacă Charles m-ar vedea pe moarte, nu ar crede că este ceva în neregulă cu mine. Sunt sigură, Anne, că dacă ai vrea, l-ai putea convinge că sunt cu adevărat foarte bolnavă, mult mai bolnavă decât recunosc. Urăsc să-mi trimit copiii la conac, deşi bunica lor mereu vrea să îi vadă, deoarece le face pe voie şi îi răsfaţă atât de mult şi le dă atâtea nimicuri şi dulciuri, că ei se întorc cu siguranţă bolnavi şi indispuşi pentru tot restul zilei. Iar doamna Musgrove a profitat de prima ocazie de a

rămâne singură cu Anne să-i spună:

— Oh! Domnişoară Anne, nu mă pot abţine să nu-mi doresc ca doamna Charles să aibă puţin din metoda dumneavoastră cu copiii aceia. Sunt nişte fiinţe cu totul diferite cu dumneavoastră! Dar, fără îndoială, în general sunt răsfăţaţi! Ce păcat că nu o puteţi face pe sora dumneavoastră să îi disciplineze. Sunt cei mai frumoşi şi sănătoşi copii pe care i-am văzut, dragii de ei! Fără părtinire, dar doamna Charles nu prea ştie cum ar trebui să fie trataţi! Vai de mine! Cât de dificili sunt uneori. Vă asigur, domnişoară Anne, mi-e greu să nu-i văd în casa noastră atât de des pe cât aş dori-o. Cred că doamna Charles nu este chiar atât de mulţumită că nu îi invit mai des, dar ştiţi că este foarte rău să ai copii în casă pe care să îi supraveghezi în fiece clipă; „nu face asta” şi „nu face aia”; sau pe care îi poţi menţine liniştiţi în limite tolerabile cu mai multe prăjituri decât le face bine.

Mai mult, Mary îi comunicase următoarele:

— Doamna Musgrove crede că toţi servitorii ei sunt atât de devotaţi, încât ar fi înaltă trădare să îi iei la întrebări, dar sunt sigură, fără exagerare, că menajera principală şi spălătoreasa, în loc să-şi vadă de treburile lor, umblă creanga prin sat cât e ziulica de lungă. Le întâlnesc pe oriunde mă duc; şi îţi declar că nu intru de două ori în camera copiilor fără să dau peste ele. Dacă Jemima nu ar fi cea mai de încredere şi devotată fiinţă de pe lume, ar fi suficient să o strice; căci ea îmi spune că ele mereu o ispitesc să meargă la plimbare cu ele.

Şi din partea doamnei Musgrove au fost spuse:

— Am stabilit o regulă: să nu intervin niciodată în preocupările nurorii mele, deoarece ştiu că nu se cuvine, dar îţi voi spune, domnişoară Anne, pentru că dumneata ai putea pune ordine în lucruri, că nu am o părere prea bună despre bona doamnei Charles; aud povestiri ciudate despre ea; întotdeauna hoinăreşte; şi, după ştiinţa mea, pot să declar că se îmbracă atât de bine, încât este suficient să ruineze orice servitoare de care se apropie. Doamna Charles aproape îşi pune capul chezăşie pentru ea, ştiu, dar eu îţi dau numai acest indiciu: să fii cu ochii în patru şi dacă vezi ceva nelalocul lui, să nu te temi să mi-l menţionezi.

Din nou, Mary s-a plâns că doamna Musgrove era cât se poate de hotărâtă să nu-i dea respectul ce i se cuvenea, când luau cina la conac împreună cu alte familii; şi ea nu vedea niciun motiv pentru care era considerată atât de mult de-a casei, încât îşi pierdea locul.

Iar într-o zi, când Anne vorbea numai cu familia Musgrove, unul dintre ei, după ce a vorbit despre rang, oameni de rang şi invidie de rang, a spus: „Nu am niciun fel de regret în a-ţi atrage atenţia despre cât de absurde sunt atâtea persoane de pe aici, deoarece toată lumea ştie cât de uşor şi cu

câtă indiferenţă iei toate acestea, dar mi-aş dori ca cineva să-i facă o aluzie lui Mary, că ar fi cu mult mai bine dacă nu ar fi atât de încăpăţânată, în special dacă nu ar încerca să iasă mereu în evidenţă ca să-i ia locul mamei. Nimeni nu-i pune la îndoială dreptul de a avea întâietate în faţa mamei, dar ar fi mult mai potrivit dacă nu ar insista atâta asupra acestui lucru. Nu că mamei i-ar păsa, câtuşi de puţin, dar ştiu că multe persoane observă."

Cum putea Anne să facă ordine în toate acestea? Nu putea face mai mult decât să asculte răbdătoare, să îmblânzească toate suferinţele şi să-l scuze pe fiecare în faţa celuilalt, să le facă aluzii la îngăduinţa necesară între nişte vecini atât de apropiaţi şi să facă aceste aluzii cât mai evidente atunci când erau îndreptate spre beneficiul surorii sale.

În toate celelalte aspecte, vizita ei a început şi a continuat foarte bine. Propria ei stare sufletească s-a îmbunătăţit prin schimbarea locului şi a subiectului, fiind la o depărtare de trei mile de Kellynch; suferinţele lui Mary se micşorară, având o tovarăşă constantă, iar relaţiile lor zilnice cu restul familiei, întrucât nu exista nicio preocupare în vilă care să le întrerupă, erau mai degrabă avantajoase. Cu siguranţă erau întreţinute cât mai des posibil, deoarece se întâlneau în fiecare dimineaţă şi rareori petreceau o seară despărţiţi, dar ea credea că nu s-ar fi descurcat atât de bine fără formalităţile respectabile ale domnului şi doamnei Musgrove, fără discuţia, râsul şi cântecul fiicelor lor.

Ea ar fi putut cânta cu mult mai bine decât oricare dintre domnişoarele Musgrove, dar neavând vocea cultivată, nici ştiinţa harpei şi nici părinţi afectuoşi lângă care să stea şi să şi-i închipuie încântaţi, interpretarea ei era apreciată doar din politeţe sau ca să-i mai învioreze pe ceilalţi, după cum îşi dădea ea foarte bine seama. Ştia că atunci când cânta îşi oferea plăcere doar sieşi, dar aceasta nu era o senzaţie nouă. Cu excepţia unei scurte perioade din viaţa ei, ea niciodată, de la vârsta de paisprezece ani, niciodată după pierderea dragei sale mame, nu cunoscuse fericirea de a fi ascultată, sau încurajată de vreo apreciere afectuoasă, sau de un bun gust adevărat. În muzică, ea fusese dintotdeauna obişnuită să se simtă singură pe lume, iar simpatia părtinitoare a domnului şi doamnei Musgrove faţă de interpretarea fiicelor lor şi indiferenţa lor totală faţă de cea a oricărei alte persoane îi făcea mai multă plăcere de dragul lor, decât suferinţă pentru ea însăşi.

Grupul de la conac era uneori mărit de altă companie. Vecinătăţile nu erau întinse, dar familia Musgrove era vizitată de toată lumea şi avea parte de mai multe cine, mai mulţi oaspeţi şi mai mulţi musafiri cu invitaţie sau întâmplători, decât orice altă familie. Erau foarte populari.

Fetele erau înnebunite după dans, iar serile se încheiau, ocazional,

cu un mic bal nepremeditat. Era o familie de veri la distanţă de o plimbare de la Uppercross, aflată într-o situaţie mai puţin prosperă, care depindea de familia Musgrove pentru toate distracţiile: veneau la orice oră şi dădeau ajutor la orice fel de jocuri sau dansau pe oriunde, iar Anne, preferând postul de muzicantă, le cânta dansuri populare tot timpul; bunătate care întotdeauna îi recomanda talentele muzicale observaţiei domnului şi doamnei Musgrove, mai mult decât orice altceva şi deseori atrăgea acest compliment: „Bine executat, domnişoară Anne, într-adevăr, foarte bine executat! Domnul să mă ajute! Cum vă zboară degeţelele acelea!”

Astfel au trecut primele trei săptămâni. Veni ziua Sf. Mihail; şi acum inima lui Anne trebuia să fie din nou în Kellynch. Un cămin mult iubit ajuns pe mâna altora; toate camerele preţioase şi mobila, dumbrăvile şi priveliştile deveneau proprietatea altor ochi şi altor oameni! Ea nu se gândea la altceva pe 29 septembrie şi seara avu parte de mângâiere din partea lui Mary care, având ocazia să noteze data, exclamă:

— Vai de mine, nu e asta ziua în care trebuie să vină familia Croft la Kellynch? Mă bucur că nu m-am gândit la asta mai devreme. Cât de mult mă deprimă!

Familia Croft intrase în posesie cu o vioiciune năvalnică şi putea fi deja vizitată. Mary deplânse situaţia şi se autocompătimi: „Nimeni nu ştia cât de mult o să sufere. Ar trebui să amâne cât de mult se putea”, dar nu a fost uşor până când nu şi-a convins soţul să o ducă cu trăsura într-o zi şi se află într-o stare foarte animată când se întoarse. Anne se bucurase foarte sincer că nu era nicio modalitate să meargă şi ea. Totuşi, ea îşi dorea să cunoască familia Croft şi a fost mulţumită că era în casă când vizita a fost întoarsă. Ei au venit: stăpânul nu era acasă, dar cele două surori erau împreună; şi cum s-a întâmplat ca doamna Croft să stea alături de Anne, în timp ce amiralul a stat lângă Mary şi s-a făcut foarte agreabil prin felul său binedispus de a-i băga în seamă pe băieţeii ei, ea a putut să caute cu privirea o asemănare, iar dacă nu o găsea în trăsături, să o surprindă în voce sau în schimbările de expresie.

Doamna Croft, deşi nu era nici înaltă, nici grasă, era masivă, dreaptă şi viguroasă la trup, trăsături care dădeau importanţă persoanei sale, avea ochii negri, strălucitori, dinţi buni şi întrutotul o faţă agreabilă; deşi tenul ei înroşit şi bătut de vânt, urmare a faptului de a fi stat aproape la fel de mult pe mare ca soţul ei, o făcea să pară că ar fi trăit ceva mai mulţi ani pe lumea asta decât cei treizeci şi opt ai ei. Manierele ei erau deschise, degajate şi hotărâte, ca ale uneia care avea încredere în ea însăşi şi nicio îndoială referitor la ce avea de făcut, fără grosolănie sau lipsă a bunului simţ. Anne îi acorda încredere, într-adevăr, din sentimente de mare

consideraţie faţă de ea, în tot ceea ce se lega de Kellynch şi îi făcea plăcere; în special, întrucât se convinsese chiar din prima jumătate de minut, chiar din prima clipă când au fost prezentaţi, că nu exista nici cel mai mic semn de bănuială sau informaţii din partea doamnei Croft. Era cât se poate de liniştită în acea privinţă şi în consecinţă plină de putere şi curaj, până într-un moment când a fost pusă pe jar de doamna Croft, care a spus dintr-odată:

— Tu ai fost, nu sora ta, îmi dau seama, cea cu care fratele meu a avut plăcerea să se cunoască pe când se afla în această provincie. Anne speră că trecuse peste perioada când se înroşea, dar de vârsta emoţiei cu siguranţă nu trecuse.

— Probabil, nu ai aflat că este căsătorit, adăugă doamna Croft. Ea putu acum răspunde aşa cum trebuia; şi a fost fericită, când următoarele cuvinte ale doamnei Croft au explicat că vorbea despre domnul Wentworth, că nu spusese nimic care nu s-ar potrivi oricăruia din fraţi. Imediat simţi cât de rezonabil era ca doamna Croft să se gândească şi să vorbească despre Edward şi nu despre Frederick, şi cu ruşine faţă de propria ei uitare, se concentră cu interesul cuvenit asupra informaţiilor despre starea actuală a fostului lor vecin.

Restul a fost linişte; până când, tocmai la plecare, îl auzi pe amiral spunându-i lui Mary:

— Aşteptăm să vină curând pe aici un frate de-al doamnei Croft, îndrăznesc să spun că îl cunoaşteţi după nume.

A fost redus la tăcere de atacurile năvalnice ale băieţeilor care, agăţându-se de el ca de un vechi prieten, declarau că nu o să plece şi făcându-i-se propuneri de a-i lua cu el în buzunarele hainei, nu i-a mai rămas vreun moment să termine sau să îşi amintească ceea ce începuse. Anne rămase să se convingă singură, pe cât de bine putea, că trebuie să fie vorba de acelaşi frate. Totuşi, nu era atât de sigură, încât să nu fie nerăbdătoare să audă dacă pomenise ceva despre acest subiect în cealaltă casă, unde familia Croft fusese în vizită mai înainte.

Cei de la conac urmau să îşi petreacă seara acestei zile la vilă şi fiind prea târziu ca astfel de vizite să fie făcute pe jos, aşteptau trăsura, când cea mai tânără domnişoară Musgrove intră. Prima idee era că venise să-şi ceară scuze şi că vor petrece seara singure, şi Mary era cât se poate de pregătită să primească afrontul, când Louisa îndreptă totul spunând că doar ea venise pe jos, ca să facă loc harpei, care era adusă în trăsură.

— Şi vă voi spune motivul nostru, adăugă ea, şi totul despre aceasta. Am venit să vă anunţ că tata şi mama sunt deprimaţi în seara asta, în special mama; ea se gândeşte atât de mult la bietul Richard! Şi noi am căzut de acord că cel mai bine ar fi să aducem harpa, deoarece pare să o

binedispună mai mult decât pianul. Vă voi spune de ce este deprimată. Când a venit familia Croft în vizită de dimineaţă, au venit pe aici după aceea, nu-i aşa?, s-a întâmplat să spună că fratele ei, căpitanul Wentworth, tocmai s-a întors în Anglia, sau a fost demobilizat, sau ceva în genul ăsta şi vine să-i vadă aproape imediat; şi, în mod cât se poate de nenorocos, i-a intrat mamei în cap, după ce ei au plecat, că Wentworth, sau ceva foarte asemănător, era numele căpitanului bietului Richard cândva; nu ştiu când sau unde, dar cu mult înainte să moară, bietul băiat! Şi uitându-se peste scrisorile şi lucrurile lui a descoperit că aşa era şi este cât se poate de sigură că el este omul, iar capul ei este plin de asta şi de bietul Richard! Deci trebuie să fim cât se poate de veseli, ca să nu mai stăruie asupra unor lucruri atât de întunecate.

Adevăratele circumstanţe ale capitolului patetic de istorie de familie erau că familia Musgrove avusese ghinionul cu un fiu neisprăvit, lipsit de speranţe şi uşurarea de a-l pierde înainte de a ajunge la vârsta de douăzeci de ani. El fusese trimis pe mare, deoarece era nesocotit şi nesupus pe ţărm; familiei nu îi prea păsase de el la acel timp, deşi nici nu merita altceva; deseori auzindu-se şi ceva despre el şi de-abia regretat, când ştirea despre moartea lui în străinătate îşi făcuse drum spre Uppercross cu doi ani înainte.

De fapt, deşi surorile lui făceau tot ce puteau pentru el acum numindu-l „bietul Richard”, nu fusese altceva decât un încăpăţânat, insensibil şi nefolositor Dick Musgrove, care niciodată nu făcuse ceva care să-l îndreptăţească la mai mult decât abrevierea numelui său; viu sau mort.

Fusese câţiva ani pe mare şi, în timpul acelor plecări care le sunt rezervate elevilor ofiţeri şi în special acelor elevi ofiţeri de care vrea să scape căpitanul, fusese timp de şapte luni pe puntea fregatei căpitanului Frederick Wentworth, Laconia; şi de pe Laconia, sub influenţa căpitanului, scrisese singurele două scrisori pe care tatăl şi mama lui le primiseră de la el în timpul întregii sale absenţe; adică, singurele două scrisori dezinteresate; toate celelalte fuseseră simple cereri de bani.

În fiecare din scrisori vorbise frumos despre căpitanul său; dar, atât erau ei de neobişnuiţi să facă faţă unor asemenea situaţii, atât de lipsiţi de spirit de observaţie şi curiozitate în legătură cu numele oamenilor sau al vaselor, încât nu le lăsase nicio impresie la momentul respectiv, şi ca doamna Musgrove să fie izbită dintr-o dată, chiar în această zi, de o amintire a numelui Wentworth, ca fiind legat de fiul ei, părea una din acele izbucniri extraordinare ale minţii care se produc uneori.

Ea căutase scrisorile şi găsise totul aşa cum presupusese; şi recitirea acestor scrisori, după un interval atât de lung, bietul ei fiu pierdut pentru totdeauna şi toată suita defectelor uitată îi afectaseră spiritul extrem de mult

şi o aruncaseră într-o îndurerare mai mare după el decât cunoscuse când aflase prima oară de moartea lui. Domnul Musgrove era afectat şi el, într-o măsură mai mică; şi când au ajuns la vilă simţeau evident dorinţa, întâi de a fi ascultaţi din nou asupra acestui subiect şi după aceea, de toată împăcarea pe care le-o puteau oferi tovarăşii veseli.

Să-i audă vorbind atât de mult despre căpitanul Wentworth, repetându-i numele atât de des, mirându-se asupra anilor trecuţi şi în cele din urmă stabilind că s-ar putea şi că probabil chiar s-ar dovedi să fie chiar acelaşi căpitan Wentworth pe care îşi aminteau să-l fi văzut, o dată sau de două ori, după ce se întorseseră de la Clifton, un tânăr foarte arătos, dar nu-şi puteau da seama dacă era în urmă cu opt sau nouă ani, era un nou fel de încercare pentru nervii lui Anne.

Ea descoperi, totuşi, că era una cu care trebuia să se deprindă. Întrucât el chiar era aşteptat, ea trebuia să se înveţe să fie insensibilă la aceste subiecte. Şi nu numai că se părea că el era aşteptat şi încă repede, dar familia Musgrove, în calda lor recunoştinţă pentru bunătatea pe care i-o arătase bietului Dick şi respectul foarte mare pe care îl aveau pentru caracterul său, dezvăluit prin faptul că bietul Dick care se aflase şase luni sub oblăduirea sa îl menţionase prin lauda sinceră, deşi nu ortografiată cu perfecţiune „un tip cum trebe şi grozav, doar cam prea enteresat de învăţătură”, erau decişi să i se prezinte şi să-i caute compania, cât de curând puteau afla de sosirea lui.

Hotărârea de a proceda astfel îi ajută să-şi găsească mângâierea în acea seară.

Capitolul 7

Câteva zile mai târziu căpitanul Wentworth era deja la Kellynch, iar domnul Musgrove se dusese în vizită la el şi se întorsese entuziasmat şi cu promisiunea că familia Croft va cina la Uppercross peste o săptămână. Fusese o mare dezamăgire pentru domnul Musgrove că nu se putuse stabili o zi mai apropiată, atât de nerăbdător era să-şi arate recunoştinţa, văzându-l pe căpitanul Wentwort sub propriul său acoperiş şi întâmpinându-l cu tot ce era mai tare şi mai bun din pivniţa lui. Dar trebuia să treacă o săptămână; numai o săptămână, după aprecierea lui Anne şi atunci, presupunea ea, trebuia să se întâlnească; şi curând începu să-şi dorească să se poată simţi sigură pe sine măcar o săptămână.

Căpitanul Wentworth întoarse foarte curând politeţea domnului Musgrove, iar ea trebuia să treacă pe acolo în aceeaşi jumătate de oră. Ea şi Mary chiar porneau spre conac, unde, aşa cum a aflat ea mai târziu, trebuia să-l fi găsit în mod inevitabil, când au fost oprite de faptul că băiatul cel mai mare era adus acasă ca urmare a unei căzături urâte. Starea copilului lăsă vizita cu totul la o parte, dar ea nu se putea gândi la pierderea acestei ocazii cu indiferenţă, chiar în mijlocul celei mai serioase nelinişti pe care au resimţit-o după accident.

Se descoperi că avea umărul dislocat şi nişte zgârieturi pe spate care au dat naştere la cele mai alarmante idei. A fost o după-amiază de tulburare, iar Anne trebuia să facă totul dintr-odată; să trimită după felcer, tatăl să fie căutat şi informat, mama să primească sprijin şi să fie ferită de istericale, servitorii ţinuţi sub control, copilul cel mic îndepărtat, iar bietul suferind îngrijit şi alinat; pe lângă trimiterea, imediat ce şi-a amintit, a veştilor corecte la cealaltă casă, care i-au adus un spor de companie mai degrabă înfricoşată, întrebătoare, decât de asistenţi utili.

Întoarcerea cumnatului ei a fost prima ei uşurare; el putea avea cel mai bine grijă de soţia sa, iar a doua binecuvântare a fost sosirea felcerului. Până când a sosit el şi a examinat copilul, temerile lor erau mai mari, fiind vagi: ei bănuiau răni grave, dar nu ştiau unde, însă acum umărul a fost repede pus la loc şi, deşi domnul Robinson a tot pipăit, a apăsat, a privit grav şi a grăit cuvinte pe un ton scăzut atât tatălui, cât şi mătuşii, cu toţii puteau spera în mai bine şi se puteau despărţi şi servi cina cu un calm în limite tolerabile; şi atunci, chiar înainte de a se despărţi, cele două mătuşi tinere au fost în stare să se îndepărteze atât de mult de starea nepotului lor, încât să informeze despre vizita căpitanului Wentworth, rămânând cinci minute în urma tatălui şi mamei lor, străduindu-se să exprime cât de absolut de încântate au fost de el, cât de frumos, infinit mai agreabil îl considerau

faţă de toate cunoştinţele pe care le aveau printre bărbaţi, care fuseseră vreodată favoriţi mai înainte, cât de bucuroase au fost când au aflat că tata l-a invitat să rămână la cină, cât de rău le păruse când a spus că este dincolo de puterile lui şi cât de bucuroase din nou când promisese, ca răspuns invitaţiei insistente a mamei şi a tatălui, să vină să cineze a doua zi, chiar a doua zi, şi el promisese într-o manieră atât de plăcută, de parcă simţise toate motivele atenţiei lor aşa cum ar fi trebuit. Şi, pe scurt, privise şi spusese totul cu o graţie atât de desăvârşită, încât ele puteau să îi asigure pe toţi că el le răsucise capetele amândurora; şi au luat-o la goană, la fel de pline de voioşie ca şi de dragoste şi aparent mai absorbite de căpitanul Wentworth decât de micul Charles.

Aceeaşi poveste şi aceleaşi exclamaţii au fost repetate, când cele două fete au venit cu tatăl lor, în amurg, ca să pună întrebări, şi domnul Musgrove, nemaifiind sub neliniştea legată de moştenitorul său, putu să îşi adauge confirmarea şi lauda şi să spere că de acum nu vor mai fi piedici să amâne întâlnirea cu căpitanul Wentworth şi numai să îi pară rău că grupul de la vilă, probabil, nu va dori să îl părăsească pe băieţel ca să îi vină în întâmpinare. „Oh nu; cât priveşte lăsarea băieţelului singur”, atât tatăl, cât şi mama lui erau prea profund şi recent alarmaţi ca să suporte gândul, iar Anne nu se putu abţine să nu-şi adauge şi ea protestele fierbinţi la ale lor.

Charles Musgrove, într-adevăr, manifestă o intenţie mai puternică după aceea; „copilului îi era bine şi el dorea foarte mult să îi fie prezentat căpitanului Wentworth astfel că, probabil, li se va alătura spre seară; nu va lipsi de la cina de acasă, dar s-ar putea să lipsească vreo jumătate de oră.” Dar la aceasta se opuse soţia lui, exclamând:

— Oh! nu, cum aşa, Charles, nu pot suporta ca tu să pleci. Gândeşte-te numai ce s-ar putea întâmpla?

Copilul a avut o noapte bună şi se făcu bine în ziua următoare. Trebuia să treacă ceva timp ca să se stabilească dacă îi fusese rănită coloana, dar domnul Robinson nu descoperi nimic care să mărească neliniştea şi Charles Musgrove începu să nu mai simtă nicio necesitate să mai rămână închis. Copilul urma să stea în pat şi să fie distrat cât mai liniştit posibil, dar ce avea un tată de făcut? Acesta era un caz pentru femei şi ar fi extrem de absurd din partea lui, neputând fi de niciun folos acasă, să stea închis. Tatăl lui dorea foarte mult ca el să-l cunoască pe căpitanul Wentworth şi nefiind motive suficiente împotriva acestui lucru, trebuia să meargă; şi sfârşi cu declaraţia lui îndrăzneaţă, când se întoarse de la vânătoare, că intenţiona să se îmbrace pe loc şi chiar să cineze la cealaltă casă.

— Nimeni nu se poate simţi mai bine decât copilul ăsta, spuse el; i-

am spus tatălui meu, chiar acum, că voi veni şi a considerat că am dreptate. Sora ta fiind cu tine, dragostea mea, nu am niciun fel de grijă. Tu nu ai vrea să îl laşi singur, dar vezi că eu nu sunt de niciun folos. Anne va trimite după mine dacă se întâmplă ceva.

Soţii şi soţiile înţeleg în general când opoziţia ar fi zadarnică. Mary ştia, din felul de a vorbi al lui Charles, că el era cât se poate de hotărât să meargă şi că nu ar fi de niciun folos să-l sâcâie. Ea nu spuse nimic până când el nu ieşi din cameră, dar imediat ce nu mai era decât Anne care să audă, îşi dădu drumul:

— Tu şi eu am rămas să ne împărţim între noi, acest biet copilaş bolnav; şi nicio fiinţă nu o să se apropie de noi toată seara! Ştiam cum va fi. Dacă se întâmplă ceva dezagreabil, bărbaţii vor fi acolo, iar Charles este la fel de rău ca oricare din ei. Foarte nesimţitor! Trebuie să spun că este foarte lipsit de sentimente din partea lui să fugă de bietul lui băieţel. Spune că se simte atât de bine! De unde ştie că se simte bine, sau că nu se va produce o schimbare bruscă peste jumătate de oră? Nu-mi vine să cred că Charles a fost atât de indiferent! E gata să plece să se simtă bine şi, pentru că eu sunt biata mamă, nu am voie să mă mişc; şi totuşi sunt sigură, sunt mai nepotrivită decât oricine să stau pe lângă copil. Fiind mamă, sentimentele mele sunt puse la încercare. Nu pot deloc să fac faţă. Ai văzut cât de isterică am fost ieri.

— Dar acesta a fost numai efectul panicii tale, al şocului. Nu vei mai fi isterică din nou. Îndrăznesc să spun că nu vom avea nimic care să ne tulbure. Înţeleg perfect instrucţiunile domnului Robinson şi nu am niciun fel de temeri; şi într-adevăr, Mary, nu pot să mă mir de atitudinea soţului tău. Îngrijirea bolnavilor nu este treaba bărbaţilor; nu este îndatorirea lui. Un copil bolnav este întotdeauna proprietatea mamei: în general propriile ei sentimente fac situaţia astfel.

— Sper că ţin la copilul meu la fel ca oricare mamă, dar nu ştiu dacă sunt mai de folos într-o cameră de bolnav decât Charles, deoarece nu pot să-l cert şi să-l sâcâi pe bietul copil când este bolnav; şi ai văzut, în dimineaţa asta, că dacă îi spuneam să stea liniştit, imediat începea să se agite. Nu am nervii pentru aşa ceva.

— Dar ai putea fi tu mângâiată să petreci toată seara departe de bietul băiat?

— Da! Vezi că tatăl lui poate şi de ce nu aş putea şi eu? Jemima este atât de atentă; şi ea ne-ar putea trimite vorbă în fiecare oră despre cum se simte. Chiar cred că Charles ar fi putut să-i spună tatălui său că venim cu toţii. Nu sunt mai alarmată în legătură cu micul Charles decât el. Am fost îngrozitor de alarmată ieri, dar lucrurile stau altfel astăzi.

— Ei bine, dacă nu consideri că este prea târziu să te anunţi, presupun că poţi să te duci, la fel ca şi soţul tău, lasă-l pe micul Charles în grija mea. Domnul şi doamna Musgrove nu pot considera greşit dacă rămân cu el.

— Vorbeşti serios? strigă Mary, cu ochii aprinzându-i-se. Vai de mine! Este un gând foarte bun, foarte bun, într-adevăr. Fără îndoială, aş putea la fel de bine să mă duc, din moment ce nu sunt de folos acasă, nu-i aşa? Şi nu mai mă chinuiesc. Tu, care nu ai sentimentele unei mame, eşti cum nu se poate mai potrivită. Tu poţi să-l convingi pe micul Charles să facă orice; întotdeauna ascultă de vorba ta. Ar fi cu mult mai bine decât să-l las numai cu Jemima. Oh! Mă voi duce negreşit; sunt sigură că ar trebui, dacă pot, la fel de mult ca şi Charles, deoarece ei vor foarte mult să fac cunoştinţă cu căpitanul Wentworth şi ştiu că tu nu te superi să fii lăsată singură. Un gând excelent din partea ta, Anne, într-adevăr. Mă duc să-l anunţ pe Charles şi mă pregătesc imediat. Poţi să trimiţi după noi, ştii asta, în orice clipă, dacă se întâmplă ceva, dar îndrăznesc să spun că nu va fi nimic care să te sperie. Nu aş pleca, poţi fi sigură, dacă nu aş fi cât se poate de liniştită în legătură cu dragul meu copil.

În clipa următoare, ea bătea la uşa dormitorului soţului ei şi, când Anne o urmă în susul scării lor, sosi la timp pentru întreaga conversaţie, care a fost începută de Mary, pe un ton de mare entuziasm: .

— Vreau să vin cu tine, Charles, deoarece nu sunt de mai mult folos acasă decât tine. Dacă ar fi să mă închid în casă cu copilul pentru totdeauna, nu aş fi în stare să îl conving să facă nimic ce nu-i place. Anne va rămâne; Anne vrea să stea acasă şi să aibă grijă de el. Este chiar propunerea lui Anne şi astfel voi veni cu tine, ceea ce va fi cu mult mai bine, deoarece nu am luat cina la conac de marţi.

— Este foarte drăguţ din partea lui Anne, a fost răspunsul soţului ei, şi aş fi foarte bucuros să te văd venind, dar mi se pare cam fără inimă să fie lăsată singură acasă, ca să aibă grijă de copilul nostru bolnav.

Anne era pregătită să-şi susţină cauza, iar sinceritatea atitudinii ei fiind curând suficientă să îl convingă, el nu a mai avut remuşcări să o lase să cineze singură, deşi încă dorea ca ea să li se alăture seara, când copilul era liniştit pentru noapte şi îi solicită cu blândeţe să îl lase să vină şi s-o ia, dar ea nu şi-a schimbat părerea; astfel stând lucrurile, nu dură mult până când ea avu plăcerea să-i vadă pe amândoi plecând binedispuşi. Ei plecaseră, să fie fericiţi, oricât de ciudat de închipuit ar părea această fericire; cât despre ea însăşi, a rămas cu atâta senzaţie de mângâiere pe cât, probabil, îi era sortit să aibă. Ea se ştia a fi de prim ajutor copilului; şi ce însemna pentru ea dacă Frederick Wentworth se afla numai la o distanţă de

jumătate de milă, făcându-se plăcut altora?

Ar fi dorit să ştie cum i s-ar fi părut lui revederea. Probabil indiferentă, dacă indiferenţa putea exista în aceste circumstanţe. El ar trebui să fie sau nepăsător, sau prudent. Dacă îşi dorise să o mai vadă, nu ar fi trebuit să aştepte până acum; el ar fi făcut ceea ce ea nu credea că ar fi făcut în locul lui cu mult timp în urmă, când evenimentele îi oferiseră de timpuriu averea care era singura ce lipsea.

Cumnatul şi sora ei se întoarseră încântaţi de noua lor cunoştinţă şi de vizita lor în general. Fusese muzică, se cântase, se vorbise, se râsese, ceea ce era cât se poate de agreabil, maniere încântătoare din partea căpitanului Wentworth, niciun fel de timiditate sau rezervă, cu toţii păreau să se cunoască la perfecţie, iar el va veni chiar în dimineaţa următoare să vâneze cu Charles. Trebuia să vină la micul dejun, dar nu la vilă, deşi asta fusese propus la început, dar apoi el fusese îmboldit să vină în schimb la conac, iar el se temea să nu îi stea în cale doamnei Charles Musgrove, din cauza copilului şi prin urmare, cumva, nu prea ştiau cum, s-a sfârşit prin faptul că Charles trebuia să se întâlnească cu el la tatăl său pentru micul dejun.

Anne înţelese: el evita să o vadă. Se interesase de ea în trecere, aşa cum întrebi despre o cunoştinţă întâmplătoare, părând să adeverească, probabil chiar să hotărască, acelaşi mod de a ocoli formalitatea prezentării când urma să se întâlnească.

Activităţile dimineţii la vilă erau întotdeauna mai târzii decât cele de la conac şi în dimineaţa următoare diferenţa a fost atât de mare, încât Mary şi Anne de-abia îşi începeau micul dejun când Charles veni să le spună că tocmai porneau, că venise după câini, că surorile lui veneau în urmă cu căpitanul Wentworth; surorile lui intenţionând să o viziteze pe Mary şi pe copil, iar căpitanul Wentworth propunând să stea câteva minute, dacă nu era inoportun; şi deşi Charles dăduse garanţii că băieţelul nu era într-o stare care să facă din acest lucru un inconvenient, căpitanul Wentworth nu era mulţumit dacă el nu se ducea înainte să-i anunţe vizita.

Mary, foarte măgulită de această atenţie, a fost încântată să îl primească, în timp ce o mie de sentimente năvăleau asupra lui Anne, dintre care cel mai liniştitor era că totul se va sfârşi repede. Şi se sfârşi repede. La două minute după pregătirile lui Charles, au apărut şi ceilalţi; se aflau în salon. Ochiul ei îl zări pe jumătate pe căpitanul Wentworth, îşi plecase capul, se înclinase; îi auzi vocea; el vorbea cu Mary, spunea că totul este în regulă, a spus ceva spre domnişoarele Musgrove, suficient cât să stabilească relaţii de prietenie cu uşurinţă; camera părea plină, plină de persoane şi glasuri, dar după câteva minute acestea se terminară. Charles se arătă la

fereastră, totul era pregătit, vizitatorul lor salutase şi plecase, domnişoarele Musgrove erau plecate şi ele, hotărându-se brusc să se plimbe până la capătul satului împreună cu vânătorii; camera s-a golit, iar Anne putea să-şi continue micul dejun aşa cum putea.

„S-a terminat! S-a terminat!” îşi repeta ea iarăşi şi iarăşi, plină de o recunoştinţă nervoasă. „Ce era mai rău s-a terminat!”

Mary vorbea, dar nu o auzea. Îl văzuse. Se întâlniseră. Încă o dată se aflaseră în aceeaşi cameră.

Curând ea începu să raţioneze şi încercă să-şi domolească tulburarea. Opt ani, aproape opt ani trecuseră de când renunţase la tot. Cât de absurd să reîncepi agitaţia pe care un asemenea interval îl izgonise în depărtare şi ceaţă! Ce nu ar putea face opt ani? Evenimente de tot felul, schimbări, înstrăinări, plecări toate, toate trebuie cuprinse în ei şi uitarea trecutului – cât de natural, cât de sigur, de asemenea, însemna mai mult de o treime din viaţa ei.

Vai! cu tot raţionamentul ei, ea descoperi că avea destule sentimente încă vii.

Şi acum, cum puteau fi citite sentimentele lui? Era ca şi cum îşi dorea să o evite? Iar în momentul următor se ura pe sine pentru prostia care pusese această întrebare.

Răspunsul la cealaltă întrebare, pe care probabil că nici în cea mai deplină înţelepciune din partea ei nu l-ar fi prevăzut, veni aproape pe neştiute, pentru că, după ce domnişoarele Musgrove s-au întors şi şi-au terminat vizita la vilă, ea primi această informaţie spontană din partea lui Mary:

— Căpitanul Wentworth nu este prea galant faţă de tine, Anne, deşi a fost atât de atent faţă de mine. Henrietta l-a întrebat ce crede despre tine când au plecat şi el a spus că „te-ai schimbat atâta, că nici nu te-a recunoscut.”

Mary nu avea în mod obişnuit sentimente care să o facă să le respecte pe ale surorii sale, dar mai era şi absolut lipsită de suspiciune când producea o rană.

„Schimbată dincolo de recunoaştere.” Anne se cufundă pe deplin în suferinţă tăcută, profundă. Fără îndoială că aşa era şi ea nu putea replica, deoarece el nu era schimbat şi nu arăta mai rău ca înainte. Deja se consolase în sinea ei: să îl lase să creadă ce voia despre ea. Anii care îi distruseseră ei tinereţea şi înflorirea, lui îi dăduseră o înfăţişare mai impunătoare, mai bărbătească, fără să-i micşoreze în niciun fel calităţile personale. Ea îl văzuse pe acelaşi Frederick Wentworth.

„Atât de schimbată că nici nu a recunoscut-o!” Acestea erau

cuvintele care nu puteau decât să i se alăture. Curând începu să se bucure că le auzise. Aveau tendinţa de a o aduce cu picioarele pe pământ, calmându-i agitaţia; o făceau stăpână pe sine şi prin urmare trebuia să o facă mai fericită.

Frederick Wentworth folosise asemenea cuvinte, sau unele asemănătoare, dar fără să-şi închipuie că vor ajunge la ea. El o considerase nefericit de schimbată şi în primul moment când fusese solicitat, spusese ceea ce simţise. Nu o iertase pe Anne Elliot. Îl tratase prost, îl părăsise şi îl dezamăgise; şi, mai rău, îi revelase slăbiciunea ei de caracter, lucru pe care temperamentul său decis şi încrezător nu îl putea suporta. Ea renunţase la el ca să le facă pe plac altora. Fusese efectul unei persuasiuni prea mari. Fusese slăbiciune şi timiditate.

Fusese ataşat cu toată căldura de ea şi de atunci nu văzuse vreo femeie pe care să o considere egală ei, dar, în afară de o curiozitate naturală, nu avea nicio dorinţă de a o întâlni din nou. Puterea ei asupra lui dispăruse definitiv.

Acum scopul lui era să se căsătorească. Era bogat şi, fiind lăsat la ţărm, intenţiona să se aşeze la casa lui imediat ce putea fi ispitit în mod potrivit, chiar se uita în jur, gata să se îndrăgostească cu toată viteza pe care o pot permite un cap limpede şi o preferinţă rapidă. Era înclinat spre oricare din domnişoarele Musgrove, dacă ele erau doritoare; înclinat, pe scurt, spre orice tânără plăcută care îi ieşea în cale, în afară de Anne Elliot. Aceasta era singura lui excepţie secretă, când i-a spus surorii sale, ca răspuns la presupunerile ei:

— Da, iată-mă, Sophy, cât se poate de pregătit să fac o alianţă prostească. Şi oricine între cincisprezece şi treizeci şi cinci de ani poate să mă aibă. Puţină frumuseţe, câteva zâmbete şi câteva complimente marinei şi sunt un bărbat pierdut. Ar trebui să fie suficient pentru un marinar, ca să îl facă drăguţ în societatea femeilor?

El spunea asta, ea o ştia, pentru a fi contrazis.

Ochiul său strălucitor şi mândru vorbea despre convingerea că era plăcut, iar Anne Elliot nu era ieşită din gândurile sale, când descria în mod mai serios femeia pe care dorea să o intâlnească.

— O minte ascuţită şi o fire blândă, a făcut el prima şi ultima descriere. Aceasta este femeia pe care o doresc, spuse el. Desigur că aş putea suporta şi ceva puţin inferior, dar nu trebuie să fie mult. Dacă sunt prost, voi fi prost de-a binelea, deoarece m-am gândit la acest subiect mai mult ca majoritatea bărbaţilor.

Capitolul 8

Din acest moment, căpitanul Wentworth şi Anne Elliot s-au aflat în repetate rânduri în aceleaşi cercuri. Curând luau cina laolaltă la domnul Musgrove, deoarece starea băieţelului nu-i mai putea oferi mătuşii o scuză ca să lipsească şi acesta a fost numai începutul pentru alte cine şi alte întâlniri.

Dacă sentimentele trecute urmau să fie reînnoite, timpurile trecute trebuie, fără îndoială, să fie aduse în amintirea amândurora; nu aveau cum să nu se întoarcă, îndărăt, către ele; anul logodnei lor nu avea cum să nu fie numit de către el, în precizările pe care le solicitau conversaţiile. Profesia lui îl califica, dispoziţia lui îl conducea să vorbească: „Asta a fost în anul 1806”; „Aceea s-a întâmplat înainte să plec pe mare, în anul 1806.” În cursul primei seri pe care au petrecut-o împreună, deşi vocea lui nu tremura şi deşi ea nu avea niciun motiv să presupună că ochiul lui rătăcea spre ea în timp ce vorbea, Anne simţea deplina imposibilitate, după cum îl cunoştea, de a nu fi bântuit de amintiri la fel ca ea. Trebuia să fie aceeaşi asociere imediată de gânduri, deşi ea era departe de a le concepe pe ale lui la fel de dureroase ca ale ei.

Ei nu conversau unul cu altul, nicio comunicare, decât ceea ce solicita cea mai obişnuită politeţe. Cândva atât de mult unul pentru celălalt! Acum nimic! Fusese un timp când în tot grupul numeros care umplea acum salonul de la Uppercross, le-ar fi fost greu să înceteze să vorbească numai unul cu altul. Cu excepţia, probabil, a amiralului şi doamnei Croft, care păreau deosebit de apropiaţi şi fericiţi, Anne nu putea admite excepţii nici chiar în sânul cuplurilor căsătorite, nu ar fi putut exista două inimi atât de deschise, gusturi atât de asemănătoare, sentimente la unison, înfăţişări atât de adorate.

Acum erau ca nişte străini; ba chiar mai rău decât străini, deoarece niciodată nu mai puteau deveni apropiaţi. Era o înstrăinare perpetuă.

Când el vorbea, ea auzea aceeaşi voce şi simţea aceeaşi minte. În întregul grup domnea o ignoranţă generalizată faţă de toate chestiunile navale; şi era foarte des chestionat, în special de către cele două domnişoare Musgrove, care nu păreau să aibă ochi pentru altcineva în afară de el, despre modul de viaţă la bord, regulamentele zilnice, hrană, program etc., iar surprinderea lor faţă de relatările lui, aflând gradul de confort şi aranjamentele care erau obişnuite, atrăgeau din partea lui ironii blânde, care îi aminteau lui Anne despre zilele de început când şi ea fusese ignorantă şi fusese şi ea acuzată că-şi închipuia că marinarii trăiesc la bord fără nimic de mâncare, sau fără un bucătar care să le gătească, sau fără vreun servitor care

să aştepte ordine, sau fără niciun fel de cuţit şi furculiţă pe masă.

Ascultând şi gândind astfel, ea a fost trezită de o şoaptă a doamnei Musgrove care, copleşită de regrete tandre, nu se putu abţine să nu spună:

— Ah! Domnişoară Anne, dacă cerul ar fi voit să-mi cruţe bietul băiat, îndrăznesc să spun că şi el ar fi fost aşa până acum.

Anne îşi reprimă un zâmbet şi ascultă cu bunăvoinţă, în timp ce doamna Musgrove îşi uşura inima şi, pentru câteva minute, nu mai ţinu pasul cu conversaţiile celorlalţi.

Când reuşi să-şi lase atenţia să o pornească pe făgaşul său natural, descoperi că domnişoarele Musgrove tocmai aduceau Registrul Marinei şi stăteau alături studiindu-l, în ideea vădită de a descoperi navele pe care le comandase căpitanul Wentworth.

— Prima a fost Asp, îmi amintesc, o vom căuta pe Asp.

— Nu o veţi găsi acolo. Era destul de uzată şi stricată. Am fost ultimul care a comandat-o. Nu mai era potrivită să servească. A fost raportată pregătită pentru serviciu civil pentru un an sau doi şi am fost trimis în Indiile de Vest.

Fetele priviră pline de uimire.

— Amiralitatea, continuă el, se distrează din când în când trimiţând câteva sute de oameni pe mare pe un vas neadecvat folosirii. Dar au foarte multe de întreţinut; şi printre miile care este posibil să se ducă la fund, este imposibil să distingă grupul căruia i se va simţi lipsa cel mai puţin.

— Ptiu! Ptiu! strigă amiralul, ce aiureli vorbesc tinerii ăştia! Nu a existat niciodată o goeletă mai bună decât Asp în zilele ei bune. Pentru o goeletă construită demult, nu-i avea egal. Norocos că ai pus mâna pe ea! El ştie că mai erau alţi douăzeci de oameni mai buni ca el solicitând-o în acelaşi timp. Norocos tip să obţină orice atât de repede, cu atâta interes ca al lui.

— Mi-am simţit norocul, domnule amiral, vă asigur, răspunse căpitanul Wentworth cu seriozitate. Am fost la fel de mulţumit cu numirea mea după cum v-aţi putea dori. Pentru mine, în vremea aceea, a fost un mare lucru să mă aflu pe mare; un lucru foarte mare, doream să fac ceva.

— Cu siguranţă doreai. Ce să facă un tânăr ca tine timp de jumătate de an pe ţărm? Dacă un bărbat nu are soţie, curând vrea să navigheze din nou.

— Dar, căpitane Wentworth, strigă Louisa, cât de supărat trebuie să fi fost când aţi ajuns la Asp, să vedeţi ce vechitură vă dăduseră.

— Ştiam destul de bine cum era înainte de acea zi, spuse el zâmbind. Nu aveam mai multe descoperiri de făcut decât dumneavoastră în legătură cu stilul şi rezistenţa unei pelerine vechi pe care aţi văzut-o

împrumutată, între jumătate din cunoştinţele dumneavoastră de când puteţi să vă amintiţi şi care, în cele din urmă, într-o zi foarte ploioasă, vă este împrumutată. Ah! pentru mine Asp era o vechitură dragă. Făcea tot ce voiam. Ştiam ce voi face. Ştiam că, fie ne duceam la fund împreună, fie ea mă va face om; şi niciodată nu am avut două zile la rând de vreme rea când am fost pe mare cu ea; şi după ce am capturat destui corsari ca să fie foarte distractiv, am avut norocul, când făceam traseul înapoi spre casă toamna următoare, să ajung alături chiar de fregata franceză pe care o voiam. Am adus-o la Plymouth; şi aici am avut parte de alt noroc. Nu mă aflam de şase ore la Sound, când a început o furtună care a durat patru zile şi patru nopţi şi care ar fi terminat-o pe biata bătrână Asp în jumătate din timp. Douăzeci şi patru de ore mai târziu şi aş fi fost numai onorabilul căpitan Wentworth, într-un paragraf scurt dintr-un colţ al ziarelor, scufundat cu fregata, apoi nimeni nu s-ar mai fi gândit la mine.

Tremurul lui Anne era numai al ei, dar domnişoarele Musgrove puteau fi pe cât de sincere, pe atât de deschise în exclamaţiile lor de milă şi groază.

— Şi atunci, presupun, spuse doamna Musgrove pe o voce joasă, de parcă gândea cu voce tare, atunci s-a dus pe Laconia şi acolo s-a întâlnit cu bietul nostru băiat. Charles, dragul meu, făcându-i semn să vină la ea, întreabă-l pe căpitanul Wentworth unde l-a întâlnit prima dată pe bietul tău frate. Uit întotdeauna.

— La Gibraltar, mamă, ştiu eu. Dick fusese lăsat bolnav la Gibraltar, cu o recomandare din partea fostului său căpitan pentru căpitanul Wentworth.

— Oh! dar, Charles, spune-i căpitanului Wentworth că nu este nevoie să se teamă să-l menţioneze pe bietul Dick în faţa mea, deoarece ar fi mai degrabă o plăcere să aud vorbindu-se despre el de către un asemenea prieten bun.

Charles, fiind oarecum mai conştient de probabilităţile situaţiei, doar dădu din cap ca răspuns şi se îndepărtă.

Fetele acum o căutau pe Laconia, iar căpitanul Wentworth nu îşi putu refuza plăcerea de a lua preţiosul volum în propriile lui mâini pentru a le scuti de efort şi citi încă o dată însemnarea despre numele şi clasa sa, precum şi actuala stare de nefuncţionare, făcând observaţia că şi ea fusese una din cele mai bune prietene pe care le poate avea un marinar.

— Ah! acele zile plăcute când am avut-o pe Laconia! Cât de repede am făcut bani cu ea. Un prieten de-al meu şi cu mine am avut parte de o croazieră atât de plăcută împreună, dincolo de Insulele de Vest. Bietul Harville, soră! Ştii cât de mult avea nevoie de bani; mai mult decât mine.

Avea soţie. Excelent băiat. Niciodată nu îi voi uita fericirea. O simţea pe toată, mai mult de dragul ei. Mi-am dorit-o pentru el din nou în vara următoare, când am avut parte de acelaşi noroc in Mediterană.

— Şi sunt sigură, sir, spuse doamna Musgrove, că a fost o zi norocoasă pentru noi, când aţi fost făcut căpitan pe acel vas. Nu vom uita niciodată ce aţi făcut.

Sentimentele o făcură să vorbească încet; şi căpitanul, Wentworth, auzind numai o parte şi, probabil, neavându-l deloc, în gânduri pe Dick Musgrove, privi mai degrabă nedumerit, de parcă aştepta mai multe.

— Fratele meu, şopti una dintre fete; mama se gândeşte le bietul Richard.

— Bietul de el! continuă doamna Musgrove; devenise atât de statornic şi un corespondent atât de bun cât timp a fost în grija dumneavoastră! Ah! Ar fi fost o asemenea fericire dacă nu v-ar fi părăsit. Vă asigur, căpitane Wentworth, ne pare atât de rău că v-a părăsit.

Pe chipul căpitanului Wentworth a trecut o expresie ciudată la acest discurs. O anumită privire a ochilor săi strălucitori şi o curbare a gurii frumoase, o convinseră pe Anne că, în loc să împărtăşească sentimentele tandre ale doamnei Musgrove faţă de fiul său, el probabil că făcuse anumite eforturi să scape de el, dar a fost o slăbiciune amuzantă prea trecătoare pentru a fi detectată de alţii, care înţelegeau mai puţin decât ea; şi în clipa următoare el era cât se poate de calm şi serios şi aproape imediat după aceea venea spre canapeaua pe care stăteau ea şi doamna Musgrove, luă loc lângă cea din urmă şi intră în conversaţie cu ea, pe o voce scăzută, despre fiul ei, făcând-o cu asemenea compasiune şi graţie naturală, încât să arate cea mai caldă consideraţie pentru tot ceea ce era firesc şi lipsit de absurditate în sentimentele părinteşti.

Se aflau chiar pe aceeaşi canapea, deoarece doamna Musgrove se grăbise să îi facă loc; erau despărţiţi numai de doamna Musgrove. Într-adevăr, nu era o barieră insignifiantă. Doamna Musgrove avea o talie substanţială, infinit mai potrivită de natură să exprime veselia şi buna dispoziţie, decât tandreţea şi melancolia; şi în timp ce agitaţia trupului slăbuţ al lui Anne şi chipul ei gânditor pot fi considerate ca pe deplin stăpânite, căpitanului Wentworth ar trebui să i se dea ceva credit pentru stăpânirea de sine cu care răspundea oftaturilor ei prelungi şi din rărunchi faţă de soarta unui fiu de care nimeni nu se interesase cât fusese viu.

Mărimea persoanei şi durerea morală nu au, cu siguranţă, niciun fel de proporţii necesare. O siluetă mătăhăloasă are acelaşi drept să se afle într-o adâncă suferinţă ca şi cea mai graţioasă îmbinare de membre de pe lume. Dar, cinstit sau nu, există conjuncturi nepotrivite pe care raţiunea încearcă

în zadar să le stăpânească, pe care gusturile nu le pot tolera, pe care le va absorbi ridicolul.

Amiralul, după ce făcuse câteva tururi înviorătoare în jurul camerei cu mâinile la spate, fiind chemat la ordine de către soţia lui, acum veni la căpitanul Wentworth şi fără să observe că ar putea să întrerupă, gândindu-se numai la treburile sale, începu cu:

— Dacă ai fi întârziat cu o săptămână la Lisabona, primăvara trecută, Frederick, ai fi fost rugat să faci o traversare pentru lady Mary Grierson şi fiicele ei.

— Aş fi fost? Mă bucur că nu am întârziat o săptămână atunci. Amiralul îl certă pentru lipsa de galanterie. El se apără, susţinând că niciodată nu ar permite de bunăvoie vreunei doamne să vină la bordul navei sale, decât pentru un bal, o vizită care ar dura doar câteva ore.

— Dar, dacă mă cunosc bine, spuse el, aceasta nu este din lipsă de galanterie faţă de ele. Este mai degrabă din sentimentul imposibilităţii, cu toate eforturile şi toate sacrificiile, de a face cazarea la bord aşa cum ar trebui să fie pentru astfel de femei. Nu poate fi niciun fel de lipsă de galanterie, domnule amiral, în aprecierea pretenţiilor femeilor pentru orice fel de confort. Urăsc să aud despre femei la bord, să le văd la bord; şi nicio navă sub comanda mea nu va duce nicăieri o familie de doamne, dacă pot să împiedic aceasta.

Aceste cuvinte o ridicară pe sora lui împotriva sa.

— Oh! Frederick! Dar nu pot să cred aşa ceva despre tine. Numai rafinament plicticos! Femeile se pot simţi la fel de confortabil la bord ca şi în cea mai bună casă din Anglia. Cred că am trăit mai mult la bord decât majoritatea femeilor şi nu cunosc nimic superior cazării pe un vas de linie. Declar că nu sunt înconjurată de niciun fel de confort, nici măcar la Kellynch Hall, făcu o plecăciune binevoitoare către Anne, dincolo de ceea ce am avut dintotdeauna pe navele pe care am locuit; şi ele au fost cinci în total.

— Nimic la obiect, răspunse fratele ei. Tu locuiai cu soţul tău şi erai singura femeie la bord.

— Dar tu însuţi le-ai adus pe doamna Harville, pe sora ei, pe verişoara ei şi pe cei trei copii de la Portsmouth la Plymouth. Unde a fost atunci această galanterie a ta super rafinată, extraordinară?

— Totul s-a împletit cu prietenia mea, Sophy. Aş ajuta-o pe orice soţie a unui coleg ofiţer şi aş aduce pe oricine de-al lui Harville de la capătul lumii, dacă vrea. Dar să nu-ţi închipui că nu am simtit răul în asta.

— Ascultă-mă pe mine, s-au simţit cât se poate de confortabil.

— S-ar putea să nu-mi placă tocmai din acest motiv. Un asemenea

număr de femei şi copii nu are niciun drept să se simtă confortabil la bord.

— Dragul meu Frederick, vorbeşti cât se poate de prosteşte. Mă rog, ce s-ar alege de noi, bietele soţii de marinari, care deseori vrem să fim transportate dintr-un port în altul, după soţii noştri, dacă toată lumea ar simţi ca tine?

— Sentimentele mele, după cum vezi, nu m-au împiedicat să o duc pe doamna Harville împreună cu toată familia la PIymouth.

— Dar urăsc să te aud vorbind astfel, ca un gentilom rafinat şi de parcă toate femeile ar fi doamne sclifosite, în loc de fiinţe raţionale. Niciuna din noi nu se aşteaptă să se afle în ape liniştite în toate zilele.

— Ah! draga mea, spuse amiralul, când va avea o soţie, va avea cu totul alte idei. Când va fi căsătorit, dacă avem norocul să supravieţuim încă unui război, îl vom vedea făcând aşa cum noi doi şi mulţi alţii au făcut. Îl vom vedea foarte recunoscător oricui îi va aduce soţia.

— Da, aşa va fi.

— Acum sunt încolţit, strigă căpitanul Wentworth. Când voi fi căsătorit, oamenii mă vor ataca cu „Oh! vei gândi cu totul altfel, după căsătorie”; şi apoi vor spune din nou „Da, aşa vei face” şi cu asta am terminat. Se ridică şi plecă.

— Ce mare călătoare trebuie să fi fost, doamnă! îi spuse doamna Musgrove doamnei Croft.

— Destul de mare, doamnă, în cei cincisprezece ani de căsătorie; deşi multe femei au fost şi mai mari. Am traversat Atlanticul de patru ori şi am fost o dată în Indiile de Est şi înapoi; în afară de faptul că am fost în locuri diferite prin jur: Cork, Lisabona şi Gibraltar. Dar n-am fost niciodată dincolo de Streights şi nu am fost niciodată în Indiile de Vest. Noi nu spunem Bermude sau Bahamas, ştiţi, ci Indiile de Vest.

Doamna Musgrove nu avea niciun cuvânt de dezaprobare, nu se putea acuza de a le fi numit în vreun fel pe tot parcursul vieţii ei.

— Vă asigur, doamnă, continuă doamna Croft, că nimic nu poate depăşi cazarea pe un vas de linie, vorbesc, ştiţi, despre cele mai bune. Desigur, când ajungi pe o fregată, eşti mai restrâns; deşi orice femeie rezonabilă poate fi cât se poate de fericită pe una din ele; şi pot spune fără greş că cea mai fericită parte a vieţii mele am petrecut-o la bordul unui vas. Cât timp am fost împreună, ştiţi, nu era nimic de temut. Slavă Domnului! Întotdeauna am fost binecuvântată cu o sănătate perfectă şi nicio climă nu mă indispune. Puţin tulburată în primele douăzeci şi patru de ore pe mare, dar după aceea nu am ştiut niciodată ce este răul de mare. Singura dată când chiar am suferit cu trupul sau mintea, când mi s-a părut că sunt bolnavă, sau am avut vreo idee de pericol a fost în iarna pe care am petrecut-o singură la

Deal, când amiralul, pe atunci căpitanul Croft, se afla în Marea Nordului. Am trăit într-o spaimă continuă atunci şi am avut tot felul de suferinţe imaginare deoarece nu ştiam ce să mă fac sau când voi afla câte ceva despre el, dar, atâta timp cât puteam fi împreună, nimic nu mi-a pricinuit neplăceri şi nu am avut parte nici măcar de cel mai mic inconvenient.

— Da, fără îndoială. Da, într-adevăr, oh, da! Sunt cât se poate de părerea dumneavoastră, doamnă Croft, a fost răspunsul din toată inima al doamnei Musgrove. Nimic nu este atât de rău ca o despărţire. Sunt cât se poate de aceeaşi părerea ca a dumneavoastră. Ştiu cum este, deoarece domnul Musgrove participă întotdeauna la întâlnirea trimestrială şi sunt atât de bucuroasă când se termină, iar el se întoarce în siguranţă.

Seara se termină cu dans. Anne îşi oferi serviciile, ca de obicei; şi, deşi ochii ei uneori se umpleau de lacrimi în timp ce cânta la pian, era extrem de bucuroasă să fie ocupată şi nu dorea nimic în schimb, decât să nu fie observată.

Era o petrecere veselă, voioasă şi nimeni nu părea mai bine dispus decât căpitanul Wentworth. Ea simţea că el avea absolut tot ce putea oferi atenţiei generale, şi în special atenţiei tuturor femeilor tinere, ca să le înveselească. Domnişoarele Hayters, femeile din familia de veri deja menţionată, erau acceptate la onoarea de a fi îndrăgostite de el; cât despre Henrietta şi Louisa, amândouă erau atât de întrutotul preocupate de el, încât doar continua aparenţă de perfectă înţelegere între ele făcea credibil faptul că nu erau rivale declarate. Dacă el era puţin cam răsfăţat de o asemenea admiraţie universală, nestăvilită, cine se putea mira?

Acestea erau câteva din gândurile care o preocupau pe Anne în timp ce degetele ei se mişcau în mod mecanic, continuând o jumătate de oră încheiată, fără greşeală. O dată, de asemenea, simţise că el se uita la ea, analizându-i trăsăturile schimbate, încercând probabil să regăsească în ruinele chipului pe cea care îl fermecase cândva. Altădată era conştientă că el vorbeşte despre ea, era sigură că el o întrebase pe partenera lui dacă domnişoara Elliot dansează vreodată. Răspunsul era: „Oh, nu, niciodată, a renunţat aproape de tot la dans. Preferă să cânte. Niciodată nu se plictiseşte de cântat.” O dată, de asemenea, el îi vorbi. Ea părăsise pianul şi dansul se terminase, iar el se aşezase să încerce o arie pe care dorea să le-o prezinte domnişoarelor Musgrove. Fără intenţie, ea se întoarse în acel colţ al camerei; el o văzu şi, ridicându-se imediat, spuse, cu o politeţe studiată:

— Îmi cer scuze, doamnă, acesta este locul dumneavoastră; şi deşi ea se retrase imediat cu o negaţie hotărâtă, el nu a mai fost convins să se aşeze la loc.

Anne nu îşi mai dorea asemenea priviri şi discursuri. Politeţea lui

rece, amabilitatea lui scorţoasă erau mai rele decât orice altceva.

Capitolul 9

Căpitanul Wentworth urma să vină la Kellynch ca acasă, să stea cât dorea, fiind obiectul afecţiunii frăţeşti a amiralului Croft, la fel ca al soţiei sale. El intenţionase, când sosise la început, să plece foarte curând spre Shropshire şi să-şi viziteze fratele stabilit în acea provincie, dar atracţiile de la Uppercross l-au convins să mai amâne. Era atâta prietenie şi căldură, iar totul era atât de fermecător în primirea lui aici; cei bătrâni erau atât de ospitalieri, cei tineri atât de agreabili, încât nu avea cum să nu se hotărască să rămână unde se afla şi să-şi prezinte omagiile farmecului şi perfecţiunii soţiei lui Edward ceva mai târziu.

Mergea la Uppercross aproape în fiecare zi. Familia Musgrove nu putea fi mai doritoare să îl invite decât el să vină, în special dimineaţa, când nu avea companie acasă, deoarece amiralul şi doamna Croft erau mereu pe afară, împreună, interesându-se de noua lor proprietate, de iarba lor şi de oile lor şi pierzându-şi vremea într-un fel insuportabil pentru o terţă persoană, sau mergând cu o brişcă, adăugată de curând gospodăriei lor.

Până acum existase numai o opinie despre căpitanul Wentworth în sânul familiei Musgrove şi a servitorilor lor. Era admiraţie caldă, constantă peste tot, dar această apropiere strânsă de-abia se stabilise, când un oarecare Charles Hayter se întoarse printre ei şi fu extrem de tulburat, considerându-l pe căpitanul Wentworth ca stându-i foarte mult în cale.

Charles Hayter era cel mai vârstnic dintre toţi verii, un tânăr foarte prietenos şi amabil, iar între el şi Henrietta existase o considerabilă aparenţă de afecţiune înainte de prezentarea căpitanului Wentworth. El făcea parte din rândul clerului şi avea o parohie în vecinătăţi, unde, nefiind necesară reşedinţa, trăia în casa tatălui său, la numai două mile de Uppercross. O scurtă absenţă de acasă o lăsase pe draga lui lipsită de atenţiile sale în această perioadă critică şi, când se întoarse, avu suferinţa să observe o comportare foarte schimbată şi să-l vadă pe căpitanul Wentworth.

Doamna Musgrove şi doamna Hayter erau surori. Fiecare avusese bani, dar căsătoriile lor aveau diferenţe materiale în gradul lor de importanţă. Domnul Hayter avea o avere a lui, dar nesemnificativă în comparaţie cu cea a domnului Musgrove; şi, în timp ce familia Musgrove se afla în prima clasă socială din ţinut, tinerii Hayter nu s-ar fi aflat în nicio clasă, datorită stilului de viaţă inferior, retras şi lipsit de rafinament al părinţilor lor şi al educaţiei lor defectuoase, dacă nu ar fi fost legăturile lor cu Uppercross, cu excepţia fiului cel mai mare, care alesese să fie un învăţat şi un gentilom şi care era superior în cultură şi maniere tuturor celorlalţi.

Cele două familii se înţeleseseră dintotdeauna excelent, nefiind

nicio mândrie de o parte şi nicio invidie de cealaltă şi numai o asemenea conştiinţă a superiorităţii din partea domnişoarelor Musgrove cât să le facă plăcere să amelioreze calităţile verilor. Atenţiile lui Charles faţă de Henrietta fuseseră observate de către tatăl şi mama ei fără niciun fel de dezaprobare.

— Nu ar fi o căsătorie prea reuşită pentru ea, dar dacă Henriettei îi place de el... şi Henriettei părea să îi placă de el.

Şi Henrietta credea aşa, până a venit căpitanul Wentworth şi, de atunci, vărul Charles a fost aproape întrutotul uitat.

Care din cele două surori era preferată de către căpitanul Wentworth era încă greu de spus, pe cât observa Anne.

Henrietta era probabil cea mai drăguţă, Louisa era mai vioaie, şi ea nu ştia acum dacă firea mai potolită sau cea mai sprinţară avea mai multe şanse să îl atragă.

Domnul şi doamna Musgrove, fie pentru că nu vedeau prea multe, fie dintr-o încredere deplină în discreţia ambelor lor fiice şi a tuturor tinerilor care se apropiau de ele, păreau să lase totul la voia întâmplării. Nu exista nici cea mai mică aparenţă de solicitudine la conac, dar la vilă era altfel: tânărul cuplu de acolo era mai dispus să speculeze şi să îşi pună întrebări, iar căpitanul Wentworth nu fusese de mai mult de patru sau cinci ori în compania domnişoarelor Musgrove şi Charles Hayter de-abia reapăruse, când Anne fu silită să asculte părerile cumnatului şi surorii ei referitoare la care era cea mai plăcută dintre ele. Charles susţinea că Louisa, Mary că Henrietta, dar erau cât se poate de acord că dacă el s-ar căsători cu oricare din ele ar fi extrem de bine.

Charles „nu văzuse vreodată un om mai agreabil în viaţa lui; şi din ce îl auzise chiar pe căpitanul Wentworth spunând, era foarte sigur că el nu căştigase din război mai puţin de douăzeci de mii de lire. Asta era o avere de-a gata; pe lângă care ar exista şansa a ce s-ar putea face în vreun război viitor, iar el avea certitudinea că era cât se poate de probabil să se distingă ca oricare ofiţer din marină. Oh! ar fi o căsătorie grozavă pentru oricare din surorile lui.”

— Pe legea mea că ar fi! răspunse Mary. Vai! Dacă s-ar ridica la mari onoruri! Dacă ar fi făcut baronet! „Lady Wentworth” sună foarte bine. Ar fi un lucru nobil, într-adevăr, pentru Henrietta! Ea mi-ar lua locul atunci şi Henriettei nu i-ar displăcea aceasta. Sir Frederick şi lady Wentworth! Totuşi ar fi o creaţie nouă, iar eu nu bag prea mult în seamă creaţiile noi.

Cel mai mult îi convenea lui Mary să se gândească la Henrietta drept cea preferată chiar din cauza lui Charles Hayter, ale cărui pretenţii le dorea oprite. Ea dispreţuia vădit familia Hayter şi se gândea că ar fi o

nefericire dacă s-ar reînnoi legătura existentă dintre familii – lucru foarte trist pentru ea şi copiii ei.

— Ştii, spunea ea, nu îl pot considera o alegere potrivită pentru Henrietta, şi luând în considerare legăturile pe care le-a făcut familia Musgrove, ea nu are niciun drept să se irosească. Nu cred că vreo tânără are dreptul să facă o alegere care ar putea fi dezagreabilă şi inoportună pentru ramura principală a familiei sale şi să creeze legături proaste celor care nu au fost obişnuiţi cu ele. Şi, mă rog, cine este Charles Hayter? Nimic altceva decât un preot paroh de ţară. Cea mai nepotrivită pereche pentru domnişoara Musgrove de la Uppercross.

Soţul ei, totuşi, nu ar fi fost de acord cu ea; deoarece, pe lângă faptul că îl aprecia pe vărul său, Charles Hayter era fiul cel mai mare şi el vedea lucrurile din perspectiva fiului cel mai mare.

— Acum vorbeşti aiureli, Mary, a fost răspunsul lui. Nu ar fi o căsătorie foarte grandioasă pentru Henrietta, dar Charles are o şansă foarte frumoasă, prin Spicers, să obţină ceva din partea Episcopului într-un an sau doi şi te rog să-ţi aminteşti că el este fiul cel mai vârstnic şi oricând ar muri unchiul meu, el va primi o avere frumuşică. Proprietatea de la Winthrop are nici mai mult nici mai puţin de două sute cincizeci de acri, pe lângă ferma de lângă Taunton, care are cel mai bun pământ din tot ţinutul. Îţi garantez că oricine, în afară de Charles ar fi o alegere foarte proastă pentru Henrietta şi într-adevăr nu s-ar face; el este singurul care ar fi potrivit, are o fire foarte deschisă, este un băiat de soi bun; şi oricând i-ar reveni Winthrop, va face altceva din acel loc şi va trăi într-un stil foarte diferit, şi cu acea avere, el nu va fi niciodată un om dispreţuit, având o proprietate bună, cu drepturi depline. Nu, nu; Henrietta ar putea nimeri mai rău decât Chartes Hayter şi dacă ea îl ia pe el şi Louisa poate să îl ia pe căpitanul Wentworth, voi fi cât se poate de mulţumit.

— Charles poate să spună ce vrea! îi spuse Mary lui Anne, imediat ce el ieşise din cameră, dar ar fi neplăcut ca Henrietta să se căsătorească cu Charles Hayter un lucru foarte rău pentru ea; şi prin urmare este de dorit să i-l scoată căpitanul Wentworth din cap cât mai curând, şi am puţine îndoieli că nu a făcut-o deja. De-abia l-a băgat în seamă pe Charles Hayter ieri. Mi-aş fi dorit să fi fost şi tu acolo, să-i vezi comportarea. Cât despre faptul că i-ar plăcea căpitanului Wentworth Louisa la fel ca Henrietta, este absurd să spui aceasta; pentru că o place cu siguranţă pe Henrietta cu mult mai mult. Dar Charles este atât de convins! Dacă ai fi fost cu noi ieri, ai fi putut să decizi între noi; şi sunt sigură că ai fi gândit la fel ca şi mine, decât dacă n-ai fi fost hotărâtă să fii împotriva mea.

O cină acasă la domnul Musgrove fusese ocazia la care toate aceste

lucruri ar fi fost văzute de Anne, dar ea rămăsese acasă, cu scuza combinată a unei dureri de cap de-a ei şi a unei reveniri a indispoziţiei micului Charles. Se gândise numai să-l evite pe căpitanul Wentworth, iar evitarea posturii de arbitru a fost adăugată la avantajele unei seri liniştite.

Cât despre părerile căpitanului Wentworth, consideră mai important ca el să aleagă de la început, ca să nu pună în pericol fericirea niciuneia dintre surori, sau să-şi păteze propria onoare, doar dacă o prefera pe Henrietta în favoarea Louisei, sau pe Louisa în favoarea Henriettei. Oricare din ele ar fi, după toate probabilităţile, o soţie afectuoasă, agreabilă. În ce-l priveşte pe Charles Hayter, ea avea delicateţea îndurerată de orice comportament uşuratic al vreunei tinere şi inima să-l compătimească pentru toate suferinţele care i-ar fi provocate de aceasta, dacă Henrietta descoperea că se înşelase în sentimentele ei, schimbarea nu putea fi înţeleasă prea curând.

Charles Hayter fusese întâmpinat cu multe noutăţi care să-l nelinişteasc ă şi să-l facă să sufere din cauza verişoarei sale. Ea avea o afecţiune prea veche pentru el ca să fie pe deplin înstrăinată, ca numai două întâlniri să stingă orice fel de speranţe din trecut şi să nu-i mai lase nimic de făcut decât să stea la distanţă de Uppercross, dar o astfel de schimbare devenea alarmantă, când un bărbat precum căpitanul Wentworth era considerat drept cauza probabilă. El lipsise numai două duminici şi când plecase o lăsase interesată, chiar la înălţimea speranţelor sale, de perspectiva de a-şi părăsi actuala parohie şi a o obţine în schimb pe cea de la Uppercross. Părea obiectivul cel mai drag inimii sale, ca dr. Shirley, rectorul, care timp de mai mult de patruzeci de ani îşi îndeplinise cu zel îndatoririle slujbei sale, dar acum devenise prea neputincios pentru multe din ele, să fie cât se poate de hotărât să angajeze un paroh; să-şi facă parohia pe cât de bună îşi putea permite şi să i-o promită lui Charles Hayter. Avantajul să vină numai până la Uppercross, în loc să meargă şase mile în altă direcţie, avea greutate din toate punctele de vedere: o parohie mai bună, în slujba dragului lor dr. Shirley şi ca bunul dr. Shirley să fie uşurat de îndatorirea pe care nu o mai putea îndeplini fără oboseala cea mai vătămătoare, reprezentase foarte mult, chiar şi pentru Louisa, dar fusese aproape totul pentru Henrietta. Când s-a întors înapoi, vai! zelul întregii afaceri se stinsese. Louisa nu era deloc interesată de relatarea unei conversaţii pe care tocmai o avusese cu doctorul Shirley: ea se afla la fereastră, uitându-se după căpitanul Wentworth; iar Henrietta îi oferise în cel mai bun caz o atenţie împărţită şi părea să fi uitat toate vechile planuri.

— Ei bine, sunt cât se poate de bucuroasă, dar dintotdeauna am ştiut că o vei obţine; întotdeauna am crezut-o realizabilă. Nu mi s-a părut

că... pe scurt, doctorului Shirley îi trebuia un paroh şi tu aveai promisiunea... Vine, Louisa?

Într-o dimineaţă, foarte curând după cina de la familia Musgrove, la care Anne nu fusese prezentă, căpitanul Wentworth intră în salonul vilei, unde se aflau numai ea şi micul suferind Charles, care stătea întins pe canapea.

Surprinderea de a se găsi aproape singur cu Anne Elliot i-a afectat calmul obişnuit, el tresări şi nu putu să spună decât:

— Credeam că domnişoarele Musgrove sunt aici; doamna Musgrove mi-a spus că le voi găsi aici, apoi merse la fereastră să se calmeze şi să-şi dea seama cum ar trebui să se comporte.

— Sunt la etaj cu sora mea; vor coborî în câteva clipe, a fost răspunsul lui Anne, în toată confuzia sa, şi dacă nu ar fi chemat-o copilul să-i ceară ceva, ar fi ieşit din cameră în clipa următoare şi l-ar fi eliberat pe căpitanul Wentworth, la fel ca şi pe sine însăşi.

El continuă să stea la fereastră şi după ce spuse calm şi politicos „Sper că băieţelul se simte mai bine”, rămase tăcut.

Ea a fost obligată să îngenuncheze lângă canapea şi să rămână acolo să-şi mulţumească pacientul; şi astfel rămase câteva clipe, când, spre marea ei satisfacţie, auzi o altă persoană traversând micul vestibul. Ea speră, întorcându-şi capul, să îl vadă pe stăpânul casei, dar se dovedi a fi persoana cea mai nepotrivită să uşureze situaţia: Charles Hayter, probabil deloc mai mulţumit la vederea căpitanului Wentworth pe cât fusese căpitanul Wentworth când dăduse cu ochii de Anne.

Ea încercă doar să spună:

— Ce mai faceţi? Nu doriţi să vă aşezaţi? Ceilalţi vor sosi imediat.

Căpitanul Wentworth veni de la fereastră, aparent fără lipsa dispoziţiei pentru conversaţie, dar Charles Hayter puse capăt curând tentativelor sale, aşezându-se lângă masă şi luând ziarul, iar căpitanul Wentworth se întoarse la fereastra sa.

Un alt minut mai trecu. Băiatul mai mic, un copil voinic şi îndrăzneţ, de doi ani, după ce îi deschisese cineva uşa dinafară, îşi făcu apariţia printre ei şi se duse direct la canapea să vadă ce se întâmplă şi îşi prezentă pretenţiile de a i se da ceva bun.

Nefiind nimic de mâncare, el nu putea decât să se joace; şi cum mătuşa lui nu îl lăsa să îl zgândăre pe fratele lui bolnav, el începu să se agaţe de ea, când ea îngenunche, astfel încât, cum era ocupată cu Charles, nu putu să îl dea la o parte. Ea îi vorbi, îi ordonă, îl rugă şi insistă în zadar. O dată încercă să îl împingă la o parte, dar băiatul avu o plăcere şi mai mare căţărându-se din nou pe ea.

— Walter, spuse ea, dă-te jos în clipa asta. Eşti extrem de obraznic. Sunt foarte supărată pe tine.

— Walter, strigă Charles Hayter, de ce nu faci cum ţi se spune? Nu o auzi pe mătuşa ta vorbind? Vino la mine, Walter, vino la vărul Charles.

Dar Walter nu se mişcă deloc.

Peste încă o clipă, totuşi, ea se simţi eliberată de el; cineva îl lua de pe ea, deşi se aplecase deasupra capului ei atât de mult, încât micuţele lui mâini i-au fost desfăcute din jurul gâtului, iar el fusese îndepărtat cu hotărâre, până ca ea să-şi dea seama că o făcuse căpitanul Wentworth.

Senzaţiile ei la această descoperire o lăsară fără grai. Nu putu nici măcar să-i mulţumească. Nu putea decât să se aplece asupra micului Charles, cu cele mai dezordonate sentimente. Gestul lui de a păşi în faţă, uşurarea ei, tăcerea în care se petrecuse salvarea ei, apoi zgomotele pe care le făcea el distrând copilul, arătau că el voia să evite să-i audă mulţumirile şi că mai degrabă dorea să dea mărturie că ultimul lucru de care avea nevoie era conversaţia cu ea, toate i-au produs o asemenea confuzie dureroasă, din care nu îşi reveni decât când după intrarea lui Mary şi a domnişoarelor Musgrove; îl lăsă pe micul pacient în grija lor şi părăsi încăperea. Nu mai putea să stea să privească iubirile şi geloziile celor care acum se aflau împreună. Era evident că Charles Hayter nu era deloc înclinat în favoarea căpitanului Wentworth. Ea avea o puternică impresie de a-l fi auzit spunând, pe un ton al vocii enervat, după intervenţia căpitanului Wentworth, „Ar fi trebuit să mă asculţi, Walter; ţi-am spus să nu o sâcâi pe mătuşa ta”; şi putea să-i înţeleagă regretul că, căpitanul Wentworth făcuse ceea ce ar fi trebuit să facă el însuşi. Dar nici sentimentele lui Charles Hayter, nici sentimentele altcuiva nu o puteau interesa, până când nu şi le va fi pus în ordine pe ale sale. Era ruşinată de ea însăşi, cât se poate de ruşinată pentru că era atât de nervoasă, atât de copleşită de un astfel de nimic, dar aşa era şi avea nevoia să reflecteze în singurătate cum să-şi revină.

Capitolul 10

Alte ocazii de a-şi face observaţiile nu aveau cum să nu se ivească. Anne se află în curând în compania celor patru suficient de des pentru a-şi forma o opinie, deşi prea înţeleaptă să o recunoască acasă, unde ştia că nu ar fi mulţumit nici pe soţ, nici pe soţie; căci, deşi o considera pe Louisa drept favorită, nu avea cum să nu se gândească, pe cât putea îndrăzni să judece din amintiri şi experienţă, că de fapt căpitanul Wentworth nu era îndrăgostit de niciuna din ele. Ele erau fermecate de el; totuşi nu era vorba de iubire. Era o admiraţie înfocată, dar ar putea, probabil trebuia, să sfârşească prin iubire pentru unele. Charles Hayter părea conştient că este neglijat şi totuşi Henrietta avea aerul de a fi împărţită între ei. Anne tânjea după puterea de a le reprezenta tuturor ceea ce făceau şi să le scoată în evidenţă unora relele la care se expuneau. Nu îi atribuia niciunuia viclenia. Era cea mai mare satisfacţie pentru ea să-l creadă pe căpitanul Wentworth câtuşi de puţin conştient de durerea pe care o provoca. Nu era niciun fel de triumf sfidător în atitudinea lui. El, probabil, nici nu auzise de vreo pretenţie din partea lui Charles Hayter. Greşea numai acceptând atenţiile, pentru că acceptare trebuia să fie cuvântul, a două femei tinere în acelaşi timp.

Totuşi, Charles Hayter părea că vrea să părăsească câmpul de luptă. Trei zile trecuseră fără ca el să vină o dată pe la Uppercross, o schimbare cât se poate de clară. El chiar refuză o invitaţie obişnuită la cină; şi fiind descoperit cu acea ocazie de către domnul Musgrove cu nişte cărţi voluminoase în faţă, domnul şi doamna Musgrove erau siguri că nimic nu era în regulă şi vorbeau, cu feţele grave, că o să se omoare studiind. Era speranţa şi credinţa lui Mary că el primise o respingere decisă din partea Henriettei, iar soţul ei trăia cu convingerea constantă că-l va vedea în ziua următoare. Anne putea doar să simtă că Charles Hayter era înţelept.

Într-o dimineaţă, cam pe când Charles Musgrove şi căpitanul Wentworth erau plecaţi impreună la vânătoare, în timp ce surorile de la vilă stăteau liniştite cu treburile lor, au fost vizitate la fereastră de surorile de la Conac.

Era o zi de noiembrie foarte frumoasă şi domnişoarele Musgrove veniseră şi se opriseră fără niciun alt motiv decât să le spună că se duceau la o plimbare lungă şi trăgeau concluzia că Mary nu-şi putea dori să meargă cu ele; şi când Mary răspunse pe loc, cu o oarecare gelozie pentru că se presupunea că nu face plimbări lungi, „Ba da, mi-ar plăcea foarte mult să vă însoţesc, îmi plac foarte mult plimbările lungi”; Anne se simţi convinsă, din privirile celor două fete, că exact acest lucru nu şi-l doreau şi admiră din nou felul de comportament pe care păreau să-l producă obiceiurile de

familie, ca totul să fie comunicat şi totul să fie făcut împreună, oricât ar fi fost de nedorit sau inoportun. Încercă să o descurajeze pe Mary să plece, dar în zadar; şi, astfel stând lucrurile, consideră cel mai potrivit să accepte invitaţia mult mai cordială a domnişoarelor Musgrove de a merge şi ea, deoarece ar fi putut fi de folos să se întoarcă cu sora ei şi să micşoreze impactul cu orice plan de-al lor.

— Nu-mi pot imagina de ce ar presupune că nu îmi place o plimbare lungă, spuse Mary, în timp ce urca scările.Toată lumea presupune întotdeauna că nu sunt bună la plimbări; şi totuşi lor nu le-ar fi plăcut dacă am fi refuzat să le însoţim. Când oamenii vin în felul acesta cu scopul de a ne invita, cum poţi să spui nu?

Tocmai când porneau, domnii se întoarseră. Îi însoţea un câine tânăr, care le stricase distracţia şi îi întorsese devreme. Prin urmare, timpul, puterea şi dispoziţia lor erau exact pregătite pentru această plimbare şi ei se alăturară cu plăcere. Dacă Anne ar fi putut prevedea o asemenea conjunctură, ar fi rămas acasă, dar, din curiozitate ea îşi închipui că acum era prea târziu să se mai retragă şi toţi cei şase au pornit împreună în direcţia aleasă de domnişoarele Musgrove, care în mod evident considerau că plimbarea se afla sub conducerea lor.

Scopul lui Anne era să nu stea în calea nimănui; şi acolo unde potecile înguste peste câmpie făceau necesare multe separări, să stea împreună cu cumnatul şi sora ei. Plăcerea ei în această plimbare trebuia să provină din admirarea ultimelor zâmbete ale anului asupra frunzelor arămii şi a tufişurilor uscate şi din repetarea în sinea ei a câtorva descrieri poetice ale toamnei, acest anotimp al influenţei ciudate şi inepuizabile asupra minţii, gustului şi tandreţei, acest anotimp care a produs din partea fiecărui poet care merită să fie citit o încercare de pastel sau vreun vers plin de sentiment. Ea îşi ocupă mintea pe cât de mult posibil cu asemenea meditaţii şi citate, dar nu era posibil, când ajungea aproape de conversaţia căpitanului Wentworth cu oricare din domnişoarele Musgrove, să nu încerce să o audă, şi totuşi a surprins puţine lucruri interesante. Era pur şi simplu o conversaţie însufleţită, la fel cum ar putea apărea între orice fel de persoane tinere, aflate în relaţii apropiate. El era mai preocupat de Louisa, decât de Henrietta. Louisa ieşea mai mult în evidenţă pentru atenţia lui decât sora ei. Această diferenţă păru să se mărească şi o anume remarcă din partea Louisei o ului. După una din multele laude aduse zilei, care izbucneau în continuu, căpitanul Wentworth adăugă:

— Ce vreme minunată pentru amiral şi sora mea! Ei voiau să facă o plimbare lungă cu trăsura în această dimineaţă; probabil putem să le facem semn cu mâna de pe unul din aceste dealuri. Ei tot spuneau că vor veni în

această parte. Mă întreb ce vecinătăţi vor tulbura astăzi. Oh! se întâmplă foarte des, te asigur, dar sora mea nu bagă de seamă; ar fi la fel de mulţumită să fie aruncată de colo-colo.

— Ah! Voi profitaţi cel mai mult de asta, o ştiu, strigă Louisa, dar dacă chiar ar fi aşa, aş face la fel în locul ei. Dacă aş iubi un bărbat, aşa cum îl iubeşte ea pe amiral, aş fi întotdeauna cu el, nimic nu ne-ar despărţi vreodată şi aş prefera să mă răstorn cu el, decât să fiu condusă în siguranţă de altcineva.

Ea grăise cu entuziasm.

— Chiar aşa? strigă el, ajungând la acelaşi ton; toată stima!

Şi urmă tăcere între ei pentru puţin timp.

Anne nu reuşi să revină imediat la citate. Scenele dulci ale toamnei au fost alungate pentru o bucată de vreme, cu excepţia unui sonet încărcat cu melancolia apropiată a sfârşitului de an, a fericirii apuse şi a imaginilor tinereţii, speranţei şi primăverii, cu toate pierdute, care îi binecuvânta memoria. Ea se însufleţi numai să spună, în timp ce apucau altă potecă în ordine:

— Acesta nu este drumul spre Winthrop? Dar nimeni nu o auzi sau, cel puţin, nimeni nu-i răspunse.

Totuşi Winthrop sau împrejurimile sale, căci tinerii, cu care te întâlneşti uneori, se plimbă pe lângă casă, era destinaţia lor; şi după încă o jumătate de milă de urcare lină printre împrejmuiri întinse, unde se lucra cu plugul şi poteca proaspăt făcută, care vorbea despre contra atacul fermierului la dulceaţa melancoliei poetice şi intenţia lui de a vedea primăvara, din nou, au ajuns pe vârful celui mai impunător deal care despărţea Uppercross de Winthrop şi curând dominau o privelişte largă.

Winthrop, lipsit de frumuseţe şi de măreţie, se întindea în faţa lor, o casă fără însemnătate, joasă şi înghesuită între hambarele şi clădirile unei curţi de fermă.

Mary exclamă:

— la te uităl Este Winthrop! Chiar că nu aveam nici cea mai mică idee! Ei bine, acum cred că am face mai bine să ne întoarcem; sunt extrem de obosită.

Henrietta, conştientă şi ruşinată şi nevăzându-l pe vărul Charles plimbându-se pe vreo potecă sau rezemându-se de vreo poartă, era gata să facă aşa cum dorea Mary, dar Charles Musgrove spuse „Nu!” şi Louisa strigă şi mai aprinsă „Nu, nu!” şi, luându-şi sora de o parte, părea să se certe cu aprindere pe această chestiune.

Charles, între timp, îşi declară foarte decis hotărârea de a-şi vizita mătuşa, acum că se afla atât de aproape; şi în mod foarte evident, deşi mai

temător, încerca să-şi convingă soţia să vină şi ea. Dar acesta era unul din punctele în care doamna îşi arăta rezistenţa; şi când el îi recomandă avantajul de a se odihni un sfert de oră la Winthrop, deoarece se simţea atât de obosită, ea răspunse cu hotărâre „ah! nu, chiar aşa! mersul pe panta acelui deal îi va face mai rău decât ar putea să-i facă bine statul aşezată”; şi, pe scurt, privirea şi atitudinea ei spuneau că nu voia să meargă.

După o scurtă succesiune de dezbateri şi consultări, se stabili între Charles şi cele două surori ale sale ca el şi Henrietta să coboare doar pentru câteva minute, ca să îşi vadă mătuşa şi verii, în timp ce restul grupuluI îi aştepta pe vârful dealului. Louisa părea autoarea principală a planului; şi, în timp ce mergea o bucată de drum în josul dealului, încă vorbind cu Henrietta, Mary profită pentru a privi dispreţuitoare în jurul ei şi să-i spună căpitanului Wentworth:

— Este foarte neplăcut să ai asemenea rude! Dar, te asigur, nu am fost niciodată în viaţa mea mai mult de două ori la conac.

Nu primi niciun alt răspuns, doar un zâmbet artificial de consimţământ, urmat de o privire neîncrezătoare, când se întoarse, a cărei semnificaţie Anne o cunoştea perfect.

Fruntea dealului, unde au rămas, era un loc plăcut; Louisa se întoarse; şi Mary, descoperind un loc confortabil, se aşeză pe un pârleaz şi era cât se poate de mulţumită, atâta timp cât ceilalţi stăteau cu toţii în jurul ei, dar când Louisa îl îndepărtă pe căpitanul Wentworth, ca să încerce să culeagă alune dintr-un şir de arbuşti alăturaţi şi treptat au dispărut dincolo de posibilitatea de a fi văzuţi şi auziţi, Mary nu mai era fericită, se certa cu propriul loc, era sigură că Louisa avea unul mult mai bun pe altundeva şi nimic nu o putea împiedica să caute şi ea unul mai bun. Ieşi prin aceeaşi poartă, dar tot nu-i vedea. Anne găsi un loc plăcut, o bancă însorită, sub şirul de arbuşti, în care nu se îndoia că ei încă se aflau, într-un loc sau altul. Mary se aşeză pentru o clipă, dar nu era mulţumită; era sigură că Louisa găsise un loc şi mai bun pe undeva şi ea va merge înainte, până o va depăşi.

Anne, cu adevărat obosită, era bucuroasă să se aşeze; şi foarte curând îi auzi pe căpitanul Wentworth şi pe Louisa între arbuşti, în spatele ei, luând drumul înapoi de-a lungul unui canal bolovănos şi sălbatic. Ei vorbeau în timp ce se apropiau. Vocea Louisei se distinse mai întâi. Ea părea să fie în mijlocul unui discurs avântat. Ceea ce Anne auzi mai întâi a fost:

— Şi, aşa, am făcut-o să meargă. Nu puteam suporta ca ea să fie înspăimântată de vizită atât de absurd. Ce! să fiu trasă înapoi de la un lucru pe care mă hotărâsem să îl fac şi ştiam că am dreptul, de aerele şi intervenţia unei asemenea persoane, sau a oricărei alte persoane, pot spune?

Nu, nici prin minte nu îmi trece să mă las convinsă atât de uşor. Odată ce m-am hotărât, m-am hotărât; şi Henrietta părea cât se poate de hotărâtă să vină în vizită la Winthrop astăzi; şi totuşi, era cât pe ce să renunţe, dintr-o timiditate absurdă!

— Deci ea s-ar fi întors, dacă n-ai fi fost tu?

— S-ar fi întors, într-adevăr. Aproape că-mi este ruşine să o spun.

— Ce fericire pentru ea, să aibă o minte ca a ta la îndemână! Aluziile pe care mi le-ai dat acum mi-au confirmat propriile observaţii, ultima dată când m-am aflat în compania lui nu a trebuit să mă prefac că nu înţeleg ce se petrecea. Văd că este vorba de mai mult, decât o simplă vizită respectuoasă de dimineaţă la mătuşa ta; şi vai de cel sau cea care, când se ajunge la lucruri importante, nu are suficientă hotărâre să reziste intervenţiei prosteşti a unor asemenea nimicuri. Sora ta este o fiinţă drăguţă, dar caracterul tău posedă decizie şi fermitate, văd asta. Dacă îi preţuieşti fericirea, inoculează-i cât mai mult din spiritul tău. Dar aceasta, fără îndoială, ai făcut dintotdeauna. Este cel mai mare rău al unui caracter prea şovăielnic şi indecis, să nu poată conta pe nicio înrâurire binefăcătoare asupra sa. Niciodată nu eşti sigur că o influenţă bună este durabilă; toată lumea o poate schimba. Cei ce sunt fericiţi să fie fermi. Iată o alună, spuse el, luând una de pe o ramură de sus, pentru exemplificare; o alună frumoasă, strălucitoare a supravieţuit tuturor furtunilor toamnei. Nicio crăpătură, niciun punct slab pe nicăieri. Această alună, continuă el cu o solemnitate jucăuşă, în timp ce multe surori ale ei au căzut şi au fost călcate în picioare, se află încă în posesia întregii fericiri de care poate fi presupusă capabilă o alună.

Apoi, întorcându-se la vechiul său ton serios spuse:

— Prima mea dorinţă pentru toţi cei de care sunt interesat este ca să fie fermi. Dacă Louisa Musgrove vrea să fie frumoasă şi fericită în toamna vieţii ei, va cultiva toate puterile actuale ale minţii sale.

El terminase şi nu i se răspunsese. Ar fi surprins-o pe Anne dacă Louisa chiar ar fi fost pregătită să răspundă unui astfel de discurs: cuvinte de un asemenea interes, grăite cu o asemenea căldură serioasă! Ea îşi putea închipui ce simţea Louisa. Cât despre ea, se temea să se mişte, ca nu cumva să fie văzută. Cât timp rămânea nemişcată, un tufiş de ilice agăţătoare o proteja, iar ei mergeau mai departe. Înainte de a nu mai putea fi auziţi, Louisa vorbi din nou:

— Mary este destul de amabilă în multe privinţe, spuse ea, dar uneori mă supără în mod excesiv, prin absurditatea şi mândria ei: mândria Elliot. Are cam prea multă mândrie Elliot. Ne-am fi dorit atât de mult ca Charles să se fi căsătorit cu Anne în locul ei. Presupun că ştiai că el voia să

se căsătorească cu Anne?

După o pauză de o clipă, căpitanul Wentworth spuse:

— Vrei să spui că ea l-a refuzat?

— Oh! da, desigur.

— Când s-a întârnplat aceasta?

— Nu ştiu cu precizie, pentru că eu şi Henrietta eram la şcoală pe atunci, oricum, cu un an înainte să se căsătorească cu Mary. Mi-aş dori să-l fi acceptat.

Tuturor ne-ar fi plăcut de ea mult mai mult, iar tata şi mama cred dintotdeauna că a fost planul lui lady Russell ca ea să nu-l accepte. Ei cred că Charles nu era suficient de învăţat şi citit ca să-i fie pe plac lui lady Russell şi prin urmare a convins-o pe Anne să-l refuze.

Sunetele se îndepărtau, iar Anne nu le mai distinse. Propriile ei emoţii o ţineau nemişcată. Îi trebui mult până să îşi revină, până să se poată mişca. Soarta proverbială a ascultătorului nu era în mod absolut a ei; nu auzise nimic rău despre ea însăşi, dar auzise destule gânduri cu o semnificaţie dureroasă. Văzu cum propriul ei caracter era cântărit de căpitanul Wentworth şi fusese exact acel grad de curiozitate în legătură cu ea în atitudinea lui cât să-i stârnească o agitaţie extremă.

Imediat ce a fost în stare, s-a dus după Mary şi, după ce a găsit-o, a mers înapoi împreună cu ea la vechiul lor loc, la pârleaz. Simţi o oarecare alinare în faptul că grupul se reunise imediat după aceea şi se afla din nou în mişcare. Starea ei de spirit avea nevoie de singurătatea şi tăcerea pe care numai spaţiul larg îl puteau oferi.

Charles şi Henrietta s-au întors, aducându-l, aşa cum se poate presupune, pe Charles Hayter cu ei. Anne nu încerca să înţeleagă detaliile afacerii; nici chiar căpitanul Wentworth nu părea să-şi bată capul cu acest caz. Nu putea fi nicio îndoială că existase o retragere din partea parohului şi o domolire din partea doamnei, dar ei erau acum foarte bucuroşi să fie împreună. Henrietta arăta puţin ruşinată, dar foarte mulţumită; Charles Hayter, extrem de fericit, iar ei erau devotaţi unul altuia din prima clipă când au pornit cu toţii spre Uppercross.

Totul o indica acum pe Louisa ca fiindu-i menită căpitanului Wentworth; nimic nu putea fi mai clar; şi unde unele despărţiri erau necesare, sau chiar unde nu erau, ei mergeau unul lângă altul aproape la fel de mult ca şi ceilalti doi. Pe o fâşie lungă de pajişte, unde era spaţiu din plin pentru toţi, ei erau astfel despărţiţi, formând trei grupuri distincte, iar Anne aparţinea în mod necesar acelui grup care se lăuda cu cea mai puţină animaţie şi complezenţă. Ea li se alăturase lui Charles şi lui Mary şi era destul de obosită ca să se bucure foarte mult de celălalt braţ al lui Charles,

dar Charles, deşi foarte binedispus faţă de ea, era nervos pe soţia lui, Mary, se arătase foarte neînţelegătoare faţă de el şi acum suporta consecinţele, consecinţele fiind reprezentate de faptul că el îi dădea drumul mâinii aproape în fiecare clipă pentru a reteza capetele unor urzici din gardul viu cu o nuia; şi când Mary începu să se plângă de aceasta şi să se lamenteze că este rău tratată, conform obiceiului, aflându-se de partea tufişurilor, în timp ce Anne nu era deloc incomodată pe partea cealaltă, el le dădu drumul la braţe amândurora să prindă o nevăstuică pe care o zărise preţ de o clipă şi de-abia au mai reuşit să îl aducă în rând.

Această pajişte lungă se mărginea cu o alee, pe care urma să o intersecteze la capăt poteca lor şi când grupul ajunse la poarta de ieşire, trăsura care avansa în aceeaşi direcţie, care fusese auzită de ceva timp, tocmai se apropia şi se dovedi a fi brişca amiralului Croft. El şi soţia lui făcuseră plimbarea plănuită şi se întorceau acasă. Auzind la ce plimbare lungă se angajaseră tinerii, ei oferiră cu bunătate un loc oricărei doamne care se simţea în mod deosebit obosită; ar salva-o de o milă întreagă, iar ei treceau prin Uppercross. Invitaţia era generală. Domnişoarele Musgrove nu erau deloc obosite şi Mary era fie ofensată că nu fusese invitată înaintea celorlalte, fie ceea ce Louisa numea mândria Elliot nu-i permitea să devină a treia într-o trăsură cu un cal.

Grupul tinerilor traversase aleea şi acum se căţăra peste un pârleaz, iar amiralul îşi punea din nou calul în mişcare, când căpitanul Wentworth părăsi o clipă grupul ca să-i spună ceva surorii lui. Acel ceva putu fi ghicit după efectele sale.

— Domnişoară Elliot, cu siguranţă sunteţi obosită, strigă doamna Croft. Lăsaţi-ne să avem plăcerea de a vă duce acasă. Aici este loc suficient pentru trei, vă asigur. Dacă am fi toţi ca dumneavoastră, cred că am încăpea chiar patru. Trebuie, chiar aşa, trebuie.

Anne încă se afla pe alee şi deşi instinctiv începuse să refuze, nu i se permise să continue. Intervenţia blândă a amiralului veni în sprijinul soţiei sale; ei nu puteau fi refuzaţi; se strânseră în cel mai mic spaţiu posibil, ca să-i lase un colţ şi căpitanul Wentworth, fără să spună un cuvânt, se întoarse către ea şi în tăcere o ajută să urce în trăsură.

Da, o făcuse. Ea se afla sus şi simţea că el o pusese acolo, că voinţa şi mâinile lui făcuseră aceasta, că ea era îndatorată percepţiei lui despre oboseala ei şi hotărârii de a-i oferi odihnă. Ea a fost foarte afectată văzându-i grija, pe care toate aceste lucruri o făceau vizibilă. Această atenţie părea culminarea a tot ce se petrecuse mai înainte. Îl înţelegea. El nu putea să o ierte, dar nu putea fi lipsit de simţăminte. Deşi o condamna pentru trecut şi îl aprecia cu un mare resentiment, deşi nu îi păsa de ea absolut deloc şi deşi

devenea apropiat de alta, totuşi nu o putea vedea suferind fără dorinţa de a-i oferi alinare. Era o rămăşiţă a vechiului sentiment; era un impuls de prietenie pură, deşi nerecunoscută; era o dovadă a inimii lui calde şi îndatoritoare, pe care ea nu o putea contempla fără emoţii amestecate astfel, cu plăcere şi regret, încât ea nu îşi dădea seama care prevala.

Răspunsurile ei la bunătatea şi remarcile tovarăşilor ei au fost date la început aproape inconştient. Ei călătoriseră jumătate din drum de-a lungul potecii pietroase, înainte ca ea să fie suficient de atentă la ce spuneau. Atunci îi descoperi vorbind despre „Frederick."

— Cu siguranţă vrea s-o ia pe una din fetele acelea, Sophy, spuse amiralul, dar nu se poate şti pe care. A alergat după ele, de asemenea suficient de mult, ca să se fi hotărât. Da, asta se întâmplă după pace. Dacă acum ar fi război, el s-ar fi hotărât cu mult timp înainte. Noi, marinarii, domnişoară Elliot, nu putem să ne permitem să facem curte timp îndelungat în timpul războiului. Câte zile au fost, draga mea, de când te-am văzut prima dată până când stăteam unul lângă altul în casa noastră cu chirie de la North Yarmouth?

— Am face mai bine să nu vorbim despre asta, dragule, răspunse doamna Croft într-un mod plăcut, căci dacă domnişoara Elliot ar auzi cât de curând am ajuns la o înţelegere, nu ar fi niciodată convinsă că suntem fericiţi împreună. Îţi cunoşteam firea cu mult timp înainte.

— Ei bine, şi eu am auzit despre tine că eşti o fată drăguţă şi, în plus, pentru ce să mai aşteptăm? Mie nu îmi place să se întindă atâta lucrurile. Mi-aş dori ca Frederick să întindă pânzele mai repede şi să ne aducă acasă la Kellynch pe una din fetele acestea. Atunci ar fi întotdeauna bine pentru ei, şi amândouă sunt tinere foarte drăguţe; de abia le deosebesc una de alta.

— Fete foarte binevoitoare, plăcute, într-adevăr, spuse doamna Croft, pe un ton de laudă mai calm, care o făcu pe Anne să bănuiască faptul că puterile ei mai subtile ar putea să nu o considere pe niciuna din ele destul de demnă de fratele ei şi o familie foarte respectabilă. Dragul meu amiral, stâlpul acela! Cu siguranţă o să intrăm în stâlpul acela.

Dar dând frâielor o direcţie mai bună, cu calm, ea singură, au ocolit, din fericire, pericolul; şi punând mâna în mod judicios o dată după aceea, ei nici nu au căzut într-un şanţ, nici nu s-au murdărit de balegă de cal; şi Anne, cu un oarecare amuzament faţă de stilul lor de a conduce, pe care şi-l închipuia a fi o reprezentare nu chiar incorectă a călăuzirii generale a afacerilor lor, se descoperi adusă în siguranţă la vilă.

Capitolul 11

Se apropia acum momentul întoarcerii lui lady Russell, chiar şi ziua era stabilită; şi Anne, angajându-se să i se alăture imediat ce se reinstala, de-abia aştepta ocazia plecării la Kellynch şi începea să se gândească cum va fi afectat propriul ei confort de aceasta.

Ar aduce-o în acelaşi sat cu căpitanul Wentworth, la jumătate de milă de el; vor trebui să frecventeze aceeaşi biserică şi trebuie să existe relaţii între cele două familii. Aceasta era împotriva ei, dar, pe de o parte, el îşi petrecea atâta timp la Uppercross, încât, plecând de acolo, se putea considera mai degrabă că îl lăsa în urmă, decât că venea spre el; cu totul şi cu totul, ea credea că trebuie din acest punct de vedere, să fie câştigătoarea, aproape la fel de sigur ca şi în şansele ei de societate domestică, părăsind-o pe Mary pentru lady Russell.

Îşi dorea să evite să îl vadă pe căpitanul Wentworth la Hall: acele camere fuseseră martore la întâlniri anterioare care i-ar fi fost readuse în memorie într-un mod prea dureros, dar ea era şi mai neliniştită de posibilitatea ca lady Russell şi căpitanul Wentworth să nu se întâlnească niciodată, nicăieri. Ei nu se plăceau reciproc şi nicio reînnoire a cunoştinţei, acum, nu ar fi putut face vreun bine, iar dacă lady Russell i-ar vedea împreună ar putea crede că el are prea multă stăpânire de sine, iar ea prea puţină.

Aceste puncte îi formau gândurile principale înainte de plecarea de la Uppercross, unde simţea că pierduse prea mult timp. Utilitatea sa pentru micul Charles îi va aduce întotdeauna o îndulcire a amintirii vizitei sale de două luni acolo, dar el îşi recăpăta puterile în ritm rapid şi ea nu mai avea pentru ce să rămână.

Concluzia vizitei ei, totuşi, era diversificată într-un fel pe care nu şi-l imaginase deloc. Căpitanul Wentworth, după ce fusese nevăzut şi neauzit la Uppercross timp de două zile încheiate, apăru din nou în mijlocul lor justificându-şi absenţa printr-o relatare.

O scrisoare din partea prietenului său, căpitanul Harville, ajungând în cele din urmă la el, îi adusese informaţii despre faptul că se stabilise cu familia sa la Lyme pe timpul iernii; ei aflându-se, prin urmare, fără să ştie, la mai puţin de douăzeci de mile unul de celălalt. Căpitanul Harville nu fusese niciodată pe deplin sănătos după o rană gravă pe care o primise cu doi ani în urmă, iar grija căpitanului Wentworth de a-l vedea l-a făcut să meargă imediat la Lyme. El stătuse acolo douăzeci şi patru de ore. Se achitase pe deplin, vizita lui a fost onorată cu căldură, trezise un viu interes în prietenul său, iar descrierea ţinutului frumos de lângă Lyme trezise în

grupul de la conac o dorinţă puternică de a vedea ei înşişi Lyme şi un plan de a merge acolo a fost la repezeală admis.

Cei tineri erau toţi înnebuniţi să meargă la Lyme, Căpitanul Wentworth spunea că voia să se mai ducă acolo şi era la numai şaptesprezece mile de Uppercross; deşi era în noiembrie, vremea nu era deloc rea; şi, pe scurt, Louisa, care era cea mai plină de zel dintre toţi, după ce luase hotărârea să meargă şi, pe lângă plăcerea de a face tot ce voia, fiind acum înarmată cu ideea meritului de a-şi menţine părerile, doborî toate dorinţele tatălui şi mamei sale de a o amâna până la vară; la Lyme urmau să meargă: Charles, Mary, Anne, Henrietta, Louisa şi căpitanul Wentworth.

Primul plan pe negândite fusese de a merge de dimineaţă şi a se întoarce la noapte, dar cu aceasta nu fusese de acord doamna Wentworth, de dragul cailor; şi când a fost luat în considerare în mod raţional, faptul că o zi din mijlocul lui noiembrie nu le va oferi suficient timp ca să vadă un loc nou, după ce se scădeau cele şapte ore necesare, datorită naturii drumului, pentru dus şi întors. Prin urmare, se impunea să înnopteze acolo şi să nu fie aşteptaţi înapoi decât pentru cina de seara următoare. Acesta a fost un amendament foarte important şi deşi s-au întâlnit cu toţii la conac la o oră destul de matinală pentru micul dejun şi au pornit foarte punctuali, trecuse atât de mult de amiază înainte ca cele două trăsuri, careta doamnei Musgrove conţinându-le pe cele patru doamne şi brişca lui Charles care îl ducea pe căpitanul Wentworth, să coboare pe dealul lung spre Lyme şi să intre pe strada şi mai abruptă a oraşului, încât era evident că nu vor avea timp pentru mai mult de o privire în jur, înainte ca lumina şi căldura zilei să dispară.

După ce şi-au asigurat cazarea şi au comandat cina la unul dintre hanuri, următorul lucru de făcut era, fără îndoială, să meargă direct în jos spre mare. Veniseră prea târziu în timpul anului pentru vreo distracţie pe care Lyme, ca loc public, le-ar fi putut oferi. Pensiunile erau închise, chiriaşii aproape cu toţii plecaţi şi mai rămăseseră foarte puţine familii în afară de localnici, şi, cum nu era nimic de admirat la clădiri în sine, situaţia oraşului, strada principală aproape năpustindu-se spre apă, promenada spre Cobb, mărginind golfuleţul plăcut, care, în timpul sezonului, este animat de turişti; însuşi Cobb, cu vechile sale minunăţii şi noile îmbunătăţiri, cu şirul foarte frumos de stânci întinzându-se spre estul oraşului sunt ceea ce va căuta ochiul unui străin; şi trebuie să fie un străin foarte ciudat să nu vadă farmecul în împrejurimile apropiate de Lyme, care îl fac să dorească să îl cunoască mai bine. Peisajele din zonă, Charmouth, cu terenurile sale înalte şi pajiştile întinse şi chiar mai mult, golful mic, retras, apărat de stânci întunecate, unde fragmente de roci printre nisipuri îl fac cel mai fericit loc

pentru a privi marea, în agitaţie neobosită; dealurile împădurite ale satului vesel Up Lyme; şi, mai presus de orice, Pinny, cu prăpăstiile verzi între stâncile romantice, unde copacii împrăştiaţi şi livezile bogate arată că trebuie să fi trecut multe generaţii de la prima prăbuşire de stânci care a pregătit terenul pentru o astfel de stare, unde un peisaj atât de minunat şi de încântător se desfăşoară, încât ar putea egala oricare din peisajele asemănatoare de pe faimoasa Insulă Wight, aceste locuri trebuie vizitate şi revizitate pentru a fi înţeleasă valoarea Lyme-ului.

Grupul de la Uppercross, trecând pe lângă pensiunile acum părăsite şi cu aspect melancolic, coborând în continuare, se găsi curând pe ţărmul mării; şi admirând numai, aşa cum trebuie să se oprească şi să privească cei care vin pentru prima oară la mare, care au meritat vreodată să o vadă; şi-au continuat drumul spre Cobb, obiectivul lor, datorită relatărilor căpitanului Wentworth; deoarece, într-o casă aproape de piciorul unui dig era stabilită familia Harville.

Căpitanul Wentworth intră să îşi viziteze prietenul; ceilalţi au mers mai departe, iar el urma să li se alăture la Cobb.

Ei nu erau în niciun caz obosiţi de a admira şi a se minuna; şi nici măcar Louisa nu părea să simtă că se despărţiseră de căpitanul Wentworth de multă vreme, când l-au văzut venind, după ei, cu trei însoţitori, cu toţii deja bine cunoscuţi, după descriere, ca fiind căpitanul şi doamna Harville şi un anume căpitan Benwick, care stătea la ei.

Căpitanul Benwick fusese cu ceva timp în urmă prim-locotentent pe Laconia; şi portretul pe care i-l făcuse căpitanul Wentworth, după întoarcerea de la Lyme, laudele sale entuziaste care îl prezentau drept un tânăr ofiţer excelent, pe care îl preţuia foarte mult, ceea ce ar fi trebuit să lase o impresie bună asupra lui oricărui ascultător, fuseseră urmate de o scurtă istorie a vieţii lui particulare, care îl făcea cât se poate de interesant în ochii tuturor doamnelor. El fusese logodit cu sora căpitanului Harville, iar acum îi deplângea pierderea. Aşteptaseră un an sau doi averea şi o promovare. Averea venise, răsplata sa ca locotenent fiind mare; şi promovarea venise, în cele din urmă, dar Fanny Harville nu a trăit ca să ştie asta. Murise în vara următoare, în timp ce el era pe mare. Căpitanul Wentworth credea că este imposibil ca un bărbat să fie mai ataşat de o femeie decât fusese bietul Bemwick de Fanny Harville, sau să fie mai profund afectat de groaznica schimbare. El avea dispoziţia cuiva care suferă extrem de mult, unind sentimente foarte puternice cu maniere blânde, serioase şi retrase şi o preferinţă clară pentru lectură. Ca să terminăm cu interesul poveştii, prietenia dintre el şi familia Harville părea, dacă este posibil, întărită de evenimentul care a încheiat toate oportunităţile de

alianţă, iar căpitanul Benwick locuia acum la ei permanent. Căpitanul Harville luase această casă pentru o jumătate de an; preferinţele, sănătatea şi averea lui îndreptându-l către o reşedinţă necostisitoare şi lângă mare, iar grandoarea ţinutului şi singurătatea din Lyme în timpul iernii păreau perfect adaptate stării de spirit a căpitanului Benwick.

„Şi totuşi”, îşi spuse Anne în sinea ei, în timp ce grupul se mărise, „el nu are, probabil, o inimă mai îndurerată decât a mea. Nu pot crede că perspectivele lui sunt nimicite pentru totdeauna. El este mai tânăr decât mine; mai tânăr în sentimente, dacă nu în fapt; mai tânăr ca bărbat. Se va îndrăgosti din nou şi va fi fericit cu alta.”

S-au adunat cu toţii şi s-au făcut prezentările.

Căpitanul Harville era un bărbat înalt, întunecat, cu o înfăţişare binevoitoare, puţin şchiop; şi, datorită trăsăturilor puternice şi sănătăţii şubrede, părea mult mai bătrân decât căpitanul Wentworth. Căpitanul Benwick arăta şi era cel mai tânăr dintre cei trei şi, comparat cu oricare din ei, un om scund. Avea un chip plăcut şi un aer melancolic, aşa cum ar fi trebuit să aibă, şi se retrăgea din conversaţii.

Căpitanul Harville, chiar dacă nu îl egala pe căpitanul Wentworth la maniere, era un domn perfect, neafectat, cordial şi amabil. Doamna Harville, cu o idee mai puţin rafinată decât soţul ei, părea, totuşi, să aibă aceleaşi sentimente bune; şi nimic nu putea fi mai plăcut decât dorinţa lor de a considera întregul grup drept prieteni de-ai lor, deoarece erau prietenii căpitanului Wentworth, sau mai amabili în ospitalitate prin invitaţia lor ca toţi să promită că vor cina la ei. Cina, deja comandată la han, a fost în cele din urmă, deşi fără tragere de inimă, acceptată ca scuză, dar ei au fost aproape răniţi de faptul că Wentworth a adus un astfel de grup la Lyme, fără să considere un lucru normal ca aceştia să cineze cu ei.

Exista o apropiere atât de mare faţă de căpitanul Wentworth în toate acestea, un farmec atât de încântător într-o ospitalitate atât de neobişnuită, atât de diferită de stilul banal de invitaţie cu dublu sens şi a cinelor formale şi pretenţioase, încât Anne simţi că starea ei de spirit ar avea şanse să beneficieze dintr-o cunoştinţă cu colegii lui ofiţeri. „Aceştia ar fi fost cu toţii prietenii mei”, gândea ea, şi se luptă cu o mare tendinţă spre deprimare.

Părăsind Cobb, au intrat în casă cu noii lor prieteni şi au găsit camerele atât de mici, încât numai cei ce făceau o invitaţie din toată inima puteau să le considere capabile să cuprindă atât de mulţi musafiri. Anne însăşi avu o uluială de moment pe acest subiect, dar curând se pierdu printre sentimentele mai plăcute care răsăreau la vederea tuturor născocirilor ingenioase şi aranjamentelor plăcute ale căpitanului Harville, ca să profite cât mai mult de spaţiul existent, să suplinească inconfortul mobilei casei de

închiriat şi să apere ferestrele şi uşile de aşteptatele furtuni de iarnă. Decorarea camerelor, unde necesităţile obişnuite oferite de pro – prietar în clasica stare mediocră erau completate prin câteva obiecte dintr-un lemn de soi rar, excelent lucrat şi cu câte ceva ciudat şi valoros din toate ţările îndepărtate pe care le vizitase căpitanul Harville, erau mai mult decât amuzante pentru Anne, legate fiind toate de profesia lui, fructul străduinţelor sale, efectul influenţei lor asupra obiceiurilor sale; tabloul tihnei şi fericirii domestice pe care îl prezentau însemna pentru ea ceva asemănător cu o răsplată.

Căpitanul Harville nu era un cititor, dar el făurise adăposturi excelente şi modelase rafturi foarte drăguţe pentru o colecţie de cărţi bine legate, de dimensiuni acceptabile, proprietatea căpitanului Benwick. Şchiopătatul lui îl împiedica să meargă prea mult pe afară; dar o minte isteaţă şi ingenioasă părea să îi ofere preocupări continue în interior. El desena, înfrumuseţa, executa tâmplărie, făcea jucării pentru copii, crea noi andrele şi ace cu gămălie îmbunătăţite, şi dacă totul era deja făcut, se odihnea în hamacul său mare dintr-un colţ al încăperii.

Anne gândi că lăsase în urmă o mare fericire când părăsiră casa, iar Louisa, lângă care se regăsi mergând, izbucni în exclamaţii de admiraţie şi încântare faţă de caracterul marinarilor; prietenia, frăţia, francheţea, integritatea lor; protestând că era convinsă că marinarii aveau mai multă valoare şi amabilitate decât orice altă categorie de oameni din Anglia, că ei ştiau cum să trăiască şi meritau să fie respectaţi şi iubiţi.

S-au întors să se îmbrace pentru cină şi să mănânce; şi atât de bine le reuşise planul până atunci, încât nimic nu părea să lipsească; deşi, faptul că erau „cu totul în afara sezonului”, că era „interzisă circulaţia în Lyme” şi nu exista „nicio speranţă de companie” adusese multe scuze din partea stăpânilor hanului.

Anne se simţea deja devenind mult mai curajoasă aflându-se în compania căpitanului Wentworth, decât îşi închipuise la început că ar putea deveni, încât acum statul la aceeaşi masă cu el şi schimbul de politeţuri obişnuite impus de aceasta (nu au mers mai departe de atât!) devenea un lucru lipsit de importanţă.

Noaptea era prea întunecoasă pentru ca doamnele să se mai întâlnească până dimineaţa, dar căpitanul Harville le promisese o vizită în timpul serii; şi el veni, aducându-l şi pe prietenul său, ceea ce era mai mult decât se aşteptaseră, deoarece căpitanul Benwick dădea toate semnele că ar fi deranjat de prezenţa atâtor de mulţi străini. Totuşi, el se aventură din nou printre ei, deşi starea lui de spirit nu părea potrivită cu veselia grupului în general.

În timp ce căpitanii Wentworth şi Harville vorbeau într-un colţ al încăperii şi, amintindu-şi zilele din trecut, ofereau anecdote din abundenţă ca să-i ocupe şi să-i distreze pe ceilalţi, Anne rămase oarecum la o parte cu căpitanul Benwick, şi un impuls foarte bun al firii ei o obligă să înceapă conversaţia cu el. El era timid, dar blândeţea şi gentileţea manierelor ei şi-au făcut curând efectul, iar Anne a fost pe deplin răsplătită pentru osteneală. Era, în mod evident, un tânăr cu gusturi declarate pentru lectură, preferând poezia; şi pe lângă plăcerea de a-i fi oferit cel puţin privilegiul de o seară de a discuta subiecte de care tovarăşii săi obişnuiţi probabil că nu erau interesaţi, ea avea speranţa de a-i fi de un real ajutor prin anumite sugestii referitoare la datoria şi beneficiile luptei împotriva suferinţei, care a rezultat în mod firesc din conversaţia lor. Deoarece, deşi timid, nu părea rezervat, mai degrabă dădea aparenţa unei bucurii că se desface de constrângerile obişnuite; şi după ce au vorbit despre poezie, bogăţia epocii actuale şi trecuseră printr-o scurtă comparaţie de păreri privind poeţii de primă mână, încercând să stabilească dacă „Marmion” sau „Doamna Lacului” erau de preferat şi cât de mult apreciau „Giaour” şi „Mireasa din Abydos”; şi, mai mult, care era pronunţia corectă pentru „Giaour”, el se arătă a fi atât de familiarizat cu cele mai lirice cântece ale unui poet şi toate descrierile pătimaşe ale agoniei lipsite de speranţă ale altuia; recită, cu sentiment, diversele versuri care descriau o inimă sfâşiată, sau o minte distrusă de nenorocire şi arăta întrutotul, ca şi cum ar fi vrut să fie înţeles; ea îndrăzni să spere că el nu citea întotdeauna numai poezie şi să spună că ea considera defectul poeziei faptul că rareori putea fi savurată în siguranţă de cei care o înţelegeau pe deplin şi că sentimentele profunde, care singure o puteau aprecia cu adevărat, erau chiar sentimentele care ar trebui să o guste numai rareori.

Cum privirile sale nu îl arătau îndurerat, ci mulţumit de aluzia la situaţia lui, a fost stimulată să continue; şi simţind în sinea ei superioritatea minţii, îndrăzni să-i recomande o mai mare îngăduinţă faţă de proză în lecturile sale zilnice; şi, cerându-i-se să intre în detalii, ea menţionă operele celor mai buni moralişti englezi, colecţiile celor mai frumoase scrisori, memoriile unor caractere care au suferit cu demnitate, care îi veneau în minte pe moment, fiind evidenţiate să-i însufleţească şi să-i întărească mintea prin cele mai înalte precepte şi cele mai puternice exemple de rezistenţă morală şi religioasă.

Căpitanul Benwick ascultă cu atenţie şi părea recunoscător pentru interesul arătat; şi deşi, cu o scuturare din cap şi oftaturi care declarau slaba lui credinţă în eficacitatea oricărei cărţi asupra suferinţei lui, el scrisese numele acelora pe care îi recomanda ea şi promisese să facă rost de ei şi să

îi citească.

Când seara se încheie, Anne nu putea să nu fie amuzată de ideea de a fi venit la Lyme ca să-i predice răbdarea şi resemnarea unui tânăr pe care nu-l mai văzuse până atunci; nici nu se putea abţine să nu se teamă, în urma unor reflecţii mai serioase că, la fel ca mulţi alţi moralişti şi predicatori, fusese elocventă în legătură cu un subiect asupra căruia propria ei comportare nu ar fi suportat prea bine o examinare.

Capitolul 12

Anne şi Henrietta, trezindu-se mai devreme decât restul grupului, în dimineaţa următoare, au căzut de acord să se plimbe pe jos către mare înainte de micul dejun. Au mers pe plajă să privească mareea, pe care o briză uşoară din sud-est o aducea cu toată grandoarea pe care o permitea un ţărm atât de plat. Ele au glorificat dimineaţa; s-au bucurat de mare; şi-au împărtăşit încântarea pentru aerul proaspăt şi au rămas tăcute; până când, brusc, Henrietta începu:

— Oh! da, sunt cât se poate de convinsă, cu mici excepţii, că aerul de mare face bine. Nu poate fi nicio îndoială că i-a fost de mare folos doctorului Shirley, după boala sa, în primăvara de anul trecut. El a declarat că venirea la Lyme pentru o lună i-a făcut mai bine decât toate medicamentele pe care le-a luat; şi că, stând lângă mare, întotdeauna se simte tânăr din nou. Acum, nu pot să nu mă gândesc că este păcat că nu stă tot timpul la mare. Cred că ar face mai bine să plece de tot de la Uppercross şi să se stabilească la Lyme. Nu-i aşa, Anne? Nu eşti de acord cu mine că este cel mai bun lucru pe care l-ar putea face, atât pentru el, cât şi pentru doamna Shirley? Ea are veri aici, ştii, şi multe cunoştinţe, care ar înveseli-o şi sunt sigură că ar fi bucuroasă să meargă într-un loc unde ar avea îngrijire medicală la îndemână, în caz că el ar mai avea o altă criză. Într-adevăr, cred că este extrem de trist ca nişte oameni atât de minunaţi precum domnul şi doamna Shirley, care au făcut bine toată viaţa lor, să-şi irosească ultimele zile într-un loc precum Uppercross, unde, în afară de familia noastră, par izolaţi de lume. Mi-aş dori ca prietenii săi să îi propună aceasta. Chiar cred că ar trebui! Cât despre procurarea unei aprobări, nu ar putea fi nicio dificultate la vârsta lui şi cu caracterul lui. Singura mea îndoială este dacă ar putea să îl convingă ceva să îşi părăsească parohia. El este atât de sever şi de riguros în opiniile sale; prea riguros, trebuie să spun. Nu crezi, Anne, că este prea rigulos? Nu crezi că este o problemă de conştiinţă cât se poate de greşită, când un preot îşi sacrifică sănătatea de dragul îndatoririlor sale, care ar putea fi îndeplinite la fel de bine de o altă persoană? Şi, de asemenea, la Lyme, la numai şaptesprezece mile distanţă, ar fi suficient de aproape ca să afle dacă oamenii s-ar plânge de ceva.

Anne zâmbi în sinea ei de mai multe ori în timpul acestui discurs şi abordă subiectul la fel de pregătită să îi facă bine unei tinere, la fel ca şi unui tânăr, deşi era un bine de un standard mai jos, căci ce putea oferi în afară de o consimţire generală? Spuse tot ceea ce era rezonabil şi potrivit într-o astfel de chestiune; simţi necesitatea ca dr. Shirley să se odihnească aşa cum ar fi fost necesar; văzu cât de dorit era să aibă un tânăr activ,

respectabil pe post de preot paroh şi a avut chiar amabilitatea să facă aluzie la avantajul ca un astfel de paroh rezident să fie căsătorit.

— Mi-aş dori, spuse Henrietta, foarte mulţumită de însoţitoarea sa, mi-aş dori ca lady Russell să trăiască la Uppercross şi să fie apropiată de doctorul Shirley. Dintotdeauna am auzit că lady Russell este o femeie cu cea mai puternică influenţă asupra tuturor! Dintotdeauna am considerat-o capabilă să convingă o persoană de orice! Mi-este frică de ea, foarte frică de ea, deoarece ea este atât de deşteaptă, dar o respect extrem de mult şi mi-aş dori să avem o astfel de vecină la Uppercross.

Anne era amuzată de modul Henriettei de a fi recunoscătoare şi, de asemenea, era amuzată şi de faptul că noile evenimente şi interese din părerile Henriettei au adus-o pe prietena sa în favorurile cuiva din familia Musgrove; totuşi, ea avu timp numai pentru un răspuns general exprimându-şi dorinţa ca o astfel de femeie să se afle la Uppercross, înainte ca toată discuţia să înceteze, văzându-i pe Louisa şi pe căpitanul Wentworth venind către ele. Şi ei veniseră pentru o plimbare înainte ca micul dejun să fie gata, dar Louisa, amintindu-şi imediat după aceea că avea ceva de procurat de la un magazin, îi invită pe toţi să meargă cu ea înapoi în oraş. Cu toţii erau la dispoziţia ei.

Când au ajuns la treptele care duceau în sus, pe faleză, un bărbat, care se pregătea în acelaşi timp să coboare, se retrase politicos şi se opri să le facă loc. Ei au urcat şi, în timp ce treceau pe lângă el, chipul lui Anne îi atrase atenţia, iar el o privi cu admiraţie la care ea nu putea fi insensibilă. Arăta remarcabil de bine; trăsăturile ei foarte regulate şi drăgălaşe, având înflorirea şi prospeţimea tinereţii readuse de vântul uşor care-i suflase peste ten şi ochii înviorаţi tot de el. Era evident că bărbatul, un adevărat gentilom după maniere, o privea în continuare. Căpitanul Wentworth întoarse capul după ea imediat, într-un fel care arăta că observase asta; îi aruncă o privire trecătoare, o privire strălucitoare, care părea să spună „Omul acela este impresionat de tine şi chiar şi eu, în această clipă, văd ceva asemănător cu Anne Elliot din trecut.”

După ce o ajutară pe Louisa la cumpărături şi mai pierdură ceva vreme, se întoarseră la han, iar Anne, trecând după aceea repede din camera ei spre sufragerie, aproape că se izbi de acelaşi bărbat care ieşea dintr-un apartament alăturat. La început presupuse că era un turist ca şi ei şi decise că un valet foarte arătos, care se plimba pe lângă cele două hanuri în timp ce ei se întorceau, trebuia să fie servitorul lui. Faptul că atât stăpânul, cât şi servitorul se aflau în doliu sprijinea ideea. Acum se dovedea că stăteau la acelaşi han cu ei; şi această a doua întâlnire, cât de scurtă, dovedi din nou, din înfăţişarea bărbatului, că o considera pe a ei foarte încântătoare, iar din

graba şi decenţa scuzelor sale, că era un om cu nişte maniere extrem de bune. Părea cam de treizeci de ani şi deşi nu era chipeş, era o persoană agreabilă. Anne simţi că i-ar plăcea să afle cine este.

Aproape terminaseră micul dejun, când zgomotul unei trăsuri (prima pe care o auzeau de când intraseră în Lyme) atrase jumătate din grup la fereastră. Era o cabrioletă, venind de la grajd spre uşa din faţă; cu siguranţă cineva pleca. Era condusă de un servitor în doliu. Cuvântul cabrioletă îl făcu pe Charles Musgrove să sară ca să o compare cu a sa; servitorul în doliu trezi curiozitatea lui Anne şi toţi şase erau deja strânşi pentru a surprinde momentul în care proprietarul cabrioletei va ieşi pe uşă printre plecăciunile şi gesturile politioase ale personalului şi plecând.

— Ah! strigă căpitanul Wentworth, dintr-odată şi cu o jumătate de privire către Anne, este chiar bărbatul pe lângă care am trecut.

Domnişoarele Musgrove au fost de acord, şi, după ce l-au privit cu toţii cât au putut în susul dealului, s-au întors la micul dejun. Chelnerul intră în sală curând după aceea.

— Vă rog, spuse căpitanul Wentworth imediat, puteţi să ne spuneţi numele domnului care tocmai a plecat?

— Da, sir, un domn Elliot, un gentilom cu o mare avere, a venit noaptea trecută de la Sidmouth, poate aţi auzit trăsura, sir, în timp ce stăteaţi la cină, şi acum merge spre Crewkherne, în drum spre Bath şi Londra.

— Elliot!

S-au uitat unii la alţii şi i-au repetat numele.

— Vai! strigă Mary, trebuie să fie vărul nostru; trebuie să fie domnul Elliot al nostru, trebuie, într-adevăr! Charles, Anne, nu-i aşa că trebuie? În doliu, vedeţi, exact aşa cum trebuie să fie domnul Elliot al nostru. Extraordinar! în acelaşi han cu noi! Anne, nu-i aşa că trebuie să fie vărul nostru? Următorul moştenitor al tatălui meu? Vă rog, domnule, întorcându-se către chelner, aţi auzit cumva, a spus servitorul lui dacă ţine de familia Kellynch?

— Nu, doamnă, nu a menţionat o familie anume, dar a spus că este foarte bogat şi că într-o zi va deveni baronet.

— Uite! Vedeţi!, strigă Mary extaziată, exact cum am spus eu! Moştenitor al lui sir Walter Elliot! Ştiam că o să se afle, dacă este aşa. Contaţi pe asta, este un lucru pe care servitorii au grijă să-l facă public, oriunde se duc. Dar, Anne, închipuie-ţi numai ce extraordinar! Mi-aş dori să mă fi uitat mai bine la el. Mi-aş dori să fi ştiut din timp, cine este, ca să ne fie prezentat. Ce păcat că nu am fost prezentaţi! Crezi că are trăsăturile Elliot? De-abia m-am uitat la el, mă uitam la cai, dar cred că avea ceva din trăsăturile Elliot, mă mir că nu mi-a atras atenţia blazonul! Oh! pardesiul

atârna peste tăblie şi ascundea blazonul, asta era; altfel sunt sigură că l-aş fi observat; şi livreaua, de asemenea; dacă servitorul nu ar fi fost în doliu, l-ai fi recunoscut după livrea.

— Punând cap la cap toate aceste circumstanţe extraordinare, spuse căpitanul Wentworth, trebuie să considerăm că a fost planul Providenţei ca să nu-i fii prezentată.

Când putu să-i atragă atenţia lui Mary, Anne încercă să o convingă cu binişorul că tatăl lor şi domnul Elliot nu se aflaseră, de mulţi ani, în asemenea termeni care să facă de dorit o prezentare.

În acelaşi timp, totuşi, era o gratificaţie secretă pentru ea să-şi fi văzut vărul şi să ştie că viitorul proprietar al Kellynch era fără îndoială un gentilom şi avea un aer de bun simţ. Ea nu voia, sub nicio formă, să mentioneze că se întâlnise cu el a doua oară; din fericire, Mary nu insistă mult asupra faptului că trecuseră pe lângă el în plimbarea de mai devreme, dar ar fi fost foarte ofensată că Anne chiar s-a izbit de el pe coridor şi a primit scuzele lui foarte politicoase, în timp ce ea nu fusese deloc aproape de el; nu, acea scurtă întrevedere între veri trebuie să rămână un secret.

— Bineînţeles, spuse Mary, vei menţiona faptul că l-am văzut pe domnul Elliot data viitoare când scrii la Bath. Cred că tatăl meu ar trebui cu siguranţă să afle despre aceasta; precizează totul despre el.

Anne evită un răspuns direct, dar era tocmai situaţia pe care o considera nu numai inutil de comunicat, dar care ar trebui tăinuită. Cunoştea ofensa care îi fusese adusă tatălui ei cu mulţi ani în urmă; suspecta implicarea deosebită a lui Elizabeth; şi că menţionarea domnului Elliot întotdeauna le producea amândurora iritare era dincolo de îndoială. Mary nu scria niciodată la Bath, toată truda de a purta o corespondenţă lungă şi plictisitoare cădea pe umerii lui Anne.

Micul dejun nu se terminase de multă vreme, când căpitanul şi doamna Harville şi căpitanul Benwick li s-a alăturat; stabiliseră să facă ultima plimbare în jurul Lyme-ului. Trebuiau să pornească spre Uppercros pe la ora unu şi între timp aveau să stea împreună şi pe afară cât mai mult posibil.

Anne îl văzu pe căpitanul Benwick apropiindu-se de ea, imediat ce deja ieşiseră în stradă. Conversaţia lor din seara trecută nu îi alungă dispoziţia de a o căuta din nou; şi au mers împreună un timp, vorbind ca mai înainte despre domnul Scott şi lordul Byron şi la fel de incapabili ca orice alţi doi cititori pasionaţi să aprecieze în mod asemănător meritele fiecăruia dintre cei doi, până când ceva provocă o schimbare aproape generală în sânul grupului lor şi, în loc de căpitanul Benwick, îl avu alături pe căpitanul Harville.

— Domnişoară Elliot, spuse el vorbind destul de încet, aţi făcut foarte mult bine făcându-l pe acel biet băiat să vorbească atât de mult. Mi-aş dori să avem asemenea companie mai des. Este rău pentru el, ştiu, să stea aşa închis, dar ce putem face? Nu putem să ne despărţim.

— Nu, spuse Anne, pot crede cu uşurinţă că aceasta este imposibil, dar cu timpul, probabil, ştim ceea ce face timpul în toate cazurile de suferinţă şi trebuie să vă amintiţi, căpitane Harville, că prietenul dumneavoastră încă poate fi considerat la începutul doliului, doar de vara trecută, înţeleg.

— Da, destul de adevărat, zise cu un oftat adânc, doar din iunie şi fără să fi aflat despre asta imediat.

— Nu până în prima săptămână a lui august, când s-a întors acasă de la Cap, de-abia a încăput pe Grappler. Eram la Plymouth, temându-mă să primesc ştiri despre el; el a trimis scrisori, dar avea ordine să ajungă la Portsmouth. Acolo trebuia să-l ajungă ştirea, dar cine să i-o spună? Nu eu. Aş fi preferat să fiu trimis în altă parte. Nimeni nu putea face asta, în afară de băiatul acela bun, zise, arătându-i-l pe căpitanul Wentworth. Laconia intrase în Plymouth în săptămâna anterioară; nu era niciun pericol să fie din nou trimisă pe mare. El şi-a asumat riscul pentru restul; a cerut o permisie, dar, fără să aştepte răspunsul, a călătorit noapte şi zi până a ajuns la Portsmouth, a vâslit până la Grappler şi nu l-a părăsit pe bietul băiat o săptămână întreagă. Asta a făcut şi nimeni altcineva nu ar fi putut să-l salveze pe bietul James. Vă mai întrebaţi, domnişoară Elliot, dacă ne este drag!

Anne aprecie chestiunea delicată cu o înţelegere perfectă şi răspunse ceea ce propriile ei sentimente îi dictau şi ale lui puteau suporta, deoarece era prea afectată să schimbe subiectul şi, când vorbi din nou, era despre ceva cu totul diferit.

Doamna Harville, îngrijorată că soţul ei avea cât se poate de mult de mers până acasă, schimbă direcţia întregului grup în ceea ce avea să fie ultima parte a plimbării; îi vor însoţi până la uşă, apoi se vor întoarce şi vor porni la drum.

După toate calculele lor, exact pentru atâta era timp, dar, apropiindu-se de Cobb, era o dorinţă unanimă să mai meargă odată de-a lungul falezei; toţi erau atât de doritori, iar Louisa deveni curând atât de hotărâtă, încât diferenţa unui sfert de oră nu era o întârziere; astfel, cu toate rămas-bunurile afectuoase şi toate schimburile amabile de invitaţii care pot fi închipuite, s-au despărţit de căpitanul şi doamna Harville la uşă şi încă însoţiţi de căpitanul Benwick, care părea să se agaţe de ei până la sfârşit, au continuat să-şi ia la revedere de la Cobb într-un mod potrivit.

Anne descoperi că tânărul căpitan Benwick se apropia iarăşi de ea. „Mările albastru-întunecate” ale lordului Byron nu puteau să nu fie prezente, datorită panoramei şi ea îi acordă cu bucurie toată atenţia atâta timp cât era posibil. Curând fu atrasă, în mod obligatoriu, în altă parte.

Era prea mult vânt să facă partea înaltă a falezei plăcută pentru doamne şi ele au fost de acord să coboare treptele spre plajă şi cu toatele păşeau încetişor şi cu grijă pe treptele abrupte, în afară de Louisa; ea trebui adusă dintr-un salt de către căpitanul Wentworth. În toate plimbările lor, el trebuise să o ajute să sară de pe trepte; senzaţia era încântătoare pentru ea. Ea era jos în siguranţă, dar imediat, ca să-şi arate buna dispoziţie, alergă în susul scărilor ca să mai fie ajutată o dată să sară. El o sfătui să renunţe, considerând şocul prea puternic, dar vorbi în zadar, ea zâmbi şi spuse „Sunt hotărâtă să o fac”, el îşi întinse mâinile; ea se aruncă cu o jumătate de secundă mai devreme, căzu pe pavaj pe Lower Cobb şi fu ridicată fără suflare! Nu era nicio rană, niciun pic de sânge, nicio vânătaie vizibilă, dar ochii ei erau închişi, nu respira şi faţa ei era ca moartea. Groaza clipei pentru toţi cei ce stăteau în jur!

Căpitanul Wentworth, care o ridicase, îngenunche cu ea în braţe, privind-o cu o faţă la fel de palidă ca a ei, într-o agonie a tăcerii.

— Este moartă! Este moartă! ţipă Mary, agăţându-se de soţul ei, contribuind alături de groaza lui să îl facă stană de piatră; şi, peste încă o clipă, Henrietta, copleşită de sperietură, îşi pierdu şi ea simţirile şi ar fi căzut pe trepte dacă n-ar fi fost căpitanul Benwick şi Anne, care au prins-o şi au susţinut-o între ei.

— Nu este nimeni să mă ajute? Au fost primele cuvinte care au izbucnit de la căpitanul Wentworth, pe un ton de disperare, ca şi cum toată puterea lui se dusese.

— Du-te la el! du-te la el! strigă Anne, pentru numele lui Dumnezeu, du-te la el! Pot să o susţin singură. Lasă-mă şi du-te! Fricţionează-i mâinile, fricţionează-i tâmplele! uite săruri; ia-le, ia-le!

Căpitanul Benwick se supuse şi Charles în aceeaşi clipă, desfăcându-se de soţia lui, erau împreună alături de el; Louisa a fost ridicată şi susţinută mai ferm între ei şi totul a fost făcut după cum indicase Anne, dar în zadar; în timp ce căpitanul Wentworth, clătinându-se lângă zid, căutând sprijin, exclamă în cea mai amară agonie:

— Oh, Doamne! Tatăl şi mama ei!

— Un doctor! spuse Anne. El prinse cuvântul; păru să îl învioreze pe loc şi spunând doar „Adevărat, adevărat, un doctor în clipa asta”, se îndepărtă în goană, când Anne sugeră plină de zel:

— Căpitanul Benwick! Nu ar fi mai potrivit căpitanul Benwick? El

ştie unde poate fi găsit un doctor.

Oricine capabil de gândire înţelese că avea dreptate şi într-o clipă, totul se petrecea rapid, căpitanul Benwick o lăsase pe biata fată cu aspect de cadavru grijii fratelui ei şi pornise spre oraş cu cea mai mare viteză.

Cât despre grupul rămas în urmă, cu greu se putea spune care din cei trei era mai tulburat şi suferea mai mult: căpitanul Wentworth, Anne sau Charles care, ca un adevărat frate afectuos, stătea aplecat peste Louisa cu hohote de suferinţă şi putea doar întoarce privirile de la o soră, pentru a o vedea pe cealaltă într-o stare la fel de lipsită de simţuri, sau să fie martor la agitaţiile isterice ale soţiei sale, care îl striga să-i dea un ajutor de care nu avea nevoie.

Anne, având grijă, cu toată forţa şi zelul şi gândul pe care i le oferea instinctul, de Henrietta, încă mai încerca, la anumite intervaluri, să ofere mângâiere celorlalţi, încerca să o liniştească pe Mary, să îl învioreze pe Charles şi să aline sentimentele căpitanului Wentworth. Amândoi păreau să se uite la ea pentru instrucţiuni.

— Anne, Anne, strigă Charles, ce este de făcut în continuare? Ce, în numele cerului, este de făcut în continuare? şi ochii căpitanului Wentworth erau întorşi spre ea.

— Nu ar fi mai bine să o ducem la han? Da, sunt sigură; purtaţi-o cu blândeţe la han.

— Da, da, la han, repetă căpitanul Wentworth, mai calm şi doritor să facă ceva. O voi purta chiar eu. Musgrove, ai grijă de celelalte.

La acest moment, ştirea despre accident se răspândise printre muncitorii şi barcagiii de pe lângă Cobb şi mulţi se strânseseră lângă ei, ca să fie utili dacă era necesar, în orice caz, să se desfete cu imaginea doamnei moarte, ba chiar a două doamne moarte. Henrietta fu încredinţată câtorva mai curăţei dintre aceştia, căci, deşi îşi revenise parţial, era cât se poate de neajutorată, şi, în acest fel, cu Anne mergând alături de ea şi Charles având grijă de soţia lui, au pornit înapoi, cu sentimente atât de îngrozitoare, pe pământul pe care atât de curând, chiar atât de curând şi cu o inimă atât de uşoară, păşiseră cu toţii.

Ei nu părăsiseră Cobbul, când familia Harville îi întâlni. Căpitanul Benwick fusese văzut fugind pe lângă casa lor, cu o înfăţişare care arăta că ceva rău se întâmplase; şi ei porniseră imediat, informîndu-se şi îndreptându-se din mers spre locul acela. Cât ar fi fost de şocat căpitanul Harville, el aduse calm şi nervi tari care puteau fi utili imediat; şi o privire schimbată cu soţia lui decise ce era de făcut. Trebuia să fie dusă în casa lor; cu toţii trebuiau să meargă în casa lor şi să aştepte sosirea doctorului acolo. Nu voia să audă refuzuri: a fost ascultat şi cu toţii se aflau sub acoperişul

lui; şi, în timp ce Louisa, după instrucţiunile doamnei Harville, a fost dusă la etaj şi culcată în propriul ei pat, întăritoarele au fost oferite de soţul ei tuturor celor care aveau nevoie de ele.

Louisa deschisese o dată ochii, dar curând îi închisese din nou, fără vreun semn de revenire. Aceasta fusese o dovadă de viaţă, totuşi. Henrietta, incapabilă să se afle în aceeaşi cameră cu Louisa, era ferită de agitaţia speranţei şi a fricii. Şi Mary, de asemenea, devenea mai calmă.

Doctorul veni mai repede decât părea posibil. Lor le era rău de groază, în timp ce el o examina. Capul ei suferise o contuzie gravă, dar el văzuse răni mai grave vindecate; nu era în niciun caz lipsit de speranţă. Vorbea vesel, că el nu considera cazul disperat, că el nu spunea că mai avea de trăit doar câteva ore, a dat de la început speranţe celor mai mulţi, împreună cu bucuria, profundă şi tăcută, după câteva exclamaţii de recunoştinţă ce pot fi imaginate.

Tonul, privirea cu care căpitanul Wentworth a zis: „Slavă Domnului!”, Anne era sigură că nu le va putea uita niciodată; nici înfăţişarea lui după aceea, stând alături de ea la masă, cu mâinile încrucişate şi faţa aplecată, copleşit de suferinţă şi încercând prin rugăciune să-şi calmeze sentimentele care îl copleşeau. Corpul Louisei scăpase, nu avea nicio rană, decât la cap.

Acum devenea necesar ca grupul să decidă ce era cel mai bine de făcut în situaţia lor. Acum erau in stare să vorbească unul cu altul şi să se consulte. Că Louisa trebuia să rămână unde se afla, oricât de supărător ar fi fost pentru prietenii ei să implice familia Harville într-o asemenea încurcătură, nu admitea niciun dubiu. Plecarea ei era imposibilă. Familia Harville reduse la tăcere toate scrupulele; şi, pe cât a putut, toată recunoştinţa. Ei prevăzuseră şi aranjaseră totul înainte ca ceilalţi să înceapă să discute. Căpitanul Benwick trebuia să le cedeze camera lui şi să-şi ia un pat altundeva; şi totul a fost stabilit. Ei erau preocupaţi numai de faptul că în casă nu mai putea fi cazat altcineva; şi, probabil, „dacă punem copiii în camera servitoarei, sau aranjăm pătuţul pe undeva”, nu puteau suporta să nu găsească loc pentru doi sau trei în plus, presupunând că ar dori să stea; deşi, privitor la îngrijirea domnişoarei Musgrove, nu trebuia să existe niciun fel de stânjeneală să o lase întrutotul sub îngrijirea doamnei Harville. Doamna Harville era o soră de caritate foarte experimentată, iar bona lor, care locuise cu ea mult timp şi mersese cu ea peste tot, era la fel. Cu ele două, ea nu putea simţi lipsa îngrijirii zi sau noapte. Şi toate acestea au fost spuse cu o hotărâre şi o sinceritate irezistibile.

Charles, Henrietta şi căpitanul Wentworth erau cei trei care se consultau şi pentru puţin timp a fost numai un schimb de exclamaţii

îngrozite: „Uppercross, necesitatea ca cineva să se ducă la Uppercross, cum să i se dea vestea domnului şi doamnei Musgrove; cât de târziu era; deja trecuse o oră de când ar fi trebuit să plece; imposibilitatea de a ajunge la o oră acceptabilă.” La început, nu au fost capabili de ceva mai la obiect decât exclamaţii, dar, după un timp, căpitanul Wentworth, făcând un efort, spuse:

— Trebuie să fim calmi şi să nu mai pierdem o clipă. Fiecare minut este preţios. Cineva trebuie să se hotărască să pornească la Uppercross imediat. Musgrove, fie tu, fie eu trebuie să plecăm, imediat.

Charles fu de acord, dar îşi declară hotărârea de a nu pleca. Ar fi o povară pentru căpitan şi doamna Harville, dar părăsirea surorii sale într-o asemenea stare, nici nu-i trecea prin minte. Henrietta declară la început acelaşi lucru. Totuşi, curând a fost convinsă să gândească altfel. Utilitatea şederii ei! Ea, care nu fusese în stare să stea în camera Louisei sau să o privească fără suferinţe care o făceau mai rău decât neajutorată! Ea a fost silită să recunoască faptul că nu putea fi de niciun folos, totuşi încă nu era dispusă să plece, până când, gândul la tatăl şi mama ei o făcu să renunţe; consimţi, era nerăbdătoare să fie acasă.

Planul ajunsese în acest punct când Anne, coborând încet din camera Louisei, auzi discuţia lor, căci uşa salonului era deschisă.

— Atunci este stabilit, Musgrove, strigă căpitanul Wentworth, ca dumneata să rămâi, iar eu să am grijă de sora ta până acasă. Cât despre restul, dacă rămâne cineva să o ajute pe doamna Harville cred că este nevoie doar de o singură persoană. Doamna Charles Musgrove va dori, fără îndoială, să se întoarcă la copiii ei, dar dacă Anne ar vrea să stea, nu e nimeni atât de potrivit, atât de capabil, precum Anne.

Ea se opri o clipă ca să îşi revină din emoţia de a auzi vorbindu-se despre ea astfel. Ceilalţi doi au salutat cu căldură propunerea şi atunci ea apăru.

— Vei rămâne, sunt sigur; vei sta şi vei avea grijă de ea, zise el, întorcându-se spre ea şi vorbindu-i cu o aprindere şi totuşi o blândeţe care păreau aproape să reînvie trecutul.

Ea se îmbujoră, iar el se stăpâni şi se îndepărtă. Ea acceptă plină de bunăvoinţă, pregătită, fericită să rămână.

Era la ceea ce se gândise şi dorea să i se permită să facă. Un pat, pe podea, în camera Louisei ar fi suficient pentru ea, dacă doamna Harville ar fi de acord. Încă un lucru mai era de aranjat. Deşi era mai degrabă de dorit ca domnul şi doamna Musgrove să fie deja alarmaţi de întârziere; totuşi, timpul prea lung necesar pentru caii de la Uppercross să-i ducă înapoi ar fi o prelungire îngrozitoare a aşteptării, iar căpitanul Wentworth propuse şi Charles Musgrove fu de acord că ar fi mai bine să ia o diligenţă de la han şi

să lase trăsura şi caii să fie trimişi acasă în dimineaţa următoare devreme, când putea trimite ştiri despre starea Louisei în timpul nopţii.

Căpitanul Wentworth se grăbi să pregătească totul şi să fie curând urmat de cele două doamne. Totuşi, după ce planul i-a fost explicat lui Mary, s-a isprăvit pacea şi buna înţelegere. Ea era atât de nenorocită şi atât de vehementă, se plânse atât de mult de nedreptate deoarece voiau ca ea să plece şi Anne să rămână; Anne, care nu reprezenta nimic pentru Louisa, în timp ce ea era cumnata ei şi avea toate drepturile să stea cu bolnava! De ce să nu fie ea la fel de utilă ca şi Anne? Şi să plece acasă fără Charles, fără soţul ei! Erau prea lipsiţi de inimă. Şi, pe scurt, ea spuse mai multe decât putea să îndure soţul ei pentru multă vreme şi, cum nimeni din ceilalţi nu se putu opune când el cedă, nu mai era nimic de făcut, schimbarea lui Anne cu Mary a fost inevitabilă.

Anne nu se supusese niciodată mai fără tragere de inimă pretenţiilor geloase şi prost gândite ale lui Mary, dar aşa trebuia să fie şi ei au pornit spre oraş, Charles având grijă de sora lui şi căpitanul Benwick însoţind-o pe ea. Ea îşi aminti preţ de o clipă, în timp ce mergeau în grabă, întâmplările petrecute în aceleaşi locuri mai devreme, în acea dimineaţă. Ea ascultase planurile Henriettei ca dr. Shirley să plece din Uppercross; mai încolo, îl văzuse pe domnul Elliot prima data; apoi accidentul Louisei...

Căpitanul Benwick arăta cea mai mare grijă faţă de ea; şi, uniţi cum păreau cu toţii de suferinţa zilei, ea simţi o şi mai mare bunăvoinţă faţă de el şi chiar o plăcere în a se gândi că ar putea avea ocazia să continue conversaţia.

Căpitanul Wentworth se uita după ei şi o diligenţă cu patru cai aştepta, staţionată în cea mai joasă parte a străzii, dar surpriza lui evidentă şi chiar supărarea la înlocuirea unei surori cu cealaltă, schimbarea înfăţişării, uluiala, expresiile începute şi suprimate cu care il ascultă pe Charles au făcut numai ca primirea să fie umilitoare pentru Anne; şi o convinse că era preţuită numai atâta timp cât îi era utilă Louisei.

Se strădui să fie calmă şi să fie dreaptă: ar fi îngrijit-o pe Louisa cu un zel care depăşea cerinţele obişnuite de dragul lui; spera că el nu va fi prea mult timp atât de nedrept, încât să presupună că s-ar retrage în mod laş de la îngrijirea unei prietene.

Între timp ea se afla în trăsură. El le ajutase pe amândouă să urce şi se aşezase între ele şi în acest fel Anne părăsi Lyme. Cum va trece călătoria, cum se vor comporta, care va fi genul de conversaţie pe care o vor avea, ea nu putea să prevadă. Totul era cât se poate de normal, totuşi. El îi era devotat Henriettei; întotdeauna se întorcea către ea, şi, dacă vorbea, o făcea numai cu scopul de a-i sprijini speranţele şi a-i înviora spiritul. În general,

vocea şi maniera lui erau de un calm studiat. Scutirea Henriettei de agitaţie părea să fie scopul lui principal. Numai o dată, când ea blestema ultima plimbare de la Cobb, deplângând amarnic faptul că cineva se gândise la asta, el izbucni, copleşit:

— Nu vorbi de asta, nu vorbi de asta. Oh, Doamne! Dacă nu i-aş fi cedat în momentul fatal! Dacă aş fi făcut cum ar fi trebuit! Dar atât de doritoare şi hotărâtă! Draga, dulcea Louisa!

Anne se întrebă dacă măcar îi trecea prin minte acum să mai pună la îndoială justeţea propriilor sale păreri despre fericire şi avantajul universal al fermităţii de caracter, şi dacă nu îl izbea faptul că toate calităţile minţii ar trebui să aibă proporţiile şi limitele sale. Se gândi că nu avea cum să evite sentimentul că un caracter ce poate fi influenţat ar putea să fie la fel în favoarea fericirii, precum un caracter foarte hotărât.

Au mers repede. Anne a fost uimită să recunoască aceleaşi dealuri şi aceleaşi lucruri atât de repede. Viteza şi neliniştea au făcut drumul să pară doar pe jumătate lung faţă de ziua precedentă. Se lăsa amurgul. Înainte să ajungă în apropierea Uppercross-ului, o tăcere deplină se lăsase între ei. De ceva timp Henrietta, sprijinită pe spate într-un colţ, cu un şal peste faţă, plânsese până a adormit.

Când, în timp ce urcau ultimul deal, Anne auzi că i se adresa căpitanul Wentworth. Pe o voce joasă, precaută, el spuse:

— M-am gândit ce este cel mai bine de făcut: ea nu trebuie să apară de la început. Nu ar putea suporta. M-am gândit dacă nu ar fi mai bine să rămâi în trăsură cu ea, în timp ce intru să le dau vestea domnului şi doamnei Musgrove. Ce crezi?

Credea că el era mulţumit şi nu mai spuse altceva. Dar amintirea interesului rămânea o plăcere pentru ea, ca o dovadă de prietenie şi apreciere faţă de judecata ei, şi chiar când deveni un fel de dovadă de despărţire, valoarea sa nu se micşoră.

După ce informarea dureroasă de la Uppercross a luat sfârşit şi după ce îi văzu pe tată şi pe mamă atât de calmi pe cât se putea spera şi pe fiică mai bine aflându-se cu ei, el îşi anunţă intenţia de a se întoarce cu acceaşi trăsură la Lyme; şi, după ce caii au primit nutreţ, plecă.

Capitolul 13

Şederea lui Anne la Uppercorss, întinzându-se pe parcursul a două zile, a fost petrecută exclusiv la conac; ea avu satisfacţia de a se şti foarte utilă acolo şi ca prietenă şi ca sprijin pentru toate acele aranjamente pentru viitor, care, în starea de spirit îndurerată a domnului şi doamnei Musgrove, ar fi fost greu de coordonat.

Au primit un raport scurt de la Lyme în dimineaţa următoare. Louisa era cam în aceeaşi stare. Niciun simptom mai rău decât cele anterioare nu apăruse. Charles sosi la câteva ore după aceea, aducând un raport mai detaliat. El era destul de vesel. Nu se putea spera într-o vindecare rapidă, dar totul mergea pe cât de bine admitea natura cazului. Vorbind despre familia Harville, el nu părea capabil să-şi exprime pe deplin sentimentele faţă de bunătatea lor, în special faţă de eforturile doamnei Harville ca soră de caritate.

— Chiar nu i-a mai lăsat nimic de făcut lui Mary. El şi Mary fuseseră convinşi să se întoarcă devreme la han în acea seară. Mary fusese din nou isterică dimineaţa. Când el plecase, ea ieşea să se plimbe cu căpitanul Benwick, ceea ce, spera el, îi va face bine. Credea că ea va fi convinsă să vină acasă în ziua următoare, dar adevărul era că doamna Harville nu lăsa nimic de făcut pentru altcineva.

Charles urma să se întoarcă la Lyme în aceeaşi după-amiază, iar tatăl său era pe jumătate hotărât să meargă cu el, dar doamnele nu puteau consimţi. Avea să complice problemele celorlalţi şi să-şi amplifice supărarea proprie şi un plan mult mai bun a fost pus în practică. O cabrioletă a fost pregătită şi Charles a dus înapoi pe cineva cu mult mai util în persoana bătrânei doici a familiei, cea care, după ce-i crescuse pe toţi copiii şi îl văzuse pe cel din urmă, extrem de răsfăţatul conaş Harry, trimis la şcoală după fraţii săi, trăia acum în fosta cameră a copiilor unde cârpea toţi ciorapii şi bandaja toate bubele şi vânătăile care îi încăpeau pe mâini şi care, prin urmare, era cât se poate de fericită să i se permită să vină şi să ajute la îngrijirea dragei domnişoare Louisa. Dorinţe vagi de a o aduce pe Sarah acolo avuseseră până atunci doamna Musgrove şi Henrietta, dar fără Anne, cu greu s-ar fi pus ceva în practică atât de repede.

Într-adevăr, în ziua următoare i-au fost îndatoraţi lui Charles Hayter pentru toate informaţiile detaliate despre Louisa, care erau atât de important de obţinut la fiecare douăzeci şi patru de ore. El îşi luă însărcinarea de a se duce la Lyme, iar raportul său era în continuare încurajator. Intervalurile de refacere a simţurilor şi recăpătare a cunoştinţei erau considerate a fi mai scurte. Fiecare raport confirma că Wentworth părea stabilit la Lyme.

Anne urma să îi părăsească în dimineaţa următoare, un eveniment de care se temeau cu totii. „Ce o să se facă fără ea? Erau nişte nefericiţi care îşi ofereau compătimire unul altuia.” Şi atât de multe s-au spus pe această temă, încât Anne gândi că nu putea face mai bine decât să le împărtăşească dorinţa generală pe care o tăinuiau şi îi convinse pe toţi să se ducă împreună la Lyme. A avut puţine dificultăţi; curând s-a stabilit că vor pleca dimineaţa, se vor caza la han sau vor lua camere cu chirie, după cum le convenea, şi vor rămâne acolo până când Louisa putea fi deplasată.

Ei trebuiau să-i scutească de unele eforturi pe oamenii cei buni la care se afla ea; cel puţin o vor uşura pe doamna Harville de grija propriilor ei copii; şi, pe scurt, erau atât de fericiţi de hotărârea ei, încât Anne fu încântată de ceea ce făcuse şi simţi că nu-şi putea petrece ultima dimineaţă de la Uppercross mai bine decât ajutându-i la pregătiri şi trimiţându-i devreme, deşi consecinţa a fost că a rămas singura responsabilă de casă.

Ea a fost ultima, în afară de cei doi băieţei de la vilă, dintre toţi cei care umpluseră şi animaseră ambele case, dintre toţi cei care îi dăduseră Uppercross-ului caracterul său vesel. Câteva zile produseseră o schimbare, într-adevăr!

Dacă Louisa îşi va reveni, totul va fi bine din nou şi fericirea se va întoarce. Nu putea fi nicio îndoială, în mintea ei nu era niciuna, referitoare la ce va urma după însănătoşirea ei. Câteva luni de acum înainte şi salonul acum atât de părăsit, ocupat numai de persoana ei tăcută, ar putea să fie din nou plin de tot ce era fericit şi vesel, tot ce era sclipitor şi strălucitor în dragostea împărtăşită, tot ce era atât de diferit de Anne Elliot!

Un răgaz de o oră pentru asemenea reflecţii, într-o zi întunecată de noiembrie, o ploaie măruntă şi deasă, aproape acoperind foarte puţinele obiecte care se puteau distinge pe fereastră, au fost suficiente pentru a face zgomotul trăsurii lui lady Russell extrem de bine-venit; şi totuşi, dorind să plece, nu putea părăsi conacul sau să privească vila, cu veranda ei tristă, picurând de ploaie şi lipsită de confort, ca rămas bun, sau chiar să observe geamurile înceţoşate ale ultimelor clădiri umile, fără o inimă întristată. La Uppercross se petrecuseră scene care îl făcuseră preţios. Reprezenta înregistrarea multor senzaţii de durere, cândva profunde, dar acum îmblânzite; şi a câtorva exemple de sentimente domolite, câtorva adieri de prietenie şi reconciliere, care niciodată nu vor înceta să-i fie dragi. Ea lăsă totul în urmă, totul în afară de amintirea că asemenea lucruri existaseră.

Anne nu intrase niciodată în Kellynch după ce părăsise casa lui lady Russell în septembrie. Nu fusese necesar, iar în puţinele ocazii când fusese posibil să se ducă la Kellynch Hall, izbutise să se eschiveze. Prima ei întoarcere era pentru a-şi lua locul în apartamentele moderne şi elegante de

la Lodge şi să-şi bucure ochii cu stăpâna lui.

Era o oarecare tulburare amestecată cu bucuria lui lady Russell de a o întâlni. Ştia cine frecventase Uppercross. Dar, din fericire, fie Anne se împlinise în rotunjime şi înfăţişare, fie lady Russell îşi închipuia aceasta, Anne, primindu-i complimentele cu această ocazie, avu amuzamentul de a le asocia cu admiraţia tăcută a verişoarei sale şi a spera că urma să fie binecuvântată cu o a doua primăvară de tinereţe şi frumuseţe.

Când au ajuns să converseze, ea a fost curând conştientă de o schimbare mentală. Subiectele de care fusese plină inima ei la plecarea de la Kellynch şi pe care le socotise neînsemnate şi fusese silită să le înăbuşe în mijlocul familiei Musgrove deveniseră acum chiar neînsemnate. De curând chiar pierduse legătura cu tatăl şi sora ei din Bath. Preocupările lor se pierduseră sub cele de la Uppercross; şi când lady Russell reveni la vechile lor speranţe şi temeri şi vorbi de satisfacţia ei faţă de casa de la Camden Place, care fusese luată, şi regretul ei că doamna Clay încă se afla cu ei, Anne ar fi fost ruşinată să se ştie că se gândea mult mai mult la Lyme şi la Louisa Musgrove şi la toate cunoştinţele de acolo; că erau mult mai interesante pentru ea casa şi prietenia familiei Harville şi a căpitanului Benwick, decât casa tatălui ei din Camden Place sau apropierea surorii ei de doamna Clay. Ea a fost chiar silită să facă eforturi pentru a-i răspunde lui lady Russell cu ceva care să aibă aparenţa interesului, la subiecte care prin natura lor păreau de primă importanţă pentru ea.

La început a fost o mică stânjeneală în discutarea unui alt subiect. Trebuia să vorbească despre accidentul de la Lyme. Lady Russell nu sosise de cinci minute în ziua precedentă, când îi explodă în faţă o relatare completă, dar tot mai trebuia să se intereseze, să regrete imprudenţa, să deplângă rezultatul, iar numele căpitanului Wentworth trebuia să fie menţionat de amândouă. Anne era conştientă că nu se descurca la fel de bine ca lady Russell. Nu putea pronunta numele şi privi drept în ochii lui lady Russell, până când nu adoptă expedientul de a-i spune pe scurt ceea ce credea despre apropierea dintre el şi Louisa. După ce spuse aceasta, numele lui nu o mai tulbură.

Lady Russell a ascultat calmă şi le-a urat fericire, dar în interior inima ei se desfăta într-o plăcere furioasă şi dispreţ satisfăcut, pentru că bărbatul care la douăzeci şi trei de ani înţelesese valoarea lui Anne Elliot, putea, opt ani după aceea, să fie fermecat de Louisa Musgrove.

Primele trei sau patru zile au trecut cât se poate de liniştite, fără niciun eveniment care să le scoată din obişnuit, în afară de primirea unui bilet de la Lyme, care a adus informaţii destul de îmbucurătoare despre Louisa.

La sfârşitul acelei perioade, politeţea lui lady Russell nu se mai putea odihni şi ameninţările mai slabe din trecut au revenit pe un ton mai hotărât:

— Trebuie să o vizitez pe doamna Croft, chiar trebuie să o vizitez curând. Anne, ai curajul să vii cu mine şi să faci o vizită în casa aceea? Va fi o încercare pentru amândouă. Anne nu se eschivă de la aceasta; din contră, ea chiar se simţea aşa cum vorbi, observând:

— Cred că dumneavoastră veţi suferi probabil mai mult dintre noi două; sentimentele dumneavoastră sunt mai puţin împăcate cu schimbarea decât mine. Rămânând în apropiere, am suportat destul de uşor.

Ar fi putut spune mai multe despre acest subiect; deoarece, de fapt, avea o părere atât de bună despre familia Croft şi îl considera pe tatăl său norocos cu aceşti chiriaşi, simţea că parohia cu siguranţă avea parte de un exemplu bun, iar săracii de cea mai bună atenţie şi uşurare, încât oricât de tristă şi ruşinată ar fi fost de necesitatea plecării, nu putea, în adâncul conştiinţei sale să nu simtă că cei care se mutaseră meritau să rămână, iar Kellynch Hall trecuse pe mâini mai bune decât fuseseră înainte...

În astfel de momente, Anne nu avea nicio putere să-şi spună în sinea sa „Aceste camere ar trebui să ne aparţină doar nouă. Oh, cât de decăzut este destinul lor! Cât de nedemn sunt ocupate! O familie străveche să fie gonită în halul acesta! Să le ocupe locul nişte străini!” Nu, cu excepţia momentelor când se gândea la mama ei şi îşi amintea unde obişnuia să stea, nu scotea niciun oftat de acel fel.

Doamna Craft o întâmpina întotdeauna cu o bunătate care îi dădea plăcerea să se considere o favorită şi cu ocazia aceasta, primind-o în această casă, avu parte de o atenţie deosebită.

Accidentul trist de la Lyme deveni curând subiectul principal şi, comparând cele mai recente rapoarte despre invalidă, se părea că fiecare doamnă îşi data informaţia la aceeaşi oră în dimineaţa anterioară; căpitanul Wentworth fusese ieri în Kellynch (prima dată de la accident), îi adusese lui Anne ultimul bilet; stătuse câteva ore şi apoi se întorsese din nou la Lyme, fără vreo intenţie de a-l mai părăsi. El se interesase de ea, în mod deosebit; îşi exprimase speranţa că domnişoara Elliot nu se simţea mai rău în urma eforturilor sale şi descrisese acele eforturi ca fiind mari. Aceasta era frumos, îi dădea mai multă plăcere decât orice altceva ar fi putut face el.

Cât despre accidentul însuşi, putea fi dezbătut în – tr-un singur fel de două femei cu judecată şi era perfect hotărât că fusese consecinţa a foarte multă nechibzuinţă şi imprudenţă; că efectele sale erau extrem de alarmante şi că era groaznic să te gândeşti că însănătoşirea domnişoarei Musgrove ar putea fi încă îndoielnică şi că ar fi probabil să sufere în continuare de

urmările căzăturii! Amiralul trase concluzia exclamând:

— Da, o chestiune foarte urâtă. Un nou fel pentru un tânăr de a face curte, spărgându-i capul doamnei sale, nu-i aşa, domnişoară Elliot? Asta chiar se numeşte să-i suceşti capul cuiva!

Manierele amiralului Croft nu aveau tocmai nuanţa care să-i fie pe plac lui lady Russell, dar o încântară pe Anne. Bunătatea inimii sale şi simplitatea caracterului erau irezistibile.

— Acum, aceasta trebuie să fie foarte rău pentru dumneavoastră, spuse el, trezindu-se brusc dintr-o mică reverie, să veniţi şi să ne găsiţi aici. Nu-mi amintisem până acum, mărturisesc, dar trebuie să fie foarte greu. Dar acum nu vă formalizaţi. Ridicaţi-vă şi umblaţi prin toate camerele din casă dacă doriţi.

— Altă dată, sir, vă mulţumesc, nu acum.

— Ei bine, oricând doriţi. Puteţi să veniţi dinspre gardul viu când doriţi; şi veţi descoperi că ne ţinem umbrelele atârnând lângă uşă: un loc bun, nu-i aşa? Dar nu-l veţi considera un loc bun, deoarece ale dumneavoastră erau întotdeauna păstrate în camera majordomului. Da, aşa este întotdeauna, cred. Obiceiurile unui om sunt la fel de bune ca ale altuia, dar întotdeauna ne plac mai mult ale noastre. Aşa că trebuie să apreciaţi singură dacă ar fi mai bine să vă plimbaţi prin casă sau nu. Nici nu am făcut prea multe schimbări, continuă amiralul, după ce se gândi o clipă. Foarte puţine. V-am spus de uşa de la spălătorie, la Uppercross. Aceea a fost o mare îmbunătăţire. Mirarea este cum a reuşit o familie de pe pământ să îndure inconvenientul deschiderii în felul acela atâta timp! Îi veţi spune lui sir Walter Elliot ce am făcut şi că domnul Shepherd o consideră cea mai mare îmbunătăţire pe care a avut-o casa vreodată. Într-adevăr, trebuie să fim drepţi spunând că puţinele modificări pe care le-am făcut au fost numai în bine. Soţia mea ar trebui să primească mulţumiri pentru ele. Eu am făcut foarte puţine, în afară de scoaterea unora dintre oglinzile mari din dormitorul meu, care a fost al tatălui dumneavoastră, un om foarte bun şi cu adevărat un gentilom, sunt sigur, dar cred, domnişoară Elliot, cred că este un bărbat cam cochet pentru vârsta lui. Aşa un mare număr de oglinzi! Oh, Doamne! Nu ai cum să scapi de tine însuţi. Sophy mi-a dat o mână de ajutor şi curând le-am schimbat locul; şi acum sunt cât se poate de mulţumit, cu oglinjoara mea de bărbierit într-un colţ şi încă una mare de care nu mă apropii niciodată.

Anne se amuză, era cât se poate de nepregătită cu răspunsul şi amiralul, temându-se că nu a fost destul de politicos, reluă subiectul, pentru a spune:

— Data viitoare când îi scrieţi bunului dumneavoastră tată,

domnişoară Elliot, vă rog să îi transmiteţi complimentele mele şi ale doamnei Croft şi să-i comunicaţi că ne-am instalat aici după placul nostru şi nu-i găsim niciun defect locului. Căminul din salonaşul pentru micul dejun fumegă puţin, dar numai când bate vântul tare, ceea ce nu se poate întâmpla de trei ori într-o iarnă. Şi, cu totul şi cu totul, acum că am fost prin majoritatea caselor din împrejurimi şi putem judeca, nu este niciuna care să ne placă mai mult decât aceasta. Vă rog să spuneţi aşa, cu complimentele mele. Va fi bucuros să audă aceasta.

Lady Russell şi doamna Croft erau foarte încântate una de cealaltă, dar relaţia începută prin această vizită a fost sortită să nu continue prea mult, atunci când a fost întoarsă, familia Croft a anunţat că plecau câteva săptămâni să îşi viziteze rudele din nordul ţinutului şi probabil că nu se vor întoarce acasă înainte ca lady Russell să plece la Bath.

Astfel s-a eliminat riscul ca Anne să-l întâlnească pe căpitanul Wentworth la Kellynch Hall sau să-l vadă în compania prietenei ei. Totul era destul de sigur şi ea zâmbi că-şi făcuse griji inutile.

Capitolul 14

Deşi Charles şi Mary rămăseseră la Lyme mai mult timp după plecarea domnului şi doamnei Musgrove decât şi-ar fi închipuit Anne, ei au fost primii din familie care s-au întors acasă; şi imediat ce a fost posibil după întoarcerea lor la Uppercross, au venit cu trăsura la Lodge. O lăsaseră pe Louisa începând să stea în capul oaselor, dar mintea ei, deşi limpede, era extrem de slăbită şi nervii ei erau foarte delicaţi; şi, deşi se putea declara că îşi revenea foarte bine, era încă imposibil de spus când ar putea fi în stare să suporte drumul spre casă, iar tatăl şi mama ei, care trebuie să se întoarcă la timp să îi primească pe copiii mai mici pentru vacanţa de Crăciun, nu prea aveau nicio speranţă s-o ia cu ei.

Cu toţii stătuseră împreună cu chirie. Doamna Musgrove îi ţinuse cât mai departe pe copiii doamnei Harville, toate proviziile de la Uppercross fuseseră aduse, pentru a uşura greutătile familiei Harville, în timp ce familia Harville îi invitase să vină la cină în fiecare zi; şi, pe scurt, părea să fi fost o luptă, fiecare parte dorind să se arate cea mai dezinteresată şi ospitalieră.

Mary avea problemele ei, dar după cum a fost evident din şederea ei atât de lungă, ea găsise mai multe lucruri de care să se bucure, decât să sufere. Charles Hayter fusese la Lyme de mai multe ori decât îi convenea ei; şi când au cinat cu familia Harville, fusese doar o cameristă să servească, şi la început doamna Harville îi dăduse întotdeauna întâietate doamnei Musgrove, dar apoi, ea primise nişte scuze atât de frumoase din partea ei aflând a cui fiică era şi se întâmplaseră atâtea în fiecare zi, fusese un asemenea du-te-vino între locuinţa lor şi familia Harville, iar ea luase cărţi din bibliotecă, încât balanţa înclinase cu siguranţă foarte mult spre Lyme. Ea fusese dusă şi în staţiunea Charmouth, se dusese la biserică şi erau mult mai mulţi oameni la care să te uiţi în biserica din Lyme decât Ia Uppercross; şi toate acestea, alăturate sentimentului de a fi atât de utilă, făcuseră cele două săptămâni agreabile.

Când Anne se interesă de căpitanul Benwick, chipul lui Mary se întunecă pe loc. Charles râse.

— Oh, căpitanul Benwick este foarte bine, cred, dar este un tânăr foarte ciudat. Nu ştiu ce urmăreşte. L-am rugat să vină cu noi pentru o zi sau două: Charles l-a invitat la vânătoare, iar el părea cât se poate de încântat şi, din punctul meu de vedere, credeam că totul este stabilit; când, priviţi! Marţi seara, a venit cu o scuză foarte stângace; „el nu vânează niciodată” şi „a fost înţeles greşit” şi că promisese asta şi promisese cealaltă, iar sfârşitul a fost, am aflat, că nu intenţiona să vină. Presupun că se temea să nu i se pară plicitisitor, dar pe cuvântul meu, aş fi crezut că

suntem destul de vioi la vilă, pentru un om cu inima frântă precum căpitanul Benwick.

Charles râse din nou şi spuse:

— Acum, Mary, ştii foarte bine cum a fost de fapt. Numai tu eşti de vină, zise întorcându-se către Anne. Îşi închipuia că dacă vine cu noi, o să te găsească prin apropiere; îşi închipuia că toată lumea trăieşte la Uppercross; şi când a descoperit că lady Russell locuieşte la trei mile distanţă, l-a lăsat inima şi nu a avut curajul să vină. Aşa stau lucrurile, pe onoarea mea, Mary ştie că aşa stau.

Dar Mary nu confirmă cu foarte multă graţie, fie pentru că nu îl considera pe căpitanul Benwick îndreptăţit prin obârşie şi situaţie să fie îndrăgostit de o Elliot, fie pentru că nu voia să creadă că Anne ar fi o atracţie mai mare la Uppercross decât ea. Totuşi, bunăvoinţa lui Anne nu a fost micşorată de ceea ce a auzit. Ea recunoscu cu îndrăzneală că se simţea flatată şi îşi continuă întrebările.

— Oh! el vorbeşte de tine, spuse Charles, în asemenea termeni...

Mary îl întrerupse.

— Charles, nu l-am auzit niciodată menţionând-o pe Anne mai mult de două ori cât am fost acolo; să ştii, Anne, că nu vorbeşte deloc despre tine.

— Nu, admise Charles. Nu ştiu dacă o face în general, dar, oricum, este un lucru foarte clar că te admiră extrem de mult. Capul lui e plin de nişte cărţi pe care le citeşte la recomandarea ta şi vrea să vorbească despre ele cu tine; el a găsit ceva într-una din ele despre care crede, oh!, nu pot pretinde că îmi amintesc, dar era ceva foarte frumos, l-am auzit spunându-i Henriettei totul despre asta; şi apoi „domnişoara Elliot” era pronunţat cu mare respect! Acum Mary, declar că aşa a fost, am auzit chiar eu, iar tu erai în cealaltă cameră. „Eleganţă, delicateţe, frumuseţe.” Oh! nu se mai sfârşeau farmecele domnişoarei Elliot.

— Şi sunt sigură, strigă Mary aprinsă, că era foarte puţin spre creditul lui, dacă a făcut-o. Domnişoara Harville a murit doar în iunie trecut. O astfel de inimă nu merită câştigată, nu-i aşa, lady Russell? Sunt sigură că sunteţi de acord cu mine.

— Trebuie să îl văd pe căpitanul Benwick înainte să răspund, spuse lady Russell, zâmbind.

— Şi cu siguranţă se va întâmpla foarte curând doamnă, spuse Charles. Deşi nu a avut tăria să vină cu noi şi vrea să vină din nou într-o vizită formală, aici, îşi va face drum spre Kellynch într-o zi de unul singur, puteau conta pe asta. I-am spus distanţa şi drumul şi i-am spus că biserica merită văzută; pentru că, având o slăbiciune pentru astfel de lucruri, m-am

gândit că ar fi o scuză bună şi a ascultat cu toată atenţia şi din tot sufletul; şi sunt sigur din felul lui de a fi că va veni curând în vizită aici. O să vă dau de ştire, lady Russell.

— Orice cunoştinţă de-a lui Anne va fi întotdeauna binevenită la mine, a fost răspunsul binevoitor al lui lady Russell.

— Oh! cât despre faptul că ar fi cunoştinţa lui Anne, spuse Mary, cred că este mai degrabă cunoştinţa mea, deoarece l-am văzut în fiecare zi în aceste două săptămâni.

— Ei bine, cât despre cunoştinţa voastră comună, voi fi foarte fericită să-l văd pe căpitanul Benwick.

— Nu veţi găsi nimic agreabil în el, vă asigur, doamnă. El este unul dintre cei mai plicticoşi bărbaţi care au trăit vreodată. S-a plimbat cu mine, uneori, de la un capăt al plajei la altul, fără să scoată o vorbă. Nu este deloc un tânăr binecrescut. Sunt sigură că nu vă va plăcea de el.

— Aici nu suntem de acord, Mary. Sunt sigură că lui lady Russell îi va plăcea de el. Cred că îi va plăcea mult şi nu va vedea nicio greşeală în manierele lui.

— Aşa cred şi eu, Anne, spuse Charles. Sunt sigur că lui lady Russell îi va plăcea de el. El este chiar genul lui lady Russell. Daţi-i o carte şi o să citească toată ziua.

— Da, asta o să facă! exclamă Mary, zeflemitoare. O să stea cu nasul în cartea lui şi n-o să ştie dacă îi vorbeşte cineva sau cad foarfecile pe jos, sau se întâmplă ceva. Crezi că lui lady Russell i-ar plăcea aşa ceva?

Lady Russell nu se putu abtine să nu râdă.

— Pe onoarea mea, spuse ea, nu aş fi presupus că opinia mea despre cineva ar putea stârni o asemenea diferenţă de păreri, cât m-aş numi de serioasă şi cu picioarele pe pământ. Chiar am o curiozitate să văd persoana care poate da naştere la asemenea păreri opuse. Mi-aş dori să fie convins să vină aici în vizită. Şi când o va face, Mary, fii sigură că vei auzi părerea mea, dar sunt hotărâtă să nu-l judec dinainte.

— Nu vă va plăcea de el, vă garantez asta.

Lady Russell începu să vorbească despre altceva. Mary vorbi cu însufleţire despre întâlnirea lor, sau mai degrabă pierderea ocaziei de a se întâlni cu domnul Elliot, moştenitorul, într-un mod atât de extraordinar.

— El este un bărbat, spuse lady Russell, pe care nu am nicio dorinţă să îl văd. Refuzul lui de a fi în termeni cordiali cu capul familiei sale mi-a lăsat o impresie defavorabilă.

Această declaraţie stăvili avântul lui Mary şi o opri pe loc de la descrierea înfăţişării lui Elliot.

În ce-l priveşte pe căpitanul Wentworth, deşi Anne nu se hazardă cu

vreo întrebare, s-au făcut destule referiri. Starea lui de spirit se refăcuse curând, aşa cum putea fi aşteptat, odată cu întremarea Louisei, îşi revenise şi el şi acum era o fiinţă cu totul diferită de ceea ce fusese în prima săptămână. Nu o văzuse pe Louisa; şi era atât de temător de vreo emoţie asupra ei în urma unei întrevederi, încât nu insista deloc asupra ei; şi, dimpotrivă, chiar dorea să plece pentru o săptămână sau zece zile, până când capul ei avea să fie mai bine. Vorbea despre o plecare la Plymouth timp de o săptămână şi voia să îl convingă pe căpitanul Benwick să meargă cu el, dar, aşa cum susţinuse Charles până la capăt, căpitanul Benwick părea mult mai dispus să călătorească până la Kellynch.

Nu putea fi nicio îndoială că de acum lady Russell şi Anne se gândeau ambele la căpitanul Benwick. Lady Russell nu putea auzi clopoţelul de la intrare fără să spere că ar putea fi el; nici Anne nu se putea întoarce de la o plimbare solitară pe pământurile tatălui său, sau dintr-o vizită caritabilă în sat, fără să se întrebe dacă o să-l vadă sau o să primească ştiri despre el. Totuşi, căpitanul Benwick nu veni. Fie era mai puţin dispus la aceasta decât îşi închipuise Charles, fie era prea timid; şi, după ce îi aşteptă o săptămână, lady Russell decise că era nedemn de interesul pe care i-l stârnise.

Familia Musgrove veni să-şi primească fericiţii băieţi şi fete de la şcoală, aducându-i cu ei pe copilaşii doamnei Harville, pentru a mări gălăgia, de la Uppercross şi a o micşora pe cea de la Lyme. Henrietta rămase cu Louisa, dar tot restul familiei se afla din nou în locuinţele lor obişnuite.

Lady Russell şi Anne şi-au făcut vizita de curtoazie o dată şi Anne observă că Uppercross palpita din nou de viaţă. Deşi nici Henrietta, nici Louisa, nici Charles Hayter şi nici căpitanul Wentworth nu se aflau acolo, camera de primire prezenta un contrast puternic faţă de ultima stare în care o văzuse ea.

Imediat în jurul doamnei Musgrove erau micuţii Harville, pe care ea îi păzea cu asiduitate de tirania celor doi nepoţi de la vilă, veniţi să-i distreze. De o parte era o masă de câteva fete vorbăreţe, care tăiau mătase şi hârtie aurie; de cealaltă erau mese aşezate pe capre de lemn şi tăvi, îndoindu-se sub greutatea plăcintelor şi gustărilor reci, unde băieţii gălăgioşi se înfruptau după pofta inimii. Ambianţa era completată de un foc de Crăciun, care trosnea hotărât să fie auzit, în ciuda gălăgiei celorlalţi. Charles şi Mary au venit şi ei, iar domnul Musgrove ţinu neapărat s-o complimenteze pe lady Russell şi se aşeză aproape de ea pentru zece minute, vorbind pe o voce foarte ridicată, dar în zadar, din cauza copiilor zgomotoşi de pe genunchii săi. Era o reuniune de familie frumoasă.

Anne, judecând după propriul temperament, ar fi socotit că un asemenea uragan domestic e un calmant foarte prost al nervilor, pe care boala Louisei trebuie să îi fi zdruncinat foarte mult. Dar doamna Musgrove, care o luase pe Anne alături, mulţumindu-i cu cea mai mare căldură, iarăşi şi iarăşi, pentru toate atenţiile faţă de ei toţi, încheie o scurtă recapitulare a ceea ce suferise ea însăşi observând, cu o privire fericită în jurul camerei că, după tot ce îndurase, nimic nu era mai potrivit să-i facă bine ca puţină veselie liniştită acasă. Louisa îşi revenea de-acum cu paşi repezi. Mama ei putea chiar să se gândească la ea alăturându-se grupului de acasă, înainte ca fraţii şi surorile ei să plece din nou la şcoală. Familia Harville promisese să vină cu ea şi să stea la Uppercross, oricând s-ar fi întors. Căpitanul Wentworth era plecat, în prezent, să-şi vadă fratele din Shropshire.

— Sper că îmi voi aminti, pe viitor, spuse lady Russell, imediat ce şi-au reluat locul în trăsură, să nu vin în vizită la Uppercross în vacanţa de Crăciun.

Fiecare are preferinţele sale în ce priveşte zgomotele la fel ca şi în alte privinţe, iar sunetele sunt cât se poate de inofensive, sau extrem de supărătoare, mai degrabă după felul, decât după cantitatea lor. Când lady Russell, nu mult după aceea, intra în Bath într-o după-amiază umedă şi merse în trăsură de-a lungul şirului lung de străzi de la Ola Bridge la Camden Place, în mijlocul goanei celorlalte trăsuri, al zdrăngănitului puternic al carelor şi căruţelor, al zbieretelor vânzătorilor de ziare, brioşe şi ale lăptarilor şi al neîncetatului boncănit al saboţilor, ea nu se plânse deloc. Nu, acestea erau zgomote care aparţineau plăcerilor iernii; spiritul ei se înviora sub avalanşa lor; şi, la fel ca şi doamna Musgrove, ea simţea, deşi nu spunea, că după ce stătuse atât de mult în provincie, nimic nu-i putea face mai bine decât puţină veselie liniştită.

Anne nu-i împărtăşea preferinţele. Ea păstra o aversiune foarte decisă şi tăcută faţă de Bath. Zări prima privelişte neclară a clădirilor mari, fumegând în ploaie, fără nicio dorinţă de a le vedea mai bine; simţea că avansarea lor pe stradă era prea rapidă şi dezagreabilă; cine se va bucura să o vadă când va sosi? Şi se uită înapoi, regretând zarva de la Uppercross şi izolarea de la Kellynch.

Ultima scrisoare a lui Elizabeth comunicase o ştire de un oarecare interes. Domnul Elliot se afla în Bath. El venise în vizită la Camden Place; venise a doua oară, a treia oară şi fusese foarte politicos. Dacă Elizabeth şi tatăl ei nu se lăsau înşelaţi, el făcuse mari eforturi de a le căuta prietenia şi a proclama valoarea înrudirii, aşa cum în trecut făcuse eforturi să-şi demonstreze lipsa de interes. Aceasta era minunat, dacă era adevărat; iar lady Russell se afla într-o stare de curiozitate agreabilă în legătură cu

domnul Elliot, deja retractându-şi sentimentul pe care îl exprimase atât de recent în faţa lui Mary, că el ar fi „un bărbat pe care nu avea nicio dorinţă să îl vadă.” Ea avea acum o mare dorinţă de a-l vedea. Dacă chiar căuta să se apropie ca o ramură îndatoritoare, trebuia să fie iertat pentru că s-a desfăcut de copacul patern.

Anne nu era animată de o curiouzitate egală, dar simţea că ar fi preferat să îl vadă pe domnul Elliot decât să nu îl vadă, ceea ce era mai mult decât se putea spune despre multe alte persoane din Bath.

A fost lăsată în Camden Place; şi apoi lady Russell se duse la propria ei locuinţă, pe Rivers Street.

Capitolul 15

Sir Walter luase o casă foarte bună în Camden Place, aşa cum i se potriveşte unui om cu greutate; atât el, cât şi Elizabeth se stabiliseră acolo, spre marea lor satisfacţie.

Anne intră cu inima strânsă, anticipând o ameninţare pentru multe lucruri şi spunându-şi nelinişti în sinea ei „Ei, bine, când te voi părăsi din nou?” Totuşi, o neaşteptată cordialitate în primirea care i se făcu o mângâie. Tatăl şi sora ei erau bucuroşi să o vadă pentru a-i arăta casa şi mobila şi au întâmpinat-o cu bunătate. Faptul că era a patra la masă, când s-au aşezat la cină, a fost observat ca un avantaj.

Doamna Clay era foarte agreabilă şi foarte zâmbitoare, deşi politeţurile erau ca de obicei. Anne simţise dintotdeauna că va primi ceea ce era potrivit la sosire, dar politeţea celorlalţi era neaşteptată. Ei se aflau evident într-o stare de spirit excelentă, iar ea auzi curând motivele. Nu erau deloc dispuşi să o asculte pe ea. După ce încercă să prezinte câteva complimente că erau extrem de regretaţi în vechile vecinătăţi, ei au avut de pus doar câteva neînsemnate întrebări, înainte să acapareze conversaţia şi să fie numai a lor. Uppercross nu trezea niciun interes, Kellynch foarte puţin; Bath era totul! Au avut plăcerea să o asigure că Bath se ridicase foarte mult la nivelul aşteptărilor lor în toate privinţele. Casa lor era neîndoielnic cea mai bună din Camden Place; saloanele lor aveau multe avantaje faţă de toate celelalte pe care le văzuseră sau despre care auziseră, iar superioritatea nu consta doar în stilul accesoriilor sau bunul gust al mobilei. Cunoştinţa cu ei era extrem de căutată. Toată lumea dorea să îi viziteze. Se evitaseră mai multe prezentări, dar încă li se mai lăsau cărţi de vizită de către nişte oameni despre care nu ştiau nimic.

Aici erau o grămadă de distracţii. Putea Anne să se mire că tatăl şi sora ei erau fericiţi? Nu se putea mira, dar trebuia să ofteze că tatăl ei nu simţea nicio schimbare, nu vedea nimic de regretat în îndatoririle şi demnitatea de proprietar şi găsea atâtea pentru a fi orgolios în micimea unui oraş; şi ea trebuia să ofteze, să zâmbească şi să se mire, de asemenea, când Elizabeth deschise uşile cu două canaturi şi trecu plină de exaltare dintr-un salon într-altul, lăudându-le întinderea, de posibilităţile unei femei care fusese stăpână la Kellynch Hall de a găsi motive să fie mândră între doi pereţi, aflaţi destul de aproape unul de altul.

Acestea nu reprezentau însă tot ce aveau ca să îi facă fericiţi. Îl aveau şi pe domnul Elliot. Anne avea multe de auzit despre domnul Elliot. El nu era doar iertat, erau chiar încântaţi de el. Era la Bath cam de două săptămâni; trecuse prin Bath în noiembrie, în drum spre Londra, când

informaţia despre faptul că sir Walter se stabilise acolo ajunsese bineînţeles la el, deşi se afla acolo doar de douăzeci şi patru de ore, dar nu fusese în stare să se folosească de prilej; dar acum era de două săptămâni şi primul lucru pe care-l făcuse după sosire fusese să îşi lase cartea de vizită la Camden Place, urmărind cu asemenea străduinţe să se vadă cu ei şi când s-au întâlnit, printr-o asemenea francheţe a comportării, o asemenea promptitudine în a-şi cere scuze pentru trecut, o asemenea solicitudine de a fi primit din nou la o rudă, încât vechea lor bună înţelegere a fost complet stabilită.

Nu-i găsiră niciun defect. Explicase toate aparenţele de nepăsare din partea sa: îşi aveau originea cu totul şi cu totul în neînţelegere. Niciodată el nu avusese vreo idee de a se înstrăina; se temea că fusese înstrăinat, dar nu ştia de ce şi delicateţea îl făcuse să păstreze tăcerea. La sugestia că ar fi vorbit cu lipsă de respect despre familie şi onorurile familiei, el a fost cât se poate de indignat. El, care se lăudase dintotdeauna că este un Elliot şi ale cărui sentimente faţă de înrudire erau chiar prea stricte pentru a fi pe placul tonului prea liberal al zilelor actuale. Era uluit, într-adevăr, dar caracterul şi comportamenul lui în general trebuiau să respingă aceasta. El putea să-l îndrepte pe sir Walter către toţi cei care-l cunoşteau; şi cu siguranţă, eforturile pe care le făcuse din acest punct de vedere, primul prilej de reconciliere, de a reveni la nivelul de rudă şi moştenitor prezumtiv erau o dovadă puternică a părerilor lui pe această temă.

De asemenea, circumstanţele căsătoriei sale erau foarte simplificate. Acesta era un subiect pe care nu avea să-l abordeze el însuşi, ci un prieten foarte apropiat de-al său, un colonel Wallis, un om extrem de respectabil, un gentilom perfect şi nu tocmai lipsit de frumuseţe, adăugă sir Walter, care trăia într-un stil foarte mare în Marlborough Buildings şi care, la cererea lui expresă, fusese admis ca prieten prin domnul Elliot, menţionase un lucru sau două în legătură cu căsătoria.

Colonelul Wallis îl cunoscuse de multă vreme pe domnul Elliot, o cunoscuse foarte bine şi pe soţia lui, înţelesese perfect întreaga poveste. Ea cu siguranţă nu era o femeie de familie bună, dar bine educată, cultivată, bogată şi extrem de îndrăgostită de prietenul lui. Existase încântarea. Ea îl căutase. Fără acea atracţie, nici toţi banii ei nu l-ar fi ispitit pe Elliot, iar sir Walter a fost, cu atât mai mult, convins că ea fusese o femeie foarte frumoasă. Aceasta însemna mult pentru a justifica o căsătorie. O femeie foarte frumoasă, cu o avere mare, îndrăgostită de el! Sir Walter părea să accepte aceasta ca o scuză completă; şi, deşi Elizabeth nu putea vedea împrejurarea într-o lumină atât de favorabilă, ea admise că era una

acceptabilă.

Domnul Elliot venise în vizită în mod repetat, cinase cu ei o dată, evident încântat de distincţia de a fi invitat, deoarece în general nu dădeau cine; încântat, pe scurt, de fiecare dovadă de apropiere între veri şi punându-şi toată fericirea în a fi în termeni apropiaţi cu cei din Camden.

Anne ascultă, dar fără să înţeleagă pe deplin. Trebuia să lase de la ea, să lase de la ea foarte mult, ştia, pentru plăcerea celor care vorbeau. Auzea totul înfrumuseţat. Tot ce suna extravagant sau neobişnuit în procesul reconcilierii nu putea avea origini decât în limbajul povestitorilor. Cu toate acestea, ea avea senzaţia că exista ceva mai mult decât era evident la prima vedere în dorinţa domnului Elliot, după un interval de atâţia ani, să fie primit de ei. Din punct de vedere social, el nu avea nimic de câştigat dacă se înţelegea cu sir Walter, după cum nu avea nimic de riscat printr-o stare de neînţelegere. După toate probabilităţile, el era deja cel mai bogat din cei doi, iar proprietatea Kellynch va fi a lui după aceea, la fel ca şi titlul. Pentru un om cu judecată, iar el părea un om cu foarte multă judecată, de ce ar conta atâta? Ea putea oferi numai o soluţie; era, probabil, de dragul lui Elizabeth. Se prea poate să fi existat o simpatie în trecut, deşi obligaţiile şi evenimentele îl atrăseseră într-o direcţie diferită; şi acum că îşi putea permite să-şi facă pe plac, ar putea intenţiona să-i facă curte. Elizabeth era foarte frumoasă, cu maniere bine formate, elegante, dar caracterul nu ar fi putut fi cunoscut niciodată de domnul Elliot, cunoscând-o doar în public şi numai când era şi el foarte tânăr. Cum ar putea temperamentul şi înţelegerea ei să suporte investigaţia lui la o vârstă mai pătrunzătoare era o altă preocupare şi una destul de plină de temeri. Îşi dorea la modul cel mai serios ca el să nu fie prea drăguţ sau prea atent dacă Elizabeth era interesul lui; că Elizabeth era dispusă să se considere astfel şi că prietena ei, doamna Clay, încuraja ideea, părea evident din privirile pe care le schimbau, în timp ce se vorbea despre vizitele frecvente ale domnului Elliot.

Anne menţionă că îl văzuse la Lyme, dar fără să fie prea mult băgată în seamă. „Oh! da, probabil a fost domnul Elliot. Ei nu ştiau. Se putea să fie el, probabil.” Nu puteau să asculte descrierea pe care o făcea ea. O făceau chiar ei, în special sir Walter. El enumeră calităţile sale de om de lume, aerul său de eleganţă în pas cu moda, faţa sa de o formă frumoasă, ochii vioi, dar, în acelaşi timp, trebuia să deplângă că prea are maxilarele proeminente, un defect care pare să se fi mărit cu timpul; nici nu putea pretinde că zece ani nu îi schimbaseră în rău aproape toate trăsăturile.

Domnul Elliot părea să creadă că el, sir Walter, arăta exact ca atunci când se despărţiseră ultima dată, dar sir Walter nu fusese capabil să-i întoarcă pe deplin complimentul, ceea ce îl stânjenise. Totuşi, nu voia să se

plângă; domnul Elliot arăta mai bine decât majoritatea bărbaţilor şi el nu avea nicio obiecţie de a fi văzut alături de el pe oriunde. Domnul Elliot şi prietenul lui din Marlborough Buildings au fost discutaţi toată seara. Colonelul Wallis fusese atât de nerăbdător să le fie prezentat! Şi domnul Elliot atât de nerăbdător să o facă! Exista şi o doamnă Wallis, în prezent cunoscută doar prin descriere, deoarece aştepta să nască de pe o zi pe alta, dar domnul Elliot vorbea despre ea ca despre o femeie cât se poate de încântătoare, foarte demnă de a fi cunoscută la Camden Place şi imediat ce se restabilea urmau să facă cunoştinţă. Sir Walter o aprecia mult pe doamna Wallis; se spunea că este o femeie extrem de drăguţă, frumoasă. De-abia aştepta să o vadă. Spera ca ea să echilibreze prea multele feţe şterse care trec în continuu pe străzi.

Cel mai rău lucru din Bath era numărul mare de femei şterse. Nu voia să spună că nu există femei frumoase, dar numărul celor neinteresante era dincolo de orice proporţii. Observase în mod frecvent, în timp ce se plimba, că o faţă frumoasă era urmată de treizeci sau treizeci şi cinci chiar urâte; şi odată, când se afla într-un magazin de pe Bond Street, numărase optzeci şi şapte de femeie trecând, una după alta, fără să existe o faţă acceptabilă printre ele. Fusese o dimineaţă geroasă, fără îndoială, un ger pătrunzător, căruia nici măcar o femeie dintr-o mie nu-i putea face faţă. Dar, cu toate acestea, cu siguranţă exista o mulţime îngrozitoare de femei urâte în Bath; şi cât despre bărbaţi! Erau infinit mai urâţi. Străzile erau pline de asemenea sperietori de ciori! Era evident cât de puţin erau obişnuite femeile să vadă ceva acceptabil, după efectul pe care îl producea un bărbat cu înfăţişare agreabilă. Nu mersese pe nicăieri braţ la braţ cu colonelul Wallis, care avea o prestanţă militară frumoasă, deşi avea părul grizonat, fără să observe că ochii tuturor femeilor erau îndreptaţi spre el; ochii fiecărei femei erau cu siguranţă îndreptaţi spre colonelul Wallis. Modestul sir Walter! Nu i se permise să scape totuşi. Fiica lui şi doamna Clay s-au reunit în aluzii referitoare la faptul că însoţitorul colonelului Wallis s-ar putea să aibă o siluetă la fel de frumoasă ca a colonelul Wallis şi cu siguranţă nu avea părul grizonat.

— Cum arată, Mary? întrebă sir Walter de pe culmile bunei dispoziţii. Ultima dată când am văzut-o avea nasul roşu, dar sper că aceasta nu se întâmplă în fiecare zi.

— Oh! nu, asta trebuie să fi fost cât se poate de accidental. În general a fost foarte sănătoasă şi arăta foarte bine la Sf. Mihail.

— Dacă aş şti că nu o ispitesc să iasă pe vânturi năpraznice şi să devină nedelicată, i-aş trimite o pălărie şi o eşarfă noi.

Anne cântărea dacă ar trebui să îndrăznească să sugereze că o

rochie sau o bonetă nu ar fi pasibile de o asemenea folosire greşită, când o bătaie la uşă întrerupse discuţia. O bătaie la uşă! Şi aşa de târziu! Era ora zece. Ar putea fi domnul Elliot? Ei ştiau că el urma să cineze la Landsdown Crescent. Era posibil să se oprească în drum spre casă şi să întrebe ce mai fac. Nu se puteau gândi la altcineva. Doamna Clay credea cu hotărâre că recunoscuse felul de a bate al domnului Elliot. Doamna Clay avea dreptate. Cu toată pompa pe care o puteau da un majordom şi un argat, domnul Elliot a fost poftit în cameră.

Era acelaşi, chiar acelaşi bărbat, fără nicio diferenţă decât de îmbrăcăminte. Anne se trase puţin înapoi, în timp ce ceilalţi primeau complimentele lui, iar sora ei scuzele pentru a fi venit în vizită la o oră atât de neobişnuită, dar „nu putea să se afle atât de aproape fără să-şi dorească să ştie că nici ea şi nici prietena ei nu răciseră în ziua precedentă”, totul fiind spus cu politeţe şi acceptat cu graţie, dar apoi trebuia să urmeze partea ei. Sir Walter vorbi de cea mai mică fiică a sa, „Domnul Elliot trebuia să-i permită să i-o prezinte pe fiica lui cea mai mică” (nu a fost nicio ocazie să şi-o amintească pe Mary); şi Anne, zâmbind şi îmbujorându-se foarte cuviincios, îi arătă domnului Elliot trăsăturile drăguţe pe care în niciun caz nu le uitase şi imediat văzu, cu amuzament, mica lui tresărire de surprindere, că nu îşi dăduse deloc seama cine era. El arăta complet uluit, dar nu mai uluit decât încântat; ochii lui au scăpărat! Şi cu cea mai perfectă vioiciune bineveni cunoştinţa, făcu aluzie la trecut şi o imploră să fie considerat ca prieten. Era la fel de chipeş cum păruse şi la Lyme, înfăţişarea lui se înfrumuseţa când vorbea, iar manierele lui erau exact cum ar trebui să fie, atât de rafinate, atât de degajate, atât de agreabile, încât ea le putea compara ca excelenţă doar cu manierele unei singure persoane. Nu erau la fel, dar erau, desigur, la fel de bune.

El şezu alături de ei şi le îmbunătăţi conversaţia foarte mult. Nu era nicio îndoială că era un om cu judecată. Zece minute au fost suficiente pentru a stabili aceasta. Tonul lui, expresiile lui, alegerea subiectului, faptul că ştia când să se oprească; totul era lucrarea unei minţi cu discernământ. Imediat ce putu, începu să îi vorbească despre Lyme, vrând să compare păreri în legătură cu locul, dar în special vrând să vorbească despre coincidenţa de a fi cazaţi la acelaşi han, în acelaşi timp, să-şi spună propriul traseu, înţelegând câte ceva din al ei şi să regrete că pierduse atunci ocazia să-şi prezinte complimentele. Ea îi făcu o scurtă relatare despre grupul şi excursia lor la Lyme. Regretul lui se mărea în timp ce ea vorbea. Îşi petrecuse întreaga seară singură în camera de alături; auzise voci şi veselie continuă; gândise că trebuie să fie un grup de oameni cât se poate de încântători, îşi dorea să fie alături de el, dar cu siguranţă fără cea mai mică

bănuială că ar avea cel mai mic drept să se prezinte. Dacă ar fi întrebat numai cine era în grup! Numele Musgrove i-ar fi spus destule. Ei bine, asta o să-l vindece de o practică absurdă, de a nu pune niciodată întrebări la hanuri, pe care o adoptase când era încă tânăr, pe principiul că este nepoliticos să fii curios.

— Părerile unui tânăr de douăzeci şi unu sau doi de ani, spuse el, referitoare la ceea ce este necesar în maniere pentru a fi dezirabil, sunt mai absurde, cred, decât cele ale oricărei fiinţe de pe pământ. Prostia mijloacelor pe care le folosesc deseori este egalată numai de prostia a ceea ce au în vedere.

Dar el nu trebuia să îşi adreseze reflecţiile numai lui Anne, ştia asta, curând se amestecase printre ceilalţi şi numai la anumite intervaluri putea reveni la Lyme.

Întrebările lui au adus în cele din urmă o relatare a incidentului în care fusese implicată acolo, curând după ce el părăsise locul. După ce auzise aluzia la „un accident”, trebuia să audă totul. Când a început să pună întrebări, sir Walter şi Elizabeth au început şi ei să pună întrebări, dar diferenţa în felul în care au făcut-o nu s-a putut să nu fie observată. Ea putea numai să îl compare pe domnul Elliot cu lady Russell, în dorinţa de a înţelege cu adevărat ceea ce se întâmplase şi preocupându-se de ceea ce trebuie să fi suferit ea fiind martoră la aceasta.

El stătu cu ei o oră. Micul ceas elegant de pe şemineu bătuse unsprezece cu sunetele lui argintii, iar paznicul de noapte începea să fie auzit în depărtare anunţând aceeaşi oră, înainte ca domnul Elliot sau vreunul din ei să dea impresia că simte cât de mult timp trecuse.

Anne credea că este imposibil ca prima ei seară la Camden Place să treacă atât de bine!

Capitolul 16

Exista o situaţie pe care Anne, întoarsă la familia ei, ar fi fost recunoscătoare să o lămurească mai mult chiar decât faptul că domnul Elliot este îndrăgostit de Elizabeth şi aceea era ca tatăl ei să nu fie îndrăgostit de doamna Clay; era departe de a fi liniştită în această privinţă, după ce stătuse câteva ore în casă. Coborând la micul dejun în dimineaţa următoare, descoperi că tocmai fusese găsit un pretext decent din partea doamnei de a-i părăsi. Ea putea să şi-o închipuie pe doamna Clay spunând:

— Acum că a venit domnişoara Anne, nu mai putea presupune că este nevoie de ea. Iar Elizabeth răspundea într-un fel de şoaptă:

— Acesta chiar nu trebuie să fie un motiv. Te asigur, nu simt că este. Ea nu este nimic pentru mine în comparaţie cu tine. Cum ajunsese chiar la timp, îl auzi pe tatăl său spunând:

— Draga mea doamnă, nu trebuie să faceţi aceasta. Până acum, nu aţi văzut nimic din Bath. V-aţi aflat aici numai pentru a fi utilă? Nu trebuie să fugiţi de la noi acum. Trebuie să rămâneţi să faceţi cunoştinţă cu doamna Wallis, frumoasa doamnă Wallis. Pentru mintea dumneavoastră subtilă, ştiu foarte bine că vederea frumuseţii este o adevărată gratificaţie.

El vorbi şi arăta atât de serios, încât Anne nu a fost surprinsă să o vadă pe doamna Clay aruncând o privire furişă spre Elizabeth şi spre ea. Înfăţişarea ei, probabil, putea exprima o oarecare vigilenţă, dar lauda adusă minţii subtile nu păru să trezească niciun gând în sora ei. Doamna nu putea decât să cedeze în faţa unor asemenea rugăminţi stăruitoare unite şi să promită că va rămâne.

În cursul aceleiaşi dimineţi, Anne şi tatăl ei întâmplându-se să rămână singuri, el începu să o complimenteze pentru înfăţişarea îmbunătăţită:

— Mai puţin slabă la siluetă şi la obraji; pielea, tenul, extrem de fragede, mai deschise, mai proaspete. Folosise ceva special?

— Nu, nimic.

— Pur şi simplu, crema Gowland, presupusese el.

— Nu, absolut nimic.

— Ha! era surprins de asta, şi adăugă, cu siguranţă că nu poţi face altceva mai bine decât să continui în acest fel, nu poţi fi mai bine decât bine; sau ţi-aş recomanda Gowland, folosirea constantă a cremei Gowland, în timpul lunilor de primăvară. Doamna Clay o foloseşte la recomandarea mea şi vezi ce a făcut pentru ea. Vezi cum i-au dispărut pistruii.

Dacă Elizabeth ar fi putut auzi aceasta! O asemenea laudă personală ar fi izbit-o, în special pentru că lui Anne nu i se părea că pistruii doamnei

s-ar fi diminuat în vreun fel. Dar totuşi trebuia să-şi asume riscul. Răul căsătoriei tatălui ar fi mult redus, dacă şi Elizabeth s-ar căsători. Cât despre ea, întotdeauna ar avea un cămin alături de lady Russell.

Mintea calmă şi manierele politicoase ale lui lady Russell au fost puse la încercare din acest punct de vedere la vizita ei în Camden Place. Vederea doamnei Clay aflată în asemenea favoruri şi a lui Anne atât de trecută cu vederea era o provocare pentru ea acolo; şi o supăra la fel de mult când era plecată, atât de mult cât poate avea timp pentru a fi supărată o persoană din Bath care face cură bând apă, primeşte toate publicaţiile noi şi are un larg cerc de cunoştinţe.

Pe măsură ce domnul Elliot îi deveni mai cunoscut, ea deveni mai miloasă, dar şi mai indiferentă faţă de ceilalţi. Manierele lui erau o recomandare imediată; şi, conversând cu el, descoperi că partea firească o completa pe deplin pe cea protocolară, încât, la început, după cum i-a spus lui Anne, era gata să exclame: „Poate fi acesta domnul Elliot?” şi nu-şi putea închipui un bărbat mai serios şi mai demn de stimă. Totul se reunea în el; bună înţelegere, opinii competente, cunoaşterea lumii şi o inimă caldă. Avea sentimente puternice de ataşament faţă de familie şi onoarea familiei, fără mândrie sau slăbiciune; trăia cu largheţea unui om cu avere, fără să facă paradă; judeca de unul singur tot ce era esenţial, fără să sfideze opinia publică în vreun punct al etichetei de societate. Era serios, atent, moderat corect; niciodată aprins de spirit sau egoism, care se închipuia un sentiment puternic, cu o sensibilitate faţă de ceea ce este prietenos şi încântător şi o apreciere faţă de toate fericirile vieţii domestice, pe care caracterele arogante şi violente rareori le posedă cu adevărat. Ea era sigură că nu fusese prea fericit în căsnicie. Colonelul Wallis o spusese, iar lady Russell o bănuia, dar nu existase nicio nefericire propriu-zisă care să îi înăcrească sufletul, dar nici gândul la o a doua alegere. Satisfacţia ei faţă de domnul Elliot cântărea mult mai greu decât primejdioasa doamnă Clay.

Acum erau câţiva ani de când Anne începuse să înveţe că ea şi buna ei prietenă puteau uneori să gândească în mod diferit; şi nu o surprinse, prin urmare, că lady Russell nu vedea nimic nepotrivit, nimic care să presupună alte motive decât cele evidente, în marea dorinţă a domnului Elliot pentru o împăcare cu familia. Din punctul de vedere al lui lady Russell, era cât se poate de natural ca domnul Elliot, în perioada matură a vieţii, să considere un lucru cât se poate de dezirabil, ceea ce îl va evidenţia printre toţi oamenii cu judecată, să se afle în bună înţelegere cu capul familiei sale; cel mai simplu proces produs asupra unei minţi limpezi, în mod natural, chiar dacă în floarea tinereţii făcuse greşeli. Anne îndrăzni să zâmbească asupra acestui lucru şi în cele din urmă să menţioneze „Elizabeth”. Lady Russell

ascultă, privi şi dădu numai acest răspuns precaut:

— Elizabeth! Prea bine; timpul va explica. Era o referire la viitor căreia Anne, după o scurtă observaţie, simţi că trebuia să i se supună. Nu putea decide nimic în prezent. În acea casă, Elizabeth trebuia să fie prima, iar ea era privită în general ca „domnişoara Elliot", încât orice atenţie specială i se părea aproape imposibilă şi domnul Elliot, trebuie reamintit, nu era văduv decât de şapte luni. O mică amânare din partea lui putea fi foarte scuzabilă. De fapt, Anne nu putea vedea niciodată panglica de doliu în jurul pălăriei sale, fără să se teamă că ea era cea ce nu putea fi scuzată, atribuindu-şi tot felul de închipuiri; pentru că, deşi căsătoria lui nu fusese prea fericită, totuşi durase atâţia ani, încât ea nu putea admite o uitare rapidă, că s-a terminat. Oricum s-ar putea sfârşi, el era fără îndoială cea mai plăcută cunoştinţă din Bath; nu vedea pe nimeni care să-l egaleze; era o mare plăcere, din când în când, să îi vorbească despre Lyme, pe care el părea să aibă o dorinţă la fel de vie ca ea să îl revadă. Au trecut prin detaliile primei lor întâlniri de multe ori. El îi dădu de înţeles că o privise cu seriozitate. Ea o ştia foarte bine; şi îşi amintea şi privirea altei persoane, de asemenea. Nu gândeau întotdeauna la fel. Preţuirea lui faţă de rang şi legături de familie era văzută de ea drept mai mare decât a ei însăşi. Nu era pur şi simplu complezenţă, trebuia să fie o simpatie faţă de această cauză, care îl făcea să intre cu căldură în discuţiile tatălui şi surorii ei pe un subiect pe care ea îl considera nedemn de interes. Ziarul din Bath anunţă într-o dimineaţă sosirea văduvei vicontese Dalrymple şi a fiicei sale, onorabila domnişoară Carteret; toată tihna din Camden Place dispăru preţ de multe zile; deoarece membrii familiei Dalrymple erau veri de-ai familiei Elliot, lucru nefericit după părerea lui Anne, iar agitaţia de acum era cum să se prezinte în mod corect.

Anne nu-i văzuse niciodată până atunci pe tatăl şi pe sora ei în contact cu marea nobilime, iar ea trebuia să se recunoască dezamăgită. Sperase mai multă rezervă din partea lor, provenind din situaţia lor şi a fost nevoită să-şi formeze o dorinţă pe care niciodată nu o prevăzuse: o dorinţă de a avea mai multă mândrie; deoarece „verişoarele noastre, lady Dalrymple şi domnişoara Carteret" era tot ce-i răsuna în urechi cât era ziua de lungă.

Sir Walter se aflase cândva în compania răposatului viconte, dar nu văzuse pe nimeni din restul familiei sale, iar dificultăţile cazului apăreau din faptul că existase o suspendare a tuturor relaţiilor prin scrisori ceremonioase, încă de la moartea numitului viconte, când, ca o consecinţă a bolii grave a lui sir Walter în acelaşi timp, o omisiune nefericită se făcuse la Kellynch. Nu fusese trimisă nicio scrisoare de condoleanţe în Irlanda.

Neglijenţa se răsfrânsese asupra capului păcătosului; pentru că, atunci când biata lady Elliot muri şi ea, nicio scrisoare de condoleanţe nu a fost primită la Kellynch şi, în consecinţă, erau chiar prea multe motive să se teamă că familia Dalrymple considera relaţia încheiată. Cum să pună în ordine această afacere, să fie recunoscuţi din nou ca veri, era o întrebare pe care, într-o manieră mai raţională, nici lady Russell, nici domnul Elliot nu o considerau neimportantă. „Legăturile de familie merită întotdeauna să fie păstrate, compania bună trebuie întotdeauna căutată; lady Dalrymple luase o casă, pentru trei luni, în Laura Place şi va trăi în stil mare. Fusese la Bath şi anul trecut, iar lady Russell auzise vorbindu-se despre ea ca despre o femeie încântătoare. Era de dorit ca legătura să fie reînnoită, dacă se putea, fără vreun compromis de bune maniere din partea familiei Elliot”

Sir Walter, totuşi, îşi alegea metodele lui şi în cele din urmă scrise o scrisoare foarte frumoasă cu explicaţii, regrete şi rugăminţi ample pentru prea onorabila sa verişoară. Nici lady Russell, nici domnul Elliot nu au putut admira scrisoarea, dar ea făcu tot ce era dorit, aducând trei rânduri mângâlite din partea vicontesei văduve. „Ea era extrem de onorată şi ar fi încântată de prezenţa lui”. Truda chestiunii se încheiase, plăcerile începură din nou. Au mers în vizită în Laura Place, au primit cărţile de vizită ale văduvei vicontese Dalrymple şi ale onorabilei domnişoare Carteret, şi le-au expus oriunde erau mai vizibile; „verişoarele noastre din Laura Place”, „verişoarele noastre, lady Dalrymple şi domnişoara Carteret” era ceea ce se menţiona tot timpul.

Anne era ruşinată. Dacă lady Dalrymple şi domnişoara Carteret ar fi fost măcar agreabile, şi tot ar fi fost ruşinată de agitaţia pe care o creau, dar nu erau deloc. Nu exista nicio superioritate în maniere, cultură sau înţelepciune. Lady Dalrymple îşi obţinuse numele de „femeie încântătoare”, deoarece avea un zâmbet şi un răspuns politicos pentru toată lumea. Domnişoara Carteret, cu şi mai puţine de spus, era atât de ştearsă şi de stângace, încât niciodată nu ar fi fost tolerată în Camden Place dacă n-ar fi fost originea sa.

Lady Russell mărturisi că se aşteptase la ceva mai bun, dar, totuşi, „erau cunoştinţe pe care merită să le ai”; când Anne îndrăzni să-şi spună părerea despre ele domnului Elliot, el fu de acord că nu reprezentau nimic ca persoane, dar susţinu în continuare că, pe post de legături de familie, companie bună, pentru cei ce îşi strâng companie bună în jurul lor, aveau valoarea lor. Anne zâmbi şi spuse:

— Ideea mea despre o companie bună, domnule Elliot, este compania oamenilor inteligenţi, bine informaţi, cu care pot conversa foarte mult; aceasta este ceea ce eu numesc bună companie.

— Te înşeli, spuse el cu blândeţe, aceasta nu este companie bună, aceasta este cea mai bună. Compania bună necesită numai origini, ceva educaţie şi maniere. Originile şi manierele sunt esenţiale, iar puţină învăţătură nu este în niciun caz un lucru periculos în compania bună; din contră, este foarte bine. Verişoara mea Anne scutură din cap. Nu este mulţumită! Este pretenţioasă. Draga mea verişoară, zise, aşezându-se lângă ea, ai un drept mai mare să fii pretenţioasă decât orice femeie pe care o cunosc, dar este de ajuns? Te va face fericită? Nu ar fi mai înţelept să accepţi societatea acelor bune doamne din Laura Place şi să te bucuri de toate avantajele legăturii cât mai mult posibil? Poţi conta pe asta, ele se vor muta din Bath în această iarnă, dar rangul este rang. În primul rând, faptul că se ştie că eşti înrudită cu ele va fi de folos în a-ţi fixa familia sau familia noastră, permite-mi să spun, pe acea treaptă de consideraţie pe care trebuie să ne-o dorim cu toţii.

— Da, oftă Anne, într-adevăr, se va şti că suntem înrudiţi cu ele! Apoi, revenindu-şi şi nedorind să i se răspundă, adăugă: cred fără îndoiaIă că s-au făcut prea multe eforturi să obţinem recunoaşterea. Presupun, zise zâmbind, că am mai multă mândrie decât oricare din voi, dar mă supără să fim atât de plini de dorinţă să ne fie recunoscută înrudirea, de care putem fi foarte siguri că este o chestiune perfect indiferentă pentru ele.

— Iartă-mă, dragă verişoară, eşti nedreaptă în afirmaţiile tale. La Londra, probabil, cu actualul vostru stil de viaţă liniştit, ar putea fi aşa cum spui, dar la Bath sir Walter Elliot şi familia sa întotdeauna merită să fie cunoscuţi; întotdeauna doriţi ca relaţie.

— Ei bine, spuse Anne, eu cu siguranţă sunt mândră, prea mândră pentru a mă bucura de o primire care depinde atât de mult de loc.

— Îmi place indignarea ta, spuse el; este foarte naturală. Dar aici te afli la Bath şi scopul este să te stabileşti cu tot creditul şi demnitatea care ar trebui să-i aparţină lui sir Walter Elliot. Spui că eşti mândră; şi mie mi se spune mândru, ştiu şi nu-mi voi dori să mă consider altcumva, deoarece mândria noastră, dacă ar fi analizată, ar avea acelaşi scop, nu am nicio îndoială, chiar dacă pare puţin diferit. Dintr-un punct de vedere, sunt sigur, draga mea verişoară, continuă el vorbind mai încet, deşi nu mai era nimeni în cameră, dintr-un punct de vedere, sunt sigur, noi trebuie să simţim acelaşi lucru. Trebuie să simţim că, în societatea tatălui tău, printre egalii sau superiorii săi, ar fi de folos să îi distragem gândurile de la cei care sunt inferiori lui.

Privi, în timp ce vorbea, spre locul pe care de curând îl ocupase doamna Clay; o explicaţie suficientă pentru ce voia să spună, şi chiar dacă Anne nu putea crede că ei aveau acelaşi fel de mândrie, era încântată că lui

nu-i plăcea doamna Clay, iar conştiinţa ei admise că dorinţa lui de a obţine cunoştinţe mai importante de către tatăl său era mai mult decât scuzabilă în ochii ei.

Capitolul 17

În timp ce sir Walter şi Elizabeth îşi forţau norocul în mod asiduu în Laura Place, Anne îşi reînnoia o cunoştinţă de un fel foarte diferit.

O vizitase pe fosta ei guvernantă şi aflase de la ea că în Bath se afla o veche colegă de şcoală, care avea tot dreptul să se bucure de atenţia lui Anne: atenţie faţă de bunătatea din trecut şi actuala suferinţă. Domnişoara Hamilton, acum doamna Smith, îşi arătase bunătatea într-una din acele perioade ale vieţii ei când avusese mare nevoie. Anne se dusese nefericită la şcoală, jelind pierderea mamei ei pe care o iubise din toată inima, resimţind despărţirea de casă şi suferind aşa cum o fată de paisprezece ani cu o mare sensibilitate şi o bună dispoziţie redusă trebuie să sufere într-un asemenea moment; domnişoara Hamilton, cu trei ani mai în vârstă decât ea, dar rămânând încă un an la şcoală, tot din lipsă de rude apropiate şi de cămin stabil, fusese apropiată şi bună cu ea într-un fel care îi micşorase considerabil suferinţa şi nu-şi putea aduce aminte de ea cu indiferenţă.

Domnişoara Hamilton părăsise şcoala, se căsătorise nu mult după aceea, se spunea că se căsătorise cu un bărbat cu avere şi asta era tot ce ştia Anne despre ea până acum, când relatarea fostei guvernante îi scosese în evidenţă situaţia într-o formă mai clară, dar diferită.

Era văduvă şi săracă. Soţul ei fusese nechibzuit şi la moartea lui, cam în urmă cu doi ani, îşi lăsase afacerile îngrozitor de încâlcite. Ea avusese dificultăţi de tot soiul cu care să se lupte şi în plus faţă de aceste necazuri, fusese afectată de o febră reumatică gravă, care, atacându-i picioarele, o făcuse aproape invalidă. Venise la Bath din acel motiv şi stătea cu chirie în apropiere de băi, trăind foarte umil, nefiind în stare să-şi permită nici măcar confortul unei servitoare şi fiind, bineînţeles, aproape exclusă din societate.

Prietena lor comună garantă satisfacţia pe care i-ar aduce-o doamnei Smith o vizită din partea domnişoarei Elliot şi Anne, prin urmare, nu pierdu timpul. Acasă, ea nu povesti nimic din cele auzite, iar ce intenţiona să facă ştia că oricum nu ar trezi un interes potrivit. O consultă doar pe lady Russell, care pătrundea cu totul în sentimentele ei şi a fost cât se poate de fericită să o conducă până aproape de locuinţa doamnei Smith din Westgate Buildings, aşa cum o rugase Anne.

Vizita a fost făcută, prietenia reluată şi interesul uneia faţă de cealaltă mai mult decât reaprins. Primele zece minute au avut stângăcia şi emoţia lor. Doisprezece ani trecuseră de când se despărţiseră şi fiecare prezenta o persoană oarecum diferită de ceea ce îşi închipuise cealaltă. Doisprezece ani o schimbaseră pe Anne din adolescenta de cincisprezece

ani tăcută, neiniţiată, în femeia elegantă şi graţioasă de douăzeci şi şapte, având o oarecare frumuseţe şi cu maniere corecte şi blânde; doisprezece ani o transformaseră pe domnişoara Hamilton cea frumoasă, bine dezvoltată şi cu toată strălucirea şi încrederea tinereţii, într-o văduvă săracă, infirmă, neajutorată, primind vizita unei foste protejate ca pe o favoare, dar toată stinghereala primelor momente dispăruse curând şi lăsase numai simţirea gingaşă pornită din inimă să le vorbească despre vremurile de demult.

Anne redescoperi în doamna Smith bunul simţ şi manierele agreabile pe care se bazase şi o dispoziţie veselă de a conversa dincolo de aşteptările ei. Nici irosirile trecutului – şi ea trăise foarte mult în lume – nici restricţiile prezentului, nici boala sau suferinţa nu păreau să-i fi închistat inima sau să-i fi distrus spiritul.

În cursul unei a doua vizite, ea vorbi cu mare francheţe, iar uluirea lui Anne crescu. Cu greu îşi putea închipui o situaţie mai lipsită de perspective decât cea a doamnei Smith, ea ţinuse foarte mult la soţul ei; fusese obişnuită cu abundenţa care acum dispăruse. Nu avea niciun copil să o lege de viaţă şi fericire, nicio rudă care să o ajute în ordonarea afacerilor încurcate, nici sănătate să facă tot restul suportabil. Locuinţa ei se limita la un salon strâmt şi un dormitor întunecat în spate, fără nicio posibilitate de a se duce dintr-unul în celălalt fără sprijin, pentru care exista o singură servitoare, şi nu părăsea niciodată casa, decât pentru a fi dusă la baia caldă. Totuşi, în ciuda acestora, Anne se gândea că ea avea parte pe lângă câteva momente de slăbiciune şi deprimare şi de clipe plăcute şi ore întregi de activitate. Cum se făcea? Ea privi, observă, reflectă şi în cele din urmă decise că nu era numai un caz de forţă morală şi resemnare. Un spirit supus ar putea fi răbdător, o înţelegere puternică ar oferi hotărâre, dar aici era ceva mai mult, aici era o tărie sufletească naturală, o dispoziţie de a se consola, o putere de a se întoarce cu dragă inimă de la rău la bine şi de a-şi găsi o ocupaţie pe care o îndeplinea singură. Era cel mai ales dar al Cerului, iar Anne îşi vedea prietena ca pe unul din acele exemple în care o persoană nu se lasă copleşită de lipsuri.

— Fusese un timp, îi spuse doamna Smith, când optimismul ei o părăsise. Acum nu se mai putea numi invalidă, în comparaţie cu starea ei când sosise la Bath. Atunci, într-adevăr, fusese un obiect demn de milă, pentru că răcise în timpul călătoriei şi de-abia se instalase în locuinţă, când a fost din nou imobilizată la pat şi suferea dureri mari şi neînchipuite, şi toate acestea printre străini, cu necesitatea absolută de a avea asistenţă medicală; iar finanţele în acel moment erau extrem de nepotrivite pentru a face faţă unor cheltuieli deosebite. Ea rezistase şi putea cu adevărat spune că se făcuse bine, simţind că se afla pe mâini bune. Văzuse prea mult din

lume pentru a se aştepta la un ataşament dezinteresat de la cineva, dar boala îi dovedise că proprietăreasa avea un caracter deosebit şi nu voia să o trateze rău, iar ea fusese norocoasă cu o soră de-a proprietăresei, soră medicală de profesie, care întotdeauna avea un cămin în acea casă când nu era angajată şi se întâmplase să fie liberă tocmai la timp ca să fie aproape de ea.

— Iar ea, spuse doamna Smith, mă îngrijeşte admirabil şi chiar s-a dovedit nepreţuită. Imediat ce am putut să-mi folosesc mâinile, m-a învăţat să împletesc, ceea ce a fost un mare avantaj pentru mine şi mi-a dat ocazia să fac aceste poşete micuţe, perniţe de ace şi semne de carte cu care mă găseşti mereu ocupată şi care îmi oferă mijlocul de trai. Are un cerc larg de cunoştinţe, datorită profesiei, printre cei care îşi permit să cumpere şi îmi vinde marfa. Întotdeauna îşi alege momentul potrivit pentru a face solicitarea. Toţi au inimile deschise, ştii, după ce de-abia au scăpat de dureri mari sau îşi revin la binecuvântarea sănătăţii, iar sora Rooke înţelege când să vorbească. Este o femeie isteaţă, inteligentă şi cu judecată. Ea are un dar să citească natura umană; şi are un izvor nesecat de bun simţ şi observaţie, care o fac infinit superioară multora dintre cei care au primit cea mai bună educaţie, dar nu cunosc nimic de pe lume şi nici nu le pasă. Numeşte-o bârfă, dacă vrei, dar când sora Rooke are jumătate de oră de timp liber să-mi dăruiască, cu siguranţă are să-mi povestească ceva distractiv şi folositor, ceva care te face să-ţi cunoşti specia mai bine. Oamenilor le place să audă ce se mai întâmplă, să fie la curent cu cele mai noi feluri de a te îndeletnici cu nimicuri şi prostii. Pentru mine, care trăiesc atât de mult singură, conversaţia ei, te asigur, este o încântare.

Anne, departe de a o certa pentru această plăcere, răspunse:

— Pot crede cu uşurinţă. Femeile cu meseria ei au mari oportunităţi şi dacă sunt inteligente se poate să merite să le asculţi. Au ocazia să observe o asemenea varietate a naturii umane! Şi asta nu constă numai în nebuniile lor, căci sunt toate citite şi se vede în orice situaţie cu care se întâlnesc, care poate fi extrem de interesantă sau mişcătoare. Câte exemple de ataşament dezinteresat, nepăsător de sine, de eroism, de forţă morală, răbdare şi resemnare trebuie să treacă prin faţa lor – toate conflictele şi sacrificiile care ne înnobilează cel mai mult. O cameră de bolnav poate deseori oferi valoarea unor volume întregi.

— Da, spuse doamna Smith, uneori se poate, deşi mă tem că lecţiile sale nu sunt întotdeauna în stilul elevat pe care îl descrii. Ici şi colo, natura umană se poate afla în momente de mare încercare, dar, vorbind la modul general, slăbiciunea sa şi nu puterea apare într-o cameră de bolnav; egoismul şi nerăbdarea, mai degrabă decât generozitatea şi forţa morală,

despre care se aude. Există atât de puţină prietenie sinceră pe lume! Din nefericire, zise vorbind încet şi tremurător, sunt atâţia care uită să se gândească în mod serios până când este aproape prea târziu.

Anne văzu suferinţa acestor sentimente. Soţul nu fusese cum ar fi trebuit, iar soţia fusese condusă prin acea parte a societăţii care a făcut-o să gândească mai rău despre lume decât merita. Totuşi, la doamna Smith era doar o emoţie momentană; ea o scutură şi adăugă pe un ton diferit:

— Nu cred că din slujba în care se află în prezent prietena mea, doamna Rooke, îmi va povesti lucruri interesante. Ea o îngrijeşte pe doamna Wallis din Marlborough Buildings; o femeie doar drăguţă, cam prostuţă, cheltuitoare, la modă, cred; şi bineînţeles că nu are nimic de relatat decât despre dantelă şi găteli. Intenţionez să scot nişte bani de la doamna Wallis, totuşi. Are o grămadă şi aş vrea ca ea să cumpere multe din lucruşoarele pe care le fac.

Anne veni în vizită de mai multe ori la prietena ei, înainte ca existenţa unei astfel de persoane să fie cunoscută la Camden Place. În cele din urmă, deveni necesar să vorbească despre ea. Sir Walter, Elizabeth şi doamna Clay s-au întors într-o dimineată de la Laura Place cu o invitaţie din partea lui lady Dalrymple pentru aceeaşi seară, iar Anne deja promisese să petreacă seara la Westgate Buildings. Nu îi păru rău pentru scuză. Ei fuseseră invitaţi, era sigură, doar pentru că lady Dalrymple, fiind ţinută în casă de o răceală, era bucuroasă să profite de înrudirea care-i fusese oarecum impusă; şi ea refuză pentru că: „Era ocupată să petreacă seara cu o veche colegă de şcoală.” Nu erau foarte interesaţi de nimic legat de Anne, dar, totuşi, au fost puse destule întrebări cât să înţeleagă cine era această veche colegă de şcoală; şi Elizabeth a fost dispreţuitoare, iar sir Walter sever.

— Westgate Buildings! spuse el, şi de ce domnişoara Anne Elliot să se ducă în vizită la Westgate Place? O doamnă Smith! O văduvă Smith; şi cine este soţul ei? Unul dintre cei cinci mii de domni Smith, peste al căror nume dai la tot pasul. Ce distracţie oferă ea? Este bătrână şi bolnavă. Pe cuvântul meu, domnişoară Anne Elliot, ai cele mai bizare gusturi! Tot ce îi dezgustă pe alţi oameni, compania josnică, camerele meschine, aerul stricat, asocierile dezavantajoase sunt bine venite. Dar cu siguranţă o poţi amâna pe această bătrână doamnă până mâine; nu este atât de apropiată de sfârşit, presupun, sper să mai vadă încă o zi. Ce vârstă are? Patruzeci?

— Nu, sir, nu are încă treizeci şi unu de ani, dar nu cred că îmi pot amâna angajamentul, deoarece este singura seară pentru ceva timp când suntem libere şi eu, şi ea. Ea se duce la băile calde de mâine, iar pentru restul săptămânii, ştiţi, suntem ocupaţi.

— Dar ce crede lady Russell despre această cunoştinţă? întrebă Elizabeth.

— Nu vede nimic greşit în aceasta, răspunse Anne, te asigur, ea este de acord şi chiar m-a dus când am fost prima oară în vizită la doamna Smith.

— Westgate Buildings trebuie să fi fost destul de surprins de apariţia unei trăsuri, observă sir Walter. Într-adevăr, văduva lui sir Henry Russell nu are onoruri care să-i distingă blazonul, dar cu toate acestea este un echipaj frumos şi fără îndoială este binecunoscut că plimbă o domnişoară Elliot. O văduvă Smith stând cu chirie în Westgate Buildings! O văduvă săracă, de-abia ducându-şi traiul, între treizeci şi patruzeci de ani; o simplă doamnă Smith, o doamnă Smith de zi cu zi, din toţi oamenii şi toate numele de pe pământ, să fie prietena aleasă de domnişoara Anne Elliot şi să-i fie preferată propriei sale familii înrudite cu nobilimea Angliei şi Irlandei! Doamna Smith! Un asemenea nume!

Doamna Clay, care fusese de faţă în timp ce se petrecuseră toate acestea, acum se gândi că era oportun să părăsească încăperea şi Anne ar fi putut spune multe, şi chiar tânjea să spună câte ceva în apărarea prietenei sale, dar respectul faţă de tatăl ei o împiedică. Nu dădu niciun răspuns. Îl lăsă să-şi amintească faptul că doamna Smith nu era singura văduvă din Bath între treizeci şi patruzeci de ani, cu un venit mic şi fără un nume de familie deosebit.

Anne îşi îndeplini promisiunea, ceilalţi pe a lor şi, bineînţeles, ea auzi în dimineaţa următoare că avuseseră o seară încântătoare. Fusese singura din grup absentă, căci sir Walter şi Elizabeth nu numai că se aflaseră la ordinele vicontesei, dar chiar fuseseră bucuroşi să dea o mână de ajutor la strângerea celorlalţi şi fuseseră ocupaţi să îi invite atât pe lady Russell, cât şi pe domnul Elliot, iar domnul Elliot avusese grijă să plece de la colonelul Wallis devreme, iar lady Russell îşi schimbase toate planurile de seară pentru această vizită. Anne primi relatarea completă a ceea ce însemna o astfel de seară din partea lui lady Russell. Pentru ea, cel mai mare interes trebuia să fie faptul că se vorbise foarte mult despre asta între prietena ei şi domnul Elliot, care regreta şi în acelaşi timp respecta faptul că ea nu participase. Vizitele ei binevoitoare, pline de compasiune la această veche colegă de şcoală, bolnavă şi strâmtorată, păreau să-l fi impresionat pe domnul Elliot. O considera o tânără cât se poate de extraordinară; în temperament, maniere, minte, un model al excelenţei feminine. Putu chiar să-i facă faţă doamnei Russell într-o discuţie asupra meritelor ei; şi lui Anne aproape că nu-i venea să creadă că era atât de mult apreciată de un bărbat ca el, fără a mai adăuga acele senzaţii agreabile pe care prietena ei intenţiona

să le creeze.

Lady Russell era acum pe deplin lămurită în părerea ei despre domnul Elliot. Era la fel de convinsă că el încerca să o câştige pe Anne, după cum era că o merita şi începu să calculeze numărul de săptămâni care îl vor elibera de ultimele constrângeri ale doliului şi-i vor lăsa libertatea de a-şi exercita farmecele cât se poate de deschis cu scopul de a o cuceri. Nu voia să-i vorbească încă lui Anne, fiind doar pe jumătate sigură asupra subiectului, şi va îndrăzni ceva mai mult decât aluzii după aceea, despre o posibilă alianţă, când dovezile unui asemenea ataşament ar fi reale şi reciproce. Anne o auzi şi nu scoase exclamaţii agitate, doar zâmbi, se îmbujoră şi scutură încet din cap.

— Nu sunt o peţitoare, după cum ştii foarte bine, spuse lady Russell, fiind mult prea conştientă de nesiguranţa tuturor evenimentelor şi calculelor omeneşti. Vreau doar să spun că dacă domnul Elliot, la ceva timp de acum încolo, îţi oferă complimentele sale, iar dacă tu eşti dispusă să i le accepţi, cred că sunt destule posibilităţile să fiţi fericiţi împreună. Toată lumea trebuie să o considere o uniune cât se poate de potrivită, dar cred că ar putea fi una foarte fericită.

— Domnul Elliot este un bărbat extrem de agreabil şi din multe puncte de vedere îl apreciez foarte mult, spuse Anne, dar nu cred că ne-am potrivi.

Lady RussellI se făcu că nu aude şi spuse ca replică:

— Mărturisesc că aş vrea să te consider viitoarea stăpână la Kellynch, viitoarea lady Elliot, să privesc înainte şi să te văd ocupând locul dragei tale mame, urmând-o în toate drepturile şi în toată popularitatea ei, la fel ca şi în toate virtuţile ei; ar fi cea mai înaltă bucurie posibilă pentru mine. Tu eşti oglinda vie a mamei tale în trăsături şi caracter; şi, dacă mi se permite, mi te închipui demnă urmaşă a ei, ca situaţie, nume şi casă, prezidând şi binecuvântând din acelaşi loc şi superioară ei numai prin a fi mai mult preţuită! Scumpa mea Anne, asta mi-ar oferi mai multă încântare decât orice la vârsta mea!

Anne fu obligată să se întoarcă, să se ridice, să se ducă la o masă îndepărtată şi, aplecându-se acolo cu o ocupaţie pretinsă, încercă să-şi potolească sentimentele pe care i le trezea această viziune. Preţ de câteva momente închipuirea şi inima ei au fost vrăjite. Ideea de a deveni ceea ce fusese mama ei; de a avea numele preţios de „Iady Elliot” reînviat în ea, de a se întoarce la Kellynch, de a-l numi cămin din nou, căminul ei pentru totdeauna, era o încântare căreia nu-i putea rezista. Lady Russell nu mai spuse alt cuvânt, dorind să lase timpul să lucreze de unul singur; şi crezând că, dacă domnul Elliot ar fi putut în acea clipă să vorbească în numele său

propriu, cu decenţa cuvenită, pe scurt: credea ceea ce Anne nu credea! Aceeaşi imagine a domnului Elliot susţinându-şi cauza o linişti pe Anne. Farmecul Kellynch-ului şi a lui „Iady Elliot” se destrămară pe loc. Ea nu putea niciodată să spere. Şi nu era doar pentru că sentimentele ei erau potrivnice oricărui bărbat în afară de unul; judecata ei, în urma unei analize serioase asupra posibilităţilor unui astfel de caz nu era de partea domnului Elliot.

Deşi de-acum se cunoşteau de o lună, ea nu-i înţelegea cu adevărat caracterul. Că era un bărbat cu judecată, un bărbat agreabil, că vorbea bine, avea opinii bune, părea să aprecieze corect, iar ca un om cu principii, acestea erau destul de clare. Cu siguranţă ştia ceea ce era corect, iar ea nici nu putea să stabilească un punct de obligaţie morală încălcat în mod flagrant; totuşi s-ar fi temut să depună mărturie în favoarea caracterului lui. Ea nu avea încredere în trecutul lui, poate nici în prezent. Numele care reieşeau ocazional din asocieri trecute, aluziile la practici şi interese trecute sugerau suspiciuni deloc favorabile pentru ceea ce fusese el. Vedea că existaseră obiceiuri proaste; că plimbările de duminică fuseseră un lucru obişnuit; că existase o perioadă în viaţa lui, şi, probabil, nu una scurtă, când fusese, cel puţin, nepăsător în chestiunile morale; şi, deşi era posibil să gândească acum foarte diferit, cine putea să garanteze pentru sentimentele sincere ale unui bărbat inteligent, precaut, avansat în vârstă destul cât să aprecieze un caracter curat? Cum se putea stabili că mintea lui era cu adevărat purificată?

Domnul Elliot era raţional, prudent, manierat, dar nu era deschis. Nu era nicio izbucnire de sentiment, vreo izbucnire de indignare sau încântare la răul sau binele altora. Aceasta, pentru Anne, era în mod clar o imperfecţiune. Impresiile ei iniţiale erau de neclintit. Ea preţuia caracterul cinstit, inima deschisă; devotamentul şi entuziasmul încă o captivau. Simţea că putea conta mult mai mult pe sinceritatea celor care uneori arătau sau spuneau un lucru neglijent din grabă, decât pe cei a căror dispoziţie nu se schimba niciodată, cărora nu le scăpa o vorbă negândită.

Domnul Elliot era, de asemenea, prea agreabil în general. Oricât de diferite ar fi fost temperamentele din casa tatălui ei, el le era pe plac tuturor. Suporta prea bine, se împăca prea bine cu toată lumea. Vorbise cu ea cu oarecare deschidere despre doamna Clay; păruse să vadă ce punea la cale doamna Clay şi să o trateze cu dispreţ şi totuşi doamna Clay îl găsea la fel de agreabil ca şi restul lumii.

Lady Russell vedea fie mai puţine, fie mai multe lucruri decât tânăra ei prietenă, deoarece nu observa nimic care să trezească neîncrederea. Nu-şi putea închipui un bărbat mai potrivit decât domnul

Elliot; nici nu trăia un sentiment mai dulce decât cel de a-l vedea primind mâna dragei ei Anne în biserica de la Kellynch, în cursul toamnei viitoare.

Capitolul 18

Era începutul lui februarie şi Anne, după ce fusese o lună la Bath, devenea dornică de ştiri de la Uppercross şi Lyme. Voia să afle mult mai multe decât îi comunicase Mary. De trei săptămâni nu mai aflase nimic. Ştia numai că Henrietta era din nou acasă; şi că Louisa, deşi îşi revenea destul de repede, se afla încă la Lyme, iar într-o seară se gândea la ei toţi, când o scrisoare mai groasă decât de obicei, din partea lui Mary, i-a fost predată în mână; şi pentru a-i mări plăcerea şi surpriza, cu complimentele amiralului şi ale doamnei Craft.

Familia Craft trebuie să se afle la Bath! Iată ceva care o interesa! Erau oamenii spre care inima ei se îndrepta în mod foarte natural.

— Ce este aceasta? strigă sir Walter. Familia Croft a sosit la Bath? Familia Croft care a închiriat Kellynch? Ce ţi-au trimis?

— O scrisoare de la Uppercross Cottage.

— Oh! scrisorile acelea sunt paşapoarte de convenienţă. Asigură prezentarea. L-aş vizita pe amiralul Croft, totuşi, în orice caz. Ştiu ce i se datorează unui chiriaş.

Anne nu asculta şi nu ar fi putut să spună cum ar fi scăpat bietul amiral cu obrazul curat; era prea absorbită de scrisoare. Fusese scrisă cu mai multe zile în urmă:

„1 februarie, Uppercross Cottage

Draga mea Anne,

Nu aduc nicio scuză pentru tăcerea mea, deoarece ştiu cât de puţin se gândesc oamenii la scrisori într-un loc precum Bath. Trebuie să fii mult prea fericită ca să îţi pese de Uppercross, care, după cum bine ştii, nu prea oferă multe subiecte de scris. Am avut parte de un Crăciun foarte plictisitor; domnul şi doamna Musgrove nu au dat o singură petrecere la cină în toată vacanţa. Nu îi apreciez pe cei din familia Hayter ca fiind cineva. Vacanţa s-a terminat totuşi, în cele din urmă; cred că niciun copil nu a avut una mai lungă. Sunt sigură că eu nu am avut. Casa s-a eliberat ieri, în afară de micii Harville, dar vei fi surprinsă să auzi că nu s-au dus deloc acasă. Doamna Harville trebuie să fie o mamă ciudată ca să se despartă de ei un timp atât de îndelungat. Nu înţeleg. Nu sunt deloc copii drăguţi, din punctul meu de vedere, dar doamnei Musgrove pare să îi placă de ei la fel de mult, dacă nu chiar mai mult, decât de nepoţii ei. Ce vreme îngrozitoare am avut! Se poate să nu se fi simţit la Bath, cu pavajele voastre drăguţe, dar în provincie este de o oarecare importanţă. Nu a venit nicio fiinţă la mine în vizită din a doua săptămână din ianuarie, în afară de Charles Hayter, care a venit mult mai des decât este binevenit. Între noi fie

vorba, cred că este un mare păcat că Henrietta nu a rămas la Lyme la fel de mult ca Louisa; ar fi ţinut-o departe de el. Trăsura a plecat astăzi, ca să o aducă pe Louisa cu familia Harville, mâine. Nu ni s-a cerut să cinăm cu ei, totuşi, până poimâine; doamna Musgrove se teme atât de mult că ea va fi obosită de călătorie, ceea ce nu este foarte probabil, luând în considerare îngrijirea pe care o va primi, şi ar fi mult mai convenabil pentru mine să cinez acolo mâine. Mă bucur că îl găseşti pe domnul EIliot atât de agreabil şi mi-aş dori să-i fiu prezentată şi eu, dar am norocul meu obişnuit: întotdeauna sunt departe când se petrece ceva interesant; întotdeauna ultima din familie care este băgată în seamă. Ce timp îndelungat a stat doamna Clay cu Elizabeth! Intenţionează vreodată să plece? Dar probabil că dacă ar elibera locul, s-ar putea să nu fim invitate noi. Să-mi spui ce crezi despre asta. Nu mă aştept să fie invitaţi copiii mei. Aş putea foarte bine să îi las la conac, pentru o lună sau şase săptămâni. Chiar în clipa aceasta am auzit că familia Croft pleacă la Bath aproape imediat; ei cred că amiralul are gută. Charles a auzit aproape din întâmplare, nu au avut bunul simţ să îmi dea de ştire. Nu cred că progresează prea mult ca vecini. Nu îi vedem deloc şi acesta este chiar un exemplu de lipsă de atenţie crasă. Charles mi se alătură în dragoste şi tot ce este potrivit.

A ta, cu afecţiune,

Mary M.

P.S. Îmi pare rău să recunosc, dar sunt departe de a mă simţi bine, iar Jemima tocmai mi-a zis că măcelarul i-a spus că bântuie o durere de gât foarte rea pe aici. Îndrăznesc să spun că o să mă molipsesc; şi durerile mele de gât, după cum ştii, sunt întotdeauna mai rele decât ale altora."

Astfel se încheia prima parte, care după aceea fusese pusă într-un plic conţinând aproape la fel de mult.

„Am lăsat plicul deschis, ca să pot să îţi trimit vorbă despre cum a suportat Louisa călătoria, şi pot să spun că sunt extrem de fericită că am făcut-o, având foarte multe de adăugat. În primul rând, am primit un bilet de la doamna Croft ieri, oferindu-se să îţi trimită orice; un bilet foarte prietenos şi amabil, într-adevăr, adresat mie, aşa cum ar trebui; prin urmare voi putea să-mi fac scrisoarea cât de lungă doresc. Amiralul nu pare foarte bolnav şi sper sincer că Bath îi va face tot binele de care are nevoie. Voi fi cu adevărat bucuroasă să îl văd întors. Vecinătăţile noastre nu se pot lipsi de o familie atât de plăcută. Dar acum despre Louisa. Am să-ţi comunic ceva care te va ului destul de mult. Ea şi familia Harville au venit marţi în deplină siguranţă, iar seara am mers să întrebăm cum se simte, când am fost foarte surprinşi să nu îl găsim pe căpitanul Benwick alături de grup, deoarece fusese invitat la fel ca şi familia Harville; şi care crezi că

era motivul? Nici mai mult, nici mai puţin decât că este îndrăgostit de Louisa şi a preferat să nu se aventureze la Uppercross până când nu primea un răspuns din partea domnului Musgrove; deoarece totul era stabilit între el şi ea înainte să plece, iar el îi scrisese tatălui ei prin căpitanul Harville. Adevărat, pe onoarea mea! Nu eşti uluită? Voi fi surprinsă cel puţin dacă vei primi o aluzie referitoare la asta, deoarece nu am primit deloc. Doamna Musgrove protestează solemn că nu ştia nimic despre această chestiune. Cu toţii suntem foarte mulţumiţi, totuşi, pentru că, chiar dacă nu este egală cu o căsătorie cu căpitanul Wentworth, este infinit mai bine decât cu unul ca Charles Hayter, iar domnul Musgrove şi-a scris consimţământul şi căpitanul Benwick este aşteptat astăzi. Doamna Harville spune că soţul ei se simte foarte afectat din cauza bietei lui surori, dar, cu toate acestea, Louisa este o mare favorită a ambilor. Într-adevăr, doamna Harville şi cu mine suntem cât se poate de acord că o iubim mai mult deoarece am îngrijit-o. Charles se întreabă ce va spune căpitanul Wentworth, dar, dacă îţi aminteşti, niciodată nu l-am considerat apropiat de Louisa; n-am putut niciodată să văd ceva în aceasta. Şi este sfârşitul, după cum vezi, presupunerii că tânărul căpitan Benwick ar fi admiratorul tău. Cum şi-a putut vârî în cap Charles aşa ceva, a fost întotdeauna de neînţeles pentru mine. Sper că de-acum va fi mai agreabil. Cu siguranţă nu este o alianţă grozavă pentru Louisa, dar e de un milion de ori mai bună decât să se căsătorească în familia Hayter."

Mary n-ar fi trebuit să se teamă că sora ei era în vreun fel pregătită pentru veşti. Niciodată în viaţa ei nu fusese mai uluită. Căpitanul Behwick şi Louisa Musgrove! Era aproape prea minunat pentru a fi crezut şi numai cu cel mai mare efort putu să rămână în cameră, să-şi păstreze un aer de calm şi să răspundă întrebărilor obişnuite de moment. Din fericire pentru ea, nu au fost multe. Sir Walter voia să ştie dacă familia Croft călătorise cu patru cai şi dacă era de presupus că se vor stabili într-o parte a Bath-ului care să i se potrivească domnişoarei ElIiot să-i viziteze, dar dincolo de aceasta era prea puţin curios.

— Ce mai face Mary? întrebă Elizabeth; şi, fără să aştepte un răspuns: şi, mă rog, ce aduce familia Croft la Bath?

— Vin din cauza amiralului. Suferă de gută.

— Gută şi decrepitudine! spuse sir Walter. Bietul bătrân!

— Au vreo cunoştinţă pe aici? întrebă Elizabeth.

— Nu ştiu, dar cu greu îmi pot închipui că la vârsta şi cu profesia amiralului Croft nu are multe cunoştinţe într-un loc ca acesta.

— Bănuiesc, spuse sir Walter rece, că amiralul Croft va fi cel mai bine cunoscut la Bath drept chiriaşul de la Kellynch Hal! Elizabeth, putem

să îndrăznim să-l prezentăm împreună cu soţia lui în Laura Place?

— Oh, nu! Cred că nu. Aşa cum suntem situaţi faţă de lady Dalrymple, veri, ar trebui să fim foarte atenţi să nu o stânjenim cu o cunoştinţă pe care s-ar putea să nu o aprobe. Dacă nu am fi înrudiţi, nu ar conta, dar ca veri, ar avea o atitudine pedantă faţă de orice propunere din partea noastră. Am face mai bine să lăsăm familia Croft să şi-i găsească pe cei de acelaşi nivel cu ei. Sunt câţiva bărbaţi care se plimbă pe ici şi colo care, mi s-a spus, sunt marinari. Familia Croft se va asocia cu ei.

Aceasta a fost partea de interes a lui sir Walter şi a lui Elizabeth pentru scrisoare; după ce doamna Clay îşi plăti tributul de atenţie printr-o întrebare despre doamna Charles Musgrove şi frumoşii ei băieţei, Anne era liberă.

În propria sa cameră, încercă să înţeleagă. Bine făcea Charles că se întreba cum se va simţi căpitanul Wentworth! Probabil că părăsise terenul, renunţase la Louisa, încetase s-o iubească sau descoperise că nu o iubea. Ea nu putea îndura ideea trădării sau a uşurinţei, sau orice legat de ideea comportomentului urât al lui şi al prietenului său. Ea nu putea suporta ca o asemenea prietenie ca a lor să fie întreruptă în mod necinstit.

Căpitanul Benwick şi Louisa Musgrove! Louisa Musgrove cea sprinţară şi vorbăreaţă şi căpitanul Benwick cel deprimat, gânditor, simţitor, adâncit în lectură, părea fiecare din ei tot ce nu era celălalt. Firile lor erau cele mai diferite! Unde ar fi putut exista atracţia? Răspunsul veni curând: era vorba de situaţie. Fuseseră împreună timp de mai multe săptămâni; trăiseră în acelaşi mic grup de familie, de la plecarea Henriettei; ei trebuie să fi depins mult unul de celălalt, iar Louisa, tocmai revenindu-şi după boală, se aflase într-o stare care cerea simpatie, iar căpitanul Benwick nu era de neconsolat. Acesta era un punct pe care Anne nu ar fi putut să-l bănuiască mai înainte; şi, în loc să tragă aceeaşi concluzie ca şi Mary din cursul actual al evenimentelor, acestea serveau numai ca să-i confirme ideea că el simţise un fel de apropiere, de tandreţe spre ea însăşi. Ea nu intenţiona, totuşi, să extragă prea multe din aceasta pentru a-şi mângâia vanitatea, mai mult decât ar fi presupus Mary. Era convinsă că orice tânără acceptabil de plăcută care conversase îndeajuns cu el ar fi primit acelaşi compliment. Avea o inimă afectuoasă. Trebuia să iubească pe cineva.

Ea nu văzu niciun motiv împotriva fericirii lor. Louisa avea o fervoare naturală şi curând vor începe să se asemene mai mult. El va căpăta veselie, iar ea va învăţa să fie entuziasmată de Scott şi Byron; ba chiar, aceasta fusese deja învăţată; cu siguranţă se îndrăgostiseră din cauza poeziei. Ideea ca Louisa Musgrove să fie transformată într-o persoană cu gusturi literare şi reflecţii sentimentale era amuzantă, dar ea nu avea nicio

îndoială că aşa era. Ziua de la Lyme, căderea de pe Cobb, puteau să-i influenţeze sănătatea, nervii, curajul, caracterul până la sfârşitul vieţii sale la fel de pe deplin cum părea să îi fi influenţat soarta.

Concluzia era că, dacă femeii care fusese conştientă de meritele căpitanului Wentworth i se putea permite să prefere alt bărbat, nu era nimic în această logodnă care să trezească o mirare de durată, şi dacă căpitanul Wentworth nu a pierdut niciun prieten din aceasta, cu siguranţă, nimic de regretat. Nu, nu era regretul cel care-i făcea inima lui Anne să palpite împotriva voinţei ei, şi-i aducea culoarea în obraji când se gândea la căpitanul Wentworth dezlegat şi liber. Ea avea unele sentimente pe care era ruşinată să le investigheze. Semănau prea mult cu bucuria!

Tânjea să vadă familia Croft, dar când întâlnirea avu loc, era evident că niciun zvon al ştirii nu ajunsese la ei. Vizita de ceremonie a fost făcută şi întoarsă, iar Louisa Musgrove a fost menţionată, la fel şi căpitanul Benwick, fără măcar o jumătate de zâmbet.

Familia Croft se instală cu chirie pe Gay Street, loc perfect spre satisfacţia lui sir Walter. El nu era deloc ruşinat de cunoştinţă şi chiar, de fapt, se gândea şi vorbea mult mai mult despre amiral, decât se gândea sau vorbea amiralul despre el.

Familia Croft cunoştea aproape la fel de mulţi oameni în Bath cât îşi dorea şi considera că relaţia cu familia Elliot era o chestiune de formalitate şi absolut deloc probabilă să le ofere vreo plăcere. Şi-au adus cu ei obiceiurile de la ţară de a fi aproape peste tot împreună. Lui i se prescrisese să umble mult pentru a scăpa de gută, iar doamna Croft părea să împărtăşească tot ce făcea el şi să meargă fără oprire pentru binele lui. Anne îi vedea pe oriunde se ducea. Lady Russell o plimba în trăsură aproape în toate dimineţile şi nu se putea să nu-i întâlnească. Cunoscându-le sentimentele aşa cum le cunoştea, erau pentru ea o imagine a fericirii cât se poate de atrăgătoare. Ea întotdeauna îi privea cât de mult putea şi o încânta să-şi închipuie că înţelegea despre ce vorbeau, în timp ce se plimbau într-o independenţă mulţumită, şi la fel de încântată observa strângerea de mână din toată inima a amiralului când întâlnea un vechi prieten şi le observa vioiciunea conversaţiei când ocazional se forma un mic grup din marină, doamna Croft arătând la fel de inteligentă şi interesată ca oricare dintre ofiţerii din jurul ei.

Anne era prea ocupată cu lady Russell ca să se plimbe mai des, dar se întâmplă într-o dimineaţă, cam la o săptămână sau zece zile după sosirea familei Croft, să trebuiască să o părăsească pe prietena ei şi să se întoarcă singură la Camden Place. Mergând pe Milsom Street, se întâlni cu amiralul. Stătea în faţa unei vitrine, cu mâinile la spate şi ea, deşi ar fi putut trece

nevăzută, se opri să-l salute. Când o observă şi o recunoscu, îi spuse cu toată francheţea şi buna dispoziţie obişnuite:

— Ha! Dumneata eşti? Îţi mulţumesc, îţi mulţumesc. Asta este ca şi cum m-ai trata ca pe un prieten. Iată-mă, vezi, holbându-mă la un tablou. Nu pot niciodată să trec pe lângă prăvălia aceasta fără să mă opresc. Dar ia uite ce avem aici, e vorba de o barcă! Uită-te la ea. Ai mai văzut ceva asemănător? Ce tipi ciudaţi trebuie să fie pictorii voştri rafinaţi, ca să creadă că cineva şi-ar încredinţa viaţa unei asemenea bărcuţe vechi şi fără forţă! Şi totuşi, iată aici doi gentilomi înfipţi în ea, cât se poate de degajaţi şi privind în jurul lor la stânci şi munţi, de parcă nu ar urma să fie răsturnaţi în clipa următoare, ceea ce cu siguranţă se va întâmpla. Mă întreb unde a fost construită barca! spuse râzând din toată inima. Nu m-aş aventura nici pe un heleşteu în ea. Ei bine, zise întorcându-se mai mult spre ea, şi acum încotro te îndreptai? Pot merge undeva cu dumneata? Pot fi de vreun folos?

— Mulţumesc, dacă îmi veţi oferi plăcerea companiei dumneavoastră pe scurtul drum pe care îl avem în comun. Eu mă duc acasă.

— Aceasta o voi face din toată inima. Da, da, vom avea parte de o plimbare plăcută împreună şi am ceva să-ţi spun în timp ce mergem. Uite, ia-mă de braţ; aşa, nu mă simt în largul meu dacă nu am o doamnă la braţ. Doamne! Ce mai barcă! zise aruncând o ultimă privire tabloului, în timp ce se îndepărtau.

— Ati spus că aveaţi să-mi spuneţi ceva, sir?

— Da, am, chiar acum. Dar iată că vine un prieten, căpitanul Brigden, voi spune numai „Ce mai faci?” şi vom trece mai departe. Nu mă voi opri. „Ce mai faci?” Brigden se holbează vâzându-mă cu altcineva în afară de soţia mea. Ea, biet sufleţel, are picioarele obosite. Are o băşică la un călcâi, mare cât o monedă de trei şilingi. Dacă te uiţi peste drum, o să-i vezi pe amiralul Brand şi pe fratele său coborând. Indivizi nesuferiţi, amândoi! Mă bucur că nu sunt pe partea asta a străzii. Sophy nu poate să-i suporte. Mi-au jucat o farsă jalnică mai demult: au plecat cu cei mai buni oameni ai mei. Îţi voi spune toată povestea altă dată. Iată-l pe bătrânul sir Archibald Drew cu nepotul său. Uite, ne vede; te confundă cu soţia mea. Ah! Bietul, bătrânul sir Archibald! Cum îţi place la Bath, domnişoară Elliot? Nouă ni se potriveşte foarte mult. Întotdeauna ne întâlnim cu vechi prieteni; străzile sunt pline de ei în fiecare dimineaţă; cu siguranţă avem parte de o conversaţie prelungită; apoi scăpăm de toţi şi ne închidem în locuinţa noastră şi ne tragem scaunele şi suntem la fel de comod ca la Kellynch, da, sau cum obişnuiam să fim chiar la North Yarmouth şi Deal. Nu ne place mai puţin locuinţa noastră de aici, pot să-ţi spun, pentru că ne-a adus aminte de prima pe care am avut-o la North Yarmouth. Vântul suflă

printr-unul din dulapuri exact la fel!

Când au ajuns puţin mai departe, Anne îndrăzni să insiste din nou asupra a ceea ce avea el de comunicat. Spera că, după ce vor trece de Milsom Street, curiozitatea ei va fi satisfăcută, dar a fost obligată să mai aştepte, deoarece Amiralul se hotărâse să nu înceapă până când nu vor fi ajuns la spaţiul mai puţin aglomerat şi la liniştea mai mare de la Belmont, iar ea, trebuia să-l lase să facă cum dorea. Imediat ce începuseră bine să urce spre Belmont, el spuse:

— Ei bine, vei auzi ceva care te va lua prin surprindere. Dar, mai înainte de orice, trebuie să-mi spui numele domnişoarei despre care vorbesc. Acea tânără, ştii, pentru care ne-am îngrijorat cu toţii atâta. Domnişoara Musgrove, căreai i s-au întâmplat toate acelea. Numele ei de botez: mereu îi uit numele de botez.

Anne se simţi ruşinată, înţelegând imediat care era noutatea şi îi spuse numele: „Louisa.”’

— Da, da, domnişoara Louisa Musgrove, acela este numele. Mi-aş dori ca tinerele doamne să nu aibă un asemenea nume de botez. Nu aş fi niciodată pe dinafară dacă toate ar fi Sophy sau ceva în genul acela. Ei bine, în legătură cu această domnişoară Louisa, noi credeam cu toţii, după cum ştii, că se va căsători cu Frederick, care o curta săptămână după săptămână. Singura mirare era ce mai aşteptau, până s-a întâmplat accidentul de la Lyme; atunci, într-adevăr, a fost destul de clar că ei trebuie să aştepte până când creierul ei va fi în regulă. Dar chiar şi atunci era ceva ciudat în felul în care se comportau. În loc să stea la Lyme, a plecat la Plymouth şi apoi s-a dus să îl vadă pe Edward. Când s-a întors de la Minehead, a plecat la Edward şi acolo a stat de atunci. Nu l-am mai văzut din noiembrie. Nici măcar Sophy nu a putut să înţeleagă. Dar acum, chestiunea a luat cea mai ciudată întorsătură posibilă; pentru că această tânără, aceeaşi domnişoară Musgrove, în loc să urmeze să se căsătorească cu Edward, urmează să se căsătorească cu James Benwick. Îl ştii pe James Benwick.

— Puţin. ÎI cunosc puţin pe căpitanul Benwick.

— Ei bine, ea o să se căsătorească cu el. Ba chiar, mai mult ca sigur, sunt deja logodiţi, căci nu ştiu pentru ce ar mai aştepta.

— Căpitanul Benwick mi s-a părut un bărbat foarte plăcut, spuse Anne, şi înţeleg că are un caracter deosebit.

— Oh! da, da, nu este de spus niciun cuvânt impotriva lui James Benwick. Este doar căpitan, este adevărat, numit vara trecută, şi acestea sunt vremuri grele ca să avansezi, dar nu are niciun alt defect pe care să-l ştiu eu. Un băiat excelent, cu inima bună, te asigur; de asemenea, un ofiţer foarte activ, şi este, mai mult decât ai crede, probabil genul acela cu maniere

delicate.

— Într-adevăr, vă înşelaţi în această privinţă, sir; niciodată nu m-aş plânge de manierele căpitanului Benwick. Mi s-au părut deosebit de plăcute şi garantez că, în general, place tuturor.

— Bine, bine, doamnele sunt cei mai buni judecători, dar James Benwick este cam prea delicat după mine; şi aceasta este părerea noastră, Sophy şi cu mine nu ne putem abţine să nu considerăm manierele lui Frederick mai bune ca ale lui. Este ceva în Frederick mai pe gustul nostru.

Anne era prinsă; nu intenţionase să discute despre ideea că spiritul şi blândeţea sunt incompatibile, şi absolut deloc să prezinte manierele căpitanului Benwick drept cele mai bune care ar putea exista; şi, după o scurtă ezitare, începu să spună:

— Să nu intrăm într-o comparaţie între cei doi prieteni, dar amiralul o întrerupse cu:

— Este cu siguranţă adevărat. Nu este doar o bârfă! Am primit-o de la Frederick însuşi. Sora lui a primit o scrisoare de la el ieri, în care ne-a spus totul despre asta şi el tocmai aflase dintr-o scrisoare de la Harville, scrisă chiar de la locul faptelor, din Uppercross. Îmi închipui că sunt cu toţii la Uppercross.

Aceasta era o ocazie căreia Anne nu îi putea rezista, şi atunci spuse:

— Sper, domnule amiral, sper că nu este nimic în scrisoarea căpitanului Wentworth care să vă facă pe dumneavoastră şi pe doamna Croft să fiţi neliniştiţi. Mi s-a părut, toamna trecută, că ar exista o apropiere între el şi Louisa Musgrove, dar sper că poate fi înţeles că s-a destrămat din ambele părţi în mod egal. Sper că scrisoarea lui nu respiră spiritul unui om nedreptăţit.

— Absolut deloc, absolut deloc; nu este niciun protest, cât de mic, de la început la sfârşit.

Anne privi în jos, ascunzându-şi zâmbetul.

— Nu, nu; Frederick nu este omul care să se plângă; are prea multă minte pentru aşa ceva. Dacă fetei îi place mai mult un alt bărbat, este foarte potrivit să-l aibă.

— Cu siguranţă. Dar ceea ce vreau să spun este că sper că nu este nimic în maniera de a scrie a căpitanului Wentworth din care să presupuneţi că se consideră trădat de către prietenul lui, ceea ce s-ar putea subînţelege, ştiţi, fără să fie spus în mod direct. Mi-ar părea foarte rău ca o astfel de prietenie, cea existentă între el şi căpitanul Benwick, să fie distrusă sau chiar rănită de o circumstanţă de genul acesta.

— Da, da. Te înţeleg. Dar nu este absolut nimic de acea natură în scrisoare. Nu-i dă nici cea mai mică importanţă lui Benwick; nu spune nici

măcar, „Mă mir de asta, am un motiv al meu pentru a mă mira.” Nu, nu ai ghici, din felul în care scrie, că s-a gândit vreodată la domnişoara, cum o cheamă?, pentru sine însuşi. El speră ca ei să fie fericiţi împreună; şi nu este nimic neiertător în asta, cred.

Anne nu fu prea convinsă aşa cum intenţiona amiralul, dar ar fi fost nepoliticos să insiste mai mult cu întrebările. Prin urmare, se mulţumi cu remarcile obişnuite, iar amiralului i se făcu pe voie.

— Bietul Frederick! spuse el, în cele din urmă. Acum trebuie s-o ia iar de la capăt cu altcineva. Cred că trebuie să-l aducem la Bath. Aici sunt fete destul de drăguţe, sunt sigur. Nu ar fi de niciun folos să se ducă din nou la Uppercross, pentru că cealaltă domnişoară Musgrove, aflu, este promisă vărului ei, tânărul preot paroh. Nu crezi, domnişoară Elliot, că am face mai bine să încercăm să-l aducem la Bath?

Capitolul 19

În timp ce amiralul Croft îşi continua plimbarea cu Anne şi îşi exprima dorinţa de a-l aduce pe căpitanul Wentworth la Bath, căpitanul Wentworth era deja pe drum într-acolo. Înainte ca doamna Croft să-i fi scris, el sosise şi Anne îl văzu cu prilejul următoarei ei plimbări.

Domnul Elliot le ţinea companie celor două verişoare ale sale şi doamnei Clay. Se aflau pe Milsom Street. Începu să plouă, nu mult, dar suficient cât să facă necesară adăpostirea femeilor într-o prăvălie şi ca domnişoara Elliot să aibă avantajul de a fi condusă acasă în trăsura lui lady Dalrymple, care se vedea aşteptând la o mică distanţă; prin urmare, Anne şi doamna Clay, traversară spre strada Molland, în timp ce domnul Elliot se apropie de lady Dalrymple, pentru a-i solicite sprijinul. Curând li se alătură, plin de succes; lady Dalrymple era cât se poate de fericită să le ducă acasă.

Trăsura vicontesei era o caleaşcă închisă cu patru locuri. Domnişoara Carteret era cu mama sa; aşadar, nu era suficient spaţiu pentru toate trei doamnele de la Camden Place. Nu putea fi nicio îndoială în privinţa lui Elizabeth. Oricine putea suferi, dar nu ea trebuia să fie aceea; dură ceva până se stabili care va fi cealaltă. Ploaia era o nimica toată, iar Anne a fost mai sinceră preferând o plimbare cu domnul Elliot. Dar ploaia era o nimica toată şi pentru doamna Clay; nici măcar n-o va atinge, iar cizmuliţele ei erau atât de groase! Mult mai groase decât ale domnişoarei Anne; şi, pe scurt, politeţea ei o făcea la fel de nerăbdătoare să fie lăsată să se plimbe cu domnul Elliot pe cât putea fi Anne, aşadar au discutat între ele cu o generozitate atât de politicoasă, încât ceilalţi au fost obligaţi să stabilească în locul lor: domnişoara Elliot susţinând că doamna Clay era deja puţin răcită, iar domnul Elliot observând că cizmele verişoarei Anne erau de fapt mai groase. S-a stabilit prin urmare ca doamna Clay să facă parte din grupul din trăsură, iar ei tocmai ajunseseră la acest punct, când Anne, stând aproape de fereastră, îl zări prin vitrină cât se poate de clar pe căpitanul Wentworth mergând pe stradă.

Tresărirea ei a fost perceptibilă numai pentru ea însăşi, dar imediat simţi că era cea mai mare prostuţă de pe lume! Preţ de câteva minute, nu văzu nimic înaintea ochilor; totul era confuz. Era pierdută şi, când îşi reveni în simţiri, descoperi că ceilalţi încă aşteptau, iar domnul Elliot, întotdeauna îndatoritor, tocmai pornea spre Union Street cu un comision pentru doamna Clay.

Acum simţea o mare dorinţă să iasă pe uşă; voia să vadă dacă mai ploua, de ce s-ar suspecta alt motiv? Căpitanul Wentworth trebuia să fi dispărut din raza vizuală. Îşi părăsi locul, voia să se ducă; o jumătate din ea

nu ar trebui să fie atât de înţeleaptă faţă de cealaltă, sau să suspecteze întotdeauna că cealaltă este mai rea decât era de fapt. Voia să vadă dacă mai plouă! Însă, în clipa următoare, intră în prăvălie căpitanul Wentworth însuşi, în mijlocul unui grup de domni şi doamne, desigur, cunoştinţele lui. În mod evident, el era mai emoţionat de vederea ei, decât observase ea vreodată; se înroşise. Pentru prima dată de la reînnoirea relaţiei, simţea că era ceva, ceva apărea între ei doi. Ea avea avantajul asupra lui de a se fi pregătit în ultimele câteva momente. Primul efect copleşitor, uluitor se terminase pentru ea. Cu toate acestea, rămăsese agitaţia, durerea, plăcerea, ceva între încântare şi suferinţă.

El o salută şi apoi se întoarse. Felul manierelor sale era stânjenit. Nu îl putea numi nici prietenos, nici rece, mai degrabă stânjenit.

După un scurt interval, totuşi, veni spre ea şi îi vorbi din nou. Au fost puse întrebări despre subiecte obişnuite; niciunul din ei, probabil, nu era mai înţelept din ce aflase, iar Anne observase că era mai puţin în largul său decât înainte. Aflându-se împreună atât de mult timp, ajunseseră să vorbească unul cu altul cu o indiferenţă aparentă şi calm, dar acum nu o mai putea făcea. Timpul îl schimbase, sau poate Louisa îl schimbase. Era o conştientizare. Arăta foarte bine, nu ca şi cum ar fi avut probleme fizice sau sufleteşti şi povesti despre Uppercross, despre familia Musgrove, ba chiar şi despre Louisa, dar, cu toate acestea, căpitanul Wentworth nu se simţea confortabil, nu era în largul său, nu era în stare să mascheze ceea ce simţea.

Nu o surprinse, dar o îndureră pe Anne să observe că Elizabeth se prefăcea că nu-l recunoaşte. O văzuse pe Elizabeth, Elizabeth îl văzuse pe el, şi el aştepta să fie recunoscut ca prieten, dar ea se întoarse şi Anne suferi din cauza răcelii surorii ei.

Trăsura lui lady Dalrymple, pe care domnişoara Elliot o aştepta foarte nerăbdătoare, trase acum şi servitorul intră să o anunţe. Începea să plouă din nou şi se produse o agitaţie, o înghesuială şi o vorbărie, care trebuia să facă toată mica mulţime din prăvălie să înţeleagă că lady Dalrymple venise să o ia pe domnişoara Elliot. În cele din urmă, domnişoara Elliot şi prietena ei, neînsoţiţe decât de servitor, căci vărul nu se întorsese, plecară, iar căpitanul Wentworth, privindu-le, se întoarse din nou spre Anne şi, mai mult prin gesturi decât prin cuvinte, îşi oferi serviciile.

— Vă sunt foarte recunoscătoare, a fost răspunsul ei, dar nu merg cu ele. Trăsura nu este destul de încăpătoare pentru atâtea persoane. Merg pe jos. Prefer să merg pe jos.

— Dar plouă.

— Oh! foarte puţin. Nici n-am să bag de seamă. După o pauză de o clipă, el spuse:

— Deşi am ajuns doar ieri, m-am echipat potrivit pentru Bath deja, vedeţi? spuse arătând spre o umbrelă. Mi-aş dori să o folosiţi, dacă sunteţi hotărâtă să mergeţi pe jos; deşi cred că ar fi mai prudent să mă lăsaţi să vă caut o trăsură. Ea îi era foarte recunoscătoare, dar refuză totul, repetându-şi convingerea că ploaia nu va însemna nimic şi adăugând:

— Îl aştept doar pe domnul Elliot. Va fi aici într-o clipă, sunt sigură.

De-abia grăise cuvintele, când domnul Elliot intră. Căpitanul Wentworth şi-l amintea perfect. Nu era nicio diferenţă între el şi bărbatul care stătuse pe treptele de la Lyme, admirând-o pe Anne în timp ce ea trecea, exceptând aerul şi manierele de rudă şi prieten privilegiat. Intră plin de zel, păru să o vadă şi să se gândească numai la ea, se scuză pentru întârziere, era întristat că o făcuse să aştepte şi nerăbdător să o scoată de acolo fără a mai pierde timpul, înainte ca ploaia să se înteţească; şi, într-o clipă, plecau împreună, braţul ei sub al lui, o privire blândă şi stânjenită şi urarea „O zi bună!” fiind tot ce mai avusese timp să spună în timp ce pleca.

Imediat ce dispărură din priviri, doamnele din grupul căpitanului Wentworth începură să vorbească cu el:

— Desigur că domnul Elliot nu o antipatizează pe verişoara lui.

— Oh! nu, asta este cât se poate de clar. Poţi să-ţi închipui! Întotdeauna este cu ele; locuieşte pe jumătate în familie, cred. Ce bărbat chipeş!

— Da, şi domnişoara Atkinson, care a cinat cu el odată la familia Wallis, spune că este cel mai agreabil bărbat în a cărui companie s-a aflat vreodată.

— Este drăguţă Anne Elliot; foarte drăguţă, când ajungi să o vezi. Nu se obişnuieşte să spui aşa, dar mărturisesc că o admir mai mult decât pe sora ei.

— Oh! şi eu.

— La fel şi eu. Fără comparaţie. Dar bărbaţii sunt cu toţii înnebuniţi după domnişoara Elliot. Anne este prea delicată pentru ei.

Anne i-ar fi fost în mod deosebit îndatorată vărului ei, dacă ar fi mers alături de ea tot drumul până la Camden Place, fără să spună un cuvânt. Ea nu găsise niciodată atât de dificil să-l asculte, deşi nimic nu-i putea depăşi îngrijorarea şi atenţia, şi deşi subiectele sale erau în principal cele care întotdeauna au obiceiul să fie interesante: laudă caldă, corectă la adresa lui lady Russell şi insinuări extrem de raţionale împotriva doamnei Clay. Dar chiar acum ea nu se putea gândi decât la căpitanul Wentworth. Ea nu cunoştea sentimentele lui actuale, dacă acesta era cu adevărtat dezamăgit sau nu; şi până când acea chestiune va fi stabilită, nu putea fi în apele ei.

Spera să fie înţeleaptă şi raţională, dar vai! vai! trebuia să mărturisească în sinea ei că nu era deloc înţeleaptă.

O altă situaţie pe care trebuia să o cunoască era cât de mult intenţiona el să stea în Bath; nu precizase, sau nu îşi putea aminti. S-ar putea să fie doar în trecere. Dar era mai probabil ca să fi venit cu scopul de a rămâne. În acest caz, era la fel de posibil ca şi restul familiei să îl întâlnească, lady Russell după toate probabilităţile îl va vedea pe undeva. Şi-l va aminti ea? Cum se va desfăşura totul?

Deja fusese obligată să îi spună lui lady Russell că Louisa Musgrove urma să se căsătorească cu căpitanul Benwick. O costase ceva să facă faţă surprizei lui lady Russell; şi acum, dacă din întâmplare ajungea în compania căpitanului Wentworth, cunoaşterea parţială a problemei ar putea adăuga încă o nuanţă de prejudecată împotriva lui.

Dimineaţa următoare, Anne era la plimbare cu prietena ei şi tot timpul îl căută din ochi, dar în zadar; în cele din urmă, întorcându-se în josul străzii Pulteney, îl observă pe celălalt trotuar, la o oarecare distanţă. Erau multe persoane în jurul lui, mergând în aceeaşi direcţie, dar nu era nicio îndoială. O privi instinctiv pe lady Russel, dar cu impresia hazardată că aceasta ar fi putut să-l recunoască la fel de repede. Nu, nu se putea presupune că lady Russell îl va observa înainte se ajungă aproape faţă în faţă. Ea o privi, totuşi, din când în când, neliniştită; şi când se apropie momentul care trebuia să-l scoată în evidenţă, deşi neîndrăznind să privească din nou, era perfect conştientă că ochii lui lady Russell erau întorşi exact în direcţia lui, că ea, pe scurt, îl observa cu atenţie. Putea înţelege pe deplin surpriza pe care trebuia să o exercite asupra doamnei Russell, dificultatea pe care trebuia să o aibă de a-şi retrage privirea, uluirea de a fi trecut opt sau nouă ani peste el, în climate străine şi în serviciu activ, fără să-l deposedeze de graţia personală!

În cele din urmă lady Russell întoarse capul. „Acum, cum va vorbi despre el?” se întrebă Anne.

— Te vei mira, spuse ea, de ce am stat cu ochii ficşi atâta vreme, dar mă uitam după nişte perdele, despre care mi-au vorbit lady Alicia şi doamna Frankland astă seara. Ele au descris perdelele de la salonul unei case de pe partea aceasta a străzii, precum şi această întreagă parte a străzii ca fiind cea mai frumoasă şi cu cele mai frumoase perdele din Bath, dar nu-şi puteau aminti numărul precis şi încercam să descopăr care ar putea fi, dar mărturisesc că nu văd pe aici nicio perdea care să corespundă descrierii lor.

Anne oftă, se îmbujoră şi zâmbi cu milă şi dispreţ, fie pentru prietena ei, fie pentru ea însăşi. Ceea ce o irita cel mai mult era că în acest timp a pierdut momentul potrivit pentru a vedea dacă ea îl văzuse.

O zi sau două au trecut fără să se întâmple nimic. Teatrul sau saloanele, unde era cel mai probabil să se afle el, nu erau suficient de moderne pentru familia Elliot, ale căror amuzamente de seară constau numai în prostia elegantă a petrecerilor particulare, la care erau din ce în ce mai des invitaţi; iar Anne, plictisită de asemenea lâncezeală, bolnavă pentru că nu ştia nimic şi închipuindu-se mai puternică pentru că puterea ei nu era pusă la încercare, era cât se poate de nerăbdătoare în privinţa concertului. Bineînţeles că şi ei vor participa. Chiar era de aşteptat să fie un concert de calitate, iar căpitanului Wentworth îi plăcea muzica foarte mult. Dacă ar fi avut la dispoziţie numai câteva minute de conversaţie cu el, îşi închipuia că ar fi mulţumită; cât despre puterea de a i se adresa, se simţea plină de curaj dacă se ivea ocazia. Elizabeth se întorsese din faţa lui, lady Russell îl trecuse cu vederea; nervii ei erau întăriţi de aceste fapte; simţea că îi datora atenţie.

Odată îi promisese doamnei Smith că va petrece seara cu ea, dar, printr-o vizită scurtă şi grăbită, se scuzase şi amânase, cu promisiunea mult mai hotărâtă a unei vizite mai lungi în dimineaţa următoare. Doamna Smith acceptă cât se poate de binedispusă.

— Cum să nu, spuse ea; o să-mi povesteşti totul despre asta, când vii. Cine este în grupul tău?

Anne îi numi pe toti. Doamna Smith nu dădu nici un răspuns, dar când ea plecă, îi spuse şi cu o expresie pe jumătate misterioasă:

— Ei bine, îţi urez din toată inima să te mulţumească concertul; şi nu mă dezamăgi mâine dimineaţă, dacă poţi veni, pentru că am o presimţire că s-ar putea să nu mai am parte de multe vizite din partea ta.

Anne fu surprinsă şi confuză, dar, după o clipă de suspans, se grăbi să plece.

Capitolul 20

Sir Walter, cele două fiice ale sale şi doamna Clay erau primii din tot grupul lor în salon în acea seară; şi, cum lady Dalrymple se lăsa aşteptată, au luat loc lângă cămin. Dar de-abia se aşezaseră, când uşile se deschiseră din nou şi căpitanul Wentworth intră singur. Anne era cea mai aproape de el şi îl salută imediat. Era pregătit să se încline doar şi să meargă mai departe, dar blândul ei „Ce mai faceţi?" îi schimbă direcţia şi rămase alături de ea, în ciuda tatălui şi surorii fandosite din fundal. Faptul că ei se aflau mai departe o avantaja pe Anne, fiindcă nu ştia nimic despre privirile pe care le schimbau între ei şi se simţea liberă să facă ce considera corect de făcut.

În timp ce vorbeau, o şuşoteală între tatăl ei şi Elizabeth îi ajunse la ureche. Nu putea desluşi, aşadar trebuia să ghicească subiectul; şi când căpitanul Wetnworth făcu o plecăciune de salut, înţelesese că tatăl ei îi răspunse la fel şi se întorsese tocmai la timp să prindă cu colţul ochiului o mică înclinare, împotriva voinţei şi cam fără graţie, din partea lui Elizabeth însăşi; era totuşi mai bine decât nimic, iar dispoziţia ei se îmbunătăţi.

După ce vorbiră despre vreme, Bath şi concert, conversaţia lor începu să lâncezească, iar ea se aştepta ca el să plece în orice clipă, dar n-o făcu, nu părea grăbit să o părăsească; şi imediat, cu un interes reînnoit, acesta spuse:

— De-abia v-am mai văzut de la accidentul acela de la Lyme. Mă tem că trebuie să fi suferit în urma şocului, mai ales că nu v-aţi arătat copleşită pe moment.

Ea îl asigură că suportase destul de bine.

— A fost o oră înfricoşătoare, spuse el, o zi înfricoşătoare! şi îşi trecu mâna peste ochi, de parcă amintirea era încă dureroasă, dar într-o clipă, zâmbind, adăugă: Ziua aceea a produs câteva efecte; a avut unele consecinţe neaşteptate. Când aţi avut prezenţa de spirit pentru a sugera că Benwick este cea mai potrivită persoană să aducă un doctor, v-aţi fi închipuit că va fi în cele din urmă unul dintre cei mai interesaţi de însănătoşirea ei?

— Cu siguranţă, nu! Dar pare să fie o pereche foarte potrivită. Există de ambele părţi calităţi şi un temperament plăcut

— Da, spuse el, dar acolo, cred eu, se sfârşeşte asemănarea. Le doresc din tot sufletul să fie fericiţi şi mă bucur de orice circumstanţă în favoarea acestui lucru. Nu au dificultăţi cu care să se lupte acasă, nicio opoziţie, niciun capriciu, niciun fel de piedici. Familia Musgrove se comportă după cum le este felul, cât se poate de onorabil şi amabil,

nerăbdători, cu adevărate inimi părinteşti pentru fiica lor. Toate acestea stau în favoarea fericirii lor; mai mult decât probabil.

Se opri. O amintire părea să îi revină în minte, iar Anne simţi că roşeşte şi-şi lăsă ochii în jos. După ce îşi drese glasul, totuşi, el continuă astfel:

— Mărturisesc că eu chiar cred că există o diferenţă, o diferenţă mare, la fel de esenţială ca mintea. O consider pe Louisa Musgrove o fată foarte plăcută, isteaţă şi cu un temperament blând, dar Benwick este ceva mai mult. Este un bărbat inteligent, cult; mărturisesc că privesc ataşamentul lui faţă de ea cu o oarecare surprindere. Dacă ar fi fost efectul recunoştinţei, dacă ar fi învăţat să o iubească, deoarece credea că ea îl preferă pe el, ar fi fost altceva. Dar nu am niciun motiv să cred că este aşa. Se pare, din contră, că a fost un sentiment spontan din partea lui şi aceasta mă surprinde. Un bărbat ca el, în situaţia lui! Cu inima străpunsă, rănită, aproape frântă! Fanny Harville era o fiinţă superioară, iar ataşamentul lui faţă de ea era într-adevăr dragoste. Un bărbat nu îşi revine uşor dintr-un asemenea devotament al inimii faţă de o astfel de femeie. Nu ar trebui să o facă.

Totuşi, probabil gândidu-se că prietenul lui îşi revenise, nu mai continuă. Anne, care, în ciuda vocii agitate cu care fusese spusă ultima parte şi în ciuda diferitelor zgomote din cameră, a trântitului aproape neîncetat al uşii şi al zumzetului persoanelor care discutau şi umblau pe acolo, ascultase fiecare cuvânt şi era emoţionată, confuză. Începuse să respire foarte repede şi să simtă o sută de lucruri într-o clipă. Îi era imposibil să mai adauge ceva la subiect; iar după o pauză, simţind necesitatea de a vorbi şi neavând nici cea mai mică dorinţă pentru o schimbare totală, îl întrebă:

— Aţi stat o bună bucată de vreme la Lyme. Aşa este?

— Cam două săptămâni. Nu am vrut să plec până când însănătoşirea Louisei nu era sigură. Am fost profund afectat de ce s-a întâmplat şi m-am învinuit. A fost vina mea şi numai a mea. Ea nu s-ar fi încăpăţânat, dacă eu nu aş fi fost slab. Ţinutul din jurul oraşului Lyme este foarte frumos. Am mers şi am călărit foarte mult; şi cu cât vedeam mai mult, cu atât găseam mai multe de admirat.

— Aş dori foarte mult să vizitez din nou acest oraş, spuse Anne.

— Chiar aşa? N-aş fi crezut că aţi fi găsit ceva în Lyme care să vă determine acest sentiment. Oroarea şi tulburarea în care aţi fost implicată, solicitarea minţii, oboseala spiritului! Mi-am închipuit că ultimele dumnevoastră impresii despre Lyme trebuie să fi fost mai degrabă de respingere puternică.

— Ultimele ore au fost, desigur, dureroase, răspunse Anne, dar, după ce trece durerea, amintirea devine deseori o plăcere. Nu îţi place un

loc mai puţin pentru că cineva a suferit acolo, doar dacă a e vorba numai de suferinţă, şi nimic altceva în afară de suferinţă, iar aceasta nu fusese deloc o problemă în Lyme. Ne-am aflat în nelinişte şi tulburare numai în ultimele două ore, dar mai înainte a fost foarte plăcut. Asemenea noutăţi şi frumuseţi! Am călătorit atât de puţin, încât fiecare loc nou e interesant pentru mine, iar Lyme este cu adevărat frumos; pe scurt, spuse cu o uşoară îmbujorare aducându-şi aminte, amintirile mele sunt foarte agreabile.

Când se opri, uşa de la intrare se deschise din nou şi apărură chiar grupul aşteptat. „Lady Dalrymple, lady Dalrymple” era sunetul voios, iar sir Walter şi cele două doamne ale sale păşiră în faţă să le întâmpine, cu tot zelul şi eleganţa nerăbdătoare. Lady Dalrymple şi domnişoara Carteret, escortate de domnul Elliot şi colonelul Wallis, care se întâmplaseră să ajungă aproape în aceeaşi clipă, avansară în cameră. Ceilalţi li se alăturară grupului nou format, în care Anne se găsi inclusă, despărţită de căpitanul Wentworth, prin urmare conversaţia lor interesantă, aproape prea interesantă, trebui să fie întreruptă, dar ce fericire îi adusese! Aflase, în ultimele zece minute, mai multe despre sentimentele lui faţă de Louisa, mai mult despre toate sentimentele lui decât îndrăznea să se gândească şi se abandonă solicitărilor grupului, politeţurilor de moment, cu senzaţii de încântare. Era binedispusă faţă de toţi, era curtenitoare şi amabilă cu toţi şi-i era milă de toţi că nu erau fericiţi ca ea.

Emoţiile şi bucuria aproape i se risipiră când, retrăgându-se din grup, pentru a i se alătura din nou căpitanului Wentworth, văzu că acesta plecase, zărindu-l tocmai când se îndrepta spre Sala de Concert. Plecase, dispăruse şi simţi un regret de moment, dar se vor întâlni din nou. O va căuta, o va găsi înainte să se termine seara şi, pentru moment, probabil, era bine să fie acum despărţiţi: avea nevoie de o mică pauză pentru limpezire.

La apariţia lui lady Russell, curând după aceea, întregul grup era reunit şi tot ce mai rămânea de făcut era să se îndrepte spre Sala de Concert; şi să profite de toată importanţa care li se dădea ca să atragă cât mai mulţi ochi, să trezească cât mai multe şoapte şi să deranjeze cât mai mulţi oameni posibil de la locurile lor.

Atât Elizabeth, cât şi Anne Elliot erau foarte fericite în timp ce păşeau în sala de concert. Elizabeth era braţ la braţ cu domnişoara Carteret, privind spatele larg al văduvei vicontese Dalrymple în faţa ei; nu îşi mai putea dori nimic altceva! Anne, la fel de fericită, dar ar fi o insultă să facem vreo comparaţie între fericirea ei şi cea a surorii ei, care era bântuită numai de vanitate egoistă, în timp ce la Anne răzbătea ataşamentul generos.

Anne nu vedea nimic, n-o impresionă strălucirea sălii, fericirea ei provenea din interior, animată de sentimente tandre. Ochii îi erau

strălucitori, iar obrajii i se aprinseră, dar nu ştia nimic despre asta. Se gândea numai la ultima jumătate de oră şi, în timp ce treceau spre locurile lor, mintea ei se întorcea în timp. Alegerea subiectelor făcută de el, impresiile lui şi, mai mult, privirile lui erau astfel încât să le poată înţelege într-o singură lumină. Părerea lui despre inferioritatea Louisei Musgrove, pe care părea doritor să o împărtăşească, mirarea lui faţă de căpitanul Benwick, sentimentele lui privitoare la un ataşament puternic; propoziţii începute pe care nu le putuse termina, ochii săi pe jumătate ascunşi şi jumătăţile de privire mai mult decât expresive, toate spuneau că inima lui, în cele din urmă, se întorcea spre ea; furia, resentimentul, evitarea nu mai existau; ci erau urmate, nu doar de prietenie şi consideraţie, ci şi de tandreţea din trecut. Da! Tandreţea trecutului oarecum. Nu se gândea la altceva. El trebuia să o iubească!

Acestea erau gândurile, cu viziunile care le însoţeau, ce o preocupau şi o tulburau prea mult pentru a mai observa altceva; şi merse de-a lungul şirului de bănci, fără să-l zărească măcar, fără chiar să încerce să îl vadă. Când s-au hotărât asupra locurilor şi erau aranjaţi după toată cuviinţa, privi în jur să vadă dacă din întâmplare el se află în aceeaşi parte a camerei, dar nu se afla; ochiul ei nu putu ajunge până la el; şi, cum concertul tocmai începea, pentru un timp trebuia să consimtă să fie singură cu fericirea ei.

Grupul a fost împărţit şi aşezat pe două bănci învecinate; Anne se afla pe banca din faţă, iar domnul Elliot manevrase în aşa fel, cu ajutorul prietenului său, colonelul Wallis, să aibă loc alături de ea. Domnişoara Elliot, înconjurată de verişoarele ei şi obiectul principal al galanteriei colonelului Wallis, era cât se poate de mulţumită pe cealaltă bancă.

Mintea lui Anne se afla într-o stare de spirit cât se poate de favorabilă divertismentului serii, se simţea înţelegătoare, veselă şi atentă. Nu-i plăcuse niciodată un concert mai mult, cel puţin prima parte, care se încheiase cu un cântec italian, şi îi explică domnului Elliot versurile cântecului, având un pliant al concertului.

— Acesta, spuse, este oarecum sensul, sau mai degrabă înţelesul cuvintelor, pentru că desigur nu trebuie să se vorbească despre sensul unui cântec de dragoste italian, dar este apropiat ca înţeles pe cât pot eu să redau, deoarece nu pretind că ştiu limba. Sunt un învăţăcel de italiană foarte slab.

— Da, da, văd că eşti. Văd că nu ştii mai nimic. Ai doar suficientă cunoştere a limbii cât să traduci la prima vedere aceste versuri italieneşti sucite, transpuse, prescurtate într-o engleză clară, inteligibilă, elegantă. Nu trebuie să mai spui nimic despre ignoranţa ta. Iată o dovadă completă.

— Nu mă voi opune unei asemenea amabilităţi, dar mi-ar părea rău să fiu examinată de un adevărat cunoscător.

— Nu am avut plăcerea de a vizita Camden Place atât de mult, răspunse el, fără să aflu câte ceva despre domnişoara Anne Elliot; şi chiar o consider prea modestă, în general, pentru a fi conştientă de realizările ei şi mult prea cultivată pentru ca modestia ei să pară firească la oricare altă femeie.

— Ruşine! Ruşine! Prea multă flatare. Am uitat ce urmează în continuare, zise, întorcând programul.

— Probabil, spuse domnul Elliot, vorbind pe o voce joasă, că îţi cunosc caracterul mai mult decât îţi dai tu seama.

— Chiar aşa! Cum se face? Mă cunoşti numai de când am venit la Bath, în afară de când ai auzit vorbindu-se despre mine în familie.

— Te cunoşteam din povestite cu mult înainte să vii la Bath. Ţi-am auzit descrierea de la cei care te cunoşteau de aproape. Ţi-am cunoscut şi caracterul de mulţi ani. Persoana ta, firea ta, cultura ta, manierele tale, toate-mi sunt cunoscute.

Domnul Elliot nu a fost dezamăgit în interesul pe care spera să-l trezească. Nimeni nu putea rezista farmecului unui asemenea mister şi el continua să fie misterios, iar Anne era toată numai curiozitate. Se mira şi îl întreba plină de zel, dar în zadar. Era încântat să fie întrebat, dar nu voia să spună.

— Nu, nu, cândva, poate, dar nu acum.

El nu va menţiona niciun nume acum, dar putea să o asigure că aşa stăteau lucrurile. Cu mulţi ani în urmă, primise o asemenea descriere a domnişoarei Anne Elliot, încât îi inspirase cea mai înaltă idee asupra meritelor ei şi îi trezise cea mai caldă curiozitate să o cunoască. Anne nu se putea gândi la cineva care să fi vorbit cu asemenea părtinire despre ea cu mulţi ani în urmă, decât la domnul Wentworth din Monkford, fratele căpitanului Wentworth. El s-ar fi putut afla în compania domnului Elliot, dar Anne nu avu curajul să pună întrebarea.

— Numele de Anne Elliot, spuse el, a sunat interesant pentru mine de multă vreme. De mult timp a exercitat un farmec pentru închipuirea mea; şi, dacă aş îndrăzni, mi-aş da glas dorinţelor ca numele să nu se schimbe niciodată.

Acestea, crezu ea, erau vorbele lui, dar de-abia auzi sunetul lor, căci atenţia ei fu captată de alte sunete în imediata apropiere, care făceau orice altceva să pară lipsit de importanţă. Tatăl ei şi lady Dalrymple vorbeau.

— Un bărbat chipeş, spuse sir Walter, un bărbat foarte chipeş.

— Un tânăr foarte frumos, într-adevăr! spuse lady Dalrymple. Irlandez? Ştiţi cine e?

— Chiar cunosc numele: Wentworth; căpitanul Wentworth din

marină. Sora lui s-a căsătorit în Somersetshire cu chiriaşul meu, Croft, cel care a închiriat Kellynch. Înainte ca sir Walter să ajungă la acest punct, ochii lui Anne prinseseră direcţia potrivită şi îl observă pe căpitanul Wentworth în mijlocul unui grup de bărbaţi la o oarecare distanţă. Ochii ei se opriră asupra lui, dar ai lui priveau în altă parte. Părea ca şi cum întârziase o clipă; şi, atât cât putea îndrăzni să observe, el nu o mai privi. Spectacolul reîncepea, iar Anne şi-a îndreptat atenţia spre orchestră, uitându-se drept în faţă.

Când mai aruncă o privire, Wentworth plecase. Nu ar fi putut veni mai aproape nici dacă ar fi vrut; era înconjurată de prea multă lume, dar ar fi preferat măcar să-i surprindă privirea.

De asemenea, discursul domnului Elliot o tulburase. Nu mai avea niciun chef să vorbească cu el. Îşi dorea ca acesta să nu se mai afle atât de aproape de ea.

Prima parte se terminase. Acum spera într-o schimbare benefică. În pauză, unii din grupul ei deciseră să meargă la bufet pentru o ceaşcă de ceai. Anne a fost una dintre puţinii care rămase pe locul ei şi la fel făcu şi lady Russell; avu plăcerea de a scăpa de domnul Elliot; dar ea nu intenţiona, orice ar fi simţit faţă de lady Russell, să renunţe la conversaţia cu căpitanul Wentworth, dacă va avea ocazia. Era convinsă după privirea doamnei Russel că îl observase şi ea.

Totuşi, nu veni. Anne îşi închipuia uneori că îl vede la distanţă. Pauza se isprăvi. Ceilalţi se întorseseră, sala se umplu din nou, băncile au fost din nou ocupate şi o altă oră de muzică urma să ofere încântare sau plictiseală, după cum prevala o preferinţă reală sau una afectată. Pentru Anne, reprezenta în principal perspectiva unei ore de nelinişte. Nu putea părăsi acea încăpere împăcată fără să-l vadă pe căpitanul Wentworth încă o dată, fără schimbarea unei priviri prietenoase cu el.

După unele schimbări s-au reaşezat, iar Anne a fost mulţumită de rezultat. Colonelul Wallis a refuzat să se aşeze din nou, iar domnul Elliot a fost invitat de Elizabeth şi dormişoara Carteret, într-o manieră care nu putea fi refuzată, să se aşeze între ele; profitând şi de alte plecări, Anne reuşi să se aşeze aproape de capătul băncii, mult mai aproape de un culoar. Nu putea proceda astfel fără să se compare cu domnişoara Larolles, inimitabila domnişoară Larolles, dar o făcu totuşi şi nu cu un efect mult mai fericit; deşi prin ceea ce părea benefic în renunţarea timpurie la vecinii cei mai apropiaţi, ea se găsi chiar la capătul băncii înainte să se termine concertul.

Aceasta era situaţia, cu un loc lângă ea, când căpitanul Wentworth îi apăru din nou în raza vizuală. Îl văzu nu prea departe. Şi el o văzu; arăta grav şi părea şovăielnic, dar în cele din urmă veni aproape de ea să-i

vorbească. Simţi că ceva trebuia să se fi întâmplat. Schimbarea era neîndoielnică. Diferenţa dintre aerul său actual şi ceea ce fusese în salon era izbitoare. Ce se petrecuse? Se gândi la tatăl ei, la lady Russell. Să fi fost câteva priviri sau aluzii neplăcute? El începu să vorbească grav despre concert, mai asemănător cu căpitanul Wentworth de la Uppercross; se recunoscu dezamăgit, se aşteptase la ceva vocal; pe scurt, trebuia să mărturisească faptul că nu îi va părea rău când se va termina. Anne îi răspunse şi lăudă spectacolul totuşi, cu consideraţie faţă de sentimentele lui, într-un mod atât de plăcut, încât înfăţişarea lui se destinse şi aproape zâmbi. Vorbiră câteva minute; el chiar privi spre bancă, de parcă vedea un loc care merita ocupat, când în acel moment o atingere pe umăr o obligă pe Anne să se întoarcă. Venea din partea domnului Elliot. Acesta îi ceru iertare, dar o ruga să explice versurile italieneşti din nou. Domnişoara Carteret era nerăbdătoare să aibă o idee despre cântecul următor. Anne nu putea refuza, dar niciodată nu se sacrificase politeţii cu un spirit mai îndurerat.

Câteva minute, pe cât de puţine posibil, au fost inevitabil consumate; şi când se întoarse şi se uită după căpitanul Wentworth, acesta o salută cu un rămas-bun rezervat şi grăbit. Îi ura noapte bună, căci trebuia să plece; trebuia să se ducă acasă cât mai repede posibil.

— Cântecul nu merită să mai staţi? întrebă Anne, venindu-i ideea să fie mai încurajatoare.

— Nu! răspunse el, impresionant, nu mai este nimic pentru care merită să rămân, şi plecă numaidecât.

Gelozie faţă de domnul Elliot! Părea să fie singurul motiv. Căpitanul Wentworth gelos! Dacă ar fi putut s-o creadă cu o săptămână în urmă; cu trei ore în urmă! Pentru o clipă, satisfacţia a fost splendidă. Dar, vai! gânduri foarte diferite i-au urmat. Cum să fie stinsă o astfel de gelozie? Cum să ajungă adevărul la el? Cum, cu toate dezavantajele, va afla el adevăratele ei sentimente? Se gândea cu durere la atenţiile domnului Elliot. Efectele lor negative erau nemăsurabile.

Capitolul 21

În dimineaţa următoare, Anne îşi aminti cu plăcere promisiunea de a o vizita pe doamna Smith, ceea ce însemna că o va ţine departe de casă în momentul cel mai probabil ca domnul Elliot să vină în vizită; evitarea domnului Elliot era aproape un scop principal.

Avea o mare bunăvoinţă faţă de el. În ciuda intenţiilor lui supărătoare, îi purta recunoştinţă şi simpatie, poate chiar compasiune. Nu se putea opri să nu se gândească mult la circumstanţele extraordinare ale întâlnirii lor, la interesul pe care părea să-l aibă pentru ea, la propriile lui sentimente, la cererea lui voalată în căsătorie de mai înainte. Era întrutotul foarte extraordinar şi măgulitor, dar dureros. Ce ar fi simţit dacă nu ar fi fost implicat niciun căpitan Wentworth, nu merita să se întrebe; deoarece exista un căpitan Wentworth şi, în contextul neliniştii actuale, afecţiunea ei va fi a lui pentru totdeauna. Legătura lor, credea ea, nu o putea despărţi de ceilalţi bărbaţi mai mult decât separarea finală.

Meditaţii mai drăguţe despre o dragoste foarte înflorită şi statornicie eternă nu ar fi putut niciodată trece de-a lungul străzilor Bath-ului, decât cele făcute de Anne de la Camden Place la Westgate Buildings. Era suficient pentru a împrăştia bucurie şi parfum de flori pe tot drumul.

Era sigură de o primire plăcută, iar prietena ei părea în această dimineaţă în mod deosebit de îndatoritoare faţă de ea pentru că venise; deşi fusese stabilit, nu părea să o aştepte.

O relatare a concertului a fost imediat solicitată, iar amintirile lui Anne despre concert erau destul de fericite pentru a-i anima trăsăturile şi a o face bucuroasă să vorbească despre el. Tot ce putea spune, spuse din toată inima, dar acest tot era puţin pentru cineva care fusese acolo şi nesatisfăcător pentru o persoană care punea întrebări, precum doamna Smith, care deja auzise câte ceva de la spălătoreasă şi de la un chelner; aştepta ceva mai mult decât succesul general şi rezultatele serii decât voia să povestească Anne şi care acum se interesa în zadar de mai multe detalii referitoare la companie. Toată lumea importantă şi de notorietate din Bath era binecunoscută după nume de doamna Smith.

— Micuţii Durand au fost acolo, trag concluzia, spuse, cu gurile deschise ca să prindă muzica, ca nişte vrăbiuţe neînţărcate gata să fie hrănite. Ei nu ratează niciun concert.

— Da; eu nu i-am văzut personal, dar l-am auzit pe domnul Elliot spunând că se aflau în sală.

— Familia Ibbotson a fost acolo? Şi cele două noi frumuseţi, cu ofiţerul irlandez înalt, despre care se spune că este arvunit pentru una din

ele.

— Nu ştiu; nu cred că erau.

— Bătrâna lady Mary Maclean? Nu este nevoie să întreb de ea. Nu lipseşte niciodată, ştiu; şi trebuie s-o fi văzut. Trebuie să se fi aflat în cercul tău; pentru că te-ai dus cu lady Dalrymple şi te-ai aflat în locurile de onoare, în jurul orchestrei, desigur.

— Nu, de aceasta mă temeam. Ar fi fost foarte neplăcut pentru mine din toate punctele de vedere. Dar din fericire, lady Dalrymple întotdeauna preferă să stea mai în spate; şi am fost aşezaţi extrem de bine, adică, pentru a asculta concertul; nu trebuie să spun pentru a vedea, deoarece am văzut foarte puţine.

— Oh! ai văzut destule cât să te distrezi. Pot să înţeleg. Este un fel de amuzament de familie care poate fi trăit chiar şi în mijlocul unei mulţimi şi de acesta ai avut parte. Voi înşivă eraţi un grup numeros şi nu mai aveai nevoie de altcineva în plus.

— Dar ar fi trebuit să mă uit mai mult în jurul meu, spuse Anne, conştientă în timp ce vorbea că de fapt nu avusese nicio dorinţă de a se uita în jur.

— Nu, nu; ţi-ai petrecut timpul mai bine. Nu este nevoie să-mi spui că ai avut o seară plăcută. O văd în ochii tăi. Văd perfect cum au trecut orele: că întotdeauna ai avut ceva agreabil de ascultat. În pauza concertului au fost conversaţii.

Anne zâmbi pe jumătate şi spuse:

— Vezi şi acestea în ochii mei?

— Da, văd. Înfăţişarea ta mă informează că ai fost aseară în compania persoanei pe care o consideri cea mai agreabilă de pe lume, persoana care te interesează în prezent mai mult decât restul lumii luat laolaltă.

O îmbujorare se întinse pe obrajii lui Anne. Nu era în stare să o contrazică:

— Şi aceasta fiind situaţia, continuă doamna Smith, după o scurtă pauză, ştiu cum să îţi preţuiesc bunătatea de a veni în această dimineaţă. Este chiar foarte amabil din partea ta să vii şi să stai cu mine, când trebuie să ai angajamente mult mai plăcute pentru timpul tău.

Anne nu auzi nimic din ce-i spusese. Era încremenită de uluirea şi emoţia create de perspicacitatea prietenei ei, incapabilă să-şi închipuie cum ar fi putut ajunge la ea vreo relatare despre căpitanul Wentworth. După încă o scurtă tăcere:

— Te rog, spuse doamna Smith, domnul Elliot ştie despre faptul că mă cunoşti? Ştie că mă aflu în Bath?

— Domnul Elliot! repetă Anne, uitându-se mai mult decât surprinsă; într-o clipă înţelese ce eroare se produsese şi, revenindu-i curajul împreună cu sentimentul de siguranţă, adăugă imediat, mai calmă: îl cunoşti pe domnul Elliot?

— L-am cunoscut foarte bine, răspunse doamna Smith cu gravitate, dar ne-am înstrăinat acum, a trecut foarte mult de când ne-am întâlnit.

— Nu ştiam aceasta. Nu ai spus niciodată nimic. Dacă aş fi ştiut, aş fi avut plăcerea să vorbesc cu el despre tine.

— Ca să mărturisesc adevărul, spuse doamna Smith, reluându-şi aerul obişnuit de veselie, aceasta este chiar plăcerea pe care vreau să mi-o faci. Vreau să vorbeşti cu domnul Elliot despre mine. Am nevoie de interesul tău pentru el. Poate să-mi facă un serviciu esenţial; şi dacă ai avea bunătatea, draga mea domnişoară Elliot, să îl faci ţelul tău, bineînţeles acesta mă va servi.

— Aş fi extrem de fericită; sper că nu te poţi îndoi de bunăvoinţa mea de a-ţi fi de cel mai mic ajutor, răspunse Anne, dar bănuiesc că tu consideri că am mai multe pretenţii faţă de domnul Elliot, mai multă influenţă asupra lui decât se întâmplă în realitate. Sunt sigură că tu, într-un fel sau altul, ţi-ai format această părere. Trebuie să mă consideri numai ca o rudă de-a domnului Elliot; dacă în această lumină este ceva ce presupui că îl poate ruga o verişoară, te rog să nu eziţi să te foloseşti de mine.

Doamna Smith îi aruncă o privire pătrunzătoare şi apoi, zâmbind, spuse:

— Am fost puţin cam grăbită, văd; îţi cer scuze, ar fi trebuit să aştept informarea oficială. Dar acum, draga mea domnişoară Elliot, ca o veche prietenă, dă-mi un indiciu referitor la când pot vorbi. Săptămână viitoare? Cu siguranţă săptămâna viitoare mi se poate permite să consider totul aranjat între voi şi îmi pot construi propriile planuri egoiste pe norocul domnului Elliot.

— Nu, răspunse Anne, nici săptămâna viitoare, nici următoarea, nici cea care urmează. Te asigur că nu se va stabili în nicio săptămână ceea ce îţi închipui tu. Nu mă voi căsători cu domnul Elliot. Aş dori să ştiu de ce îţi închipui că aş face-o?

Doamna Smith o privi din nou, serioasă, apoi zâmbi, scuturând din cap şi exclamă:

— Acum cât mi-aş dori să te înţeleg! Cât mi-aş dori să ştiu ce pui la cale! Am o părere fermă că nu plănuieşti să fii crudă, când apare momentul potrivit. Până când apare, ştii, noi femeile niciodată nu vrem să avem pe nimeni. Este un lucru de la sine înţeles în rândul nostru, că orice bărbat este refuzat până când oferă. Dar de ce ai fi crudă? Lasă-mă să pledez în numele

unui prieten din trecut. Unde poţi găsi o alianţă mai potrivită? Unde ai putea găsi un bărbat mai agreabil? Lasă-mă să ţi-l recomand pe domnul Elliot. Sunt sigură că nu ai auzit decât de bine despre el de la colonelul Wallis; şi cine îl poate cunoaşte mai bine decât colonelul Wallis?

— Draga mea doamnă Smith, soţia domnului Elliot nu a murit de mai mult de jumătate de an. Nu ar trebui să presupui ca ar face curte cuiva.

— Oh! dacă acestea sunt singurele tale obiecţii, strigă doamna Smith cu viclenie, domnul Elliot este în siguranţă şi nu îmi fac probleme în legătură cu el. Să nu mă uiţi după ce te căsătoreşti, asta e totul. Să-i spui că sunt o prietenă de-a ta şi apoi nu va mai lua prea mult în considerare efortul necesar, ceea ce este foarte na-tural din partea lui acum, cu atâtea afaceri şi angajamente de-ale sale, să evite şi să scape cum poate; foarte natural, probabil. Nouăzeci şi nouă dintr-o sută ar face acelaşi lucru. Bineînţeles, nu-şi poate da seama de importanţa acestui lucru pentru mine. Ei bine, draga mea domnişoară Elliot, sper şi mă încred că vei fi foarte fericită. Domnul Elliot are destulă minte cât să înţeleagă valoarea unei asemenea femei. Pacea ta nu va naufragia ca a mea. Eşti în siguranţă cu caracterul lui. Nu se va lăsa condus pe căi greşite, nu va fi înşelat de alţii spre ruina sa.

— Ai dreptate, spuse Anne, pot să cred din toată inima toate acestea despre vărul meu, pare să aibă un caracter deosebit, deloc deschis impresiilor periculoase. Îl apreciez cu mare respect. Nu am niciun motiv, din ceea ce cunosc până acum, să cred altcumva. Dar nu îl cunosc de multă vreme, iar el nu este un bărbat, cred, care se lasă să fie cunoscut repede. Nu te convinge, doamnă Smith, acest fel al meu de-a vorbi despre el că nu reprezintă nimic pentru mine? Cu siguranţă, asta trebuie să fie destul de clar şi, pe cuvântul meu, nu reprezintă nimic pentru mine. Dacă m-ar cere în căsătorie vreodată, ceea ce am foarte puţine motive pentru a-mi închipui că ar avea de gând să facă, nu îl voi accepta. Te asigur că nu o voi face. Te asigur, domnul Elliot nu a reprezentat, aşa cum îţi închipuiai, plăcerea pe care se poate să mi-o fi oferit-o concertul de aseară; nu domnul Elliot, nu domnul Elliot este cel care...

Se opri, regretând că insinuase atât de multe, dar mai puţine nu prea ar fi fost suficiente. Domna Smith nu ar fi crezut pe deplin atât de repede eşecul domnului Elliot, decât pricepând că era vorba de altcineva. Aşa cum stăteau lucrurile, se supuse şi, deşi părea că nu vede nimic mai departe, Anne, doritoare să scape de o analiză mai profundă, era nerăbdătoare să ştie de ce doamna Smith şi-ar fi închipuit că urma să se căsătorească cu domnul Elliot; de unde i-ar fi venit ideea sau de unde ar fi putut auzi despre asta.

— Spune-mi cum ţi-a venit pentru prima oară în minte.

— Mi-a venit prima oară în minte, răspunse doamna Smith,

descoperind cât de mult eraţi împreună şi simţind că este cel mai dorit motiv din lume pentru oricine care vă cunoaşte pe fiecare din voi; şi poţi conta pe faptul că toate cunoştinţele tale s-au gândit la tine în acelaşi fel. Dar n-am auzit vorbindu-se despre asta decât acum două zile.

— Şi chiar s-a vorbit despre asta?

— Ai observat-o pe femeia care ţi-a deschis uşa când ai venit în vizită ieri?

— Nu era doamna Speed, ca de obicei, nici servitoarea. Nu am fost atentă în mod deosebit.

— Era prietena mea, doamna Rooke; sora Rooke; care, apropo, avea o mare curiozitate să te vadă şi a fost încântată să fie în drum să-ţi deschidă. A venit de la Marlborough Buildings abia duminică şi ea a fost cea care mi-a spus că urma ca tu să te căsătoreşti cu domnul Elliot. Ea ştia chiar de la doamna Wallis, ceea ce nu părea o bârfă. A stat o oră cu mine luni seara şi mi-a spus toată povestea.

— Toată povestea, repetă Anne, râzând. Nu putea să scoată o poveste foarte lungă dintr-o asemenea ştire nefondată.

Doamna Smith nu spuse nimic.

— Dar, continuă Anne imediat, deşi nu este niciun adevăr în a avea o asemenea pretenţie asupra domnului Elliot, aş fi extrem de fericită să îţi fiu de folos în orice fel pot. Să îi menţionez că te afli la Bath? Să-i transmit vreun mesaj?

— Nu, îţi mulţumesc; nu, cu siguranţă nu. În emoţia momentului şi sub o impresie greşită, poate ţi-am stârnit interesul pentru problemele mele, dar acum nu. Nu, îţi mulţumesc, nu am nimic cu care să te deranjez.

— Spuneai că l-ai cunoscut pe domnul Elliot cu ani în urmă?

— Aşa este.

— Nu înainte de a se căsători, presupun.

— Ba da; nu era căsătorit când l-am văzut prima dată.

— Şi... vă cunoşteaţi bine?

— Da, foarte.

— Chiar aşa! Atunci spune-mi cum era la acea vârstă. Am o mare curiozitate să ştiu cum era domnul Elliot foarte tânăr. Era aşa cum apare acum?

— Nu l-am văzut pe domnul Elliot în ultimii trei ani, a fost răspunsul doamnei Smith, dat cu multă gravitate, încât era imposibil să mai continue cu acelaşi subiect.

Anne simţi că nu obţinuse nimic, în afară de o mărire a curiozităţii. Amândouă erau tăcute; doamna Smith foarte gânditoare. În cele din urmă reluă:

— Îmi cer scuze, draga mea domnişoară Elliot, spuse, pe tonul obişnuit şi prietenesc, îţi cer scuze pentru răspunsurile scurte pe care ţi le-am dat, dar nu ştiam ce ar trebui să fac. Mă îndoiam şi cântăream ce ar trebui să-ţi spun. Au fost multe lucruri de luat în considerare. Nu e plăcut să fii insinuant, să dai impresii greşite şi să faci rău. Chiar şi uniunea familială calmă la suprafaţă merită a fi păstrată, deşi s-ar putea să nu fie nimic durabil dedesubt. Totuşi, m-am hotărât, cred că am dreptate; cred că ar trebui să faci cunoştinţă cu adevăratul caracter al domnului Elliot. Deşi cred pe deplin că, în prezent, nu ai nici cea mai mică intenţie să îl accepţi, nu se poate şti ce s-ar putea întâmpla. Ar putea, la un moment sau altul, să-ţi câştige afecţiunea. Află adevărul, prin urmare, acum, cât eşti lipsită de prejudecăţi. Domnul Elliot este un bărbat fără inimă sau conştiinţă; o fiinţă intrigantă, prudentă, cu sânge rece, care se gândeşte numai la sine însuşi, care, pentru propriul interes sau înlesnire, s-ar face vinovat de orice cruzime sau orice trădare ce poate fi înfăptuită fără risc pentru caracterul său general. Nu are niciun fel de sentimente pentru alţii. Pe aceia pentru care el a fost principalul motiv al îndrumării spre ruină îi poate neglija şi părăsi fără cea mai mică mustrare de conştiinţă. Se află cu totul dincolo de atingerea vreunui sentiment al dreptăţii sau compasiunii. Oh! Este negru la inimă, gol şi negru!

Aerul uluit a lui Anne şi exclamaţia de uimire o făcură să se oprească şi, cu o manieră mai calmă, adăugă:

— Expresiile mele te uimesc. Trebuie să ai îngăduinţă faţă de o femeie rănită, furioasă. Dar voi încerca să mă stăpânesc. Nu-l voi ataca. Îţi voi spune doar cum l-am găsit. Faptele vor vorbi de la sine. Era un prieten apropiat al dragului meu soţ, în care avea încredere şi ţinea la el şi îl considera la fel de bun ca el. Apropierea se formase înainte de căsătoria noastră. I-am găsit cei mai apropiaţi prieteni; şi eu, de asemenea, am devenit extrem de încântată de domnul Elliot şi aveam cea mai bună părere despre el. La nouăsprezece ani, ştii, nu gândeşti foarte serios, dar domnul Elliot mi se părea la fel de bun ca ceilalţi şi mult mai agreabil decât majoritatea, iar noi eram aproape întotdeauna împreună. Stăteam în principal în oraş, trăind foarte bine. El se afla atunci în circumstanţe inferioare; era cel sărac; avea camere la Temple şi era cam tot ce putea face pentru a păstra aparenţele unui domn. Întotdeauna avea un cămin alături de noi, ori de câte ori dorea; întotdeauna era binevenit; era ca un frate. Bietul meu Charles, care avea cel mai frumos, cel mai generos spirit de pe lume, ar fi împărţit ultima leţcaie cu el; şi ştiu că portofelul lui era deschis întotdeauna pentru el şi ştiu că îl ajuta deseori.

— Aceasta trebuie să fi fost cam acea perioadă a vieţii domnului Elliot, spuse Anne, care dintotdeauna mi-a trezit o curiozitate deosebită.

Trebuie să fi fost cam atunci când a făcut cunoştinţă cu tatăl şi sora mea. Eu nu l-am cunoscut, doar am auzit de el, dar era ceva în comportamentul lui atunci, în legătură cu tatăl şi sora mea şi după aceea, în împrejurările căsătoriei sale, pe care nu le-am putut înţelege. Părea să anunţe un bărbat cu totul diferit.

— Ştiu totul, ştiu totul, strigă doamna Smith. Îi fusese prezentat lui sir Walter şi surorii tale înainte să fac cunoştinţă cu el, dar îl auzeam mereu vorbind despre ei. Ştiu că a fost invitat şi încurajat şi ştiu că nu a vrut să meargă. Pot să te lămuresc, în nişte puncte pe care le-ai suspecta foarte puţin; cât despre căsătoria lui, am ştiut totul despre asta la acel moment. Eram implicată în toate circumstanţele pro şi contra; eram prietena căreia îi încredinţa speranţele şi planurile; şi, chiar dacă nu am cunoscut-o mai înainte pe soţia lui, situaţia ei inferioară în societate, într-adevăr, făceau aceasta imposibil, totuşi i-am cunoscut toată viaţa după aceea, sau cel puţin până înainte de ultimii doi ani din viaţa ei şi pot să-ţi răspund la orice întrebare pe care doreşti să mi-o pui.

— Nu, spuse Anne, nu am nicio întrebare deosebită legată de ea. Dintotdeauna am înţeles că nu au fost un cuplu fericit. Dar aş dori să ştiu de ce, la acea vârstă, şi-a îndepărtat prietenia tatălui meu în felul în care a făcut-o. Tatăl meu era cu siguranţă dispus să-i acorde consideraţie cu foarte mare amabilitate şi în mod potrivit. De ce s-a retras domnul Elliot?

— Domnul Elliot, răspunse doamna Smith, în acea perioadă a vieţii, avea un singur scop în vedere: să facă avere şi printr-un proces ceva mai rapid decât modul cinstit. Era decis să o facă prin căsătorie. Era hotărât, cel puţin, să nu şi-o distrugă printr-o căsătorie imprudentă; şi ştiu că era convingerea lui (justificată sau nu, bineînţeles că nu pot şti) că tatăl şi sora ta, prin politeţea şi invitaţiile lor, plănuiau o uniune între moştenitor şi tânăra domnişoară şi era imposibil ca o asemenea uniune să corespundă ideilor lui de avere şi independenţă. Acela a fost motivul pentru care s-a retras, pot să te asigur. Mi-a spus întreaga poveste. Nu avea ascunzişuri faţă de mine. Era ciudat, că după ce tocmai te lăsasem în urmă la Bath, prima şi principala mea cunoştinţă după căsătorie să fie vărul tău, şi ca, prin el, să aflu despre tatăl şi sora ta. A descris-o pe o domnişoară Elliot şi mă gândeam cu foarte mare afecţiune la cealaltă.

— Probabil, strigă Anne, izbită de o idee bruscă, îi vorbeai uneori domnului Elliot despre mine?

— Cu siguranţă o făceam; foarte des. Obişnuiam să mă laud cu Anne Elliot a mea şi să garantez că tu eşti o fiinţă foarte diferită de...

Se opri tocmai la timp.

— Asta explică ceva ce mi-a spus aseară domnul Elliot, strigă

Anne. Asta o explică. Am aflat că obişnuia să afle lucruri despre mine. Nu puteam înţelege cum. Ce închipuiri sălbatice îţi formezi când propria persoană este implicată! Cât de sigur te înşeli! Dar îţi cer scuze, te-am întrerupt. Deci domnul Elliot s-a căsătorit numai pentru bani? Circumstanţele, probabil, ţi-au deschis ochii asupra caracterului lui.

Doamna Smith ezită puţin aici.

— Ah! lucrurile acelea sunt prea obişnuite. Când trăieşti în lume, căsătoria unui bărbat sau a unei femei pentru bani este prea obişnuită ca să şocheze aşa cum ar trebui. Eram foarte tânără şi aveam un grup vesel, fără vreo regulă strictă de comportare. Trăiam pentru distracţie. Gândesc foarte diferit acum; timpul, boala şi suferinţa mi-au dat alte păreri, dar în acea perioadă trebuie să mărturisesc că nu vedeam nimic reprobabil în ceea ce făcea domnul Elliot. „Să faci tot ce este mai bine pentru tine” trecea drept o datorie.

— Dar nu era o femeie foarte joasă în societate?

— Da; lucru la care am obiectat, dar nu a vrut să ţină seama. Bani, bani era tot ce vroia. Tatăl ei era crescător de vite, bunicul ei fusese măcelar, dar toate acestea nu însemnau nimic. Era o femeie frumoasă, avea o educaţie decentă, a fost scoasă în societate de nişte veri, aruncată din întâmplare în compania domnului Elliot şi s-a îndrăgostit de el; din partea lui nu a fost nicio piedică, niciun gând negativ legat de originea ei. Toată precauţia lui s-a îndreptat spre a se asigura de adevărata valoare a averii ei, înainte să-şi asume vreo obligaţie. Contează pe asta, orice stimă ar avea domnul Elliot faţă de propria sa situaţie în viaţă acum, ca tânăr nu o preţuia absolut deloc; şansa lui la proprietatea Kellynch era ceva, dar nesocotea toată onoarea familiei ca pe noroi. Deseori l-am auzit declarând că dacă titlurile de baronet ar fi de vânzare, oricine l-ar putea avea pe al său pentru cincizeci de lire, blazon, deviză, nume şi livrea incluse, dar nu voi repeta nici jumătate din ce obişnuiam să-l aud spunând despre subiect. Nu aş fi corectă; şi totuşi ar trebui să ai dovezi, pentru ceea ce nu sunt decât afirmaţii şi vei avea dovezi.

— Într-adevăr, draga mea doamnă Smith, nu vreau niciuna, strigă Anne. Nu ai afirmat nimic contradictoriu faţă de ceea ce părea să fie domnul Elliot în urmă cu câţiva ani. Toate acestea sunt ca o confirmare, mai degrabă, la ceea ce obişnuiam să auzim şi să credem. Dar sunt mai curioasă să ştiu de ce ar fi foarte diferit acum.

— Pentru satisfacţia mea, dacă ai bunătatea să suni după Mary; stai, sunt sigură că vei avea bunătatea şi mai mare să mergi chiar tu în dormitorul meu şi să-mi aduci cutiuţa încrustată pe care o vei găsi în raftul de sus al dulapului.

Anne, văzând-o pe prietena ei atât de serios pornită, făcu aşa cum dorea. A adus cutia şi a pus-o în faţa ei, iar doamna Smith, oftând deasupra ei, în timp ce o descuia, spuse:

— Aceasta este plină cu hârtii care îi aparţineau soţului meu; o mică parte doar din ce am păstrat de când l-am pierdut. Scrisoarea pe care o caut este de la domnul Elliot, dinainte de căsătoria noastră şi s-a întâmplat să nu se piardă; de ce, nici nu-ţi poţi închipui. Dar era neatent şi lipsit de metodă, ca alţi bărbaţi, în legătură cu lucrurile acestea; şi când am ajuns să-i examinez hârtiile, am găsit-o împreună cu altele şi mai lipsite de importanţă, de la diverşi oameni, împrăştiate ici şi colo, în timp ce multe scrisori şi chiar acte de reală importanţă fuseseră distruse. Iat-o, nu am vrut să o ard deoarece, fiind de pe atunci prea puţin mulţumită de domnul Elliot, eram hotărâtă să păstrez orice document de când eram apropiaţi. Acum am şi alt motiv pentru a fi bucuroasă că o pot arăta.

Aceasta era scrisoarea, cu destinatarul *Charles Smith, esq. Turibridge Wells* şi datată din Londra, tocmai în iulie 1803:

„Dragă Smith,

Ţi-am primit scrisoarea. Bunătatea ta aproape mă copleşeşte. Mi-aş dori ca natura să facă mai multe inimi ca a ta, dar am trăit douăzeci şi trei de ani pe lume şi nu am văzut niciuna asemănătoare. În prezent, credemă, nu am nicio nevoie de serviciile tale, dispunând de lichidităţi din nou. Bucură-te: am scăpat de sir Walter şi domnişoara. S-au întors la Kellynch şi aproape m-au făcut să jur că o să-i vizitez în vara asta, dar prima mea vizită la Kellynch va fi împreună cu un topograf care să-mi spună cum să o aduc mai avantajos la târnăcop. Baronetul, totuşi, nu pare înclinat să se căsătorească; este destul de prost. Dacă o face, totuşi, o să mă lase în pace, ceea ce ar putea fi un echivalent decent pentru reversiune. Arată mai rău decât anul trecut.

Mi-aş dori să am orice nume în afară de Elliot. Mi-e silă de el. Pot să scap de numele de Walter, slavă Domnului! Şi doresc să nu mă mai insulţi vreodată cu al doilea W din nou, însemnând, pentru restul vieţii, că voi fi al tău sincer,

Wm. Elliot.”

O astfel de scrisoare nu putea fi citită fără ca Anne să se aprindă, iar doamna Smith, observând culoarea încinsă de pe faţa ei, spuse:

— Limbajul, ştiu, este extrem de lipsit de respect. Deşi am uitat

termenii exacţi, am o impresie generală asupra înţelesului general. Dar ţi-l arată pe om. Notează-i mărturisirile faţă de bietul meu soţ. Poate fi ceva mai puternic?

Anne nu putu trece imediat peste şocul descoperirii unor asemenea cuvinte la adresa tatălui ei. A trebuit să-şi amintească, de faptul că era o încălcare a legilor onoarei de a fi văzut scrisoarea, că nimeni nu ar trebui judecat sau catalogat prin asemenea mărturisiri, că nicio corespondenţă privată nu trebuie să suporte ochii altora, înainte de a putea să-şi recapete calmul necesar pentru a înapoia scrisoarea asupra căreia meditase şi a putea să spună:

— Îţi mulţumesc. Aceasta este o dovadă clară, fără îndoială; dovadă pentru tot ce spuneai. Dar de ce să se apropie de noi acum?

— Pot explica şi aceasta, spuse doamna Smtih, zâmbind.

— Chiar poţi?

— Da; ţi l-am arătat pe domnul Elliot cum era în urmă cu doisprezece ani şi ţi-l voi arăta aşa cum este acum. Nu pot oferi dovezi scrise din nou, dar pot da atâtea dovezi orale autentice pe cât poţi dori, pentru ceea ce vrea acum şi ce face acum. Acum nu este ipocrit. Vrea cu adevărat să se căsătorească cu tine. Atenţiile lui faţă de familia ta, acum, sunt sincere; chiar din inimă. Sursa mea este prietenul său, colonelul Wallis.

— Colonelul Wallis! îl cunoşti?

— Nu; nu vine la mine în linie atât de directă; face un ocol sau două, dar nimic de importanţă. Izvorul este la fel ca la început; puţinele gunoaie pe care le strânge la ocoluri se pot îndepărta cu uşurinţă. Domnul Elliot vorbeşte fără rezerve cu colonelul Wallis despre părerile lui referitoare la tine, care colonel Wallis îmi închipui că este, în sinea lui un caracter raţional, precaut, cu discernământ, dar colonelul Wallis are o nevastă destul de prostuţă, căreia îi spune lucruri pe care ar face bine să nu i le spună şi îi repetă totul. Ea, în spiritul năvalnic al însănătoşirii, îi repetă totul infirmierei ei; şi, ştiind că te cunosc, îmi spune totul cât se poate de natural. Luni seara, buna mea prietenă, doamna Rooke, mi-a destăinuit multe secrete de la Marlborough Buildings. Când am vorbit despre o poveste întreagă, vezi că nu brodam închipuiri, aşa cum presupuneai tu.

— Draga mea doamnă Smith, noile tale dovezi sunt fără putere. Nu este de ajuns. Faptul că domnul Elliot are nişte păreri legate de mine nu explică deloc eforturile pe care le-a făcut spre o reconciliere cu tatăl meu.Toate acestea erau pornite înainte ca eu să vin la Bath. I-am găsit în termenii cei mai prieteneşti, când am sosit.

— Ştiu; ştiu totul la perfecţie, dar...

— Într-adevăr, doamnă Smith, nu trebuie să ne aşteptăm să obţinem

informaţii reale dintr-o astfel de sursă. Faptele sau opiniile care trebuie să treacă prin mâinile atâtora, care pot fi greşit înţelese de prostia unuia şi ignoranţa altuia, nu prea pot să mai conţină mult adevăr.

— Ascultă-mă numai. Curând vei fi în stare să judeci singură dacă este adevărat sau nu, ascultând câteva detalii pe care le poţi contrazice sau confirma chiar tu pe loc. Nimeni nu presupune că tu ai fost prima lui ispită. Te văzuse, într-adevăr, înainte de a veni la Bath şi te admirase, dar fără să ştie că eşti tu. Aşa spune prietena mea, cel puţin. Este adevărat? Te-a văzut cumva vara sau toamna trecută, „pe undeva în jos, spre vest", ca să folosesc cuvintele ei, fără să ştie că eşti tu?

— Cu siguranţă m-a văzut. Până acum este foarte adevărat. La Lyme. Se întâmpla să mă aflu la Lyme.

— Ei bine, continuă doamna Smith, triumfătoare, acordă-i prietenei mele creditul datorat primului punct corect afirmat. El te-a văzut atunci, la Lyme, şi i-a plăcut de tine suficient de mult pentru a fi extrem de încântat să te întâlnească din nou în Camden Place, ca domnişoara Anne Eliot şi din acel moment, nu am nicio îndoială, a avut un dublu motiv pentru vizitele lui acolo. Dar mai era unul, mai dinainte, pe care ţi-l voi explica acum. Dacă este ceva în povestea mea pe care îl ştii, fie fals, fie improbabil, opreşte-mă. Relatarea mea spune că prietena surorii tale, doamna care stă acum cu voi, a venit la Bath cu domnişoara Elliot şi sir Walter din septembrie, chiar de când au venit ei, şi că de atunci stă acolo; că este o femeie deşteaptă, băgăcioasă, frumoasă, săracă şi intrigantă şi întrutotul într-o astfel de situaţie şi manieră încât să dea ideea, în rândul cunoştinţelor lui sir Walter, că ar intenţiona să devină lady Elliot, iar părerea generală era că domnişoara Elliot ar fi, aparent, oarbă la sforăria ei.

Aici doamna Smith se opri o clipă, dar Anne nu făcu niciun comentariu şi continuă:

— Aceasta a fost lumina în care apărea pentru cei ce cunoşteau familia, cu mult înainte să te întorci tu, iar colonelul Wallis era cu ochii pe tatăl tău suficient de mult, cât să fie conştient de aceasta, deşi pe atunci nu venea în vizită la Camden Place, dar apropierea sa faţă de domnul Elliot i-a deschis interesul de a urmări tot ce se petrecea acolo şi, când domnul Elliot a venit la Bath pentru vreo două zile înainte de Crăciun, colonelul Wallis i-a adus la cunoştinţă aparenţa lucrurilor şi poveştile care începeau să circule. Acum tu trebuie să înţelegi că timpul a produs o schimbare substanţială în aprecierile domnului Elliot privitoare la valoarea titlului de baronet. Asupra tuturor chestiunilor legate de rudenie şi relaţiile dintre rude este un om complet schimbat. Având de multă vreme atâţia bani cât poate cheltui, nu se pune problema strict din punctul de vedere al avariţiei sau capriciilor, a

învăţat treptat să îşi agaţe fericirea de importanţa titlului al cărui moştenitor de drept este. Mi s-a părut că începuse de când au încetat legăturile noastre, dar acum este un sentiment confirmat. Nu mai poate suporta ideea de a nu fi sir William. Poţi ghici, prin urmare, că ştirea pe care a auzit-o de la prietenul lui nu putea fi foarte agreabilă şi a produs hotărârea de a se întoarce la Bath cât mai repede posibil şi de a se stabili aici pentru o perioadă, în ideea de a-şi reînnoi vechea legătură şi a recăpăta importanţa în familie, cât să-i ofere mijloacele de a-i dejuca planurile doamnei Clay, dacă le găsea serioase. Acesta a fost stabilit între prieteni ca singurul lucru de făcut, iar colonelul Wallis urma să-l ajute în orice fel posibil. Trebuia să fie prezentat, iar apoi şi doamna Wallis urma să fie prezentată. Prin urmare, domnul Elliot s-a întors; şi, în urma rugăminţii, a fost iertat, după cum ştii, şi reprimit în familie, iar singurul scop constant al său, până când sosirea ta a mai adăugat unul, era să-i urmărească pe sir Walter şi pe doamna Clay. Nu a scăpat nicio ocazie de a fi cu ei, s-a aruncat în calea lor, a venit în vizită la orice oră, dar nu este nevoie să intru în detalii pe marginea acestui subiect. Poţi să-ţi închipui ce poate face un om viclean; şi cu acest ghid, probabil, ţi-ai putea aminti ce l-ai văzut făcând.

— Da, spuse Anne, nu îmi spui nimic care nu este în concordanţă cu ceea ce ştiam sau îmi puteam închipui. Întotdeauna este ceva jignitor în viclenie. Manevrele egoismului şi duplicităţii sunt mereu dezgustătoare, dar nu am auzit nimic care chiar să mă surprindă. Îi ştiu pe cei care ar fi şocaţi de o asemenea prezentare a domnului Elliot, care ar avea dificultăţi să o creadă, dar nu am fost niciodată mulţumită de el. Dintotdeauna am vrut un alt motiv pentru comportamentul lui decât era aparent. Aş dori să-i cunosc părerea actuală referitoare la probabilitatea evenimentului de care se temea; dacă crede că pericolul se micşorează sau nu.

— Se micşorează, înţeleg, răspunse doamna Smith. Crede că doamna Clay se teme de el, conştientă că a citit-o complet şi nu îndrăzneşte să continue aşa cum ar face-o în absenţa lui. Dar cum trebuie să fie absent din când în când, nu pricep cum poate fi atât de sigur, cât timp ea îşi păstrează influenţa actuală. Doamna Wallis are o idee amuzantă, după cum îmi spune infirmiera, că în rubrica de căsătorii, alături de anunţul căsătoriei tale cu domnul Elliot, va apărea unul că tatăl tău nu se va căsători cu doamna Clay. Un plan demn de înţelegerea doamnei Wallis din toate punctele de vedere, dar sora Rooke nu vede absurditatea lui. „Păi, fără îndoială, doamnă”, a spus ea, „nu l-ar împiedica nimeni să se căsătorească cu altcineva” şi, într-adevăr, pentru a susţine adevărul, nu cred că asistenta, în inima ei, este o opozantă foarte îndârjită la o a doua căsătorie a lui sir Walter. Probabil că e o adeptă înfocată a căsătoriilor şi cine ştie dacă nu are

câteva viziuni legate de următoarea lady Elliot, la recomandarea doamnei Wallis.

— Sunt foarte bucuroasă să ştiu toate acestea, spuse Anne. Ar fi mult mai dureros pentru mine din anumite puncte de vedere să mă aflu în compania lui, dar voi şti mai bine ce am de făcut. Felul meu de a mă comporta va fi mai direct. Domnul Elliot este în mod evident un bărbat de lume prefăcut, care nu a avut niciodată un principiu mai bun pentru a se ghida, decât egoismul.

Dar nu se terminase cu domnul Elliot. Doamna Smith fusese abătută de la prima direcţie, iar Anne uitase, în interesul propriilor preocupări de familie, cât de multe fuseseră sugerate la început împotriva lui. Atenţia ei a fost acum solicitată pentru explicarea acelor prime aluzii, iar ea ascultă un recital care, dacă nu justifica amărăciunea doamnei Smith, îl arăta lipsit de compasiune în comportament.

Află că, apropierea dintre ei continuă nestânjenită de căsătoria domnului Elliot, ei fuseseră mereu împreună, iar domnul Elliot îl atrăsese pe soţul său în cheltuieli mult dincolo de averea sa. Doamna Smith nu voia să ia vina asupra ei şi era cât se poate de atentă să n-o arunce asupra soţului ei, dar Anne îşi aminti că venitul lor nu fusese niciodată egal cu stilul lor de viaţă şi că de la început fuseseră cheltuitori. Din descrierea soţiei despre el, ea află că domnul Smith fusese un bărbat cu sentimente calde, un tempertament degajat, obiceiuri nepăsătoare şi nu tocmai inteligent, mult mai binevoitor decât prietenul lui şi foarte diferit de el, condus de el şi probabil dispreţuit de el. Domnul Elliot, înălţat, prin căsătoria lui, la o mare abundenţă şi dispus spre toate satisfacţiile plăcerii şi vanităţii de care putea dispune fără să se implice (căci, în ciuda slăbiciunilor sale, devenise un om prudent) şi începând să fie bogat, exact aşa cum prietenul lui ar fi trebuit să se descopere sărac, părea să nu aibă absolut nicio preocupare faţă de finanţele probabile ale prietenului, ci, din contra, îl împinsese şi îl încurajase în cheltuieli care puteau sfârşi doar în ruină, iar familia Smith fusese ruinată.

Soţul murise tocmai la timp pentru a fi scutit de cunoaşterea deplină a acesteia. Cunoscuseră jene financiare mai înainte destul ca să pună la încercare simţămintele prietenilor lor şi să demonstreze că cea a domnului Elliot era preferabil să nu fie pusă la încercare, dar de-abia la moartea soţului s-a aflat întreaga şi adevărata stare nenorocită a afacerilor sale. Cu încredere în domnul Elliot, mai mult pentru sentimente decât pentru judecata lui, domnul Smith îl numise executorul său testamentar, dar domnul Elliot nu a vrut să acţioneze, iar dificultăţile pe care le-au îngrămădit refuzul lui asupra ei, adăugându-se la suferinţele inevitabile în

situaţia ei, fuseseră atât de mari, încât nu puteau fi relatate sau ascultate fără o indignare pe măsură.

Lui Anne i-au fost arătate câteva scrisori de-ale domnului Eliott cu acea ocazie, răspunsuri la solicitări urgente din partea doamnei Smith, care toate emanau aceeaşi hotărâre neclintită de a nu se implica în ceva fără rezultate şi, sub o politeţe rece, aceeaşi indiferenţă lipsită de inimă faţă de toate relele pe care trebuia să le suporte. Era o imagine îngrozitoare de lipsă de înţelegere şi chiar cruzime, iar Anne simţi, în anumite momente, că nicio crimă nu ar fi putut fi mai rea. Avea multe de ascultat; toate detaliile unor scene triste din trecut, toate necazurile adăugate peste suferinţă, la care în conversaţii anterioare se făcuseră numai aluzii, erau acum depănate pe îndelete. Anne putea înţelege perfect uşurarea prietenei sale povestindu-şi necazurile şi o asculta cu atenţie.

În istoria suferinţelor doamnei Smith era o iritare deosebită. Avea motive întemeiate să creadă că aceeaşi avere a soţului ei din Indiile de Vest, care de mulţi ani se aflase sub sechestru pentru plata datoriilor, ar putea fi recuperată prin mijloace legale, iar această avere, deşi nu mare, ar fi suficientă să o facă oarecum bogată. Dar nu era nimeni care să se implice. Domnul Elliot nu voia să facă nimic, iar ea însăşi nu putea face nimic, fiind la fel de invalidă în eforturile personale din cauza stării de slăbiciune trupească, cât şi în angajarea altora din lipsa banilor. Nu avea rude care să o ajute cu sfatul lor şi nu îşi putea permite să cumpere sprijinul legii. Aceasta se datora mijloacelor sale restrânse. Era greu de îndurat să conştientizeze că s-ar putea afla în circumstanţe mai bune, dacă ar avea un mic ajutor în direcţia potrivită şi să se teamă că o amânare ar putea să-i fie fatală.

Din acest punct de vedere, sperase să obţină sprijinul generos al prietenei convingându-l pe domnul Elliot. Anterior, în anticiparea căsătoriei lor, se temuse să nu-şi piardă prietena în urma acesteia, dar fiind asigurată că el nu ar fi putut avea nicio tentativă de acea natură, întrucât nici măcar nu ştia că se află la Bath, imediat îi veni în minte că s-ar putea face ceva în favoarea ei, prin influenţa femeii pe care o iubea şi se gândise pe grabă să apeleze la sentimentele lui Anne, atât de mult cât îi putea permite decenţa în relaţia cu domnul Eliott, când negarea lui Anne privind presupusa logodnă schimbă aspectul întregii situaţii; în timp ce îi spulbera speranţa nou plămădită de a izbuti în ceea ce-şi dorea atât de mult, cel puţin îi lăsa alinarea de a-i spune întreaga poveste lui Anne.

După ce ascultă această descriere neplăcută a domnului Elliot, Anne nu putu decât să-şi exprime surprinderea că doamna Smith vorbise atât de favorabil despre el la începutul conversaţiei. „Păruse să-l recomande şi să-l laude!”

— Draga mea, a fost răspunsul doamnei Smith, nu era nimic altceva de făcut. Consideram căsătoria ta cu domnul Elliot drept sigură, chiar dacă acesta nu făcuse încă cererea, iar eu nu puteam spune adevărul, să nu-ţi rănesc sentimentele faţă de viitorul tău soţ. Inima mea sângera pentru tine, în timp ce vorbeam de fericire; totuşi este inteligent, este agreabil şi, probabil, pe tine te iubeşte sincer. S-a purtat foarte rău cu prima lui soţie. Erau nefericiţi împreună. Dar ea era prea ignorantă şi de condiţie proastă pentru a fi respectată, iar el nu o iubise niciodată. Eram dispusă să cred că tu te vei descurca mai bine.

Anne putu admite, doar în sinea ei, o astfel de posibilitate de a fi convinsă să se căsătorească cu el, în timp ce, o făcea să tremure la ideea suferinţei care ar fi urmat.

Chiar ar fi fost posibil să se lase convinsă de lady Russell! Presupunând aceasta, ce ar fi simţit când timpul ar fi dezvăIuit totul prea târziu?

Era de dorit ca lady Russell să nu mai inducă în eroare, şi unul dintre planurile de încheiere ale acestei discuţii atât de importante, care a durat cea mai mare parte a dimineţii, a fost că Anne avea libertatea deplină să îi comunice prietenei ei tot ce era legat de doamna Smith şi de comportamentul domnului Eliott.

Capitolul 22

Anne se duse acasă să se gândească în linişte la ceea ce auzise. Dintr-un punct de vedere, sentimentele ei erau uşurate de aceste dezvăluiri despre domnul Elliot. Nu mai merita niciun fel de tandreţe. Era opusul căpitanului Wentworth, iar atenţiile lui de noaptea trecută, daunele iremediabile pe care ar fi putut să i le producă, erau luate în considerare cu toată asprimea. Mila pentru el se terminase de tot. Dar acesta a fost singurul punct de uşurare, în toate celelalte privinţe, uitându-se în jurul ei, sau privind mai departe, ea văzu şi mai multe aspecte în care să nu aibă încredere şi de care să se teamă. Era preocupată de dezamăgirea şi durerea pe care le va simţi lady Russell; de dispreţul care va atârna deasupra tatălui şi surorii ei şi avea toată neliniştea cu care prevedea multe rele, fără să ştie cum să le preîntâmpine pe niciunul din ele. Era cât se poate de mulţumită pentru cât aflase despre el. Nu se considerase niciodată îndreptăţită la vreo răsplată pentru că nu nesocotise o veche prietenă precum doamna Smith; dar iată că din asta chiar răsărea o răsplată! Doamna Smith fusese în stare să îi spună lucruri pe care nimeni altcineva n-ar fi putut să i le spună. Putea să le dezvăluie fa-miliei ei? Dar aceasta părea o idee zadarnică. Trebuia să vorbească cu lady Russell, să-i spună, să se consulte cu ea şi, după ce-a făcut tot posibilul, să aştepte evenimentul cu atâta calm cât era posibil; şi, până la urmă, cea mai mare tulburare a ei era în acel colţ al sufletului care nu se putea deschide în faţa lui lady Russell, iar acel şirag de nelinişti şi temeri trebuia să fie numai al ei.

Descoperi, ajungând acasă, că, aşa cum intenţionase, scăpase de la întâlnirea cu domnul Elliot; că acesta venise şi făcuse o vizită lungă dimineaţa, dar de abia se bucura în sinea ei că se simţea în siguranţă, când auzi că venea din nou seara.

— Nu aveam nici cea mai mică intenţie să-l mai invit, spuse Elizabeth, cu o nepăsare afectată, dar a făcut atâtea aluzii, cel puţin aşa spune doamna Clay.

— Într-adevăr, chiar o spun. Niciodată n-am văzut în viaţa mea cerşindu-se mai din greu o invitaţie. Bietul om! Chiar sufeream pentru el; pentru că sora dumneavoastră cu inima de piatră, domnişoară Anne, pare înclinată spre cruzime.

— Oh! strigă Elizabeth, sunt cam prea obişnuită cu jocul ca să nu devin curând sătulă de aluziile unui domn. Totuşi, când am văzut cât de mult regreta că-l ratase pe tatăl meu dimineaţa, am cedat, deoarece niciodată nu aş pierde o ocazia ca să-i aduc laolaltă pe el şi sir Walter. Par atât de apropiaţi unul alături de celălalt. Fiecare se comportă atât de plăcut.

Domnul Elliot îl tratează cu mult respect.

— Cât se poate de încântător! exclamă doamna Clay, neîndrăznind, totuşi, să îşi îndrepte ochii spre Anne. Exact ca tatăl şi fiul! Dragă domnişoară Elliot, chiar pot să spun tată şi fiu?

— Oh! nu pun sigilii pe cuvintele cuiva. Dacă ai asemenea idei! Dar, pe onoarea mea, sunt atât de puţin convinsă că atenţiile lui ar fi dincolo de cele ale altor oameni.

— Draga mea domnişoară Elliot! exclamă din nou doamna Clay, înălţându-şi mâinile şi ochii şi coborând tot restul uluirii ei într-o tăcere cu subînţeles.

— Ei bine, draga mea Penelope, nu este nevoie să fii atât de grijulie în legătură cu el. L-am invitat, ştii doar! A plecat numai zâmbete. Când am aflat că chiar se ducea la prietenii lui din Thomberry Park pentru tot restul zilei de azi, am avut oarece compasiune faţă de el.

Anne admiră prefăcătoria prietenei sale, care era în stare să demonstreze atâta plăcere câtă demonstrase pentru aşteptarea şi sosirea persoanei a cărei prezenţă în mod serios dezaproba scopul ei principal. Era imposibil ca doamna Clay să nu-l urască pe domnul ElIiot; şi totuşi ea putea să-şi ia o înfăţişare cât se poate de plină de consideraţie şi amabilitate şi să pară cât se poate de mulţumită şi devotată rudei sir Walter.

Pentru Anne era extrem de supărător să-l vadă pe domnul Elliot intrând în cameră, şi cât se poate de neplăcut ca el să se apropie şi să-i vorbească. De mai înainte simţise că acesta nu era întotdeauna pe deplin sincer, dar acum îi vedea clar toată nesinceritatea. Deferenţa lui atentă faţă de tatăl ei contrasta cu vechiul lui limbaj, era odioasă; şi când se gândea la comportarea lui crudă faţă de doamna Smith, de-abia putea să suporte vederea zâmbetelor şi blândeţii lui actuale şi sunetul sentimentelor lui artificiale.

Ea încercă să nu-şi schimbe comportamentul faţă de el, lucru care putea provoca reproşuri din partea lui. Pentru ea scopul era să evite orice întrebări, dorind să fie pe cât se poate de rece faţă de el, conform cu relaţia lor; şi să retragă, atât de încet pe cât putea, puţinii paşi de apropiere inutilă pe care fusese treptat condusă. Prin urmare, fu mai rezervată şi mai rece chiar decât a fost cu o noapte în urmă. El voia să-i stârnească din nou curiozitatea în legătură cu modul şi locul în care a auzit laudele la adresa ei, voia foarte mult să continue jocul, dar vraja se rupsese: se gândi că ambianţa animată şi căIdura unei săli de spectacol erau necesare pentru a aprinde interesul verişoarei sale; şi consideră că acum nu era un moment propice pentru a face o încercare de a răzbate printre dorinţele prea dominante ale altora. EI presupunea că era un subiect care acţiona acum

exact împotriva interesului lui, aducând în gândurile ei toate acele părţi ale comportării lui care erau cel mai puţin scuzabile.

Avu o oarecare satisfacţie să afle că el urma să plece din Bath în dimineaţa următoare, devreme şi că va lipsi vreo două zile. A fost invitat din nou la Camden Place în următoarea seară după întoarcere, dar absenţa lui era sigură de joi până sâmbătă. Era destul de rău că o doamnă Clay se afla întotdeauna de faţă, dar ca un ipocrit şi mai mare să se adauge grupului părea distrugerea a tot ce semăna pacea şi tihna. Era atât de rău să reflecteze asupra decepţiei care îi aştepta pe tatăl ei şi pe Elizabeth, şi să ia în considerare umilirea care Ii se pregătea! Egoismul doamnei Clay nu era atât de complicat, nici atât de dezgustător ca al lui, iar Anne ar fi consimţit la căsătoria tatălui pe loc, cu toate relele ei, ca să scape de toate subtilităţile domnului Elliot străduindu-se să o împiedice.

Vineri dimineaţa se pregătea să se ducă foarte devreme la lady Russell, să-i povestească şi să se sfătuiască; şi ar fi plecat imediat după micul dejun, doar că doamna Clay ieşea şi ea ca s-o scutească pe sora ei de efort, ceea ce o făcu să aştepte până când va fi sigură că nu va avea parte de o asemenea însoţitoare. O văzu pe doamna Clay plecând, înainte de a-şi dezvălui intenţia despre petrecerea dimineţii în River Street.

— Foarte bine, spuse Elizabeth, nu am nimic de trimis decât dragostea mea. Oh! ai putea la fel de bine să-i duci înapoi cartea aceea plicticoasă pe care a ţinut să mi-o împrumute şi să-i spui că am citit-o toată. Chiar nu pot să mă chinuiesc la infinit cu toate poeziile noi şi declaraţiile despre starea naţiunii care apar. Lady Russell mă plictiseşte de tot cu toate publicaţiile ei noi. Nu este nevoie să îi spui asta, dar rochia ei din seara concertului mi s-a părut hidoasă. Obişnuiam să cred că are gusturi bune la rochii, dar mi-a fost ruşine de ea la spectacol. Ceva atât de formal şi de dichisit în aerul ei! Toată dragostea mea, desigur.

— Şi a mea, adăugă sir Walter. Cea mai caldă consideraţie şi poţi să spui că intenţionez să o vizitez curând. Fă un mesaj politicos, dar îmi voi lăsa doar cartea de vizită. Vizitele de dimineaţa nu sunt niciodată cinstite faţă de femeile de vârsta ei, care se machiază atât de puţin. Dacă o să fie rujată, nu îi va fi teamă să fie văzută la lumina zilei, dar ultima dată când am fost în vizită, am observat că transperantele au fost coborâte imediat.

În timp ce tatăl ei vorbea, se auzi o bătaie la uşă. Cine putea fi? Anne, amintindu-şi de vizitele precedente, la orice oră, ale domnului Elliot, I-ar fi aşteptat, dacă nu ar fi fost angajamentul lui ştiut la şapte mile depărtare. După obişnuita aşteptare, se auziră obişnuitele zgomote de la uşă şi domnul şi doamna Charles Musgrove au fost introduşi în cameră.

Surpriza a fost cea mai puternică emoţie trezită de apariţia lor, dar

Anne chiar se bucura să îi vadă, iar celorlalţi nu le părea rău decât că trebuia să afişeze un aer bucuros de primire; şi imediat ce deveni clar că aceştia, cele mai apropiate rude de-ale lor, nu veniseră cu intenţia de a fi cazaţi în acea casă, sir Walter şi Elizabeth au reuşit să se ridice la nivelul dorit în materie de cordialitate şi să facă onorurile casei foarte bine. Ei veniseră la Bath pentru câteva zile cu doamna Musgrove şi stăteau la White Hart. Acestea au fost înţelese destul de curând, dar până când sir Walter şi Elizabeth nu o conduseră pe Mary în celălalt salon, desfătându-se, cu admiraţia ei, Anne nu putu să scoată de la Charles motivul real al venirii lor, sau o explicaţie a câtorva aluzii zâmbitoare ale unei afaceri deosebite, care fuseseă făcute în mod ostentativ de Mary, precum şi cine mai făcea parte din grupul lor.

Apoi află că acesta se compunea din doamna Musgrove, Henrietta şi căpitanul Harville. El îi făcu o relatare foarte simplă, inteligibilă şi completă, o nara-ţiune în care văzu o mare cantitate de fapte. Planul primise primul impuls din partea căpitanului Harville, care dorea să vină la Bath cu afaceri. El începuse să vorbească despre asta cu o săptămână în urmă; şi, deoarece sezonul de vânătoare se terminase, Charles propusese să vină cu el şi doamnei Harville îi plăcu ideea aceasta foarte mult, ca un avantaj pentru soţul ei, dar Mary nu suporta să fie lăsată acasă şi se arătă foarte nefericită dacă nu merge şi ea, încât totul părea să se fi sfârşit. Dar apoi, situaţia fusese rezolvată de tatăl şi mama lui. Cum mama sa avea nişte prieteni vechi la Bath pe care voia să îi vadă, s-a considerat o bună ocazie ca Henrietta să vină şi să-şi cumpere veşminte de nuntă pentru ea şi sora ei; şi, pe scurt, grupul s-a mărit considerabil. Sosiseră târziu, în noaptea precedentă. Doamna Harville, copiii ei şi căpitanul Benwick rămăseseră cu domnul Musgrove şi Louisa la Uppercross.

Anne a fost surprinsă că chestiunea era destul de avansată ca să se vorbească de veşminte de nuntă pentru Henrietta. Îşi închipuise că existau asemenea diferenţe de avere încât mai degrabă ar împiedica decât ar grăbi apropierea nunţii, dar află de la Charles că foarte recent, de la ultima scrisoare a lui Mary pentru ea, Charles Hayter fusese solicitat de un prieten să administreze averea unui tânăr pentru mai mulţi ani; şi crescându-i veniturile, cele două familii consimţiseră la dorinţele celor doi tineri şi căsătoria urma să aibă loc în câteva luni, la fel de curând ca a Louisei.

— Şi e vorba de o moşie foarte bună, adăugă.

Charles, doar la douăzeci şi cinci mile de Uppercross şi într-un ţinut foarte frumos: în partea frumoasă a Dorsetshire, centrul unora dintre cele mai bune locuri din regat, înconjurat de trei mari proprietari, fiecare mai atent şi mai grijuliu decât celălalt. Charles Hayter ar putea primi o

recomandare specială pentru cel puţin doi dintre ei. Nu că ar preţui-o aşa cum ar trebui, Charles fiind nepăsător faţă de sporturi. Asta fiind cea mai rea parte a lui.

— Sunt extrem de bucuroasă, într-adevăr, zise Anne, în mod deosebit pentru că astfel de lucruri trebuie să se întâmple şi pentru cele două surori, care amândouă sunt la fel de merituoase şi au fost dintotdeauna prietene atât de bune, iar perspectiva plăcută a uneia nu trebuie să o micşoreze pe a celeilalte, de a fi egale în prosperitate şi confort. Sper că tatăl şi mama ta sunt cât se poate de fericiţi în legătură cu amândouă.

— Oh! da. Tatăl meu ar fi foarte mulţumit dacă domnii ar fi mai bogaţi, dar nu le găseşte vreun alt defect. Banii, ştii, se scurg unii după alţii – două fete deodată! – nu este foarte uşor şi îl strâmtorează în multe privinţe. Totuşi, nu vreau să spun că nu au dreptul la asta. Este foarte devotat fiicelor sale şi cu siguranţă a fost dintotdeauna un tată foarte bun, cu dare de mână. Lui Mary nu-i place alianţa Henriettei nici pe jumătate. ştii, nu I-a plăcut niciodată pe Charles Hayter. Dar îl nedreptăţeşte şi nici nu se gândeşte suficient la Winthrop. Nu pot să o fac să îşi dea seama de valoarea proprietăţii. Este o alianţă foarte corectă, după cum merg timpurile; şi toată viaţa mi-a plăcut de Charles Hayter şi nu voi renunţa acum.

— Nişte părinţi atât de excelenţi precum domnul şi doamna Musgrove, exclamă Anne, ar trebui să fie fericiţi de căsătoriile copiilor lor. Ei fac totul ca să le ofere fericire, sunt sigură. Ce minunat pentru tineri să se afle pe astfel de mâini! Tatăl şi mama ta par total lipsiţi de toate acele ambiţii care aduc atât de multă suferinţă, şi la tineri, şi la bătrâni. Sper că o consideri pe Luisa perfect vindecată acum? El răspunse destul de şovăitor:

— Da, aşa cred; foarte vindecată, dar este schimbată; nu mai aleargă şi ţopăie peste tot, nici nu mai râde sau dansează; este cât se poate de diferită. Dacă cineva din întâmplare închide uşa un pic cam tare, ea tresare imediat, iar Benwick stă lângă umărul ei, citindu-i versuri sau şoptindu-i cât e ziua de lungă.

Anne nu se putu abţine să nu râdă.

— Aceasta nu poate fi prea pe placul tău, ştiu, spuse ea, dar cred că este un tânăr merituos.

— Cu siguranţă este. Nimeni nu se îndoieşte de asta; şi sper că nu crezi că sunt atât de îngust la minte încât să vreau ca toţi bărbaţii să aibă aceleaşi interese şi plăceri ca mine. ÎI preţuiesc foarte mult pe Benwick; şi când reuşeşti să-l faci să vorbească, are multe de spus. Cititul nu i-a făcut niciun rău, pentru că nu s-a oprit doar la citit. Este un băiat curajos. L-am cunoscut mai bine lunea trecută decât altădată. A avut loc o vânătoare de şoareci de pomină în hambarele mari ale tatălui meu; şi el şi-a jucat rolul

atât de bine, că mi-a plăcut de el mai mult ca niciodată.

Aici au fost întrerupţi, căci Charles trebuia să îi urmeze pe ceilalţi să admire oglinzile şi porţelanurile, dar Anne auzise destule ca să înţeleagă starea de lucruri de la Uppercross şi să se bucure de fericirea ei; şi chiar dacă ofta în timp ce se bucura, oftatul ei nu avea nicio legătură cu invidia. Cu siguranţă că şi-ar fi înălţat mulţumirile dacă ar fi putut, dar nu voia să le dezvăluie.

Vizita se desfăşură într-o mare bună dispoziţie. Mary se afla într-o stare de spirit excelentă, bucurându-se cu veselie de schimbare şi fiind mulţumită de călătoria în trăsura cu patru cai a soacrei ei şi cu propria ei independenţă faţă de Camden Place, încât se afla exact în dispoziţia potrivită să admire totul cum se cuvine şi să abordeze cu dragă inimă subiecte casnice, în timp ce îi erau detaliate.

Elizabeth a suferit mult pentru o vreme. Simţea că doamna Musgrove şi tot grupul ei trebuia să fie invitat să cineze cu ei, dar nu putea suporta să fie martori la diferenţa de stil, reducerea servitorilor, pe care cina trebuie să le trădeze în faţa celor care întotdeauna fuseseră atât de inferiori familiei Elliot de la Kellynch. Era o luptă între bun simţ şi vanitate, dar vanitatea a prevalat şi Elizabeth a fost fericită din nou. În gând îşi spunea: „Noţiuni demodate, ospitalitate de provincie; noi nu obişnuim să invităm la cină; puţini oameni din Bath o fac; lady Alicia nu o face niciodată; nici măcar nu a invitat familia propriei ei surori, deşi se află aici de o lună; şi îndrăznesc să spun că ar fi incomod pentru doamna Musgrove: au scoate-o din tabieturi. Sunt sigură că ar prefera să nu vină, nu se poate simţi în largul ei cu noi. Îi voi invita într-o seară; aşa ar fi mult mai bine. Nu au văzut până acum asemenea saloane. Vor fi încântaţi să-i vadă mâine dimineaţă. Va fi o petrecere obişnuită, mică, dar cât se poate de elegantă.”Şi aceasta o mulţumi pe Elizabeth, iar când invitaţia le-a fost făcută celor prezenţi şi promisă pentru cei absenţi, Mary fu pe deplin satisfăcută. Fusese rugată în mod deosebit să facă cunoştinţă cu domnul Elliot şi să-i fie prezentată lui lady Dalrymple şi domnişoarei Carteret, care din fericire, erau deja angajate să vină, iar ea nu putea primi o atenţie mai plină de satisfacţie. Domnişoara Elliot urma să aibă onoarea de a o vizita pe doamna Musgrove în cursul dimineţii, iar Anne plecă cu Charles şi Mary ca să se ducă şi să le vadă pe ea şi pe Henrietta.

Intenţia ei de a sta de vorbă cu lady Russell trebuia să cadă pentru moment. Toţi trei au mers în vizită pentru câteva minute în Rivers Street, dar Anne se gândi că o întârziere de o zi a discuţiei plănuite nu putea avea vreo importanţă şi se grăbi spre White Hart ca să-i vadă din nou pe prietenii şi tovarăşii de toamna trecută, cu multă bucurie şi nerăbdare.

Le-au găsit pe doamna Musgrove şi pe fiica ei acasă şi singure, iar Anne avu parte de cea mai amabilă primire din partea fiecăreia. Henrietta era exact în acea stare de nerăbdare pe care i-o dădea fericirea nou formată, fiind plină de consideraţie şi interes chiar faţă de cei pe care de-abia îi plăcuse înainte, iar afecţiunea reală a doamnei Musgrove fusese câştigată când se aflaseră în suferinţă şi ea se făcuse atât de utilă. Era o asemenea atmosferă deschisă, caldă şi sinceră care o încânta pe Anne cu atât mai mult cu cât acasă era lipsită de aceste binecuvântări. A fost rugată să vină cât mai des, fiind invitată în fiecare zi şi pe parcursul întregii zile, tratată ca o membră a familiei; şi se arătă plină de atenţie şi încântare, iar când Charles le lăsă pe toate împreună, ascultă povestea Louisei spusă de doamna Musgrove şi a Henriettei spusă de ea însăşi, spunându-şi părerile despre cumpărături şi recomandându-ie magazine; o ajută pe Mary, de la modificarea panglicilor la reglarea conturilor, de la găsirea cheilor şi aranjarea perdeluţelor, până la încercarea de a o convinge că nu era rău tratată de nimeni; la care Mary, bine dispusă ca de obicei, stând la fereastra care dădea spre intrare, nu putea decât să fie mulţumită.

O dimineaţă agitată era de aşteptat. Un grup numeros într-un hotel asigură o scenă rapid schimbătoare, neliniştită. La fiecare cinci minute se aducea un anunţ, apoi un pachet, iar Anne nu era acolo de mai mult de jumătate de oră, când salonul, spaţios cum era, părea mai mult decât plin: un grup de prieteni vechi era aşezat în jurul doamnei Musgrove, iar Charles se înapoiase cu căpitanii Harville şi Wentworth. Apariţia celui din urmă nu putea fi decât o surpriză plăcută. Era imposibil ca această sosire a prietenilor lor comuni să nu-i aducă laolaltă cât mai curând. Ultima lor întâlnire fusese cea mai importantă ca să-i redeschidă sentimentele; obţinusese o convingere încântătoare, dar se temea, din înfăţişarea lui, că aceleaşi sentimente nefericite, care îI îndepărtaseră în grabă din sala de concert, încă îl stăpâneau. El nu părea să aibă chef de o conversaţie cu ea.

Încercă să fie calmă şi să lase lucrurile să se desfăşoare de la sine, spunându-şi în mod raţional: „Cu siguranţă, dacă este acelaşi ataşament de fiecare parte, inimile noastre trebuie să se înţeleagă una pe alta curând. Nu suntem un băiat şi o fată de vârstă crudă, ca să fim induşi în eroare de impresii şi închipuiri greşite, de moment şi jucându-ne cu fericirea noastră în mod absurd.” Totuşi, câteva minute după aceea, simţea că aflându-se unul în compania celuilalt, în circumstanţele actuale, nu putea decât să îi expună la astfel de neplăceri.

— Anne, strigă Mary, aflându-se încă la fereastră, uite-o pe doamna Clay, sunt sigură, sub colonadă şi un domn este cu ea. I-am văzut dând colţul din Bath Street tocmai acum. Păreau adânciţi în conversaţie. Cine

este? Vino şi spune-mi. Ceruri! Îmi amintesc: este chiar domnul Elliot.

— Nu, strigă Anne repede, nu poate fi domnul Elliot, te asigur. Trebuia să plece din Bath azi dimineaţă la ora nouă şi nu se întoarce până mâine.

În timp ce vorbea, simţea privirea căpitanului Wentworth asupra sa, lucru care o stânjeni şi o făcu să regrete că spusese atât de multe, oricât de simple ar fi fost.

Mary, displăcându-i faptul că s-ar presupune că nu-şi cunoaşte propriul văr, începu să vorbească foarte aprins despre trăsăturile de familie şi să asigure cu şi mai mare hotărâre că era domnul Elliot, chemând-o pe Anne să vină şi să vadă singură, dar Anne nu avea de gând să se mişte şi încercă să arate calmă şi nepreocupată. Tulburarea ei reveni, totuşi, observând zâmbete şi priviri cu subînţeles schimbându-se între două sau trei doamne cu aerul că ştiu secretul. Era evident că se discutase în legătură cu ea şi zvonul se răspândise şi părea că de-acum se va răspândi şi mai departe.

— Vino, Anne, strigă Mary, vino şi uită-te singură. Vei ajunge prea târziu dacă nu te grăbeşti. Se despart, îşi strâng mâinile. El se întoarce. Chiar aşa, să nu-l cunosc pe domnul Elliot! Pari să fi uitat cu totul despre Lyme.

Ca să o împace pe Mary şi probabil ca să-şi ascundă propria stânjeneală, Anne se apropie încet de fereastră. Ajunse chiar la timp ca să se convingă că era chiar domnul Elliot, ceea ce ea nu crezuse, înainte ca el să dispară într-o parte, în timp ce doamna Clay plecă repede în cealaltă; şi înfrânându-şi surprinderea pe care nu se putea să n-o simtă la o asemenea aparenţă de convorbire prietenească între două persoane cu interese total opuse, spuse nepăsătoare:

— Da, este domnul Elliot, cu siguranţă. Şi-a schimbat ora plecării, asta este tot, sau poate mă înşel, s-ar putea să nu ştiu exact; şi se întoarse la scaunul ei, cu speranţa de a se fi achitat foarte bine. Vizitatorii plecaseră, iar Charles, după ce îi condusese politicos, se plânse pentru că veniseră şi i se adresă doamnei Musgrove.

— Ei bine, mamă, am făcut pentru dumneata ceva care îţi va plăcea. Am fost la teatru şi am luat o lojă pentru mâine seară. Nu-s un băiat bun? Ştiu că îţi plac piesele şi este loc pentru noi toţi. E loc pentru nouă persoane. L-am invitat şi pe căpitanul Wentworth. Lui Anne nu-i va părea rău să ni se alăture, sunt sigur. Tuturor ne place să vedem o piesă. Nu am făcut bine, mamă?

Doamna Musgrove, plină de bună dispoziţie, începea să-şi exprime entuziasmul total pentru piesă, dacă Henriettei şi celorlalţi le plăcea, când Mary o întrerupse exclamând:

— Pentru numele lui Dumnezeu, Charles! Cum te poţi gândi la aşa ceva? Să iei o lojă pentru mâine seară! Ai uitat că suntem invitaţi la Camden Place mâine seară? Că ni s-a cerut în mod deosebit să facem cunoştinţă cu lady Dalrymple şi cu fiica ei, şi cu domnul Elliot, cu scopul de a le fi prezentaţi? Cum poţi fi atât de uituc?

— Ptiu! Ptiu! răspunse Charles, ce este o seară de petrecere? Nimic care merită păstrat în memorie. Tatăl tău ar fi putut să ne invite la cină dacă voia să ne vadă. Tu poţi să faci cum vrei, dar eu voi merge la teatru!

— Oh! Charles, declar că ar fi prea oribil dacă faci asta, când ai promis să mergi.

— Nu, nu am promis. Doar am zâmbit politicos m-am înclinat şi am mulţumit. Nu a fost nicio promisiune.

— Dar trebuie să mergi, Charles. Ar fi de neiertat să nu apari. Am fost invitaţi să fim prezentaţi. Întotdeauna a fost o legătură importantă între familia Dalrymple şi a noastră. Nimic nu s-a întâmplat vreodată de fiecare parte care să nu fie anunţat imediat. Suntem rude destul de apropiate, ştii; şi domnul Elliot, de asemenea, pe care voiai să-l cunoşti atât de mult! Orice atenţie i se cuvine domnului Elliot. Consideră-l moştenitorul tatălui meu; viitorul reprezentant al familiei.

— Nu-mi vorbi mie despre moştenitori şi reprezentanţi, strigă Charles. Nu sunt dintre cei care-i neglijează. Dacă nu vreau să merg de dragul tatălui tău, cred că ar fi scandalos să merg de dragul moştenitorului lui. Ce este domnul Elliot pentru mine?

Expresia nepăsătoare era dătătoare de viaţă pentru Anne, văzându-l pe căpitanul Wentworth că era numai atenţie, privind şi ascultând cu tot interesul; şi că ultimele cuvinte îi mutară privirea de la Charles asupra ei. Charles şi Mary încă vorbeau în acelaşi ton; el, pe jumătate serios şi pe jumătate în glumă, menţinându-şi preferinţa pentru piesă şi ea, invariabil afectată, opunându-se cu toată înfocarea şi fără să omită să facă cunoscut că, oricum fiind decisă să se ducă la Camden Place, totuşi nu s-ar fi simţit tratată foarte bine dacă ei se duceau la teatru fără ea.

— Am face mai bine s-o amânăm. Charles, ai face mult mai bine să te întorci şi să schimbi loja pentru marţi. Ar fi păcat să fim împărţiţi şi ne-ar lipsi domnişoara Anne, dacă este petrecere acasă la tatăl ei; şi sunt sigură că nici Henriettei, nici mie nu ne-ar păsa de piesă deloc dacă domnişoara Anne nu ar putea fi cu noi, spuse doamna Musgrove.

Anne chiar i se simţi îndatorată pentru asemenea amabilitate; şi la fel pentru că i se oferise ocazia; spuse cu hotărâre:

— Dacă ar depinde de mine, doamnă, petrecerea de acasă, în afară de punctul de vedere al lui Mary, nu ar fi nici cel mai mic impediment. Nu

am nicio plăcere în felul acesta de întâlniri şi aş fi mai mult decât fericită să merg la teatru cu voi. Dar, poate, mai bine nu m-aş lăsa tentată.

O spusese, dar tremura când se terminase, conştientă că vorbele ei fuseseră ascultate şi neîndrăznind nici măcar să încerce să le observe efectul.

Curând căzură de acord că marţi avea să fie ziua de mers la teatru; Charles rezervându-şi doar avantajul de a-şi tachina soţia în continuare, insistând că el se va duce mâine la piesă, chiar dacă nimeni nu voia să-l însoţească.

Căpitanul Wentworth îşi părăsi locul, merse spre şemineu şi, luând loc lângă Anne, îi spuse:

— Nu eşti de mult la Bath ca să te bucuri de petrecerile locului, cum ar fi jocul de cărţi.

— Oh! nu. Nu au nimic pentru mine. Nu sunt jucătoare de cărţi.

— Nu erai în trecut, ştiu. Nu-ţi plăcea jocul de cărţi, dar timpul face multe schimbări.

— Nu m-am schimbat chiar atât de mult, răspunse Anne şi se opri, temându-se nici ea nu ştia de ce interpretare greşită. După ce aşteptă câteva momente, el spuse, ca şi cum abia atunci îşi dăduse seama de trecerea timpului:

— Este o perioadă mare, într-adevăr! Opt ani şi jumătare este o perioadă.

Dacă ar fi mers mai departe cu amintirile rămase pentru Anne un subiect la care să mediteze într-un ceas mai calm; pentru că, în timp ce încă auzea vorbele lui, a fost luată prin surprindere de Henrietta, dornică să profite de răstimpul liber ca să iasă şi care îşi îndemna tovarăşele să nu piardă timpul, ca nu cumva să intre cineva.

Au fost obligate să se ridice. Anne spunea că era gata de plecare şi încercă să arate aşa, dar simţi că dacă Henrietta ar fi putut observa regretul inimii ei de a părăsi acel scaun, în timp ce se pregătea să părăsească încăperea, ar fi descoperit destule, toate senzaţiile ei pentru vărul său, chiar cu siguranţa afecţiunii.

Totuşi, au rămas pe loc. Sunete binecunoscute se auzeau: alţi musafiri se apropiau şi uşa a fost larg deschisă pentru sir Walter şi domnişoara Elliot, a căror intrare părea să aducă o încremenire generală. Anne simţi o răceală instantanee şi oriunde se uita vedea aceleaşi simptome. Tihna, libertatea, buna dispoziţie se sfârşiseră, reduse la o indiferenţă politicoasă, o tăcere nepăsătoare sau discuţii insipide, ca să întâmpine eleganţa ţipătoare a tatălui şi a surorii. Cât de îngrozitor să simţi că aşa este!

Anne a fost mulţumită doar într-o singură privinţă: căpitanul

Wentworth fusese recunoscut de ei cu mai multă amabilitate decât înainte. Elizabeth chiar i se adresă o dată şi se uită la el mai mult de o singură clipă. După pierderea a câtorva minute spunând nimicuri, Elizabeth începu să facă invitaţii familiei Musgrove: „Mâine seară, ca să se întâlnească cu câţiva prieteni, o petrecere restrânsă. Totul a fost spus foarte graţios, iar cărţile de vizită cu care se înarmase domnişoara Elliot de acasă au fost aşezate pe masă şi oferite cu un zâmbet curtenitor, care îi cuprindea pe toţi şi în special pe căpitanului Wentworth. Adevărul era că Elizabeth se afla de destulă vreme la Bath ca să înţeleagă importanţa unui bărbat cu un asemenea aer şi înfăţişare ca ale lui. Trecutul nu era nimic. Prezentul era că un căpitan Wentworth va arăta bine în salonul ei. Cărţile de vizită au fost oferite ostentativ, iar sir Walter şi Elizabeth s-au ridicat şi au dispărut.

Întreruperea fusese scurtă, deşi severă, iar uşurarea şi animaţia s-au întors la majoritatea celor din cameră imediat ce uşa s-a închis, dar nu şi la Anne. Ea nu se putea gândi decât la invitaţia la care fusese martoră cu surprindere şi la maniera în care fusese primită, mai degrabă de admitere politicoasă decât de acceptare. Îl cunoştea; văzu dispreţul în ochii lui şi nu putea să creadă că se hotărâse să primească o astfel de invitaţie uitând insolenţa trecutului. El ţinea cartea de vizită în mână după ce ei plecaseră, de parcă cumpănea profund.

— Gândeşte-te că Elizabeth include pe toată lumea, şopti Mary foarte clar. Nu mă mir că căpitanul Wentworth este încântat! Vezi, nici nu poate lăsa cartea de vizită din mână.

Anne îi surprinse privirea, îi văzu obrajii roşind şi gura strângându-se într-o expresie de dispreţ, întorcând capul, pentru ca ea să nici nu vadă, nici să nu audă mai multe care să o supere.

Grupul se destrămă. La plecare, Anne a fost poftită să se întoarcă şi să cineze împreună şi să le acorde tot restul zilei, dar sufletul ei fusese supus unor mari eforturi, încât nu se simţea capabilă pentru mai mult şi dorea să ajungă acasă, unde putea fi sigură că putea fi atât de liniştită pe cât îşi dorea.

Promiţând să se întoarcă dimineaţa următoare, îşi încheie vizita şi plecă spre Camden Place, unde avea să-şi petreacă seara, ascultând în principal aranjamentele harnice ale lui Elizabeth şi ale doamnei Clay pentru petrecerea de mâine, enumerarea persoanelor invitate şi detaliile continuu îmbunătăţite care urmau să o facă cea mai elegantă primire din Bath, în timp ce se hărţuiau cu întrebarea dacă va veni sau nu căpitanul Wentwort. Ele îI considerau un lucru sigur, dar pentru ea era o nesiguranţă chinuitoare, care nu se potolea cu totul nici pentru cinci minute. În general se gândeau că el va veni, deoarece socoteau că ar trebui să vină, dar Anne, auzindu-ie

trăncăneala despre el, se simţea tulburată.

Se desprinse din cugetările acestea neliniştite numai ca să o informeze pe doamna Clay că fusese văzută cu domnul Elliot cu trei ore după ce se presupunea că el plecase din Bath, căci după ce aşteptase în zadar vreo dezvăluire despre întrevedere din partea doamnei în cauză, se hotărî să o menţioneze chiar ea şi i se păru că era vinovăţie în ochii doamnei Clay în timp ce asculta. A fost trecătoare; a dispărut într-o clipă, iar Anne îşi închipui că citise acolo că ar fi fost obligată, printr-o oarecare înţelegere, să îi asculte predicile şi restricţiile asupra planurilor ei legate de sir Walter. Doamna Clay exclamă, totuşi, cu o imitaţie foarte bună a naturaleţii:

— Oh! vai! foarte adevărat! Gândiţi-vă numai, domnişoară Elliot, spre marea mea surprindere m-am întâlnit cu domnul Elliot pe Bath Street. Niciodată nu am fost mai uluită. El s-a întors şi a mers cu mine spre Pump Yard. Fusese împiedicat să plece spre Thornberry, dar chiar am uitat de ce, deoarece eram grăbită şi nu puteam fi foarte atentă şi pot răspunde doar că era hotărât să nu întârzie la întoarcere. Voia să ştie cât de devreme putea fi primit mâine. Era foarte preocupat şi este cât se poate de evident că şi eu am fost, de asemenea, de când am intrat în casă şi am aflat de petrecerea familiei dumneavoastră şi tot ce s-a întâmplat, altfel nu mi-ar fi ieşit atâta din minte vederea lui.

Capitolul 23

După doar o zi de la conversaţia cu doamna Smith, se născu o nouă preocupare înflăcărată, iar acum era atât de puţin impresionată de comportamentul domnului Elliot, exceptând influenţele sale într-o anumită privinţă, încât deveni un lucru de la sine înţeles, dimineaţa următoare, să amâne din nou vizita explicativă în Rivers Street. Promisese să petreacă întreaga zi cu familia Musgrove. Soarta îi era pecetluită, iar caracterul domnului Elliot, precum capul Şeherezadei sultanului, trebuia să mai trăiască încă o zi.

Cu toate acestea, ea nu-şi putu respecta promisiunea cu punctualitate, căci vremea era nefavorabilă, iar ploaia o întristase înainte de a-şi începe plimbarea. Când ajunse la White Hart şi intră în apartamentul prietenilor, văzu că nu ajunsese nici la timp şi nici nu era prima care sosise. Grupul din faţa ei era format din doamna Musgrove, vorbind cu doamna Croft şi căpitanul Harville cu căpitanul Wentworth; şi află imediat că Mary şi Henrietta, prea nerăbdătoare să mai aştepte, ieşiseră în clipa în care se înseninase, dar promiseseră că se vor întoarce curând şi lăsaseră doamnei Musgrove cele mai stricte dispoziţii să o ţină acolo până se vor înapoia. Ea nu putu decât să se supună, să ia loc şi să-şi stăpânească emoţiile pe care simţea că le va încerca înainte de încheierea dimineţii. Nu era nicio întârziere, nicio pierdere de vreme.

La două minute după ce intrase în cameră, căpitanul Wentworth îi spuse lui Harville:

— Voi scrie scrisoarea despre care am vorbit acum, dacă îmi dai cele necesare.

Materialele erau la îndemână, pe o masă alăturată; el se aşeză la ea şi aproape întorcându-le spatele tuturor, fu absorbit de scris.

Doamna Musgrove îi povestea doamnei Croft povestea logodnei fiicei ei celei mai mari tocmai pe acel ton al vocii, care se auzea perfect, deşi se pretindea a fi o şoaptă. Anne simţi că nu făcea parte din acea conversaţie şi totuşi, în timp ce căpitanul Harville părea gânditor şi fără chef de vorbă, nu putea evita să audă multe detalii neplăcute, cum ar fi „cum domnul Musgrove şi fratele meu Hayter, care s-au tot întâlnit să discute despre asta; ce a spus fratele meu Hayter într-o zi şi ce a propus domnul Musgrove în următoarea şi ce i s-a întâmplat cumnatei mele Hayter şi ce îşi doriseră tinerii şi ce am spus la început că nu voi consimţi niciodată, dar după aceea am fost convinsă să cred că ar putea ieşi foarte bine” şi foarte multe în acelaşi stil al conversaţiei cu inima deschisă; amănunte care, deşi spuse de buna doamnă Musgrove cu gust şi delicateţe,

nu puteau fi interesante decât pentru cei implicaţi. Doamna Croft asculta cu o mare bună dispoziţie şi ori de câte ori intervenea, o făcea cu foarte multă judecată. Anne se gândea că domnii s-ar putea să fie amândoi prea absorbiţi pentru a auzi.

— Şi aşa, doamnă, luând toate aceste lucruri în considerare, spuse doamna Musgrove în şoapta ei puternică, deşi ne-am fi putut dori ceva cu totul şi cu totul diferit, totuşi, nu am crezut că este corect să ne mai împotrivim, deoarece Charles Hayter era destul de hotărât, iar Henrietta era aproape la fel; şi aşa ne-am gândit că mai bine s-ar căsători imediat şi ar profita din plin de situaţie, aşa cum au făcut mulţi înaintea lor. În orice caz, socotesc eu, va fi mai bine decât o logodnă lungă.

— Aceasta este exact ce voiam să observ şi eu, zise doamna Croft. E de preferat ca tinerii să se aşeze la casa lor cu un venit mic de la început şi să se lupte împreună cu greutăţile, decât să aştepte într-o logodnă lungă. Dintotdeauna am crezut că un comun acord...

— Oh! draga mea doamnă Croft, exclamă doamna Musgrove, incapabilă să o lase să-şi termine vorba, nu este nimic pe care să nu pot suferi mai mult la tineri decât o logodnă lungă. Este lucrul împotriva căruia am protestat mereu pentru copiii mei. Totul este foarte bine, obişnuiam să spun, ca tinerii să se logodească, dacă există o siguranţă de a fi în stare să se căsătorească în şase luni, sau chiar în douăsprezece, dar o logodnă prea lungă...

— Da, dragă doamnă, spuse doamna Croft, sau o logodnă nesigură, o logodnă care ar putea să dureze mult. Să începi fără să ştii dacă vor exista mijloacele pentru a te căsători, consider că este foarte nesigur şi neînţelept şi cred că toţi părinţii ar trebui să se împotrivească, cât de mult pot.

Anne deveni interesată. Simţi că i se potrivea şi ei; o simţi ca un fior rece prin tot trupul; şi în acelaşi moment, ochii priviră instinctiv spre masa îndepărtată; tocul căpitanului Wentworth încetase să se mişte, îşi înălţase capul ascultând şi se întoarse în clipa următoare să arunce o privire rapidă spre ea.

Cele două doamne continuau să vorbească, să reafirme aceleaşi adevăruri recunoscute şi să le justifice cu diverse exemple de efecte negative ale unei practici contrare, care ajunseseră la cunoştinţa lor, dar Anne nu auzea nimic distinct, era doar un zumzet de cuvinte în aer, pe care mintea ei nu le înregistra.

Căpitanul Harville, pe care cu adevărat nu-l interesase nimic din toate acestea, îşi părăsi acum locul şi se îndreptă spre o fereastră; Anne, îndreptată spre el, părând să îl privească, deşi total neatentă, deveni treptat conştientă că el o invita să i se alăture. Se uita la ea cu un zâmbet şi cu o

uşoară înclinaţie a capului, care sugera „Vino aici, am să-ţi spun ceva”; bunătatea lui degajată, care arăta sentimentele unei cunoştinţe mai vechi decât era de fapt, întărea puternic invitaţia. Ea se trezi din reverie şi se îndreptă spre el. Fereastra la care stătea se afla la celălalt capăt al camerei faţă de locul unde erau aşezate cele două doamne şi ceva mai aproape de masa căpitanului Wentworth. Cum ea i se alătură, înfăţişarea căpitanului Harville îşi reluă expresia serioasă, gânditoare, care se potrivea caracterului său natural.

— Uite aici, spuse el, despăturind un pachet din mâna sa şi arătând o miniatură, ştii cine este acela?

— Cu siguranţă: căpitanul Benwick.

— Da, şi ghiceşti pentru cine a fost făcută? Dar, zise pe un ton profund, nu a fost menit pentru ea. Domnişoară Elliot, îţi aminteşti plimbarea noastră împreună la Lyme, când sufeream pentru el? Puţin mă gândeam atunci... dar nu contează. Acesta a fost pictat la Cap. S-a întâlnit la Cap cu un pictor german tânăr şi inteligent şi, ca îndeplinire a unei promisiuni făcute bietei mele surori, i-a pozat urmând să-l aducă acasă, iar acum am sarcina de a o înrăma cum trebuie pentru alta! A fost un comision greu de îndeplinit pentru mine! Dar pe cine altcineva să însărcineze? Sper că pot să-i acord îngăduinţa. Nu îmi pare rău, într-adevăr, să o înmânez altcuiva. El îşi asumă responsibilitatea (privind spre căpitanul Wentworth), acum scrie despre ea.

Făcu o pauză, apoi cu o buză tremurătoare încheie totul adăugând:

— Biata Fanny! Ea nu l-ar fi uitat aşa de curând!

— Nu, răspunse Anne pe o voce joasă, plină de sentiment. Aceasta o pot crede cu uşurinţă.

— Nu era în firea ei. Îl iubea nebuneşte.

— Nu ar fi în firea niciunei femei care iubeşte cu adevărat.

Căpitanul Harville zâmbi:

— Îţi asumi responsabilitatea pentru tot sexul tău? şi ea îi răspunse la întrebare, de asemenea zâmbind:

— Da. Noi, cu siguranţă, nu uităm la fel de repede cum uitaţi voi. Este, probabil, soarta noastră mai degrabă decât meritul nostru. Nu putem să facem altfel. Noi trăim acasă, liniştite, iar sentimentele noastre ne bântuie. Voi sunteţi obligaţi să depuneţi efort. Întotdeauna aveţi o profesie, interese, o afacere de un fel sau altul, care să vă ducă imediat înapoi în lume, iar o ocupaţie continuă şi schimbarea vă uşurează numaidecât starea sufletească.

— Admiţând afirmaţia ta că lumea face aceasta atât de curând pentru bărbaţi, ceea ce, totuşi, nu cred că voi admite, ea nu se aplică lui

Benwick. El nu a fost obligat la vreun efort. Pacea l-a întors la ţărm chiar în acel moment şi el a stat cu noi de atunci în micul nostru cerc familial.

— Adevărat, spuse Anne, foarte adevărat, nu-mi aminteam, dar ce vom spune acum, căpitane Harville? Dacă schimbarea nu provine din circumstanţe exterioare trebuie să fie dinăuntru; trebuie să fie natura bărbatului care a făcut acest lucru pentru căpitanul Benwick.

— Nu, nu poate fi numai natura bărbatului. Nu cred să fie mai mult în natura bărbatului decât în cea a femeii de a fi inconstant şi de a-i uita pe cei pe care îi iubesc sau i-au iubit. Cred într-o analogie adevărată dintre constituţiile noastre trupeşti şi mentale; şi în timp ce ele sunt mai puternice, la fel sunt şi sentimentele; capabile să suporte cel mai dur tratament şi să supravieţuiască celor mai grele furtuni.

— Sentimentele dumitale ar putea fi cele mai puternice, răspunse Anne, dar acelaşi spirit al analogiei îmi va da dreptul să afirm că ale noastre sunt cele mai tandre. Bărbatul este mai robust decât femeia, dar nu este mai îndelung trăitor, ceea ce explică exact părerea mea asupra ataşamentului lor. Ba chiar, ar fi prea greu pentru voi dacă ar fi altfel. Aveţi parte de dificultăţi, privaţiuni şi suficient de multe pericole cărora să vă împotriviţi. Mereu munciţi şi trudiţi expuşi la toate riscurile şi greutăţile. Casa voastră, ţara, prietenii, toţi părăsiţi. Nici timpul, nici sănătatea, nici viaţa nu vă aparţin în totalitate.

— Ar fi greu, într-adevăr spuse cu o voce tremurătoare, dacă sentimentele femeii ar fi adăugate acestora.

— Niciodată nu vom cădea de acord asupra acestei chestiuni, începu să spună căpitanul, când un zgomot uşor le atrase atenţia spre căpitanul Wentworth. Nu era nimic mai mult decât că îi căzuse tocul, iar Anne tresări să îl găsească mai aproape decât ar fi presupus şi pe jumătate suspectând că tocul căzuse deoarece el fusese preocupat de ei, străduindu-se să le surprindă vorbele, pe care totuşi ea nu credea că ar fi putut să le audă...

— Ţi-ai terminat scrisoarea? întrebă căpitanul Harville.

— Nu chiar, încă vreo câteva rânduri. Voi termina în cinci minute.

— Nu este nicio grabă din partea mea. Sunt pregătit când eşti şi tu. Sunt bine ancorat aici, zise, zâmbind spre Anne, bine aprovizionat şi nu-mi lipseşte nimic. Nicio grabă pentru semnal. Ei bine, domnişoară Elliot, coborându-şi vocea, după cum spuneam, cred că nu vom cădea niciodată de acord asupra acestui subiect. Niciun bărbat şi nicio femeie nu ar face-o, probabil. Dar lasă-mă să fac observaţia că toate poveştile sunt împotriva ta, toate poveştile, în proză şi în versuri. Dacă aş avea o memorie ca a lui Benwick, ţi-aş putea aduce cincizeci de citate într-o clipă de partea argumentului meu şi nu cred că am deschis în viaţa mea vreo carte care să

nu aibă ceva de spus despre nestatornicia femeii. Cântece şi proverbe, toate vorbesc despre nestatornicia femeii. Probabil că vei spune că toate acestea au fost scrise de bărbaţi.

— Probabil că voi spune. Da, da, dacă doreşti, nicio referinţă la exemple din cărţi. Bărbaţii au avantajul asupra noastră de a-şi spune propria poveste. Educaţia a fost a lor într-o măsură mult mai mare; tocul a fost în mâna lor. Nu prin cărţi vom putea demonstra ceva.

— Dar cum vom demonstra?

— Niciodată nu o vom face. Nu ne putem aştepta să demonstrăm ceva asupra unui asemenea subiect. Este o diferenţă de opinii care nu admite dovezi. Fiecare dintre noi începe, probabil, cu o mică părtinire spre propriul sex; şi pe acea părtinire se bazează orice eveniment care s-a petrecut în cercul nostru; multe dintre aceste evenimente, probabil chiar acele cazuri care ne izbesc cel mai mult, sunt poate acelea care nu pot fi scoase în evidenţă fără a trăda o confidenţă sau, în vreun fel, a spune ceea ce nu ar trebui spus.

— Ah! exclamă căpitanul Harville, pe un ton pătimaş, dacă aş putea să te fac să înţelegi ceea ce suferă un bărbat când aruncă o ultimă privire spre soţia şi copiii săi şi se uită la vasul pe care i-a urcat, atâta timp cât este în raza lui vizuală şi apoi se întoarce şi spune: „Dumnezeu ştie când ne vom mai întâlni!” Şi dacă aş putea să-ţi transmit strălucirea sufletului său când îi vede din nou; când, întorcându-se după o absenţă de douăsprezece luni, probabil, şi obligat să tragă în alt port, calculează cât de curând este posibil să îi aducă acolo, şi spune: „Nu pot ajunge aici până în ziua cutare”, dar între timp sperând la douăsprezece ore mai devreme şi, văzându-i sosind în cele din urmă, de parcă cerul le-ar fi dat aripi, chiar cu multe ore mai devreme! Dacă aş putea să îţi explic toate acestea şi tot ce poate îndura şi face un bărbat şi se mândreşte că face de dragul acestor comori ale existenţei sale! Vorbesc, ştii, numai despre acei bărbaţi care au inimă! apăsându-şi-o pe a sa cu emoţie.

— Oh! spuse Anne plină de avânt, sper că fac dreptate tuturor sentimentelor dumneavoastră şi tuturor celor care îţi seamănă. Ferească Dumnezeu să subapreciez sentimentele credincioase ale oricărui seamăn! Aş merita dispreţul total dacă aş îndrăzni să presupun că ataşamentul sincer şi statornicia ar fi cunoscute doar de către femeie. Nu, vă cred capabili de tot ce este măreţ şi bun în viaţa noastră! Vă consider egali în orice străduinţă importantă, atâta timp cât aveţi un obiect. Vreau să spun, în timp ce femeia pe care o iubiţi trăieşte şi trăieşte pentru voi. Toate privilegiile pe care le pretind pentru sexul meu (nu este unul de invidiat prea mult, nu este necesar să ţi-l doreşti), se referă la faptul că iubeşte mai mult când existenţa

sau speranţa au dispărut.

Se opri cu răsuflarea întretăiată, nemaiputând să spună altceva, dar cu inima plină de emoţie.

— Eşti un suflet bun, spuse căpitanul Harville punându-şi mâna pe braţul ei, extrem de afectuos. Nu se poate să se certe omul cu tine, şi când mă gândesc la Benwick, limba îmi este legată.

Atenţia lor a fost îndreptată spre ceilalţi. Doamna Croft îşi lua la revedere.

— Aici, Frederick, noi doi ne despărţim, spuse ea. Eu mă duc acasă şi tu ai un angajament cu prietenul tău. Astă-seară am putea avea plăcerea de a ne întâlni din nou la petrecere, zise întorcându-se spre Anne. Am primit ieri cartea de vizită a surorii tale şi am înţeles că Frederick a primit şi el o carte de vizită, deşi nu am văzut-o. Nu eşti ocupat, Frederick, nu-i aşa?

Căpitanul Wentworth împăturea o scrisoare în mare grabă şi fie nu a putut, fie nu a vrut să răspundă prea în detaliu.

— Da, spuse el, foarte adevărat; aici ne despărţim, dar Harville şi cu mine te vom urma curând; vreau să spun, Harville, dacă eşti gata, eu voi fi la dispoziţia ta în jumătate de minut.

Doamna Croft îi părăsi şi căpitanul Wentworth, după ce sigilase scrisoarea cu mare rapiditate, era într-adevăr pregătit şi avea chiar un aer grăbit, agitat, care arăta nerăbdarea de a pleca. Anne nu ştiu cum să înţeleagă. Ea primi cel mai amabil „Bună dimineaţa, Dumnezeu să te binecuvânteze” din partea căpitanului Harville, dar din partea lui niciun cuvânt, nicio privire! Ieşise din cameră fără nicio vorbă!

Curioasă, avu timp să se apropie de masa unde scrisese el, când se auziră paşi întorcându-se; uşa se deschise şi era el. Îşi ceru scuze, dar îşi uitase mănuşile şi, traversând imediat camera spre masa de scris, scoase o scrisoare dintre hârtiile împrăştiate, o puse în faţa lui Anne cu ochii arzând rugător, pironiţi asupra ei şi, strângându-şi mănuşile pe grabă, ieşi din nou din cameră, aproape înainte ca doamna Musgrove să îşi dea seama că se aflase în ea; lucru de o clipă!

Surpriza pe care o produsese asupra lui Anne nu se putea exprima. Scrisoarea, adresată „Domnişoarei A.E.”, era evident cea pe care o împăturise cu atâta grabă. În timp ce se presupunea că îi scria numai căpitanului Benwick, de asemenea, îi scrisese şi ei! Simţea că pentru ea totul pe lumea asta depindea de conţinutul acelei scrisori. Orice putea deveni posibil. Doamna Musgrove îşi aranja lucrurile pe masa ei; trebuia să se încreadă că n-o băga în seamă şi, aşezându-se chiar pe scaunul unde el se aplecase şi scrisese, Anne devoră cuvintele:

„Nu mai pot asculta în tăcere. Trebuie să îţi vorbesc prin mijloacele

care îmi sunt la îndemână. Îmi sfâşii sufletul. Sunt pe jumătate în agonie, pe jumătate plin de speranţă. Spune-mi că nu am ajuns prea târziu, că acele sentimente preţioase nu au dispărut definitiv. Mă ofer ţie din nou cu o inimă care este chiar mai mult a ta, decât atunci când aproape ai frânt-o, cu opt ani şi jumătate în urmă. Să nu îndrăzneşti să spui că bărbatul uită mai repede decât femeia, că dragostea lui are o moarte mai rapidă. Nu am iubit pe nimeni în afară de tine. Nedrept se poate să fi fost, slăbiciune şi resentimente am avut, dar niciodată nu am fost nestatornic. Doar tu m-ai adus la Bath. Doar pentru tine trăiesc şi gândesc. Nu ai văzut aceasta? E posibil să nu-mi fi înţeles dorinţele? Nu aş fi aşteptat nici măcar aceste zece zile dacă ţi-aş fi putut citi sentimentele, aşa cum cred că tu le-ai înţeles pe ale mele. De-abia pot să scriu. Chiar în clipa aceasta aud ceva care mă copleşeşte. Îţi cobori vocea, dar pot să disting cuvintele acelei voci când alţii le-ar pierde. Fiinţă prea bună, prea minunată! Ne faci dreptate, într-adevăr: tu crezi că există dragoste şi statornicie printre bărbaţi. Crede în cel mai fervent, în cel mai neschimbător, în FW.

Trebuie să plec, nesigur pe soarta mea, dar mă voi întoarce aici, sau îţi voi urma grupul, cât mai curând posibil. Un cuvânt, o privire va fi suficientă să decid dacă să intru în casa tatălui tău astă seară sau niciodată”.

Nu putea să-şi revină curând după această scrisoare. O jumătate de oră de reflecţie în singurătate ar fi putut s-o liniştească, dar cele doar zece minute care au trecut până când a fost întreruptă nu puteau face nimic. Mai degrabă, fiecare clipă făcea să-i crească tulburarea. Era o fericire copleşitoare. Înainte de a trece de prima etapă a emoţiei puternice, Charles, Mary şi Henrietta intrară cu toţii.

În sinea ei se lupta să nu-şi dezvăluie neastâmpărul, dar, după un timp nu mai putu face nimic. Începu să nu mai înţeleagă nicio vorbă din ce spuneau ei şi a fost obligată să invoce indispoziţia şi să se scuze. Atunci au văzut că ea arăta foarte schimbată, au fost şocaţi şi preocupaţi şi nu au vrut să se mişte de lângă ea pentru nimic în lume, încercând s-o ajute. Dacă ar fi plecat şi ar fi lăsat-o în liniştea acelei camere, ar fi fost vindecarea ei, dar să stea cu toţii şi să aştepte în jurul ei să-şi revină era greu de suportat şi, pierzându-şi răbdarea, ea spuse că se va duce acasă.

— Fără îndoială, draga mea, spuse doamna Musgrove, du-te direct acasă şi ai grijă de tine, să fii în formă diseară. Mi-aş dori să fie Sarah aici să te doctoricească, dar eu nu sunt doctor. Charles, găseşte-i o trăsură. Nu trebuie să meargă pe jos. Dar trăsura nu era deloc potrivită. Mai rău decât orice! Să piardă posibilitatea de a se întâlni şi a schimba două vorbe cu căpitanul Wentworth în cursul plimbării ei liniştite, solitare, nu putea suporta. Protestă cu seriozitate împotriva trăsurii şi doamna Musgrove, care

se gândea că avea un fel de boală ciudată, după ce se asigură cu oarecare nelinişte că nu fusese nicio căzătură, că Anne nu alunecase de curând şi nu se lovise la cap, se putu despărţi de ea, dorindu-şi să o găsească mai bine seara. Nerăbdătoare să nu omită politeţea, Anne făcu un efort şi spuse:

— Vă rog, doamnă, nu s-a înţeles corect. Aveţi bunătatea să le amintiţi celorlalţi domni că sperăm să vă vedem diseară pe toţi. Mă tem să nu se fi făcut o greşeală; şi aş dori să îi asiguraţi în mod deosebit pe căpitanul Harville şi căpitanul Wentworth că sperăm să îi vedem pe amândoi.

— Oh! draga mea, este cât se poate de înţeles, îţi dau cuvântul meu. Căpitanul Harville nu se gândeşte la altceva decât să meargă.

— Credeţi? Mi-ar părea atât de rău să nu vină! Îmi promiteţi că le veţi reaminti, când îi vedeţi din nou? Bănuiesc că îi veţi revedea pe amândoi în dimineaţa aceasta. Promiteţi-mi!

— Cu siguranţă o voi face, dacă doreşti. Charles, dacă îl vezi pe căpitanul Harville pe undeva, aminteşte-ţi să-i dai mesajul lui Anne. Dar, într-adevăr, draga mea, nu e nevoie să fii neliniştită. Căpitanul Harville se consideră cât se poate de angajat, garantez eu pentru aceasta; şi căpitanul Wentworth la fel, îndrăznesc să spun.

Anne nu mai putea insista, dar inima ei tremura ca nu cumva un ghinion să-i umbrească fericirea. Chiar dacă nu venea el personal în Camden Place, ar sta în puterea ei să-i trimită câteva cuvinte prin căpitanul Harville. O altă supărare de moment se petrecu. Charles, în preocuparea lui sinceră şi cu bunele lui intenţii, voia să meargă acasă cu ea; nu era nicio cale să îl impiedice. Aceasta era cât se poate de enervant. Dar ea nu putea fi ingrată, mai ales că el sacrifica o vizită la un fabricant de arme pentru a-i fie ei de folos; şi porni cu el fără niciun sentiment decât recunoştinţă aparentă.

Se afIau pe Union Street, când un pas mai rapid în spate, un pas oarecum familiar, îi dădu un moment de pregătire pentru întâlnirea cu căpitanul Wentworth. EI li se alătură, dar ca şi cum ar fi fost nehotărât dacă să rămână cu ei sau să treacă mai departe, nu spuse nimic, doar privi. Anne se stăpânea pe cât putea, dar obrajii care-i fuseseră palizi până acum îi străluceau, iar mişcările care ezitaseră mai înainte erau decise. El mergea alături de ea. Imediat, venindu-i o idee, Charles spuse:

— Căpitane Wentworth, în ce parte mergi? Doar până în Gay Street sau mai departe în susul oraşului?

— Nici nu ştiu, răspunse Căpitanul Wentworth, surprins.

— Mergi până în Belmont? Treci pe lângă Camden Place? Pentru că dacă e aşa, nu-mi va fi deloc ruşine să te rog să îmi iei locul şi s-o conduci pe Anne până la uşa tatălui ei. Este cam suferindă în dimineaţa asta

şi nu trebuie să meargă atât de departe fără ajutor, iar eu ar trebui să fiu la un individ din Market Place. Mi-a promis să-mi arate o nouă puşcă de vânătoare pe care trebuie să o trimită şi a spus că o s-o ţină despachetată până în ultimul moment posibil să o pot vedea; şi dacă nu mă întorc acum, nu am nicio şansă. După descrierea lui, seamănă mult cu mărimea doi cu două ţevi a mea, cu care ai tras într-o zi pe lângă Winthrop.

Nu putea exista nicio obiecţie. Putea fi numai cea mai plăcută îndatorire şi supunere, cât se poate de îndatoritoare pentru văzul lumii, iar în interior zâmbetele domneau şi spiritele dansau. În jumătate de minut Charles era la capătul Union Street din nou, iar cei doi mergeau împreună, şi curând, după destule vorbe, schimbaseră direcţia spre aleea cu pietriş, mai liniştită, care prin conversaţia lor schimba această oră într-o binecuvântare, clipele fericite devenind nemuritoare amintiri. Făcură din nou schimb cu acele promisiuni care cândva păreau să asigure totul, dar care fuseseră urmate de atâţia ani de despărţire şi înstrăinare. Acolo, s-au întors din nou în trecut, mai fericiţi chiar decât atunci când plănuiseră pentru prima oară la uniunea lor; mai tandri, mai încercaţi, mai experimentaţi în cunoaşterea caracterului celuilalt, a adevărului şi a ataşamentului; mai hotărâţi în acţiune, mai justificaţi să acţioneze împreună. Acolo, în timp ce păşeau încet, nepăsători faţă de toate grupurile din jurul lor, fără să-i vadă nici pe politicienii la plimbare, nici pe gospodinele grăbite, nici pe cuplurile care flirtau, nici pe bonele cu copii, puteau să se desfete cu acele recunoaşteri şi în special cu acele explicaţii a ceea ce precedase momentul actual, care era atât de profund şi de minunat. Toate evenimentele ultimei săptămâni au fost rememorate cu emoţie; cât despre ieri şi astăzi, de-abia exista un sfârşit.

Ea nu se înşelase în privinţa lui. Gelozia pe domnul Elliot îl oprise, stârnindu-i îndoiala şi chinul. Aceasta începuse să opereze din primul ceas când o întâlnise prima oară în Bath; că se întorsese, după o scurtă ezitare să-i distrugă plăcerea concertului; că îl influenţase în tot ceea ce spusese şi făcuse, sau omisese să spună şi să facă în ultimele douăzeci şi patru de ore. Cedase treptat cu speranţe pe care privirile ei şi cuvintele ei le încurajaseră; gelozia fusese învinsă în cele din urmă de acele mărturisiri care ajunseseră la el, în timp ce ea vorbea cu capitanul Harville; şi sub impresia puternică a acestora, luase o foaie de hârtie şi îşi revărsă sentimentele.

Despre ceea ce scrisese, nimic nu urma sa fie retras sau modificat. Insista că nu iubise pe nimeni în afară de ea. Nu fusese niciodată înlocuită. Niciodată nu crezuse măcar că îi întâlnise egala. Atât de multe, într-adevăr, a fost obligat să recunoască; în mod inconştient fusese statornic, ba chiar intenţionase să o uite şi chiar credea că o făcuse. Se închipuise pe sine indiferent, când fusese numai furios; şi fusese nedrept faţă de meritele ei,

deoarece suferise din cauza lor. Caracterul ei era de acum fixat în mintea lui ca perfecţiunea însăşi a forţei morale şi a blândeţei, dar a fost obligat să admită că numai la Uppercross învăţase să-i facă dreptate şi numai la Lyme începuse să se înţeleagă pe sine. La Lyme primise lectii: admiraţia trecătoare a domnului Elliot îl deşteptase puţin, iar scenele de la Cobb si de la casa capitanului Harville îl treziseră de-a binelea.

Încercările anterioare de a se apropia de Louisa Musgrove, încercările mândriei ofensate, el le considerase superficiale şi nu i-a păsat, nu putea să-i pese de Louisa; deşi până în acea zi, până la accident nu se gândise că Louisa cu greu suporta vreo comparaţie cu Anne. Acolo, el învăţase să distingă între statornicia principiului şi încăpăţânarea nesăbuită, între îndrăzneala nepăsării şi hotărârea unei minţi raţionale. Acolo el văzuse totul pentru a o înalţe în aprecierea sa pe femeia pe care o pierduse, şi acolo începuse să-şi deplângă mândria, prostia, nebunia resentimentului, care îl ţinuse departe de încercarea de a o recâştiga când îi iesise din nou în cale.

Din acea perioadă, devenise sever cu el însuşi.

De-abia scăpase de oroarea şi remuşcările legate de primele zile ale accidentului Louisei, de-abia începuse să se simtă viu din nou, că începuse să se simtă, deşi viu, nu liber.

— Am descoperit, spuse el, că eram considerat de familia Harville drept un bărbat logodit! Nici Harville, nici soţia lui nu aveau nicio îndoială lagate de ataşamentul nostru reciproc. Am fost uimit şi şocat. Într-o măsură, puteam să contrazic aceasta pe loc, dar, când am început să reflectez că alţii ar fi putut simţi la fel – propria ei fa-milie, ba chiar ea însăşi – nu mai eram stăpân pe preferinţele mele. Eram al ei ca onoare, dacă dorea. Nu mă păzisem. Înainte nu mă gândisem în mod serios la acest subiect. Nu considerasem că apropierea mea poate fi periculoasă în multe feluri; şi că nu aveam niciun drept să încerc, dacă puteam, să mă ataşez de vreuna din fete, riscându-le onoarea, chiar dacă nu ar fi existat motive. Greşisem enorm şi trebuia să suport consecinţele.

Pe scurt, descoperise că intrase în bucluc; şi aceasta exact când îşi dăduse seama pe deplin că nu ţinea deloc la Louisa, dar că trebuia să se considere legat de ea, dacă sentimentele ei pentru el erau ceea ce presupunea familia Harville că erau. S-a hotărât să plece din Lyme şi să-i aştepte vindecarea altundeva. Prin urmare, plecă la fratele său, intenţionând ca după o vreme să se întoarcă la Kellinch şi să acţioneze aşa cum ar cere-o circumstanţele.

— Am stat şase săptămâni cu Edward, spuse el, şi l-am văzut fericit. Nu puteam avea altă plăcere. Nu meritam niciuna. A întrebat de tine în mod deosebit; a întrebat chiar dacă te-ai schimbat ca persoană, fără să

suspecteze deloc că în ochii mei nu te puteai schimba niciodată.

Anne zâmbi şi lăsă să treacă. Era o exagerare prea încântătoare pentru reproş. Este măgulitor ca o femeie să fie sigură, în al douăzeci şi optulea an, că nu şi-a pierdut niciun farmec din tinereţea mai timpurie, dar un asemenea omagiu era nespus de plăcut pentru Anne, comparându-l cu vorbele anterioare şi simţind că era rezultatul, nu cauza reînvierii sentimentelor sale calde.

El rămăsese în Shropshire, reproşându-şi orbirea propriei mândrii şi greşelile propriilor calcule, până când a fost dintr-odată eliberat de Louisa prin uluitoarea şi fericita ştire a logodnei ei cu Benwick.

— Aici, spuse el, s-a sfârşit cea mai rea parte a stării mele; pentru că acum puteam cel puţin să pornesc spre calea fericirii; puteam să depun eforturi; puteam să fac ceva. Dar să aştept atâta timp, şi să mă aştept numai la rău ar fi fost îngrozitor. În primele cinci minute am spus „Voi fi la Bath miercuri”, şi am fost. Eram de neiertat să cred că merita să vin? Şi să o fac cu o oarecare speranţă? Erai singură. Era posibil să mai păstrezi sentimentele trecutului, aşa cum am făcut-o eu? Niciodată nu mă puteam îndoi că vei fi iubită şi cerută de alţii, dar ştiam cu siguranţă că refuzaseşi un bărbat, cel puţin, cu o situaţie mai bună ca a mea şi nu puteam să nu-mi spun deseori, încurajându-mă: „A fost din cauza mea?”

Prima lor întâlnire din Milsom Street lăsa multe de spus, dar concertul şi mai multe. Acea seară păruse să fie făcută din momente minunate. Momentul când ea îi ieşise în faţă în salon să îi vorbească; momentul apariţiei domnului Elliot, care o luase de lângă el şi unul sau două momente următoare, marcate de întoarcerea speranţei sau mărirea deznădejdii au fost reamintite cu pasiune.

— Să te văd, spuse el, în mijlocul acelora care nu mă simpatizau; să îl văd pe vărul tău aproape de tine, conversând şi zâmbind şi să simt cât de nesuferită îmi era mie legătura voastră, considerată atât de potrivită şi dorită de toţi ceilalţi! Chiar dacă sentimentele tale erau şovăielnice sau indiferente, să iau în considerare ce sprijin puternic ar avea el! Nu era de ajuns să mă facă de râs? Cum puteam privi fără agonie? Nu era chiar observarea prietenei tale care stătea în spatele tău, nu era amintirea a ceea ce fusese, a influenţei ei, impresia de neşters, de neschimbat a ceea ce a făcut cândva persuasiunea, puterea ei de convingere asupra ta, nu era totul împotriva mea?

— Ar fi trebuit să discerni, răspunse Anne. Nu ar fi trebuit să mă bănuieşti acum; situaţia este atât de diferită şi vârsta mea este atât diferită. Dacă am greşit cedând cândva, aminteşte-ţi că am făcut-o dintr-o persuasiune exercitată de partea siguranţei, nu a riscului. Când am cedat, am

gândit că o făceam din datorie, dar nicio datorie nu putea fi chemată în sprijin aici. Căsătorindu-mă cu un bărbat care îmi era indiferent, aş fi atras toate riscurile şi aş fi încălcat orice datorie.

— Probabil că ar fi trebuit să raţionez astfel, răspunse el, dar nu puteam, deşi recenta revelaţie a caracterului tău trebuia să mă ajute. Nu puteam să o aduc în folosul meu; era îngropată, pierdută în acele sentimente care mă făcuseră să sufăr an după an. Nu puteam să mă gândesc la tine decât ca la cea care cedase, care renunţase la mine, care fusese influenţată de oricine în afară de mine. Te-am văzut chiar cu persoana care te ghidase în acel an de suferinţă. Nu aveam niciun motiv să cred că avea o autoritate mai mică acum. La asta trebuie adăugată forţa obiceiului.

— Aş fi crezut, spuse Anne, că purtarea mea faţă de tine ar fi putut scuti multe din acestea.

— Nu, nu! Comportamentul tău mi se părea că duce la logodna ta cu alt bărbat. Te-am părăsit cu această credinţă şi totuşi eram hotărât să te văd din nou. Spiritul meu a prins puteri odată cu dimineaţa şi am simţit că mai aveam un motiv pentru a rămâne aici.

În cele din urmă Anne era din nou acasă şi mai fericită decât ar fi putut să-şi închipuie oricine din casă. Toată surpriza şi neliniştea dimineţii fiind împrăştiate de această conversaţie, ea intră în casă atât de fericită, încât fără să vrea se gândi că ar fi imposibil să dureze. Avea nevoie de puţină meditaţie serioasă în linişte, pentru a discerne tot ce era periculos într-o asemenea fericire împodobită; se duse în camera ei şi, alungându-şi temerile, se lasă în voia bucuriei ei.

Seara veni, luminile salonului se aprinseră, musafirii sosiră. Era un grup de jucători de cărţi, un amestec din aceia care nu se mai întâlniseră niciodată şi aceia care se întâlneau prea des; o chestiune obişnuită, prea numeroasă pentru intimitate, prea mică pentru varietate, dar Anne nu considerase niciodată o seară mai scurtă. Strălucind de încântare şi fericire, admirată fără să fie impresionată, avea cuvinte vesele şi potrivite pentru fiecare fiinţă din jurul ei. Domnul Elliot era acolo; ea îl evită însă cu un fel de milă. Familia Wallis o amuza, iar lady Dalrymple şi domnişoara Carteret curând vor deveni verişoarele cele mai inofensive pentru ea. Nu-i păsa de doamna Clay şi nu era nimic în manierele tatălui şi surorii ei pentru care să roşească. Alături de familia Musgrove era conversaţia plăcută şi degajată, alături de căpitanul Harville, apropierea inimoasă dintre frate şi soră; alături de lady Russell, tentative de conversaţie delicioasă; alături de amiralul şi doamna Croft, tot ce era legat de cordialitate; şi alături de căpitanul Wentworth, unele momente de comunicări scurte şi întotdeauna speranţa pentru mai mult şi mereu cunoaşterea prezenţei lui acolo.

Într-una din aceste scurte întâlniri, fiecare aparent preocupat cu admirarea unui aranjament frumos de plante de seră, ea spuse:

— Mă gândeam la trecut şi încercam în mod imparţial să judec despre ce a fost corect şi ce a fost greşit. Vreau să spun, în legătură cu mine, şi trebuie să cred că aveam dreptate, oricât de mult am suferit, că am avut perfectă dreptate să fiu ghidată de prietena pe care o vei aprecia mai mult decât ţin eu acum. Pentru mine, a ţinut locul unui părinte. Nu mă înţelege greşit, totuşi. Nu spun că nu a greşit în sfatul ei. A fost, probabil, unul din acele cazuri în care sfatul este bun sau rău după cum decide cursul evenimentelor; şi mie, cu siguranţă, nu ar fi trebuit în niciun caz să-mi dea un asemenea sfat. Dar vreau să spun că am avut dreptate supunându-mă şi că, dacă aş fi făcut altfel, aş fi suferit şi mai mult continuând logodna, decât am suferit renunţând la ea. Acum, pe cât un asemenea sentiment este permis în natura umană, nu am nimic să-mi reproşez; şi dacă nu mă înşel, un puternic sentiment al datoriei nu este o parte rea din soarta femeii.

El o privi, se uită la lady Russell şi, privind-o din nou, răspunse rece:

— Nu încă. Dar sunt speranţe ca ea să fie iertată cu timpul. Sper să-mi fie milă de ea curând. Dar şi eu m-am gândit la trecut şi mi-a venit o întrebare, dacă nu a fost o altă persoană mai duşmănoasă faţă de mine decât acea doamnă. Eu însumi. Spune-mi, dacă, atunci când m-am întors în Anglia cu câteva mii de lire şi am fost apoi numit pe Laconia, dacă ţi-aş fi scris, mi-ai fi răspuns la scrisoare? Pe scurt, ai fi reînnoit logodna atunci?

— Dacă aş fi făcut-o? a fost tot răspunsul ei, dar tonul a fost hotărât.

— Doamne Dumnezeule! strigă el, ai fi făcut-o! Nu m-am gândit la asta, ori am dorit-o ca pe singurul lucru care ar fi încununat toate celelalte succese ale mele, dar eram mândru; prea mândru să te întreb din nou. Nu te înţelegeam. Am închis ochii şi nu am vrut să te înţeleg sau să-ţi fac dreptate. Aceasta este o amintire care ar trebui să mă facă să iert pe oricine mai degrabă decât pe mine. Şase ani de despărţire şi suferinţă ar fi putut fi scutiţi. Este un fel de durere nouă pentru mine. Am avut satisfaţia de a considera că îmi câştig toate binecuvântările de care mă bucuram. Mi-am făcut averea prin trudă onorabilă şi am fost răsplătit corect. Ca şi alţi oameni în faţa calamităţii, adăugă el cu un zâmbet, trebuie să mă străduiesc să-mi supun mintea în faţa norocului. Trebuie să accept să fiu mai fericit decât merit.

Capitolul 24

Cine se poate îndoi de ceea ce a urmat? Când oricare doi tineri se hotărăsc să se căsătorească, este cât se poate de sigur că prin perseverenţă îşi vor îndeplini dorinţa, cât ar fi de săraci, sau de imprudenţi, sau atât de puţin probabil să-şi fie necesari unul altuia pentru tihna cea mai importantă. Aceasta poate fi o morală rea cu care să închei, dar cred că este adevărul; şi dacă asemenea cupluri reuşesc, cum s-ar putea ca un căpitan Wentworth şi o Anne Elliot, cu avantajul maturităţii minţii, conştiinţa dreptăţii şi o avere independentă între ei, să nu reuşească să doboare orice opoziţie? Ar fi putut de fapt să înlăture mai multe piedici decât au întâmpinat, deoarece au fost puţine în realitate care să îi tulbure dincolo de lipsa de graţie şi căldură. Sir Walter nu ridică nicio obiecţie, iar Elizabeth nu făcu nimic mai rău decât să privească rece şi neinteresată. Căpitanul Wentworth, cu douăzeci şi cinci de mii de lire şi cu un post înalt în profesia sa, pe cât îl puteau plasa meritul şi activitatea, nu mai era un nimeni. Era acum considerat cât se poate de demn să o ceară pe fiica unui baronet înfumurat şi cheltuitor, care nu avea suficiente principii sau judecată să se menţină în situaţia în care îl plasase Providenţa şi care putea să-i dea acum fiicei sale numai o mică parte din cele zece mii de lire ce trebuiau să fie ale ei de atunci încolo.

Sir Walter, într-adevăr, deşi nu avea nicio afecţiune deosebită pentru Anne şi nu i se flata vanitatea, pentru a-l facă cu adevărat fericit de această ocazie, era totuşi foarte departe de a considera căsătoria nepotrivită pentru ea. Din contră, după ce îl văzu mai des pe căpitanul Wentworth, în mod repetat la lumina zilei şi îl privi bine, fu extrem de impresionat de calităţile lui personale şi simţi că superioritatea înfăţişării sale nu ar fi incorect pusă în balanţă alături de superioritatea rangului ei. Toate acestea, ajutate de numele lui cu rezonanţă frumoasă, îl făcură pe sir Walter să-şi pregătească tocul în cele din urmă, cu o foarte mare graţie, pentru însemnarea căsătoriei în volumul de onoare.

Singura dintre ei a cărei opoziţie ar fi putut trezi nelinişti serioase era lady Russell. Anne ştia că lady Russell trebuie să sufere o oarecare dezamăgire în a înţelege renunţarea ei la domnul Elliot şi să depună nişte eforturi considerabile pentru a-l cunoaşte şi a-i face dreptate căpitanului Wentworth. Aceasta era ceea ce avea de făcut lady Russell. Ea trebuia să înveţe să simtă că se înşelase în legătură cu amândoi; că fusese influenţată în mod greşit de aparenţele fiecăruia; că, deoarece manierele căpitanului Wentworth nu se potriviseră cu ideile ei, se grăbise să le considere că ar indica un caracter periculos; şi că, deoarece manierele domnului Elliot îi plăcuseră tocmai prin cuviinţa lor, politeţea şi amabilitatea lor, se grăbise

prea mult să le socotească a fi efectul sigur al celor mai corecte opinii şi al celor mai echilibrate sentimente. Nu mai era nimic de făcut pentru lady Russell decât să admită că greşise cu cele mai bune intenţii şi să adopte alte păreri.

Unele persoane se bucură de o rapiditate a înţelegerii, o precizie în discernământul caracterului, o pătrundere naturală, pe care nicio experienţă a altora nu o poate egala, iar lady Russell fusese înzestrată cu mai puţin în această parte a caracterului ei, decât tânăra ei prietenă. Dar era o femeie bună şi dacă al doilea scop al ei era să judece corect, primul era să o vadă pe Anne fericită. O iubea mult pe Anne, mai mult decât îşi iubea abilităţile proprii; şi după ce stânjeneala de început a trecut, se apropie ca o mamă de bărbatul care asigura fericirea fiicei ei.

Din toată familia, Mary era probabil cea mai mulţumită de întâmplare. Era mai bine să ai o soră măritată şi se putea flata că fusese în mare măsură instrumentul unirii lor, ţinând-o pe Anne cu ea toată toamna; şi aşa cum propria ei soră trebuia să se descurce mai bine decât surorile soţului ei, pentru căpitanul Wentworth era bine să fie mai bogat decât căpitanul Benwick şi Charles Hayter. Îşi făcu griji când o văzu pe Anne stăpâna unei trăsuri foarte drăguţe, revenind la un statut nobiliar, dar Anne nu avea un Uppercross în faţa ei, nicio proprietate în terenuri, nicio şefie a familiei; şi dacă îl puteau opri pe căpitanul Wentworth de la a fi făcut baronet, nu şi-ar mai fi dorit deloc să facă schimb de situaţii cu Anne.

Ar fi fost bine pentru cea mai mare soră dacă ar fi la fel de mulţumită de situaţia ei, dar o schimbare nu era probabilă acolo. Curând suferi umilirea de a-l vedea pe domnul Elliot retrăgându-se şi nimeni de o condiţie potrivită nu se prezentase de atunci pentru a ridica chiar şi speranţele nefondate care se scufundaseră odată cu el.

Ştirea logodnei verişoarei Anne îl izbi pe domnul Elliot pe neaşteptate. Tulbura cel mai bun proiect al său de fericire domestică, cea mai bună speranţă de a-l ţine pe sir Walter necăsătorit prin supravegherea la care, ca ginere, avea dreptul. Dar, deşi i se stricaseră planurile şi era dezamăgit, el încă mai putea face ceva pentru propriul său interes şi propria sa distracţie. Părăsi curând Bath-ul; şi, cum doamna Clay îl părăsi curând după aceea şi auzindu-se în continuare despre ea că se stabilise la Londra sub protecţia lui, era evident ce joc dublu făcuse şi cât de hotărât era să se salveze de la a fi eliminat de o femeie vicleană, cel puţin.

Afecţiunea doamnei Clay o copleşise, iar ea sacrificase, de dragul tânărului, posibilitatea de a mai unelti în legătură cu sir Walter; deşi avea abilităţi şi afecţiuni clare, este acum un punct îndoielnic, dacă viclenia lui, sau a ei, ar avea în cele din urmă câştig de cauză; dacă, după ce o

împiedicase să devină soţia lui sir Walter, n-ar putea fi în cele din urmă determinat prin linguşiri şi mângâieri să o facă soţia lui sir William.

Nu poate exista nicio îndoială că sir Walter şi Elizabeth au fost şocaţi şi ofensaţi de pierderea prietenei lor şi de aflarea trădării ei. Ei le aveau, fără îndoială, pe importantele lor verişoare, la care să apeleze pentru mângâiere, dar mult timp aveau să simtă că a flata şi a-i urma pe alţii, fără a fi flatat şi urmat în schimb, este doar o stare pe jumătate amuzantă.

Anne, mulţumită încă de la început că lady Russell intenţiona să ţină la căpitanul Wentworth aşa cum merita, ştia că fericirea perspectivelor ei nu putea fi umbrită decât de conştientizarea faptului că nu îl putea înzestra cu relaţii pe care un om cu judecată le-a putea preţui. Îşi simţea foarte acut propria inferioritate. Disproporţia în avere nu era nimic; nu îi dădea nicio clipă de regret, dar să nu cunoască nicio familie care să-l primească şi să-l preţuiască în mod potrivit, nimic din respectul, din armonia, sau din bunăvoinţa pe care să i le ofere în schimb pentru tot meritul şi toată simpatia cu care fusese primită de familia lui, era o sursă de neplăcere vie, deoarece mintea ei era sensibilă la astfel de circumstanţe, altfel extrem de fericite. Ea avea numai două prietene pe lumea asta: lady Russell şi doamna Smith. De ele, totuşi, el era foarte dispus să se ataşeze. Pe lady Russell, în ciuda tuturor păcatelor anterioare, putea acum să o preţuiască sincer. Chiar dacă nu era convins că ea avusese dreptate despărţindu-i la început, era pregătit să spună aproape orice altceva în favoarea ei; cât despre doamna Smith, ea avea destule calităţi care s-o recomande repede şi permanent.

Recentele ei dezvăluiri făcute lui Anne fuseseră suficiente ele însele, iar căsătoria lor, în loc s-o lipsească de o prietenă, îi asigură doi prieteni. A fost prima lor vizitatoare în viaţa de familie; şi căpitanul Wentworth, asigurându-i mijloacele de a recupera averea soţului ei din Indiile de Vest, scriind în locul ei şi acţionând în numele ei şi ajutând-o prin toate dificultăţile meschine cu efortul unui bărbat neînfricat şi al unui prieten sincer, răsplăti pe deplin serviciile pe care le făcuse ea vreodată, sau intenţionase să le facă, pentru soţia sa.

Distracţiile doamnei Smith nu s-au schimbat prin această creştere a venitului, cu o oarecare îmbunătăţire a sănătăţii şi obţinerea unor astfel de prieteni cu care să-şi petreacă timpul, pentru că veselia şi acuitatea ei mentală nu o părăsiră. Putea fi şi bogată şi perfect sănătoasă şi totuşi să rămână fericită. Primăvara fericirii ei se afla în strălucirea spiritului ei, aşa cum prietena ei Anne, se afla în căldura inimii sale. Anne era tandreţea însăşi şi primea răsplata deplină a acesteia în afecţiunea căpitanului Wentworth. Profesia lui era riscantă şi teama unui război apropiat era tot ce-

i putea umbri fericirea. Se mândrea să fie soţia unui marinar, dar trebuia să plătească preţul unei alarme în orice moment pentru că aparţinea acelei profesii care, pentru Anne, este mai distinsă în virtuţile ei domestice decât în importanţa ei naţională.